

**OKUL DIŞ ÇEVRE PAYDAŞLARI İLE
İLİŞKİLERDE İLKOKUL YÖNETİCİLERİNİN
DENEYİMLERİ: BİR OLGUBİLİM ÇALIŞMASI**

Selim ŞATIR

Yüksek Lisans Tezi

Temel Eğitimi

Ana Bilim Dalı

Doç. Dr. Hülya KODAN

2024

(Her Hakkı Saklıdır)

T.C.
BAYBURT ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANA BİLİM DALI
SINIF EĞİTİMİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

OKUL DIŞ ÇEVRE PAYDAŞLARI İLE İLİŞKİLERDE
İLKOKUL YÖNETİCİLERİNİN DENEYİMLERİ:
BİR OLGUBİLİM ÇALIŞMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Selim ŞATIR

Danışman: Doç. Dr. Hülya KODAN

BAYBURT - 2024

KABUL VE ONAY

Doç. Dr. Hülya KODAN danışmanlığında, Selim ŞATIR tarafından hazırlanan “Okul Dış Çevre Paydaşları ile İlişkilerde İlkokul Yöneticilerinin Deneyimleri: Bir Olgubilim Çalışması” başlıklı bu çalışma, 20.08.2024 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oy birliği ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Dr. Öğr. Üyesi Figen ÇAM TOSUN

Üye : Doç. Dr. Hülya KODAN

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Celal BOYRAZ

Bu tezin kabulü Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulu’nun/...../20... tarih ve 20...../.....-..... sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Doç. Dr. Murat KUL
Enstitü Müdürü

BEYANNAME

Bayburt Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre Doç. Dr. Hülya KODAN danışmanlığında hazırlamış olduğum “Okul Dış Çevre Paydaşları ile İlişkilerde İlkokul Yöneticilerinin Deneyimleri: Bir Olgubilim Çalışması” başlıklı yüksek lisans tezimin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

20.08.2024

Selim ŞATIR

ÖN SÖZ

Bu çalışma, eğitim kadrosunda yer aldığına inandığım her eğitime ışık olacaktır. Bu çalışmayı yöneten ve yardımlarını esirgemeyen, bilgisini ve tecrübesini benimle paylaşarak beni yönlendiren, tamamlanmasında değerli katkısı olan, hiçbir zaman ilgisini ve zamanını esirgemeyen, fikirleri ile bana ışık tutan pek kıymetli hocam ve yüksek lisans tez danışmanım Doç. Dr. Hülya KODAN'a teşekkürü bir borç bilirim. Çalışmamda bana yol göstererek katkı sağlayan Dr. Öğr. Üyesi Figen ÇAM TOSUN ve Dr. Öğr. Üyesi Celal BOYRAZ hocalarıma teşekkür eder ve saygılarımı sunarım. Ayrıca çalışmam da bana yardımcı olan Konya İli Akşehir İlçesinde bulunan ilkokul müdür ve müdür yardımcılara ilgilerinden dolayı teşekkür ederim.

Başta, beni yetiştiren ve fedakârlıklarla bu günlere getiren, desteklerini ve dualarını her zaman yanımda hissettiğim “canım anneme”, bana desteğini esirgemeyen, her zaman destekçim ve moral kaynağım olan “sevgili eşime”; doğduğu günden bugüne bizi hep mutlu eden, gururlandıran “biricik oğluma”; sonsuz teşekkür ederim.

Selim ŞATIR

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

OKUL DIŞ ÇEVRE PAYDAŞLARI İLE İLİŞKİLERDE İLKOKUL YÖNETİCİLERİNİN DENEYİMLERİ: BİR OLGUBİLİM ÇALIŞMASI

Selim ŞATIR

Bayburt Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Temel Eğitim Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Hülya KODAN

Bayburt-2024, Sayfa: 126

Bu araştırmanın amacı ilkökul yöneticilerinin, okul dış çevre paydaşları ile ilişkilerinde sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin işleyişi hakkında elde ettikleri deneyimlerini ortaya koymaktır. Nitel bir araştırma olan çalışmada olgu bilim deseni kullanılmıştır. Çalışma grubunu, 2023-2024 eğitim-öğretim yılında Konya İli Akşehir İlçesine bağlı ilkökullarda görev yapan okul yöneticileri oluşturmaktadır. Veriler, araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak, açık uçlu sorularla, gönüllülük esasına uygun olarak toplanmıştır. Verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda, velilerin başış, yedirip içirme ve araç/gereç temini gibi katkılarının olduğu ancak, aşırı müdahale, faaliyetleri gereksiz görme gibi olumsuz durumlar da yaşandığı görülmüştür. Üst kademe yöneticilerinin görünürlük ve moral desteği vurgulanmıştır. Ancak, fiziki imkânların yetersizliği, bütçenin yetersiz kalışı ve ayrımcılık yapılması gibi ciddi sorunlar da öne çıkmıştır. Yerel yönetimlerin araç, malzeme temini, ulaşım desteği ile fiziki iyileştirme gibi katkıları vurgulanmıştır. Ancak, siyasetin etkinliklere dâhil olması ve coğrafi ayrımcılık gibi sorunlar da öne çıkmıştır. Siyasi partilerin okullara materyal desteği sağlandığı ancak, siyasetin eğitime müdahalesi, baskısı olumsuz deneyim olarak vurgulanmıştır. Sendikalarla ilişkilerde sağlanan materyal destekleri vurgulanmıştır. Sivil toplum kuruluşları (STK) ile ilişkilerde, eğitim desteği vurgulanmıştır. Ancak iletişim eksiklikleri gibi sorunlar öne çıkmıştır. Sosyal medyanın, görünürlüğü ve tanınırlığı artırarak çeşitli faaliyetlerin işleyişine olumlu katkılarda bulunduğu, ancak aynı zamanda sürekli paylaşım yapma baskısı gibi olumsuz etkiler de yarattığı belirlenmiştir. Paydaşlar içerisinde okul yöneticilerinin en yoğun ilişkiyi ailelerle kurulduğu açıkça görülmüştür. Sosyal etkinlik yönetmeliğinin güncellenmesi gerekliliği, ders programı ve saatlerinde değişiklik yapılması, yönetici ve öğretmenlerin sosyal etkinlik eğitimi verilmesi, sosyal etkinliklerin akademik başarıya etki etmesi gibi çeşitli öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Okul yöneticisi, okul dış çevre paydaşı, sosyal, kültürel ve sportif faaliyet, deneyim.

ABSTRACT

M. SC. THESIS

EXPERIENCES OF PRIMARY SCHOOL ADMINISTRATORS IN RELATIONS WITH EXTERNAL SCHOOL STAKEHOLDERS: A PHENOMENAL STUDY

Selim ŞATIR

Bayburt University

Institute of Graduate Studies

Department of Primary Education

Thesis Advisor: Assoc. Prof. Dr. Hülya KODAN

Bayburt-2024, Pages: 126

The aim of this research is to reveal the experiences of primary school administrators about the functioning of social, cultural and sports activities in their relations with school external environmental stakeholders. The study, which is a qualitative research, used a phenomenological design. The study group consists of school administrators working in primary schools in Akşehir District of Konya Province in the 2023-2024 academic year. Data were collected using a semi-structured interview form prepared by the researcher, with open-ended questions, on a voluntary basis. Content analysis method was used in the analysis of the data. As a result of the research, it was seen that parents made contributions such as donations, provision of food and equipment, but there were also negative situations such as excessive intervention and seeing the activities as unnecessary. The visibility and moral support of upper-level administrators were emphasized. However, serious problems such as inadequacy of physical facilities, insufficient budget and discrimination also came to the fore. The contributions of local governments such as provision of vehicles, materials, transportation support and physical improvement were emphasized. However, problems such as political interference in the activities and geographical discrimination also came to the fore. It was emphasized that political parties provided material support to schools, but the intervention and pressure of politics in education was a negative experience. The material support provided in relations with unions was emphasized. In relations with NGOs, educational support was emphasized. However, problems such as lack of communication came to the fore. It was observed that social media increased visibility and recognition, made positive contributions to the functioning of activities, but also brought negative effects such as the pressure to share constantly. It was clearly seen that among the stakeholders, school administrators established the most intense relationship with families. Various suggestions were made such as the need to update the social activity regulation, changes in the course program and hours, providing social activity training to administrators and teachers, and the impact of social activities on akik success.

Keywords: School administrator, school external environmental stakeholder, social, cultural and sports activities, experience.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	II
BEYANNAME	III
ÖN SÖZ.....	IV
ÖZET.....	V
ABSTRACT	VI
İÇİNDEKİLER	VII
TABLOLAR.....	IX
ŞEKİLLER.....	X
KISALTMALAR	XI
SİMGELER.....	XI
GİRİŞ	1
Araştırmanın Konusu ve Problemi	2
Araştırmanın Amacı.....	4
Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi.....	5
Araştırmanın Sınırlılıkları	7
Varsayımlar	7
Terim ve Tanımları	7
BİRİNCİ BÖLÜM	9
1. KURAMSAL ÇERÇEVE	9
1.1. YÖNETİM	9
1.1.1. Okul Yönetimi	10
1.1.2. Okul Yöneticileri	11
1.1.3. Okul Yöneticilerinin Görevleri.....	13
1.1.4. Okul Yönetiminde Rol Oynayan Paydaşlar	15
1.1.5. Okul İç Çevre Paydaşları	17
1.1.6. Okul Dış Çevre Paydaşları	18
1.1.6.1. Aileler.....	19
1.1.6.2. Üst kademe yöneticileri	21
1.1.6.3. Yerel yönetimler	22
1.1.6.4. Siyasi partiler.....	23
1.1.6.5. Sendikalar.....	24
1.1.6.6. Sivil toplum kuruluşları	25
1.1.6.7. Sosyal medya.....	26
1.2. OKUL-ÇEVRE İLİŞKİLERİ.....	28
1.2.1. Okul-Çevre İlişkilerini Etkileyen Faktörler	31
1.2.1.1. Okulun çevre gelişimine katkısı	33
1.2.1.2. Okul-aile işbirliği.....	34
1.2.1.3. Baskı grupları, gönüllü kişi ya da gruplarla ilişkiler	35
1.2.1.4. Çevrenin okula katkıları ve halkla ilişkiler	36
1.2.2. Okul-Çevre İlişkilerinde Yaşanan Sorunlar	37
1.3. OKULLARDA SOSYAL, KÜLTÜREL VE SPORTİF FAALİYETLER.....	38
1.4. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	39
1.4.1. Yurtiçinde Yapılan Araştırmalar	39
1.4.2. Yurtdışında Yapılan Araştırmalar	43
İKİNCİ BÖLÜM.....	46

2. YÖNTEM	46
2.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ.....	46
2.2. ÇALIŞMA GRUBU	47
2.3. VERİ TOPLAMATEKNİKLERİ.....	51
2.4. VERİ TOPLAMA SÜRECİ.....	52
2.5. VERİLERİN ANALİZİ	53
2.6. İNANDIRICILIK VE TUTARLILIK	53
2.7. ARAŞTIRMACININ ROLÜ	55
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	56
3. BULGULAR.....	56
3.1. BİRİNCİ ALT ARAŞTIRMA SORUSUNA YÖNELİK BULGULAR VE YORUMLAR	56
3.2. İKİNCİ ALT ARAŞTIRMA SORUSUNA YÖNELİK BULGULAR VE YORUMLAR	60
3.3. ÜÇÜNCÜ ALT ARAŞTIRMA SORUSUNA YÖNELİK BULGULAR VE YORUMLAR	66
3.4. DÖRDÜNCÜ ALT ARAŞTIRMA SORUSUNA YÖNELİK BULGULAR VE YORUMLAR	72
3.5. BEŞİNCİ ALT ARAŞTIRMA SORUSUNA YÖNELİK BULGULAR VE YORUMLAR	75
3.6. ALTINCI ALT ARAŞTIRMA SORUSUNA YÖNELİK BULGULAR VE YORUMLAR	78
3.7. YEDİNCİ ALT ARAŞTIRMA SORUSUNA YÖNELİK BULGULAR VE YORUMLAR	82
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	89
Sonuç.....	89
Tartışma.....	95
Öneriler	103
KAYNAKÇA.....	106
EKLER.....	119
Ek 1: Görüşme Formu.....	119
Ek 2: Etik Kurul Kararları.....	121
Ek 3: Araştırma Uygulama İzinleri.....	122
Ek 4: Araştırmaya Katılan Okul Yöneticileri ile Yapılan Görüşmelere İlişkin Bilgiler.....	125
ÖZ GEÇMİŞ	126

TABLÖLAR

Tablo 1: Araştırmanın Çalışma Grubunu Oluşturan Okullar ve Yönetici Sayıları	47
Tablo 2: Araştırmaya Katılan Okul Yöneticilerin Kişisel ve Mesleki Bilgileri	48
Tablo 3: Araştırmaya Katılan Okul Yöneticileri	50

ŞEKİLLER

Şekil 1: Okulun İç ve Dış Çevresi	16
Şekil 2: Ailelerle İlişkilerde Sosyal, Kültürel ve Sportif Faaliyetlerin İşleyişi Hakkında Okul Yöneticilerinin Deneyimleri	56
Şekil 3: Üst Kademe Yöneticileri ile İlişkilerde Sosyal, Kültürel ve Sportif Faaliyetlerin İşleyişi Hakkında Okul Yöneticilerinin Deneyimleri.....	60
Şekil 4: Yerel Yönetimler (Belediyeler) ile İlişkilerde Sosyal, Kültürel ve Sportif Faaliyetlerin İşleyişi Hakkında Okul Yöneticilerinin Deneyimleri	67
Şekil 5: Siyasi Partiler ile İlişkilerde Sosyal, Kültürel ve Sportif Faaliyetlerin İşleyişi Hakkında Okul Yöneticilerinin Deneyimleri	72
Şekil 6: Sendikalar ile İlişkilerde Sosyal, Kültürel ve Sportif Faaliyetlerin İşleyişi Hakkında Okul Yöneticilerinin Deneyimleri.....	75
Şekil 7: Sivil Toplum Kuruluşları ile İlişkilerde Sosyal, Kültürel ve Sportif Faaliyetlerin İşleyişi Hakkında Okul Yöneticilerinin Deneyimleri.....	79
Şekil 8: Sosyal Medyadan Kaynaklı Sosyal, Kültürel ve Sportif Faaliyetlerin İşleyişi Hakkında Okul Yöneticilerinin Deneyimleri	82
Şekil 9: Okul Yöneticilerinin Okul Dış Çevre Paydaşları ile İlişkilerinde İlişki Oranları	87

KISALTMALAR

MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
MEB İİMEMY	: Milli Eğitim Bakanlığı İl ve İlçe Milli Eğitim Müdürleri Yönetmeliği
METK	: Milli Eğitim Temel Kanunu
MÖ	: Milattan Önce
AYM	: Anayasa Mahkemesi
TDK	: Türk Dil Kurumu
STK	: Sivil Toplum Kuruluşu
TTKB	: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı
Vs.	: Vesaire
Vb.	: Vebenzeri

SİMGELER

%	: Yüzde
F	: Frekans

GİRİŞ

Teknoloji yüzyılı olarak da ifade edebileceğimiz yaşadığımız bu dönemde tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de teknolojik gelişmeler yaşanmaktadır. Bu gelişmeler ile birlikte hemen her alanda değişimler, dönüşümler gerçekleşmektedir. Bu değişim ve dönüşümler beraberinde örgütleri etkilemektedir. Bu durumdan en çok etkilenen kurumların başında ise okullar gelmektedir.

Eğitim sistemimizin temel taşı okullardır (Çalışkan, 2014). Okulun asıl vazifesi eğitim hizmeti sunmaktır. Ancak bu hizmetin değerli olabilmesi için okulun hizmet fonksiyonunun amaçlanan hedeflere ulaşacak şekilde tasarlanması gerekir. Günümüzde bir okulun çevresi ile olan ilişkisi, hedeflerine daha etkili bir şekilde ulaşmanın önemli koşullarından biri haline gelmiştir (Uluğ, 1995).

Okulların amaç ve sorumluluklarını daha iyi ve daha etkili bir şekilde yerine getirebilmeleri için çevreleri ile yakın ilişkiler kurması gerekmektedir. Okul-çevre ilişkisinin amacı, eğitimin ve okulun belirlenen hedeflere ulaşmasını, etkili eğitimi, planlanan okul-aile ilişkisi ile işbirliğini ve ayrıca ailenin süreçlere katılımını sağlamaktır (Yaylacı, 1999). Kurum ve kuruluşların üst düzey çalışabilmesi için o kurum ve kuruluşların başarı ve başarısızlıklarının tesir ettiği kişilerin yönetime katılımı sağlanmalıdır (Özden, 2004).

Aktuğ'a (2014) göre, açık sistem olmasından dolayı okullar çevresindeki paydaşlar ile iletişim ve etkileşim halinde olmak durumundadır. Okullar, bulundukları çevredeki toplumun ihtiyaçları ile kültürel, politik, ekonomik ve sosyal yapısından sürekli olarak etkilenmektedir. Ayrıca okullar, çevresinden girdilerini alan ve çıktılarını da çevreye veren kurumlardır. Bu bağlamda okullar, iç ve dış çevre paydaşları ile sürekli bir etkileşim ve iletişim içinde hayatını sürdürmek durumundadır (Başaran & Çınkır, 2013).

Okul ile çevre arasındaki etkileşim ve iletişim neticesinde okul yönetimlerinde etkili olan unsurlar olabilir. Bir okulu oluşturan ve yapısında mevcut olan tüm unsurlar o okulun iç çevre unsurlarıdır. Okulun yapısında yer almayıp; okulu etkileyen ve bu durumda okul yönetimini de dolaylı yolla etkileyen dış çevre unsurlarıdır (Gül, 2006).

Çevre okul yönetiminin hem yapısı hem de işleyişi üzerinde etkili olduğundan, okul yöneticileri çevre unsurlarının yapı ve işleyişini de dikkate almak durumundadırlar (Gül, 2006). Bu bağlamda yaşadığımız bu dönemde okul çevresinin iç ve dış paydaşları, okul yöneticilerine birçok görev yüklemekte olup, okul yöneticilerinden beklentileri de bir hayli arttırmaktadır. Helvacı ve Aydoğan'a (2011) göre, iletişim ve etkileşimin artması da klasik okul kavramını yani klasik yönetici kavramını ortadan kaldırmıştır.

Klasik yönetici kavramının ortadan kalkması ile birlikte okullarda eğitim lideri kavramı yer almaya başlamıştır. Lider yöneticiler ile birlikte okulların daha etkili olduğunu söylemek pek de yanlış olmaz. Lider bir okul yöneticisi için, okul çevre paydaşları ile mükemmel iletişim içerisinde olabilmek ve tüm konularda paydaşların desteğini alabilmek önemlidir. Bunlar okulları etkili hale getirmek için önemli unsurlardır. Etkili okullarda; okul ve çevre arasındaki ilişkiler açısından şu özelliklerden söz edilebilir (Şişman & Turan, 2004):

- Okul, çevresinden gelen fikirleri memnuniyetle karşılar ve bir işbirliği mevcuttur.
- Okul, iç ve dış çevre paydaşları ile iletişim ve pozitif etkileşim halindedir.
- Aileler, okul ile iletişim içerisindeyler. Okul yönetici ve öğretmenleri ile kolaylıkla irtibat kurabilirler.
- Aileler, okula görüşleri ile destek olurlar.
- Aileler okul toplantılarına aktif katılım sağlayarak, alınacak kararlara görüş bildirmektedir.
- Okulun hedefleri ve öğrenci davranışları noktasında, okul ve aileler hemfikirler.

Tüm bu bilgilere baktığımızda, bir okul yöneticisinin eğitim lideri olarak, hizmetlerin yerine getirilmesi noktasında okul iç ve dış çevre paydaşları ile ilişkilerde olumlu bir iklim oluşturması gerekmektedir. Bunun yanında bu paydaşların olumlu etkilerini engellememesi, ayrıca yaşanabilecek tüm olumsuz durumlara karşı tedbirli olması ve bu olumsuz durumlar neticesinde ortaya çıkabilecek sorunlara çözüm yolları bulmaya yönelik çalışmalar yapması gerekmektedir.

Araştırmanın Konusu ve Problemi

Eğitim, toplumdaki her ferdin toplumsal etkileşimini hızlandırmada, ekonomik toparlanmayı desteklemede, toplumun değerlerini koruyup nesilden nesile aktarmada etki göstermektedir. Ayrıca ülkede ulusal birlik ve beraberliğin oluşmasında önemli bir rol oynamaktadır (Turan, 2007). Bu bağlamda eğitim, toplumun değerlerini, bilgi ve beceri birikimini nesilden nesile aktarır ve bunu okullarda gerçekleştirir.

Günümüz dünyasında eğitim kurumları, yani okullar çok yönlü çevresel değişim ve dalgalanmalarla karşı karşıyadır (Erdoğan, 2002). Yaşadığımız bu dönemde küresel eğitim anlayışına göre, eğitimin ve okulun hedeflerinin sürekli olarak gözden geçirilmesi ve yeniden formüle edilmesi gerekmektedir. Bu amaçla, eğitim sektörünün süregelen gelişimini izlemek ve bu değişime ayak uydurmak için paydaşların hedef belirleme sürecine katılması önem arz etmektedir (Kaya, 2015).

Bursalıoğlu'na (2019) göre, okul, çevreden aldığı hammaddesi ve tekrar çevreye verdiği ürünü insan olan bir örgüttür. Bu noktada diğer örgütlerden ayrılan sosyal bir örgüttür. Ayrıca girdisi ve çıktısı insan olmasından ötürü çevreyle sıkı bir ilişki içindedir. Eğitim misyonunu kusursuz bir şekilde yerine getirebilmesi için okulun çevresiyle olumlu ve uyumlu ilişkiler kurması gerekmektedir. Çağdaş eğitimin bir gerekliliği olarak, okulların çevresi ile içten, kuvvetli ilişkiler içerisinde olması, güçlü bir işbirliği yapabilmesi ve çevrenin de ihtiyaç duyduğunda okulun olanaklarından yararlanabilmesi gerekmektedir (Öztürk, 1993). Bu bağlamda okulun amaçlarına ulaşabilmesi adına çevresi ile sağlıklı bir ilişki kurması gerekir.

Eğitim sisteminin çevresine iki yönden bakılabilir. Okul çevresindeki toplumun kültürü, siyasi ve ekonomik sistemi, idari birimleri, kuralları, bilimsel ve teknolojik gelişmişliği vs. gibi unsurlar eğitim sisteminin dış çevresidir. Eğitim sisteminin iç çevresi ise, girdi aldığı, çıktısını verdiği, etkilediği ve etkilendiği diğer unsurlardan oluşur. Bu noktadan hareketle girdiler ve çıktılar açısından baktığımızda, okul eğitim sisteminin iç çevresi ile devamlı iletişim içerisinde. Aralarındaki bu ilişki olumlu ve de uyumlu değilse, okul yaşamını devam ettiremez (Balay, 2014; Başaran, 2006).

Bir okulun iç ve dış çevre paydaşlarına bakıldığında; okul yöneticileri, öğretmenler, öğrenciler, hizmetliler vs. okulun iç çevre paydaşlarını oluşturmaktadır. Okulun dış çevre paydaşlarını ise; veliler okul-aile birlikleri, çevredeki okullar, üst kademe yöneticiler (vali, kaymakam, milli eğitim müdürü), sendikalar, siyasal partiler, belediyeler, ticaret ve sanayi odaları ve diğer kurum ve kuruluşları oluşturur. Bu paydaşlardan aileler en önemli paydaşların başında gelmektedir. Çünkü verilen eğitim anne ve babaların desteği olmadan eksik veya kusurlu olmaktadır (Nural, 2010).

Alkoç'a (2003) göre; eğitim sistemimizde okul ve çevre işbirliğinin istenilen düzeyde olmamasının temel nedeni, işin önemini anlamayan, yeterli bilgi ve deneyime sahip olmayan okul yöneticileri ve öğretmenlerin çevre ile olan bağlarının zayıf olmasıdır. Ayrıca okul yöneticilerinin yanlış bir uygulama yapmaları nedeniyle yetkisini kaybetme korkusu, takım ruhuna dayalı bir okul yönetimi anlayışı benimsememeleri, çevrelerindeki baskı gruplarından gelebilecek baskıları karşı cesaret edememeleri de okul ile çevre iş birliğini engelleyici unsurlardır.

Okullar yaşamlarını devam ettirirken problemlerle karşılaşabilmektedirler. Okulun amaçlarına ulaşabilmesi için bu karşılaşılan problemlere çözüm üretmesi gerekmektedir. İşte bu süreçte yöneticiler, bu sorunları ortadan kaldırmak adına çözüm yolları bulma sürecine girer. Okulların sorunlarla karşılaşması süreklilik gösterdiğinden dolayı, bu karşılaşılan

sorunlara çözüm yolu bulacak olan okul yönetimine ihtiyaçta sürekli olacaktır (Başaran, 2006).

“Bir okul yöneticisi kadardır” sözünden hareketle, okullarda yöneticiler liderlik vasıflarını sergilemeleri gerekmektedir (Açıkalin, 1998). Ayrıca okul yöneticileri, giyimine önem veren, efendi, gayret gösteren, bilgili, ekipçe çalışmaya önem veren, bir işi zamanında ve doğru yapan, yaptıran, sorunluluk alan ve veren, karşısındakine değer veren, onu dinleyen, sorun çözme kabiliyeti yüksek kişiler olmalıdırlar. Okul yöneticileri iyi bir lider olmalı ve okulun amaçları yönünde okulu yönetmeli ve bir örgütlenme sağlamalıdır. Eğitimin kalitesinin arttırılmasından, fırsat eşitliği sağlanmasından ve okulun hedeflerini gerçekleştirmesinde doğru kaynakları etkin ve verimli kullanmaktan okul yöneticilerinin sorumlu olduğu söylenebilir (Turan, 2007).

Okul yöneticileri, okulun amaçlarına ulaşabilmesi için okul ve çevresindeki paydaşları seferber edecek hem örgüt hem de toplum mühendisi olmalıdır (Bursalıoğlu, 2019). Ayrıca okul yöneticileri yönetsel görevlerinde başarılı oldukları takdirde etkin bir yönetime sahip olacaklardır. Dolayısıyla da okul yöneticilerine eğitim sürecinin kilidini açan anahtardır diyebiliriz.

Eğitimde yaşanan sorunlar çoğu insanı etkileyen bir durumdur. Bu sorunlar okul yönetimi ve çevre tarafından ele alınmalı ve sorunların çözümü için birlikte çalışılmalıdır. Okul yöneticileri, okul yönetimini teşvik eden ve çevre ile ilişkileri geliştiren araştırmalar yapmalı, okul çevresi de bunun farkında olmalı ve bu süreci desteklemelidir. Başka bir deyişle, okul ortamı, idarenin ve okul yönetiminin çevresini etkilemek zorundadır (Tezcan, 2006).

Okul dış çevre paydaşları ile ilişkilerde ilkökul yöneticilerinin deneyimleri üzerine yöneticilerin ortaya koyacakları görüş ve önerileri bu araştırmanın problemini oluşturmaktadır. Ayrıca okul yöneticilerinin görüşlerine göre ortaya konan deneyimlerin okul yöneticilerine farklı bir bakış açısı kazandıracak olması ve okul dış çevre paydaşları ile ilişkilerin daha sağlıklı olması noktasında okul yöneticilerine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada okul yöneticilerinin, okul dış çevre paydaşları (aileler, üst kademe yöneticileri, sendikalar, sivil toplum kuruluşları, belediyeler, siyasi partiler ve sosyal medya) ile ilişkilerinde sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin işleyişi hakkında elde ettikleri deneyimlerinin ortaya konması amaçlanmaktadır.

Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki alt amaçlar belirlenmiştir:

- 1- Okul yöneticilerinin okul dış çevre paydaşı olarak aileler ile ilişkilerinde sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin işleyişi hakkında deneyimleri nelerdir?
- 2- Okul yöneticilerinin okul dış çevre paydaşı olarak üst kademe yöneticileri (kaymakam, ilçe milli eğitim müdürü, şube müdürleri) ile ilişkilerinde sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin işleyişi hakkında deneyimleri nelerdir?
- 3- Okul yöneticilerinin okul dış çevre paydaşı olarak sendikalar ile ilişkilerinde sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin işleyişi hakkında deneyimleri nelerdir?
- 4- Okul yöneticilerinin okul dış çevre paydaşı olarak sivil toplum kuruluşları ile ilişkilerinde sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin işleyişi hakkında deneyimleri nelerdir?
- 5- Okul yöneticilerinin okul dış çevre paydaşı olarak yerel yönetimler (belediyeler) ile ilişkilerinde sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin işleyişi hakkında deneyimleri nelerdir?
- 6- Okul yöneticilerinin okul dış çevre paydaşı olarak siyasi partiler ile ilişkilerinde sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin işleyişi hakkında deneyimleri nelerdir?
- 7- Okul yöneticilerinin okul dış çevre paydaşı olarak sosyal medyadan (facebook, twitter, instagram, whatsapp vs.) kaynaklı sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin işleyişi hakkında deneyimleri nelerdir?

Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi

Eğitimde okulların yeri ve önemi çok büyüktür. Bir ülkenin ilerlemesi ve kalkınması, eğitimde ne kadar başarılı bir seviyede olduğuna bağlıdır. Bunun için en mühim vazife okul yönetimlerine düşmektedir (Turan, 2007).

Çevrenin bir parçası olan okulların sosyal bir kurum olması hem çevresinden etkilenmesine hem de çevresini etkilemesine neden olmaktadır. Girdisi de çıktısı da insan olan okul, çevresinden ve bir alt okuldan girdiler alır, bunları belli bir eğitimden geçirdikten sonra çevreye ve üst okullara verir. Bu süre zarfında okullar çevreyle devamlı ve kuvvetli bir ilişki içinde olmak durumundadır (Kara, 2007). Okul ve çevresi arasındaki bu sürekli iletişim ve etkileşim okulun hedeflerini yerine getirilebilmesi için kaçınılmaz bir durumdur. Okul hizmet sunduğu çevresini temel özellikleriyle tanıma ve kendisini çevresine tanıtmalıdır. Okul ve çevre arasındaki ilişkinin temel amacı okulun amacını yerine getiren bir yapı oluşturmak ve işleyişini sağlamaktır (Aydoğan, 2006).

Kara'ya (2007) göre, okulların çevresiyle sürekli etkileşim ve iletişim halinde olma durumunda okul-çevre ilişkisini belirleyen birçok unsur vardır. Bu unsurlar doğrultusunda okul-çevre ilişkileri ya sağlıklı yürümekte ya da ortaya birtakım sorunlar çıkmaktadır. Bu unsurların neler olduğunun belirlenmesi ile birlikte olumlu ilişki kurma ve sorun yaşamama adına gerekli önlemler alınabilir.

Okulların çevreleri ile ilişkilerinde okul yönetimleri, görevleri esnasında çeşitli sorunlarla karşılaşabilirler. Bu karşılaşılan sorunlar; öğrencilerden, öğretmenlerden, okul binasından, okulun bulunduğu çevrenin, bölgenin sosyal, kültürel, politik ve ekonomik özelliklerinden, okulun kültürü ve ortamından, ayrıca yöneticilerin sahip oldukları yönetim becerilerinden kaynaklı sorunlar olabilir (Şişman & Turan 2004).

Okul çevresindeki birtakım değişimler ve gelişimler bir taraftan okulu etkilerken diğer taraftan bu değişme ve gelişmeler okullardan etkilenmektedir. Karşılaşılan sorunlar da okulların çevresindeki gelişme ve değişmelere göre farklılık göstermektedir. Okullardaki yaşanan sorunlara yönelik çözüm yolu bulabilmek için öncelikle sorunları tespit etmek gereklidir (Demirtaş, Üstüner & Özer, 2007).

Ülkemizde okul ve çevresi ile ilgili yapılan araştırmalara bakıldığında; Tezcan (2006), “Okul yönetiminde okul çevresinin yönetime katkısı” adlı, Çalık (2007), “Okul çevre ilişkisinin okul geliştirmedeki rolü: Kavramsal bir çözümleme”, Kara (2007), “Denizli ilköğretim okullarında okul-çevre ilişkileri üzerine öğretmen görüşleri”, Arıcan (2009), “Eğitimde çevre faktörleri ve öğretmen üzerindeki stres etkisi”, Çalışkan (2014), “Etkili okul-çevre ilişkisinin okul yöneticileri açısından değerlendirilmesi: Nevşehir ili örneği”, Bozkurt, Bayar ve Üstün (2018), “Okul yöneticilerinin okul çevre ilişkileri ile ilgili sorunları ve çözüm önerileri” ve Tural (2019), “Okul-çevre ilişkileri ve okul etkililiği arasındaki ilişki” adlı araştırmalar ile karşılaşılmaktadır. Bu araştırmaların da genellikle okul-veli ilişkileri üzerine durduğu, genellikle öğretmen görüşlerine göre ele alındığı ve nicelik bakımından az olduğu görülmektedir. Literatürdeki araştırmaların sayıca az olmasının dışında eğitim alanında pek çok değişimler yaşanmasından ve okul çevresinin sürekli bir değişim içerisinde olmasından dolayı yeni araştırmalara ihtiyaç olduğu görülmektedir. Ayrıca okul ve çevresi ilişkisinde okul yönetiminin de önemli bir ağırlığı vardır ve bundan dolayı okul-çevre ilişkilerine yönelik okul yöneticilerinin görüşleri de önem arz etmektedir.

Bu araştırma ile birlikte çevre faktörünün ne denli etkili olduğu yöneticilerin görüşlerine göre ulaşılan bilgiler ışığında, okul dış çevre paydaşları ile ilişkilerde sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin işleyişi hakkında ilköğretim yöneticilerinin elde ettikleri deneyimler ortaya konmuştur. Ayrıca farklı bir bakış açısı kazandıracak olması ve okul dış

evre paydaşları ile ilişkilerin daha sağlıklı olması noktasında okul yöneticilerine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

- Bu araştırma özelliği bakımından 2023-2024 eğitim-ğretim yılıyla sınırlıdır.
- Araştırmanın konu bakımından kapsamını; okul dış evre paydaşları ile ilişkilerde ilkokul yöneticilerinin deneyimleri ile ilgili görüşleri oluşturmuştur.
- Araştırma, Konya ili Akşehir ilçesinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı ilkokullarda görev yapan okul yöneticileri ile sınırlıdır.

Varsayımlar

Bu araştırmada aşağıdaki varsayımlardan hareket edilmiştir.

- Araştırmaya katılan okul yöneticileri, görüşme formu sorularına içtenlikle yanıt vermişlerdir.
- Görüşme formunun, yöneticilerin deneyimlerini doğru bir şekilde yansıtacak şekilde tasarlandığı varsayılmıştır.
- Yöneticilerin yanıtlarının, bireysel deneyimleri ve duygusal durumlarına bağlı olarak değişebileceği kabul edilmektedir.

Terim ve Tanımları

Bu çalışmada bazı terimler, aşağıda tanımlandıkları şekliyle kullanılmıştır.

Yönetim: Örgütsel kaynakları planlama, örgütleme, liderlik ve kontrol etme yönetim süreçleri olan ve hedeflere yönelik etkin ve faydalı bir şekilde kullanma becerisidir (Karagöz Kerdak, 2006).

Eğitim Yönetimi: Sadece bir okul bazında değil, bütün eğitim sistemi içinde düşünülmesi gereken bir olgudur (Balcı, 2005).

Okul Yönetimi: Eğitim yönetiminin belirli sınırları olan bir alanda uygulanmasıdır. Eğitim ğretim sisteminin amaçları ve genel yapısı bu alanın sınırlarını belirlemektedir (Gündüz, 2008).

Okul Yöneticisi: Okulun i ve dış paydaşlarıyla iletişim ve etkileşim halinde olan kişilerdir (zmen & Kömürlü, 2010).

Okul Çevresi: Okulun ilişki içinde olduğu, girdilerini aldığı ve çıktılarını verdiği, etkilendiği ve aynı zamanda etkilediği unsurların tamamıdır. Bu durumda okulu etkileyen unsurların tümü okulun çevresini meydana getirir (Kara, 2007)

Okul-Aile Birliği: Okullar ile aileler arasında entegrasyonu sağlamak, veli-okul arasında iletişimi ve iş birliğini güçlendirmek, eğitim-öğretimi geliştirmeye yönelik faaliyetleri desteklemek, ekonomik açıdan dezavantajlı öğrencilerin zorunlu ihtiyaçlarını karşılamak ve okula maddî katkı sağlamak üzere kurulur (MEB Okul Aile Birliği Yönetmeliği, 2012).

Yerel Yönetimler (Belediye) : Belediye; insanların mahallede birlikte yaşaması sonucu ortaya çıkan ihtiyaçların karşılanması adına oluşturulan bir birimdir (Mutlu, 2015).

Sivil Toplum Kuruluşları: Türk Dil Kurumuna göre sivil toplum kuruluşları toplumdaki değişik problemleri bağımsız olarak ele alan, toplumu aydınlatmaya hizmet eden, öneriler ortaya koyan derneklerdir (Türk Dil Kurumu, 2024).

Sendika: Sendikalar, dil, din, ırk gözetmeksizin bütün çalışanların sosyal, ekonomik gibi haklarını koruyan ve yeni haklar kazandırma eğiliminde olan kitlesel topluluklardır (Aksoy & Günbayı, 2016).

Sosyal Medya: Paylaşım etkileşimlerine ve paylaşıp paylaşabileceğimiz yerlere dayalı bu sanal iletişim ortamına sosyal medya adı verilmektedir (Lai & Turban, 2008). Sosyal medya; facebook, twitter, instagram, youtube, whatsapp gibi farklı sürüm ve uygulamalarla kullanıcılara hizmet vermektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde, araştırma konusu ile ilgili kuramsal açıklamalar yapılmış; yönetim, okul yönetimi, okul yöneticileri ve görevleri, okul yönetiminde rol oynayan unsurlar, okul iç ve dış çevresi, okul-çevre ilişkileri, okul-çevre ilişkilerini etkileyen faktörler ve okul-çevre ilişkilerinde yaşanan sorunlara yer verilmiştir.

1.1. YÖNETİM

Yönetim kavramının bir bilim alanı olarak literatüre girmesini sağlayan ilk isimlerin Frederick Winslow Taylor ve Henri Fayol adlı bilim insanlarının olduğunu söylemek pekte yanlış olmaz. Literatür incelendiğinde de günümüzdeki yönetim bilimi kitapları yönetim kavramını bu iki bilim adamı ile başlattığını ve öncesinden pek bahsetmedikleri görülmektedir. Ayrıca yönetim kavramının tarihin ilk dönemlerinde var olduğu ve insanoğlu ile birlikte ortaya çıktığı söylenebilir. Özellikle İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra, modern anlamda yönetim, başlı başına bir görev, başlı başına bir faaliyet, bir bilim dalı ve bir araştırma alanı haline gelmiştir (Drucker, 1994).

İnsan sosyal bir varlıktır, onun da ihtiyaçları vardır ve bu ihtiyaçları karşılamak zorundadır. Bu nedenle insanların yalnız yaşaması neredeyse imkânsızdır ve bu sebeple bir arada yaşamak durumundadırlar (Halis, 2000). Tarih boyunca insanların bir arada yaşamasıyla yönetim ihtiyacı doğmuştur. İnsanlar birlikte iş yaparak, birbirlerine yardım ederek ortak amaçlarına ulaşmayı başarmışlardır (Dalay, 2001). Yani insanların bir arada yaşaması neticesinde yönetim ihtiyacının ortaya çıkması, insanlar arasında yönetenler ile yönetilenler şeklinde bir sınıflandırmaya neden olmuştur. Yönetenler ve yönetilenler ortak bir amaç doğrultusunda birlikte çalışırlar.

Aslında yönetim kavramı, bir asırdan daha fazla zamandır izah edilmeye çalışılan bir kavramdır. Dilimizde “yönetim” kelimesi idare, çekip çevirme anlamında kullanılmaktadır. Alan yazın incelendiğinde yönetimin farklı tanımlamaları görülmektedir. Yaygın olarak yönetim, *“insanların bir amaç etrafında toplanmalarının sağlanması ve birbirleri ile işbirliği kurmasına yönelik eylem ve çabaların toplamıdır.”* (Tosun, 1992). Diğer bir tanıma göre ise yönetim, *“ekonomik amaçlara yönelik kurulan kurum ve kuruluşların maddi, mekanik ve iş gücü kaynaklarının üst düzey sevk edilmesi faaliyetidir.”* (Steade vd., 1984).

Yönetim; bir amaç etrafında toplanan birden fazla bireyin bu amacı gerçekleştirme adına uygulamaya koydukları yöntemlerin toplamıdır (Bayrak, 2009). Daft'a (1994) göre ise

yönetim; planlama, organize etme, yönlendirme ve kontrol süreçleriyle tutarlı amaçlar doğrultusunda örgütsel kaynakları etkili ve verimli bir şekilde kullanma yeteneğidir. Başaran'a (2006) göre yönetim, belirli toplumsal ihtiyaçları gidermek için önceden ortaya konmuş hedeflere ulaşan görev ve rolleri yerine getirmek üzere harekete geçirilen güçleri koordine etme ve yönlendirme sürecidir. Açıkalın'a (1998) göre ise; yönetim, önceki yaklaşımdan farklı stratejiler uygulayarak dinamik durumlarda dengeyi yeniden sağlama sürecidir. Yönetim, kurumun amacına ulaşmak için mevcut tüm kaynakları ve fırsatları mümkün olan en iyi şekilde kullanma bilimi ve sanatıdır.

Yönetim kavramına dair birçok farklı tanım ve açıklamanın ortak noktası, insan bulunan her ortamda yönetimden söz edilebileceğidir. Yönetim, aynı zamanda insanları ortak bir amaca ulaşma doğrultusunda iş birliği içinde olmalarını sağlayan bir yapıdır.

1.1.1. Okul Yönetimi

Eğitim yönetiminin merkezi, eğitim hizmetlerinin verildiği yerler okullardır. Okullar, eğitim sistemimizin en etkili ve güçlü parçasıdır ayrıca maddi ve insan kaynaklarının etkin yönetimine göre gelişimini sürdüren canlı organizmalardır. Okullar çevreye açık olan ve çevreyle yoğun ilişki içerisinde olan sosyal örgütlerdir (Koç & Doğan, 2022).

Okulun ham maddesinin insan olması okul yönetimini ön plana çıkarmıştır (Gündüz, 2008). Demirtaş'a (2021) göre, okul yönetimi; okulun amaçlarına ulaşması noktasında okul yöneticilerinin, mevcuttaki tüm malzeme ve insan kaynağını verimli bir şekilde kullanması ve amaçlara yönelik politika ve kararları uygulamasıdır. Bununla birlikte her örgütte olduğu gibi okulların da onları diğer örgütlerden ayıran kendine has özellikleri olduğu unutulmamalı ve okul yönetiminde bu özellikler göz önünde bulundurulmalıdır (Bursalıoğlu, 2019). Bu kendine has özellikler okulun ana malzemesinin insan olması, ilgi ve güç gruplarının merkezinde olması, yani okul çevresinin merkezinde olması, diğer örgütlere göre daha görünür durumda olması ve çevreden etkilenmesi aynı zamanda da çevresini etkilemesi gibi özelliklerdir.

Okullar çok fonksiyonlu örgütler olduğundan yönetimleri oldukça zordur. Bu durumun en temel sebebi hammaddenin insan olması ve çevreden aldığı bu hammaddeyi belli bir eğitimden geçirdikten sonra tekrar çevreye vermesidir. İşte bu sebepten okulların, insan kaynakları yönetimine daha fazla ihtiyacı olduğu söylenebilir. Okullarda insan kaynaklarının geliştirilmesi ile okulların daha etkili olması mümkün olacaktır. Bunun için de en başta okul yöneticilerinin ve tüm personelin bilgi ve birikimli olması gerekmektedir (Usta & Boğa, 2021).

Sonuç olarak, okulların hem çevresini etkileyen hem de çevresinden etkilenen, çevreye faydalı kurumlar haline gelmeleri, etkili ve başarılı bir şekilde çalışabilmeleri için, okul yönetimlerinin öncelikle personellerinden yüksek performans elde etmeleri, olumlu bir öğrenme ortamı yaratmaları gerekmektedir. Yaşadığımız bu dönemde okul yönetimlerinde okul yöneticisi, öğretmenler, öğrenciler veliler gibi bir okulun tüm paydaşları çok önemlidir. Ancak burada okul yöneticisi bir adım daha ön plana çıkmaktadır. Okul yöneticilerinin iyi bir yönetim sergilemesinin okulun paydaşları ile daha iyi ilişkiler kurmasını ve okulun amaçlarına ulaşmada bir adım daha ileriye gitmesini sağlayacağı düşünülmektedir.

1.1.2. Okul Yöneticileri

Okullar eğitim sisteminin uygulama alanlarıdır ve sadece kendi hedeflerine ulaşmak için çabalayan, bütünleşmenin arandığı, uyum ve yeniliğin sentezlendiği bir örgüt değil, aynı zamanda sosyal ve toplumsal bir örgüttür. Akademik başarıyı, tutarlılığı ve arzu edilen davranışları teşvik eden, yönetici, öğretmen ve öğrencilerin yer aldığı, her an değişime ve gelişime hazır bir organizasyondur (Çalık, 2007).

Günümüzde bilim ve teknolojinin gelişmesi eğitimi büyük ölçüde etkilemiş; yenileşme sürecini mecbur kılmıştır. Bu değişim kaçınılmaz olarak okulları etkilemiştir. Bununla birlikte okulun iç ve dış çevre paydaşlarının beklenti ve ihtiyaçlarını karşılayabilmek için okul yöneticilerinin bir adım önde olması gerekmektedir (Arslanargun & Bozkurt, 2012).

Okul yönetimi paydaşları içerisinde okul yöneticisi, en mühim paydaştır diyebiliriz. Çünkü yöneticiler okul yönetiminin işleyişine yön verirler. Okul yöneticisi, okulun amaçlarına ulaşması noktasında personeller arasında birliktelik sağlayan, emirler veren, uyumlu ve düzenli çalışmayı sağlayan ve kontrol eden kişilerdir (Bayrak, 2009).

Okul yöneticisi, mevcut yasa ve yönetmeliklere uygun olarak verilen yetki çerçevesinde okulun kaynaklarını kullanarak okulun amaçlarını gerçekleştirmeye çalışan kişidir. Amaçlara ulaşırken bir okul yöneticisinin bunu tek başına yapması mümkün değildir. Okul için belirlenen hedeflere ulaşmak ve bunların etkili bir şekilde uygulanması ekip çalışmasını gerektirmektedir (Eisler & Montuori, 2001).

Okul yöneticilerine, okul hedeflerine ulaşma noktasında ve etkili okul yönetimi için başkalarıyla işbirliği yapma konusunda büyük bir sorumluluk düşmektedir (Bursalıoğlu, 2019). Bu bağlamda okul yöneticilerinin öğretmenlere vizyon sunan, öğretmenlerin gelişimini destekleyen, karşılıklı güven ortamı yaratan, otoriter davranış kalıplarını ortadan kaldıran, öğretmenlerine sorumluluk veren davranışlara sahip kişiler olduğu söylenebilir (Barth, 2001).

Okuldaki faaliyetlerin sorunsuz, hızlı ve verimli yürümesi için idari süreçleri yürüten okul yöneticisi okulun lideri durumundadır (Agih, 2015). Bennis ve Nanus'a (1985) göre, okul yöneticisi; doğru olanı yapan, insanları ve kaynakları koordine eden, sorumluluk alan ve hedeflere ulaşmak için çabalayan kişidir.

Okul yöneticisi kendisini zamanın şartlarına göre yenileyebilen ve geliştirebilen bir yapıda olmalıdır. Okul yöneticisi daha fazla okuyup araştırarak, müzakere edip dinleyerek ve gezip görerek, kendisini geliştirerek yenileyebilir (Açıkalın, 1998). Yani okul yöneticisi okuldaki tüm personele, öğrencilere, öğrencilerin ailelerine ve okulun çevresine rehberlik eder.

Çetin'e (2019) göre; okul yöneticileri okulda birlik ve beraberlik adına, okul kültürünün oluşumu ve gelişimi noktasında, çevreyle uyum içinde olmak ve verimliliği arttırmak için çalışmalar yapar ve okulu her duruma karşı hazırlar. Verimlilik ve şeffaflık ilkeleri doğrultusunda bilimsel ve teknolojik gelişmeler, okulu sürekli yeniler ve geliştirir, zamanı ve tüm imkânları okulun amaçlarını gerçekleştirmek için kullanır. Okul yöneticileri, okulu ve tüm okul durumlarını iyi analiz edebilmelidir. Okul yöneticisi çevresindeki insanları etkileyebilmeli ve bu etki yoluyla okulun tüm paydaşlarını harekete geçirebilmelidir. Zaten yönetimin temelinde insanı etkilemek vardır. Ayrıca okul yöneticisi, etrafındaki insanları sadece belirli bir şekilde değil, farklı durumlara göre farklı şekillerde de etkilemek zorundadır (Erdoğan, 2002). Yani okul yöneticileri okul iç ve dış paydaşlarına öncülük edebilmeli, karizmatik lider olabilmeli ve okulun amaçları doğrultusunda hareket edebilmelidir.

Chell (1995), okul yöneticilerinin genel özelliklerini beş grupta incelemektedir. Okul yöneticileri:

- Vizyonları vardır. Hedeflerin herkes tarafından anlaşılmasını sağlamaya çalışır, hedeflere ulaşmak için çaba gösterir ve müfredata, öğretime ve değerlendirmeye rehberlik eder.
- Vizyonu davranışa dönüştürür. Takım halinde çalışır, tüm okulun hedef ve beklentilerini vurgular.
- Teşvik edici bir ortam yaratır. Akademik becerilere dayalı, düzenli ve hedefe yönelik bir okul ortamı geliştirir.
- Okulda işlerin nasıl yürüdüğünü bilir. Öğretmen ve öğrencilerin ne yaptığını, ne kadar iyi yaptıklarını görür.
- Bilgiyi harekete geçirir, gerekirse farklı öğretmenleri, stilleri ve öğretim stratejilerini tanıtarak öğrenme etkinliklerine katılır.

Günümüzde okul yöneticilerine büyük görev ve sorumluluklar düşmektedir. Okul yöneticileri geçmişte olduğu gibi sadece geleneksel yeterlilikleri ile iyi bir yönetim sergileyemezler. Nüfus artışı, ekonomik değişimler, medya ve sanal dünyanın etkisi gibi sosyal faktörler günümüzde okul yöneticilerinin daha da çeşitlenmesine neden olmuştur (Sarpkaya, 2013). Ayrıca eğitim sisteminin başarısının, okul başarısına bağlı olması da okul yöneticiliğinin önemini bir kat daha arttırmaktadır. Verilen eğitimin kalitesi okulun ne kadar iyi yönetildiğini gösteren bir durumdur (Balcı & Aydın, 2003). Bu bilgilerden hareketle iyi bir okul yönetiminin aynı zamanda sistemi de başarılı kıldığını söylenebilir.

Büyükboyacı'ya (2020) göre, okul yöneticisinin sağlıklı insan ilişkileri kurması ve kişilik özelliklerinin de bunu devam ettirecek nitelikte olması gerekmektedir. Okul yöneticisi okulu ve eğitim-öğretimi etkin kılmak için de, çalışanlarıyla hem bireysel hem de gruplar halinde iletişim kurarak çalışabilmelidir. Nitelikli yöneticilerin, yeterli ve etkili iletişim becerilerine sahip olmaları gerekmektedir (Bird & Little, 1985). Bu bağlamda yönetimin işleyişine yön veren okul yöneticilerinin okulda birlik ve beraberliği sağlama, iletişimi güçlü kılma ve liderlik vasıflarını ön plana çıkarma gibi özellikleri olmalıdır.

Okul yöneticileri, personelin karar alma sürecine katılımını sağlamalıdır (Bush & Glover, 2003). Etkili okul liderleri personeli motive etmeli ve ilham vermelidir. Okulda çalışanlara rol model olmalı ve davranışlarıyla onları etkilemelidir. Ayrıca tarafsız ve adil olmalıdır. Aynı zamanda eksiklikleri tespit edip gidermeye çalışmalıdır. Liderlik vizyonla ilgilidir. Lider yönetici okulunun gelecekte nerede olacağına dair bir fikir bildirmelidir. Bu bakımdan bir yöneticinin insan kaynakları becerilerini iyi bilmesi ve bunları geliştirmenin yollarını araması gerekmektedir (Harris vd., 2003).

Bu bilgiler ışığında günümüzde artık okul yöneticisi profilinin daha sıradışı olması beklenmektedir. Görevini en iyi şekilde yapmanın dışında, iyi bir okul iklimi oluşturmali ve alışlagelmişin dışında değişime ayak uydurabilmelidir. Okul yöneticisinden ziyade çok iyi bir lider olması beklenmektedir.

1.1.3. Okul Yöneticilerinin Görevleri

Okul yöneticisinin görevi okulun amaçları doğrultusunda okulun girdilerinden eğitim sürecinde en üst düzeyde verim alarak, ortaya iyi bir ürün çıkarmak ve okulu yaşatmaktır. Yani esas görev okulu amaçlarına ulaştırmaktır. Okul yöneticileri öğretmen ve öğrencilerin birlik içerisinde olmaları için, istekli ve gayretli çalışmaları için, eğitim öğretim sürecinin huzurlu, coşkulu olması adına destek sağlayacak bir ortam hazırlamaları gerekmektedir (Eriş, 2012).

Dünya'daki değişim ve gelişmeler okul yöneticileri için de gelişim ve değişimi mecburi hale getirmiştir. Bir okul yöneticisinin işi, nüfusun gelişimi, ekonomik değişimler, devlet kurumlarının etkisi, medyanın ve diğer kitle iletişim araçlarının etkisi gibi sosyal unsurlar nedeniyle karmaşık hale gelebilmektedir (Sarpkaya, 2013). Ancak değişim ve dönüşüm beraberinde yöneticilerin görevlerini de hızla değiştirmektedir.

Okul yöneticiliği, öğretmen kökenli kişilerce icra edilmektedir. Okul yönetimi hiyerarşisinin en üst çalışanı okul müdürüdür. Millî Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği okul müdürü, müdür yardımcıları ve müdür yetkili öğretmenleri okul yöneticisi olarak tanımlamaktadır. Okulu yöneten kişi okul müdürüdür. Okul müdürü okulun öğrenci, eğitim ve öğretim, yönetim, personel, muhasebe, taşınır, yazışmalar, çocukları eğiten ve bilgisini arttıran sosyal etkinlikler, yatılılık durumu, burslar, varsa taşınmalı eğitim işlerinden sorumludur. Bununla birlikte okul, çevre ve öğrenci güvenliği, beslenmeleri, her türlü bakım, koruma, temizlik, düzen, öğretmen ve öğrenci nöbet işi ile halkla ilişkiler gibi görevleri icra eder (MEB Okul Öncesi ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği, 2021).

Okul yöneticileri, günümüzdeki geçerli ve mevcut yasalara, yönetmeliklere göre, yönettiği kurumun kuruluş amaçlarını, bu amaçlara ulaşabilmek için kullanılacak usul ve esasları, uygulamalar sırasında ortaya çıkan engelleri aşmada uygulanacak çalışmaları görev bilinci ile yerine getirmelidir (Bayrak, 2009). Okul yöneticisinin asıl görevi okulu önceden belirlenmiş amaçlara göre yaşatmak ve geliştirmektir. Yönetim görevini icra ederken okul yöneticisi, okulun hedeflerine ulaşılmasını sağlamaktan sorumludur (Şişman & Turan, 2004).

Can'a (2022) göre okul yöneticisi:

- Kendini çevreye açan, okulda yapılanları ve yapılacakları velilere anlatan, bu sayede velilerin ve çevredeki diğer paydaşların katılım ve katkısını alan kişi,
- Okulda etkili iletişimi teşvik eden, öğretmenlerle, velilerle ve öğrencilerle işbirliği yapan, bilgi, haber ve duygu alışverişini kolaylaştıran ve okul ve çevresi ile ilgili tüm konular hakkında bilgilendiren bir iletişimci,
- Yapılan çalışmalar sonucunda tüm personelin, öğretmenlerin, öğrencilerin ve çevrenin güvenini kazanmak, çevresindekilere güvenmek ve okulun her alanında güven ortamı yaratmak,
- Okulda oluşan grupları parçalamaya çalışan değil, onlardan okulun amaçları doğrultusunda yararlanan bir lider olmalıdır.

Tüm bu bilgiler ışığında yöneticilerin görevlerinin yönetmeliklerle belirlendiği görülmektedir. Ancak sürekli değişen şartlardan okul yöneticilerinin görev ve sorumluluklarını yerine getirirken, yöneticilikten çok liderlik rolünü sergilemeleri beklenmektedir. Lider yönetici, okul iç ve dış paydaşlarını ile ilişki içinde olan ve okula en üst düzeyde fayda sağlayan kişilerdir.

1.1.4. Okul Yönetiminde Rol Oynayan Paydaşlar

Okul yönetimi, okul müdürü ve müdür yardımcılarında oluşan ekiple somutlaşmaktadır (Kaşıkçı, 2015). Ancak öğretmen, öğrenci ve velilerin de değişik birlik ya da kurullar üzerinden, okul yönetiminin bir parçası olduğu göz ardı edilmemelidir. Okul yönetimi, okulun amaçları doğrultusunda öğretmen, öğrenci, veli, diğer okullar, sivil toplum kuruluşları, sendikalar, belediyeler gibi çeşitli paydaşların koordine edilerek çalıştırılmasıdır. Okul ekonomik olarak bir şirkettir, değerleri ön plana çıkaran bir eğitim merkezidir, mesleği öne çıkaran bir alan, psikolojik tedavi merkezidir ve farklılıkları yönetme konusunda topluma örnektir. Okulun hedeflerine ulaşabilmesi için tüm bu unsurların görülmesi, ilişkilendirilmesi gerekmektedir (Usta & Boğa, 2021).

Okulların yönetiminde bir takım unsurların (öğretmen, öğrenci, veli, diğer okullar, sivil toplum kuruluşları, belediyeler, siyasi partiler gibi) rol alması ve yönetimleri etkilemesi doğaldır. Çünkü okulların toplumsal bir yönü vardır ve açık sistem olmasından dolayı; yani çevresini etkilemesi ve de çevresinden etkilenmesi, durağan olmaması çevreyle sürekli ilişki içerisinde olduklarıdır. Çevredeki değişimlerden etkilenirler aynı zamanda da farklı teknikler kullanarak çevreyi etkilemeye çalışırlar (Açıkalın, 1998).

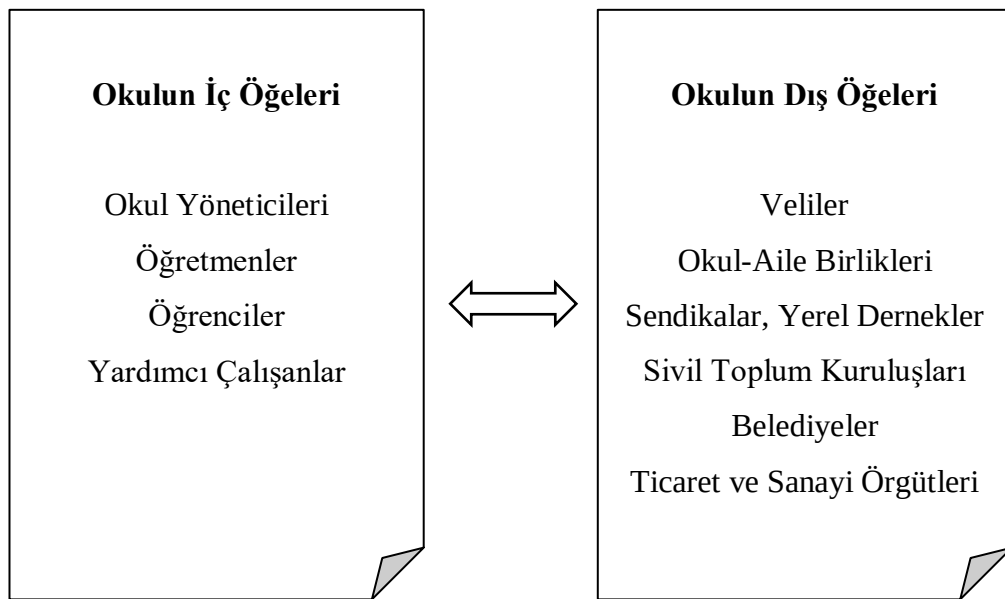
Kaşıkçı'ya (2015) göre; her okul yöneticisi okul işleyişini verimli bir şekilde yürütmek durumundadır. Okul yönetimini okul yöneticileri oluşturmaktadır. Ancak okul yönetimleri her ne kadar okul yöneticileri ile somutlaşsa da öğretmen, öğrenci ve velilerin de okul-aile birliği gibi kurullar üzerinden, okul yönetiminin bir parçası olduğu ve okul yönetiminde rol oynadığı unutulmamalıdır.

Okul yönetiminde rol oynayan iç ve dış paydaşlar bulunmaktadır. İç paydaşlar, okulu oluşturan ve onun yapısında olan tüm unsurlardır. Dış paydaşlar ise, okulun yapısı dışında fakat okula ve dolaylı olarak da yönetime etki eden unsurlardır (Bursahoğlu, 2019). İç paydaşlar, yöneticiler, öğretmenler, öğrenciler ve eğitici olmayan personeldir. Dış paydaşlar ise, öğrenci velileri, okul-aile birlikleri, çevredeki diğer okullar, merkez yöneticiler, belediyeler, siyasal partiler, sendikalar, dernekler, esnaf, ticaret ve sanayi odaları ve diğer kurum ve kuruluşlardır (Genç, 2007).

Okul yönetiminde saptanan amaçlar ve meşru sorumluluklar haricinde iç ve dış paydaşların beklentileri, eğitim sürecini kimi zaman olumlu, kimi zaman da olumsuz etkileyebilir. Okulun çevresinin okuldan beklentileri; maddi beklentiler (kırtasiye, servis, kantin gibi işletmeler), kişisel beklentiler (görevlendirme, öğrenciye yönelik talepler gibi) gibi çeşitli durumlarda olabilmektedir (Özcan, 2014). Dolayısıyla bu grupların sosyal, eğitimsel, politik ve ekonomik etkinliği okullara da yansıyor. İyi bir okul yönetimi okul iç ve dış çevresindeki bu paydaşları iyi çözümleyip, eğitim sürecine katmaya çalışmalıdır (Özdemir, 2015).

Çevre; yaşadıkları süre zarfında insanların ve diğer canlıların etkileşim içinde bulundukları ve birbirleriyle ilişki kurdukları ortam olarak ifade edilebilir. Okulun çevresi, okulu etki altına alan varlıkların, olay ve olguların, düşüncelerin tamamıdır. Okulun içinde yaşadığı toplum okulun çevresini oluşturur. Okul amaçlarını gerçekleştirmek için girdisini çevreden alır ve bu girdiyi işledikten sonra tekrar çevreye verir. İşte bu sebepten okullar açık bir sistemdir. Okulun yaşamını devam ettirebilmesi adına, çevresiyle sürekli etkileşim ve iletişim halinde olması gerekmektedir (Gül, 2006). Okulların açık bir sistem olmasından dolayı sınırlarını çizmek oldukça güçtür. Açık sistemler çevreleriyle etkileşim halinde olan sistemlerdir. Bu tür örgütler, çevrelerinden girdi alır, onu işler ve çıktı üretirler (Hoy & Miskel, 2010).

Okulların çevresinde, okulların işlevlerini etkileyen çeşitli unsurlar olabilir. Bu yüzden okulları çevresinden ayrı değerlendirilmemektedir. Bu bağlamda, Bursalıoğlu (2019), okul çevresini okulun iç öğeleri ve okulun dış öğeleri diye sınıflandırmıştır.

Şekil 1: Okulun İç ve Dış Çevresi (Bursalıoğlu, 2019'dan uyarlanmıştır.)

Kouzimi (2000), bir örgütün çevresini kişiler arası çevre (aile, arkadaş vb.), sosyal ve kültürel çevre (dil, kültür vb.) ve fiziksel çevre (evler, binalar vb.) şeklinde üç boyut olarak ele almıştır. Sağlam (1979) ise; okulun çevresini iç ve dış çevre şeklinde sınıflandırmaktadır. Bu noktadan hareketle okul çevresi, okul iç çevre paydaşları ve okul dış çevre paydaşları olmak üzere iki şekilde incelenebilir.

1.1.5. Okul İç Çevre Paydaşları

Nural'a (2010) göre; okulun iç çevre paydaşları; okul müdürü, müdür yardımcısı, öğretmenler, öğrenciler, eğitimci olmayan personeller oluşturmaktadır. Bu paydaşlar içerisinde bir okulun en kilit unsuru okul yöneticileri yani müdür ve müdür yardımcılarıdır. Ancak yöneticilerin yanında öğretmenler de okulun en önemli parçası olarak sayılabilir (Keçeci, 2012).

Okulun iç çevre paydaşları tek tek incelendiğinde; okul yöneticisinin okulun amaçlarını gerçekleştirecek, lider kişi olduğu görülmektedir aynı zamanda okul yöneticileri hem çevreyi etkileyen hem de çevreden etkilenen kişilerdir. Lider okul yöneticisi çevreyle etkileşim içinde olarak öğrencilerin, öğretmenlerin, velilerin vs. beklentileri karşılamalı ve okulun amaçlarına ulaşmasını sağlamalıdır (Balkar, 2009).

Öğretmenler, okulda üreten kişilerin başında gelmektedir. Okul yönetimi ve çevre ile etkileşim halindedirler. Okul yöneticileri gibi çevrelerini etkileyen ve çevrelerinden etkilenen kişilerdir. Öğrenciler ise; okulun ayrılmaz parçasıdır. Okullarda öğrenci olmazsa sistem devam edemez. Öğrenciler, aile ve çevrenin etkisiyle olumlu ya da olumsuz davranış ve alışkanlıklar kazanabilirler. Öte yandan, okul olumlu yönleri tekrar etmeli ve olumsuz olanları ortadan kaldırmalıdır (Şenaras, 2017).

Öğrenciler bir okulun en önemli iç çevre paydaşlarından biridir. Okullar öğrenci yetiştirmek için kurulur. Öğrenci davranışlarının okul organizasyonu üzerinde önemli bir etkisi vardır. Olumlu okul iklimi hem öğretmen davranışlarına hem de öğrenci davranışlarına bağlıdır (Bursahoğlu, 2019).

Diğer bir iç çevre paydaşı ise; eğitimci olmayan çalışanlardır. Bu kişiler, okulda çalışan memur, hizmetli güvenlik vb. kişilerdir. Bu kişilerin seçimi titizlikle yapılmalıdır. Çünkü eğitim camiası içerisinde çalışacak olmaları ve örnek teşkil edecek olmalarından önem arz etmektedir. Bu çalışanlar eğitime dolaylı yoldan katkı sağlamaktadır. Bu personeller görüşleri, davranışları ve sözleriyle okul içindeki ve dışındaki unsurlar üzerinde olumlu ya da olumsuz etki bırakabilmektedir (Bursahoğlu, 2019).

Bu bilgiler kapsamında okul ile iç çevre paydaşları arasındaki ilişkilerde okula etki eden birçok paydaş bulunmaktadır. Okul iç çevre paydaşlarının her birinin okul yönetimi için önemli olduğu görülmektedir. Her bir paydaş okulun amaçları doğrultusunda etki etmektedir. Ancak en önemli rol okul yöneticilerinin rolüdür. Çünkü okul yöneticisi tüm paydaşları kontrol altında tutan kişidir.

1.1.6. Okul Dış Çevre Paydaşları

Nural'a (2010) göre; okulun dış çevre paydaşlarını veliler, okul aile birlikleri, diğer okullar, merkez yöneticiler (vali, kaymakam, milli eğitim müdürü), dernekler, sendikalar, siyasal partiler, yerel yönetim kuruluşları (belediyeler), esnaflar, ticaret ve sanayi odaları, sivil toplum kuruluşları ve diğer kurum ve kuruluşları oluşturmaktadır.

Bursalıoğlu (2019), okulun dış çevre paydaşlarını, okulun yapısında yer almayan, ancak onu etkileyen ve dolayısıyla yönetiminde dolaylı etkisi olan unsurlar (veliler, çevredeki baskı grupları ve liderler, yönetim yapısı, işgücü piyasası ve merkezi örgütlenme) olarak belirtmiştir. Sağlam (1979) ise; bir bütün olarak örgütün kendisi ile bir üst düzeydeki sistemin ve alt sistemlerinin ilişkilerini örgütlerin dış çevresini oluşturduğunu söylemiştir. Kouzimi (2000) ise; örgütün dış çevre paydaşlarını kişiler arası çevre (aile, arkadaş vb.), sosyal ve kültürel çevre (dil, kültür vb.) ve fiziksel çevre (evler, binalar vb.) olmak üzere üç boyut olarak ele almıştır.

Yiğit ve Bayrakdar'a (2006) göre; okul dış çevre paydaşları okulu en çok ilgilendiren grup veliler ve okul-aile birlikleridir. Çocuk ilk eğitimini ailede alır, okul hayatında çocuğun hedeflerine ulaşmasında çocuğa ve okula velisi destek olur. Çocuklar en çok ailelerinin yanında ve okulda zaman geçirirler. Bu yüzden veliler okulla iletişim ve işbirliği içerisinde olmak zorundadırlar (Sürücü, 2011).

Tezcan'a (2006) göre; okul-aile birlikleri okul dış çevresinin en önemli paydaşlarının başında gelmektedir. Bu birlik okul ile aile arasındaki ilişkinin geliştirilmesine yardım eder. Okul-aile birlikleri okulun amaçlarına ulaşmasında, öğrencilerin başarılarına arttırmasına büyük etki eden bir örgüttür. Bu sebeple verimli bir ilişki kurmak gerekmektedir.

Okulun çevresinde bulunan okullar diğer bir dış çevre paydaşıdır. Okulların amaçlarına ulaşması doğrultusunda diğer okullarla ilişkiler sağlam ve yapıcı olmak durumundadır. Bunun dışında merkez yöneticileri ile olan ilişkilerde, onların desteğini almak ve okul yönetimi olarak onlara güven vermek, sıcak ilişkiler kurmak son derece önem arz etmektedir. Okulun bulunduğu çevredeki diğer paydaşlardan yerel yönetimlerle, ticaret ve sanayi odaları ile sendikalarla, derneklerle, esnaflarla ve diğer kurum ve kuruluşlar ile de okul

yönetimlerinin ilişkisi ve iletişimi kuvvetli olmalıdır. Burada okul yöneticisinin amacı, okulu amaçlarına uygun yaşatmak olmalıdır (İnandı, 2021).

Okul ile dış çevre paydaşları arasındaki ilişkilerde okula etki eden birçok paydaş bulunmaktadır. Bu paydaşların her birisi değişik biçimlerde okul çevre ilişkilerinin geliştirilmesini etkilemektedir. Aşağıda bu dış çevre paydaşları hakkında bilgi verilmiştir.

1.1.6.1. Aileler

Toplumun kültür değerlerinin nesilden nesile aktarıldığı yer ailedir. Aile, çocuklara sosyal görevlerinin öğretilmesinde en önemli, etkili ve belki de tek sosyal kurumdur (Tan, 2000). Aile çocuğa ilk dokunuşların yapıldığı ilk eğitimin verildiği yerdir ve aile fertleri çocuğu hem eğitim hem de sosyal hayata hazırlar.

Erdoğan'a (2002) göre, eğitim sadece okul sınırları içerisinde gerçekleşen bir süreç değildir. Çocukların yaşamları boyunca devam eden davranışlarının çoğu, okul öncesi yıllarda aile ile birlikte kazanılır. Bir çocuğun eğitim gördüğü ilk yer ailesidir. Sokrates'in (M.Ö. 469-399) dediği gibi "*Çocukların ilk ve en etkili öğretmenleri anne ve babalarıdır.*" Ailenin, okul dışında çocuğun eğitiminde en etkili öğrenme ortamlarından biri olduğu söylenebilir (Erdoğan & Demirkasımoğlu, 2010). Bu nedenle okul ve aile arasında güçlü bir eğitim ilişkisinin oluşturulması önemli bir ihtiyaçtır. Aile, çocuğun kişiliğinin gelişmesinde temel teşkil eden bir kimlik ve rol modelidir (Kaya, 1988).

Aile, çocukların örgün eğitimden önce ilk eğitim aldıkları ve ilk sosyalleştikleri ortamdır. Bireylerin içinde bulundukları toplumun sosyal ve kültürel değerleriyle buluştuğu yerdir (Gümüş vd., 2011). Ailelerin tanınması, eğitimin amacına ulaşmasında önemli bir rol oynamaktadır. Bu bakımdan okul işlerine yönelik aile desteği öğretmenlerin işini kolaylaştırmaktadır (Gül & Aslan, 2016). Ayrıca okul ile ailelerin eğitim anlayışları birbirini tamamlamalıdır. Eğitimin başarısı da bir ölçüde ailenin etkisine bağlıdır. Başarılı bir okul açısından da aile-öğretmen-yönetici üçgeninin sürekli bir diyalog içerisinde olması çok önemlidir (Taban Şah & Turhan, 2010).

Eğitim-öğretim sürecinde ailenin etkisi bilinmekle birlikte, ailelerin aktif olarak rol almaları için çalışmalar artmıştır. Okul-veli işbirliği ile çocuğun görünümü aileyle birlikte şekillenmektedir. Başarılı bir eğitim için gerekli olan bu birlik, ortak bir hedefe ulaşmış olur (Duyan, 2000).

Yaşamımızda iki temel eğitim kurumu vardır. Bunlardan ilki aile, diğeri de okuldur. Eğitim ailede başlar okulda devam eder. Çocuklar zamanlarının çoğu kısmını aileleri ile

birlikte ve okulda geçirmektedirler. Bu nedenle okul eğitimi ve aile eğitimi kavramlarının tam olarak uyuşması beklenir (Aydın, 2007).

Okullarda okul yöneticileri, öğretmenler ve ailenin işbirliği ile iyi ve sağlıklı bir eğitim ortamı sağlanabilir. Çünkü eğitimde hedefe ulaşmak ailenin ilgisine ve yardımına bağlıdır. Bu durum okul eğitiminin amacına ulaşması açısından oldukça önemlidir (Ataç, 2003).

Aile ve okul işbirliğinin iki önemli avantajı vardır. Bunlardan ilki ailenin okula ve öğrenciye olan ilgisinin öğrencinin motivasyonunu etkileyerek öğrencinin başarısını arttırmasıdır. İkincisi ise, eğitim konusunda farklı fikir ve yaklaşımlara sahip olan ancak okulun yapısını, değerlerini ve standartlarını bilen aileler, karşılıklı iletişim ve işbirliği sonucunda yaklaşım farklılıklarını en aza indirebilir ve çocuklarını daha iyi yönlendirebilir (Alıcıgüzel, 1998).

Okullar, okul-aile arasında işbirliğine, iletişime, güvene ve desteğe dayalı bir ortam yaratmalıdırlar (Adams & Christenson, 2000). Bu görev ise, daha çok okul yönetimine düşmektedir. Kısacası okul yönetimi,

- Aileleri, okulun ve eğitimin bir parçası olarak görmeli,
- Katılım çalışmaları sadece öğrenci notları ile sınırlı olmayıp temel sorunları da içermeli,
- İki yönlü ilişkiler kurmalı, bu amaçla velilerle konuşurken anlamadıkları bir dil kullanmaktan kaçınmalıdır.
- Ailelerin birbirleriyle iletişim kurmasını sağlamalı; okul yönetimi onlara neyi, nasıl yapacaklarını söylemeli,
- Yapılacak işlerin planlı, çok amaçlı ve uzun süreli olmasını sağlamalı,
- Okul-aile işbirliği sorunları çözmeyi ve ortaya çıkmasını engellemeyi amaçlamalı,
- Velilerin çocuklarının okuma-yazma sürecine etkin bir şekilde katılmaları sağlanmalıdır.
- Ailenin aktif katılımında öncelikle ailelerin kendi çocuklarının eğitimine katkıları, daha sonra ailelerin birbirine katkıları ve en sonunda da ailelerin birbirlerinin çocuklarına katkıları şeklinde olmasına önem vermelidir.

Bu bilgiler kapsamında ortak hedefe ulaşma noktasında, ailenin işin içine girmesi, okula destek vermesi gerekmektedir. Sağlıklı bir okul iklimi ve öğrenci başarısı için okul

yönetimi ve aile birlikte çalışmalıdır. Bu noktadan hareketle çocuğun hayatına yön veren pusulanın aile, okul ve çevre olduğu söylenebilir.

1.1.6.2. Üst kademe yöneticileri

Milli Eğitim Bakanlığı teşkilat yapısı merkez, taşra ve yurt dışı teşkilatlarından oluşmaktadır. MEB teşkilat biçimi bürokratik bir yapıya sahiptir. Ayrıca güç ve yetki dağılımı yeterlilikten ziyade hiyerarşiye dayanmaktadır (Gül, 2009).

MEB taşra teşkilatı il ve ilçe milli eğitim müdürlüklerinden oluşmaktadır. Bu birimlerin öncelikli görevi bakanlıkça belirlenen hedef ve politikaların yerel düzeyde uygulanmasıdır. Bunların dışında eksikliklerin tespiti ve üst birimlere bilgi verilmesi, öğretmen dağılımının sağlanması, yaygın eğitimin koordine edilmesi, ekipman-teknoloji-bina-tesis kullanımının sağlanması, denetim ve liderlik çalışmalarının yapılması, bazı noktalarda ortak bütçenin kullanılması ve denetiminin sağlanması gibi görevleri bulunmaktadır (Ardıç & Aslanargun, 2020).

Kurum ve kuruluş yönetimleri, üst kademe yöneticilerinin yönetim felsefelerine, bilgi, beceri ve yeteneklerine göre farklılık göstermektedir. Kurumların yönetim zihniyeti, çalışanların yaşam tarzını ve performansını güçlü bir şekilde etki etmektedir (Yiğit & Bayrakdar, 2006). İl-ilçe milli eğitim müdürlükleri, okullar ve ilgili kurumlardan oluşmaktadır. İl ve ilçe yöneticilerinin görev ve sorumlulukları; müdürlüklerine bağlı tüm kamu ve özel eğitim örgütlerini denetlemek, faaliyetlerinin bakanlığın politikalarına uygunluğunu sağlamak ve Bakanlığın amaçlarına uygun hareket etmelerini sağlamak şeklindedir (Akyol Ekinci & Toprakçı, 2023).

Milli Eğitim Bakanlığı sistemi içerisinde milli eğitim müdürleri, şube müdürleri vs. üst kademe yöneticileri olarak adlandırılmaktadır. Bunun dışında ise; eğitim camiası ile ilişki içerisinde olan ilçedeki kaymakam, ildeki vali vs. gibi yöneticiler üst kademe yöneticisi olarak söylenmektedir. Bu yöneticilerin okullar üzerinde olumlu ya da olumsuz etkileri olabilmektedir (Yılmaz & Beycioğlu, 2017).

Okul dış çevre paydaşlarından üst kademe yöneticileri gibi yetkiyi elinde bulunduran kesimler okul yönetimi tarafından alınan kararlara müdahale edebilir. Bu müdahaleler siyasi baskı neticesinde de gerçekleşebilir. Ayrıca planlama sürecine, sevk taleplerine ve personelden veya öğrencilerden gelen özel taleplere müdahale eder. Üst kademe yöneticilerinin etkisi okulun bulunduğu yere göre değişebilmektedir (Bursalıoğlu, 2019; Ömeroğlu, 2006). Üst merciler, siyasi otoritenin gücünü kullanarak okul yönetiminin eylemlerini etkileyebilir. Bunun dışında ülkemizde yöneticilerin görevden alınması, başka

yerlere atanması, öğrenci, öğretmen vs. gibi özel kayırma taleplerinin olması gibi etkileri olabilmektedir (Bursalıoğlu, 2019).

Bu bilgiler ışığında okulların istenilen düzeyde olması ve amaçlarına ulaşabilmesi noktasında üst kademe yöneticilerinin okul yöneticilerine ve öğretmenlere destek vermesi gerekmektedir. Ayrıca üst kademe yöneticilerinin eğitimdeki gelişmeleri takip ederek, okul yöneticilerini bilgilendirmelidir.

1.1.6.3. Yerel yönetimler

Yerel yönetimler; insanların mahallede birlikte yaşaması sonucu ortaya çıkan ihtiyaçların karşılanması adına oluşturulan bir birimdir (Mutlu, 2015). Toplumların sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmasında yerel yönetimler ve özellikle kamuoyunda yerel yönetim olarak bilinen belediyeler önemli bir rol oynamaktadır (Alpaydın, 2006). Yerel yönetimlerin ilgi alanında vatandaşların eğitimi bulunmaktadır (Geray, 1994). Birçok ülkede yerel yönetimler sadece halkın eğitiminde değil, okul öncesi, ilk, orta ve hatta yükseköğretimdeki örgün eğitimde de eğitim görevlerini yürütmektedir (Ayhan, 1993).

Okulun dış çevre paydaşı olan yerel yönetimler ile okul yöneticileri okulun amaçları doğrultusunda her daim iletişim halinde olmalıdır (Gül, 2006). Çünkü yerel yönetimler okul yönetimleri ile ilişkilerinde okulun amaçlarına yönelik okul ile ilgili fiziksel eksiklikleri giderme noktasında, durumu kötü olan öğrencilere burs, sosyal etkinliklerde destek gibi noktalarda katkı sağlamaktadır (Özen vd., 2023).

Yerel yönetimlerin eğitim alanına katkı sağlaması ile ilgili 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu bulunmaktadır. Bu kanunun ilgili maddesi; *“Gerektiğinde ibadethaneler ile sağlık, eğitim ve kültür hizmetlerine yönelik bina ve tesisler inşa etmek, kamu kurum ve kuruluşları ile bu hizmetlerle ilgili tesislerin her türlü bakım ve onarımını yapmak, gerekli maddi desteği sağlamak.”* şeklindedir (Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 2004). Bunun dışında 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 14. maddesinde; *“Yerel yönetimler devlete ait her derecedeki okul binalarının inşaatı ile bakım ve onarımını yapabilir veya yaptırabilir, her türlü araç, gereç ve malzeme ihtiyaçlarını karşılayabilir.”* ifadesi yer almaktadır (Belediye Kanunu, 2005).

Bu kanun maddelerinden de yola çıkarak yerel yönetimler okulların fiziki, sosyal gibi durumları için okullara katkı sağlayabilmektedir (Gül, 2006). Ancak bu tür katkıların dışında yerel yönetimlerin öncelikle okul müdür ve yardımcıları olmak üzere öğretmenler ve diğer okul çalışanları üzerinde de farklı baskılar oluşturabildiği de bilinmektedir ve gerektiğinde de bunları uygulamaya koyabilmektedir (Yiğit & Bayrakdar, 2006).

Ülkemizde yerel yönetimlerin okulların fiziki ihtiyaçlarını karşılayabilmeleri ve derslik sayılarını genişletebilmeleri gibi örgün eğitime yönelik destek hizmetleri kanunla düzenlenmektedir. Özellikle son yıllarda okulların fiziki hususlarda belediye imkânlarından faydalandığı görülmektedir. Ayrıca bunun yanı sıra öğrencilere kırtasiye malzemesi vb. gibi katkılarda sunabilmektedir. (Özen G. vd., 2023). Dünya’da ise; yerel yönetimler bütçelerinin ciddi bir kısmını eğitime ayırmaktadır. Özellikle Finlandiya’da eğitime katkı noktasında yerel yönetimlerin geniş yetki ve sorumluluk alanları bulunmaktadır (Çelen, 2013).

Bu bağlamda yerel yönetimlerin her bölgenin hatta her okulun farklı gereksinimlerini karşıladığı ve yerelden özellikle finansman konusunda daha hızlı katkı sağlayabileceği ve okul yönetiminin, yapısının ve işleyişi üzerinde olumlu veya olumsuz etkilerinin olduğu söylenebilir.

1.1.6.4. Siyasi partiler

Siyasi partiler, yasal ve hukuki yollarla sürekli ve istikrarlı bir örgütlenme yoluyla seçmenlere destek sağlayarak devlet sistemi üzerinde otoriteyi güvence altına almayı ve sürdürmeyi amaçlayan siyasi topluluk olarak tanımlanmaktadır (Sarıbay, 2001). Siyasi partiler, günümüzde demokratik siyasal yaşamın önemli unsurları olan ve bir yandan vatandaşların kendileri gibi düşünen insanlarla buluşmasına olanak tanıyan örgütlerdir (İnandı, 2021).

Eğitim ve eğitim kurumları ile siyasi partiler arasında yakın bir etkileşim vardır (Erdoğan, 2002). Eğitim; devletin varlığını, gücünü ve temel ilkelerini topluma kabul ettirmesini sağlayan en önemli ideolojik araçlardan biridir. Devlet, ideolojik amaç ve ilkeleri çerçevesinde toplumsal düzeni sağlamak için eğitimi ve eğitim kurumlarını kullanır (Şirin, 2008).

Sürücü’ye (2011) göre, okulun bulunduğu çevredeki siyasi partilerin temsilcileri, başta eğitim yöneticileri olmak üzere, öğretmenler, okul çalışanları ve veliler üzerinde farklı baskılar oluşturabilir. Bazen de bunları eyleme dönüştürebilir.

Ülkemizdeki siyasi partilerin parti platformlarında belirledikleri eğitim hedeflerini iktidara geldikten sonra Milli Eğitim Bakanlığı aracılığı ile yerine getirdikleri görülmektedir (Pektaş, 1997). Bayhan ve Nuhoğlu (2024), ülkemizdeki siyasi partilerin okullara müdahalesinin fazla olmasının eğitim süreçlerini olumsuz etkilediği ve okulların tarafsız bir şekilde yönetilmesini zorlaştırdığı belirtilmiştir. Weinberg (2022) İngiltere’de yaptığı bir araştırmada, İngiltere’deki siyasi partilerin okullara materyal desteği sağladıklarını ve eğitimin geliştirilmesine yardımcı olmaya çalıştıklarını, ancak bu katkıların siyasetten

bağımsız bir şekilde yapılması gerektiğini belirtmektedir. Ayrıca Avrupa ve Amerika da yer alan bazı siyasi partilerin yeni eğitim politikalarının oluşturulmasında iktidarı etkiledikleri ve eğitime katkı sundukları görülmektedir.

Bu bağlamda okullar ile dış çevre paydaşı olan siyasi partiler iletişim ve etkileşim içinde olmalıdır. Siyasi partiler okullara gerekli zamanlarda yardım ve destek vermelidirler. İdeolojik olmalarından dolayı okul yöneticileri siyasi partilerle ilişkileri kesmemeli ve okulun bir paydaşı olan siyasi partilerin parti temsilcileri okula davet edilerek destek talep edilebilmelidir.

1.1.6.5. Sendikalar

Sendikalar çalışma hayatındaki en önemli örgütlenme biçimlerinden biridir. Ayrıca sendikalar demokrasinin önemli unsurlarıdır. Genel olarak üyelerinin kişilik haklarını korumayı amaçlayan sendikalar, örgütlü yaşamın güçlü bir sesi durumundadır (Öztürk, 2013). Üyelerinin ortak hak ve çıkarlarının korunması ve üyelerinin sosyal refah düzeyinin yükseltilmesi sendikaların görevleri arasında yer almaktadır. Ayrıca sendikalar, çalışanların ekonomik, sosyal ve mesleki çıkarlarını korumak amacıyla oluşturulan tüzel kişilik statüsündeki örgütlerdir (Eraslan, 2012).

İş hayatındaki ilişkilerde çalışan ve işverenlerin ortak ekonomik ve sosyal hak ve çıkarlarını koruyan ve geliştiren kuruluşlara sendika denir (Bal, 2016). Bir başka ifade ile sendikalar, üyelerinin hak ve çıkarlarını koruyan ve bu faaliyeti üyelerinin topladığı gelirlerle finanse eden örgütlü yapılardır (Sur, 2009).

Sendikaların amacı, çalışanların özlük haklarını ve çalışma koşullarını iyileştirmek, hak ve çıkarlarını güvence altına almaktır. Bu doğrultuda yeni menfaatler elde etmeye ve çalışma hayatında ortaya çıkabilecek sorunları çözmeye çalışan sendikaların eğitim sektöründe önemi ve etkinliği giderek arttığı düşünülmektedir (Demirtaş vd., 2015). Sendikalar, kurumların faaliyetlerinde diğer konuların yanı sıra iyi çalışma koşulları ve çalışanların haklarının korunması konularına odaklanmaktadır. Bu nedenle sendikalar çalışma saatleri, tatiller, ücretler gibi konularda önemli ve olumlu bir rol oynamaktadır (Bacak & Kara, 2009).

Siyasi kurumlar sendikaları organize bir topluluk olarak gördükleri için sendikalarla her zaman siyasi temas içinde olmuşlardır (Arslan, 2014). Özellikle son yıllarda sendikaların sayısının artması ve çalışanların siyasi bağlantılardan dolayı sendikalara katılması sendikaların etkisizliğiyle önemli ölçüde ilişkilidir (Çilek, 2016).

Üyelerinin menfaatleri doğrultusunda sosyal hakları uygulamaya çalışan sendikalar, amaçlarına ulaşmaya yönelik eylemlerini, okul yöneticileri üzerinde etkili olabilecek bir baskı unsuru haline getirmektedirler. Eğitim sendikaları, üyeleri vasıtasıyla okulları etki altına almak istemektedir. Bu noktadan hareketle sendikaların okullarda yaptıkları toplantıları üyeler isteklerini duyurmak için bir fırsat olarak görmektedirler (Gül, 2006).

Ülkemizdeki eğitim sendikaları 4688 sayılı kanun kapsamında faaliyet göstermektedirler (Aydın & Soydan, 2021). Ülkemizde üye sayılarına göre bakacak olursak; akla ilk gelen eğitim sendikalarının Eğitim Birsen, Eğitim Sen, Türk Eğitim Sen, Eğitim İş şeklinde sıralandığı görülmektedir (Salık & Menekay, 2021). Ayrıca kamuda faaliyet gösteren sendikalar içerisinde en çok üyesi olan sendikaların eğitim sendikaları olduğu görülmektedir (Tamer, 2021). Bu bağlamda eğitimcilerin üye olduğu bu sendikaların siyasetten uzak durarak eğitime katkı sağlamaları ve aktif bir rol üstlenmeleri beklenmektedir.

Asan vd. (2021), yaptıkları araştırmada Türkiye'deki eğitim sendikalarının daha çok çalışanların ekonomik koşullarını iyileştirme ve özlük hakları noktasında uğraş verdiklerini ayrıca eğitim politikası belirleme noktasında ise pasif kaldıklarını belirtmektedir. Buna karşın dünyadaki diğer ülkelerde özellikle Avrupa ve Amerika da yer alan eğitim sendikalarının yeni eğitim politikalarının oluşturulmasında siyasetçileri etkiledikleri ve eğitime katkı sundukları görülmektedir.

Okul dış çevre paydaşı olarak özellikle de eğitim sendikalarının dünyada olduğu gibi personellerin özlük haklarını iyileştirmeye çalıştığı, bunun dışında eğitim sistemi ve eğitimin pek çok sorunu ile ilgilendiği ve öğrencilerin daha iyi koşullarda eğitim-öğretim görmesi adına uğraş verdikleri söylenebilir. Okul dış çevre paydaşı olarak özellikle eğitim sendikalarından siyasetten uzak bir şekilde eğitime, okullara katkı sağlamaları ve dünyada olduğu gibi eğitim politikalarının belirlenmesine katkı sağlamaları beklenmektedir.

1.1.6.6. Sivil toplum kuruluşları

Sivil toplum kuruluşları, devlet teşkilatı dışında siyasi, kültürel, ekonomik ve sosyal faaliyetlerde bulunan gönüllü kuruluşlardır (Talas, 2011). STK'lar, vatandaşların ortak bakış açıları, çıkarları, duyarlılıkları, talepleri vb. amaçlarla gönüllü olarak bir araya gelen dernekler, vakıflar, sivil inisiyatifler, forumlar, ilişkisel ağlar ve benzeri faaliyetlerden oluşan yapılar ve faaliyetlerdir (Uğur, 1998; Şirin, 2008).

Özellikle son on yılda STK'ların eğitim sistemine aktif katılım gösterdiği görülmektedir (Eren, 2005). STK'lar eğitim hizmetlerinin desteklenmesinde farklı rolleri bulunmaktadır. Bazı STK'lar, yönetim organlarına eğitimle ilgili sorumluluklarını yerine

getirmeleri konusunda baskı yaparak eğitimin gelişimini teşvik etmeye çalışmaktadır (Rose, 2009).

STK'ların ülkemizde eğitim ve eğitim ile ilgili kurumları etkilediği düşünülmektedir. Milli Eğitim Şûra'larında, üniversitelerin, kurum ve kuruluşların ve MEB merkez ve taşra teşkilatlarının görüşlerinin yanında STK'ların da görüşlerinin yer aldığını görebiliriz (Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı, 2010).

Sivil toplum kuruluşları, faaliyetlerini bağımsız olarak yürüten ve toplumsal konulara odaklanan topluluklardır. Birey ve toplum arasında bir ilişki vardır. Bireyin eğitimi de toplumla doğrudan ilişkilidir (Turan, 2007). Bu nedenle okul, örgütlü bir toplum biçimi olan STK'lar ile doğrudan ilişkilidir. STK'lar, okullar için hem yararlı hem de olumsuz etki gösterebilecek faaliyetlerde bulunsalar da kendi görüş ve düşüncelerine göre okullar üzerinde baskı kurabilmektedirler (Şenyiğit, 2019).

Karataş (2008), ülkemizde eğitim alanında faaliyet gösteren STK'ların eğitim noktasında bilgi ve deneyimlerinin yetersiz olduğunu, ayrıca okul yöneticilerinin STK'lar ile işbirliği hususunda isteksiz olduklarını tespit etmiştir. Dünya'da ise; eğitim ile ilgili STK'ların çeşitli bölgelerde özellikle dezavantajlı çocukların olduğu okullara yönelik sınıf yapma, eşya, mobilya, materyal temin etme gibi katkılar sunmaktadırlar (Jagannathan, 2001). Verger (2019), dünyanın çoğu gelişmiş ülkesinde STK'ların eğitim noktasında okullar ve yöneticileri ile sürekli iletişim ve işbirliği içerisinde olduğunu belirtmektedir.

Bu bilgiler ışığında STK'ların dünyada olduğu gibi ülkemizde de eğitim noktasında katkı sağlaması için okul yöneticilerinin STK'lar ile iletişim kurması ve işbirliği yapması gerekmektedir.

1.1.6.7. Sosyal medya

İnsanlar, duygu ve düşüncelerini birbirleriyle paylaşma ihtiyacını iletişim kurarak gidermektedirler. Bu ihtiyaçlarını konuşarak, yazarak veyahut başka bireyler tarafından dinlenerek paylaşmak isteyebilirler. İşte bu ihtiyaçtan dolayı iletişim olgusu ortaya çıkmıştır (Çetinkaya, 2011).

İletişimin en üst düzeyde yaşandığı bu yüzyılda, dünyadaki sosyal ve insani ilişkiler sınırsız boyutlara ulaşmıştır (Çalışkan & Mencik, 2015). Teknolojinin hızla ilerlemesi ile birlikte insanlar daha da gelişmiş ve kişiler arası iletişimin toplumsallaşması kitle iletişim ihtiyacını doğurmuştur (Deniz & Gürültü, 2018). Gazete ve dergiler, radyo, telefon, televizyon, bilgisayar, internet gibi iletişim araçları kitle iletişim araçlarıdır (Işık, 2011).

İnternet, en az iki bilgisayar arasında kurulan ağ bağlantı hizmeti şeklinde tanımlanmaktadır (Çakır, 2005). İnternetin ortaya çıkışı yeni bir toplumsal hareketlilik meydana getirmiş ve toplumu etkileyen gelişmelerin kapısını ardına kadar açmıştır (Deniz & Gürültü, 2018). Bu gelişmeler ışığında internet, insanlara duygu ve düşüncelerini başkalarıyla paylaşma fırsatı vermiştir. Bu gelişmeyle birlikte medya (radyo, televizyon, telefon, gazete vb.) internete göre yapılanmaya başlamıştır. İnternetin yaygınlaşmasıyla birlikte forumlar, bloglar, anlık mesajlaşma ve sosyal medya bireylerin yaygın olarak kullandığı yeni iletişim araçları haline gelmiştir (Kırcaburun, 2017).

İnternetin tüm dünyaya yayılması ve web 2.0 teknolojisinin gelişmesi ile birlikte sosyal medya kavramı ortaya çıktı (Büyükaslan & Kırık, 2016). Paylaşım ile iletişime ve insanların paylaşım yapabilecekleri yerlere dayalı sanal ortama sosyal medya diye adlandırılmaktadır (Lai & Turban, 2008). İletişim ve etkileşim merkezli bu ortamda zaman ve mekân kısıtlaması olmayabilir. Sosyal medya; facebook, youtube, twitter, whatsapp, instagram gibi değişik sürüm ve uygulamalarla kullanıcıların hizmet vermektedir (Büyüksener, 2009).

Okul yönetimleri, eğitim hizmeti sürecinde okul unsurlarının planlanması, yönetilmesi ve teftiş edilmesi safhalarında etkili bir iletişime ihtiyaç duymaktadır. Bunun dışında öğretmenlerin ve diğer personelin okulun hedeflerine ulaşması için bilgi, beceri, yetenek ve deneyimlerini organize etmek ve güdülemek için okulda iletişim önem arz etmektedir (Demirel vd., 2011).

İnsanoğlunun hayatına girdiği andan itibaren, sistemleri, kurum ve kuruluşları etkisi altına alan sosyal medya değişim ve dönüşümü zorunlu kılmıştır. Okullar, bu değişim ve dönüşümden etkilenen ve bu duruma eşlik etmek durumunda kalan kurumların başında gelmektedir (Kışla & Karaoğlu, 2011). Bu bağlamda okul yöneticileri, öğretmenler, diğer personeller, veliler, öğrenciler ve diğer dış çevre paydaşları sosyal medya kullanımı noktasında kendilerini geliştirebilirler.

İçeriğiyle her yaştan insanın ilgisini çekmeyi başaran sosyal medya, yapısıyla da oldukça fazla ilgi görmektedir. İşte bu ilgi çekici yapısından dolayı sosyal medya kişi ve kurumları olumlu ya da olumsuz etkileyebilir (Deniz & Gürültü, 2018).

Okullarda sosyal medya, hem öğrencilerin öğrenme süreçlerini destekleyen hem de öğretmenlerin öğretme ve değerlendirme sürecine olumlu katkı sağlayan metin, video, ses gibi materyallerle öğrenme ve öğretme süreçlerini zenginleştirilmektedir (Toğay vd., 2013). Sosyal medya, öğretmen ve yöneticilere mesleki bilgi paylaşımı, mesleki gelişim ve iletişim,

iletişim, veli bildirimleri, ödev takibi, belge ve kaynaklara erişim gibi fırsatlar sunmaktadır (Görmez, 2015).

Okul yöneticileri, sosyal medya ile okulunu tanıtır öğrencilerin ve öğretmenlerin güzel ve örnek işlerini, başarılarını paylaşırsa okullar arasındaki rekabet artar ve bu durumun sonuçları da velilere aksetmektedir (Şahin, 2017). Ayrıca bu durumlardan velilerin haberdar olması neticesinde, veliler çocuklarını bu okula göndermek için uğraş veriyorlar. Bunun dışında da atama ve tayin dönemlerinde bu durum başka öğretmenlerin bu okula atanmak, bu okulda görev yapmak istemesine neden olmaktadır (Arkün, 2011).

Sosyal medyanın kullanımı okullarda öğrencilerin birbirlerini olumsuz yönde etkilemesine de sebebiyet verebilmektedir. Kişilikleri henüz oturmamış olan gençler, giyim, yaşam tarzı gibi alanlarda kendilerinden üstün olan diğer gençleri taklit ederek velilerine ekonomik yük getirebilir (Tınmaz, 2013). Ayrıca normal yaşamımızdaki çeteleşme sosyal medyada siber zorbalık olarak karşımıza çıkabilmektedir (Serin, 2012).

İçinde yaşadığımız yüz yılın yeni iletişim araçlarından biri olan sosyal medya okul çevresinin yeni dış paydaşlarından birisi olarak kabul edilebilir. Sosyal medya eğitim yönetimi açısından okul yöneticileri için zorluklar oluşturabilir. Ayrıca olumlu yönlerini değerlendirerek eğitime, eğitim sürecine ve okul yönetimine katkı sağlayabilir (Bynum, 2011).

Bu bağlamda MEB tarafından sosyal medya daha fazla önemsenmelidir. Sosyal medyanın olumlu etkileri göz önünde bulundurulmalı ve bu hususta aktif ve etkin kullanımı için okul yöneticileri başta olmak üzere tüm öğretmenler bilgilendirilmelidir.

1.2. OKUL-ÇEVRE İLİŞKİLERİ

Çevre; insanların etkileşimde bulunduğu sosyal, fiziksel, biyolojik, kültürel ve ekonomik bir ortamdır ve bir kurum olarak okul bu sosyal ortamların en önemli yeridir. Okul ortamı, içinde bulunduğu sosyal ve ekonomik çevreyle iç içe bir yapıdadır (Aydoğan, 2006; Yiğit & Bayrakdar, 2016). Okul ve çevre arasındaki ilişki, eğitim sisteminin her kademesindeki eğitim kurumlarını kapsayan Milli Eğitim Temel Kanunu'nda yer almaktadır. Bu kanuna göre; Türk milli eğitim sisteminin amaçlarından biri de ekonomik, sosyal ve kültürel gelişmeyi desteklemek ve hızlandırmaktır (Milli Eğitim Temel Kanunu, 1973).

Okullar toplumsal örgütlerdir. Çevreden girdi aldıktan ve bir takım eğitimlerden geçirdikten sonra çıktısını çevreye geri gönderir. Hammaddesinin insan oluşu temel amacı, yetkin bireyler yetiştirmek ve onları çevreye kazandırmaktır. Bu nedenle çevresiyle sürekli bir ilişki içindedir (Yiğit & Bayrakdar, 2006).

Aydın'a (2007) göre, her okul belli bir sosyal çevre içerisinde yer alır. Toplumsal çevre; siyasi, sosyal, fiziksel, kültürel bir dizi değişkenin etkilerini yansıtan bir değerler dizisi olarak tanımlanabilir. Okul, bulunduğu toplumun gerçekliğini kabul etmelidir. Çünkü en genel anlamıyla toplumun eğitiminden sorumlu bir kurum olan okul, kendisini ilgilendiren toplumsal beklenti ve ihtiyaçların bilincinde olmadan görevini yerine getiremez (Sürücü, 2011).

Okul-çevre ilişkisi planlı ve programlı bir şekilde yürütülmelidir ve bir ekip çalışması gerektirir. Okul-çevre ilişkilerinin etkili yönetimi, iyi planlamaya ve bu planın uygulanmasına bağlıdır. Her okul kendi eğitim programını geliştirebilir. Bu yapılan programda amaç aile, okul ve toplum ilişkilerini geliştirmek ve bu ilişkiler için çeşitli fırsatlar sağlamaktır (Funkhouser & Gonzales, 1997).

Eğitim sisteminin önemli bir parçası olan okullar, iç ve dış çevre paydaşları ile yakın ve sıcak ilişkiler sürdürmelidir. Burada okul yöneticileri okulun amaçlarına ulaşmak, öğrenci gelişimini, başarısını üst seviyeye çıkarmak, okulda iyi bir okul iklimi yaratmak vs. için çevresini iyi tanımalı, yapısını iyi bilmeli ve okul ile çevre arasında bağlantıların kopmasına müsaade etmemelidir. Ayrıca çevresi ile sürekli etkileşim halinde olmalıdırlar. Çünkü sürekli işbirliği verimliliği artırır, eğitimin kalitesini artırır (Sürücü, 2011). Bu bilgiler ışığında okulların çevresinin olanaklarından yararlanması beklenmektedir. Okul ile çevre arasındaki iletişim ve işbirliği ne kadar güçlü olursa okulun amaçlarına ulaşması da o kadar kolay olur (Öztürk, 1993).

Okulun işlevi, sadece çevreyi tanımakla sınırlı değildir. Okul kendisini çevresine tanıtmakla da yükümlüdür. Amaçlarını ve bu amaçları gerçekleştirmek için uygulanan öğretim programını ve yürütülen etkinlikleri tanıtmak, bu konularda aydınlatmakla görevlidir. Okulun bu misyonunu okulun yöneticisi gerçekleştirir. Ayrıca okul yöneticisi çevresine okul ile ilgili bilgi vererek, okul çevresinin isteklerini büyük ölçüde kontrol altına almaktadır. Yönetici, okuldan neler beklenmesi gerektiği konusunda çevresel güç odaklarını bilgilendirme yolu ile yönlendirir (Aydoğan, 2006).

Yiğit ve Bayrakdar'a (2006) göre, okul yöneticisi çevresi ile olan ilişkilerini, genel anlamda şu dört düşünce esasına dayandırmaktadır:

- Demokratik düzende, çevrenin bir okulun ne yapacağını çevrenin bilmesi, öğrenmek istemesi tabii hakkıdır.
- Bir okul yöneticisi, okuldan çevresel ve sosyal beklentileri öğrendiğinde, bu beklentileri karşılamanın yollarını arayabilir.

- Okullar çevreye ve topluma beklenen hizmetleri sunabilmeli ve faydalı olabilmelidir.
- Okullara, çevrenin ve toplumun gereksinimleri ve ihtiyaçları ana hatları ile belirtilerek, gerekli fayda ve destek sağlanmalıdır.

Okulun eğitim sürecine çevrenin etki etme fırsatını vermesi okul yönetimin çağdaş olduğunun göstergesidir. Okul çevresinin okuldaki eğitim sürecine katılımı genellikle okul ve aile birliği kanalı ile olmaktadır (Albayrak, 2004). Okul ile çevre ilişkilerinde en önemli çevre unsuru ailelerdir. Ailelerin okula ve öğrenciye göstermiş oldukları ilgi bir motivasyon sağlar. Ayrıca ailelerin okulun yapısını, değerlerini ve kurallarını tanınması çocuklarının eğitimini ve okul yönetimini etkilemektedirler (Tezcan, 2006).

Ailelerin okul yönetimi ile diyalog halinde olması okulun çevreyle ilişkisine olumlu tesir etmektedir. Veliler, okul-aile birliğinin doğal üyeleridir ve de toplumda yer alan her iki tarafın da temsilcileridir. Çevreden destek gören okullar hedeflerine daha etkili bir şekilde varırlar. Okulun en önemli hedeflerinden biri kendini geliştirirken çevresini de geliştirilmesidir (Albayrak, 2004).

Günümüzde okul ve çevre arasındaki ilişkiyi gözetten bir organizasyon yapısının oluşturulması ve geliştirilmesi okul yöneticilerinin görevidir. Etkili bir organizasyon, çevresini önemseyen ve ona uyum sağlayan organizasyondur. Değişen bir ortamda okullar, değişimi geçici bir olgudan ziyade doğal bir durum olarak görmeli ve öğrenmeye yönelik uyarlanabilir sistemler olmalıdır (Kast & Rosenzweig, 1974).

Okul yönetimleri, okullarını geliştirmek, sosyal, kültürel, bilimsel açıdan bir adım daha öteye götürmek için, okul ve çevre arasındaki ilişkilerini geliştirmeleri gerekmektedir. Ayrıca, okul yöneticileri daha etkin çalışmalar yapmalı ve çevre ile iyi ilişkiler kurmaya çalışmalıdır (Öztürk, 1993). Bu bilgilerden hareketle okul yöneticilerinin iletişimi güçlü, kararlı yapıda ve lider vasıflı kişiler olması önem arz etmektedir.

Okulların bulundukları çevreler farklıdır. Okulun bulunduğu çevredeki köy, kasaba ve şehir merkezi farklı sosyal, kültürel ve ekonomik yapılara sahiptir. İşte burada okul yöneticilerinin büyük sorumlulukları bulunmaktadır. Çalıştıkları okulun çevresini mükemmel şekilde analiz etmeli, buna göre plan ve programlama yapmalı ve ilişkiler kurmalıdırlar (Sürücü, 2011).

Çağımızda eğitim zihniyetinin geldiği nokta, okulların toplumdaki yükümlülükleri, öğretmen ve velilerin tavırları, okuldaki beklenen fayda gibi etkenler okul ile çevre arasındaki ilişkiyi enerjik bir şekilde ilerleyen bir ilişkiye dönüştürdüğü görülmektedir (Çalık, 2007).

Ayrıca okul ve çevre arasındaki etkileşim, eğitim sisteminden, okulun kendisinden, okul yöneticilerinden, ailelerden, ekonomik ve sosyal yapı gibi birçok nedenin etkisi ile her zaman iyi şekilde gelişmediği de görülmektedir (Ceylan & Akar, 2010; Çelik, 2005).

Okul ve çevre arasındaki sorunlar her zaman var olsa da tamamen ortadan kaldırılamaz. Bu nedenle okul-çevre ilişkisindeki sorunların giderilmesi kadar bu sorunların çözülmesi de önemlidir. Dolayısıyla okul ile çevre arasındaki etkili işbirliği ve iletişim, mevcut sorunların önemli ölçüde azaltılmasına yardımcı olur. Çevre ile etkin ve birlik içinde bir iletişim kurabilmek, çevrenin sosyo-ekonomik, kültürel yapısı, gelenek ve göreneklerini iyi bilmeyi ve anlamayı gerektirir (Yiğit & Bayrakdar, 2006).

Okul ile çevre arasındaki ilişkinin geliştirilmesi, okul için gerekli çevresel desteği sağladığı gibi, okul vasıtası ile kişinin kendi imkânlarını artırmasına ve çevresini geliştirmesine de katkı sağlamaktadır (Arıcan, 2009). Kısacası okul canlanmalı ve hayatın bir parçası haline gelmelidir. Bu konuda MEB 2011 yılından bu yana okullar hayat olsun projesini uygulamaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı'nın uyguladığı bu proje ile okullar örgün eğitim dışındaki zamanlarda çeşitli etkinliklerle öğrencilerin, velilerin ve mahalle sakinlerinin hizmetine açılmaktadır. Ayrıca okullarda düzenlenecek kurs ve etkinliklerle gençlerin, çocukların sosyalleşmelerine katkıda bulunarak şiddet ve zararlı alışkanlıklardan korunması, veliler ve mahalle sakinlerine alternatif yaşam alanlarının oluşturulması yani okulların birer hayat boyu öğrenme merkezi haline getirilmesi amaçlanmaktadır (MEB Genelge, 2014). Bu proje okulların hayatın bir parçası haline getirilmeye çalışıldığını destekleyen yönde bir projedir.

Bu bilgiler ışığında, eğitimin sadece okullara ve öğretmenlere bırakılamayacağı ve her alanda olduğu gibi eğitim-öğretimde de çevre unsurunun etkisi bilinerek okul ve çevre ilişkisini geliştirici çalışmalara yer verilmesi gerekmektedir.

1.2.1. Okul-Çevre İlişkilerini Etkileyen Faktörler

Yaşadığımız yüzyılda değişen Dünya'da eğitim ve okul kavramında da bir değişim ve dönüşüm yaşanmakta olup; bu değişim ve dönüşüm okul-çevre ilişkilerinin durumunu ve yapısını da değiştirmiştir (Şenyiğit, 2019). Okulun amaçlarının gerçekleştirilmesinde çevre ile olan ilişkisi çok önemli bir yer tutmaktadır. Kara (2007), okulların, çevresini göz ardı ederek amaçlarına ulaşmasının oldukça güç olduğunu düşünmektedir. Bu sebeple okul-çevre birbiri ile sürekli bir etkileşim halinde olmak durumundadır.

Doğası gereği okullar çevreleriyle etkileşim halindedir. Bu yüzden okul çevre paydaşları içerisinde okulu baskı altına alma eğiliminde olan birçok paydaşın olması doğaldır

(Eilertsen, Gustafson & Salo, 2008). Burada bu paydaşların çıkarları ile okulun işlev ve hedeflerinin örtüşmesi önemlidir. Çünkü okul ortamındaki ilgi grupları, okula gerekli maddi ve manevi kaynakların sağlanmasında ve öğretimin kalitesinin artırılmasında önemli katkılar sağlayabilir.

Çalışkan ve Güçlü'ye (2014) göre, okulların etkili olabilmesi için çevre desteğinin varlığı önemli bir faktördür. Çevresi ile olumlu temasta bulunabilen ve fazlaca destek gören okullar sosyal, akademik açılardan daha fazla başarı gösteren okullardır. Bu bilgilerden yola çıkarak, özellikle de okul yöneticileri ve öğretmenlerin okul-çevre ilişkisi için olumlu bir atmosfer oluşturduğunu söyleyebiliriz.

Okul-çevre ilişkilerinde etkin olan okulların birtakım özellikleri şu şekilde sıralanabilir (Şişman & Turan 2004):

- Okul ve aile arasında karşılıklı iletişim ve işbirliği vardır.
- Okul, çevresindeki toplulukların tüm fikirlerine açıktır.
- Veliler, her zaman okulu ve öğretmenleri ziyarete gelirler.
- Veliler, okul müdürü, müdür yardımcıları ve öğretmenlerle her zaman görüşebilir.
- Veliler, okul ile ilgili okula ilişkin görüş ve kaygılarını ifade edebilmelidirler.
- Veliler, okulu ilgilendiren kararlara uyarlar.
- Okulun dış çevresi ile öğrenci velileri okula hem maddi hem de manevi olarak yardım etmeye heveslidirler.
- Veliler, okulun kendilerinden neler istediğinin farkında ve sorumluluğundadırlar.
- Okul ile veli arasında öğrenci disiplin kuralları noktasında uzlaşma vardır.
- Okul ile veli arasında eğitimin amaçları noktasında uzlaşma vardır.

Okul, çevre ilişkilerini etkileyen faktörler çeşitli boyutlarda ele alınmaktadır. Modele bağlı olan çalışmalar olduğu gibi belli bir modeli olmayan çalışmalara da rastlanmaktadır. Epstein (1995), Okul-çevre ilişkilerinin altı boyutta ele almıştır. Hoover-Dempsey ve Sandler (1997), okul-aile ilişkilerine ilişkin çeşitli modeller geliştirmiştir. Okul-çevre ilişkilerini; Taymaz (2007) altı boyutta, Aydın (2005) yedi boyutta, Bursalıoğlu (2019) beş boyutta ve Yiğit ve Bayrakdar (2006) dört boyutta ele almaktadırlar. Özetle farklı araştırmacıların okul-çevre ilişkisini farklı boyutlarda ele aldıkları söylenebilir. Bu boyutlar:

- Çevresel gelişime okulun katkıda bulunması,
- Okul-aile işbirliği ve aile katılımının sağlanması,
- Baskı grupları, gönüllü kişi ya da gruplarla ilişkiler,
- Çevrenin okula katkıları ve halkla ilişkiler (Balay, 2014; Pehlivan, 2000; Taymaz, 2007).

Okul-çevre ilişkilerini etkileyen faktörleri yukarıdaki gibi gruplayan araştırmacıların, okulun çevreyi değiştirdiği, şekillendirdiği, aile ile işbirliğinin okula, öğrenciye, veliye ve akabinde çevreye yansması olduğu, okul dış çevresindeki baskı grupları, gönüllü kişi ya da kuruluşların okullara etkisi üzerinde, okulunda okul dış çevre paydaşlarına etkisi üzerinde durduğu görülmektedir.

1.2.1.1. Okulun çevre gelişimine katkısı

Toplumun eğitim ihtiyaçlarını karşılamaya çalışan bir okul, çevresiyle etkileşim halinde olmak durumundadır. Bunun için de okul yönetimi iyi bir gözetmen olmalıdır. Ayrıca, çevresinde ne oluyor, ne bitiyor her şeyi bilen olmalıdır (Bozkurt, Bayar & Üstün, 2018). Okul yöneticileri çevresindeki tüm unsurlarla iyi ilişkiler kurmalıdır. Bu sebeple de okul yöneticilerine büyük iş düşmektedir (İnandı, 2021).

Aydın'a (2007) göre, okul yöneticiliği pozisyonu, çevrenin okuldan beklentilerinin ve okulun bu beklentileri karşılama kapasitesinin anlaşılmasını gerektirir. Çevre ile ilgili beklentileri sürekli gözden geçirmek de yöneticinin sorumluluğundadır. Bu noktadan hareketle, bir liderin görevi çevresel ve mesleki girdilerin en üst düzeyde gelişmeye ulaşmasını sağlayan dinamik bir dengeye ulaşmak için tüm taraflara sunulan gelecekteki girişimlerin ihtiyaçlarını dikkate almayı ve değerlendirmeyi gerektirir (Kara, 2007).

Nural'a (2010) göre; okulun çevreye en büyük katkısı, çevresel gelişimi destekleme misyonudur. Okul, içinde bulunduğu toplum için bir merkez haline gelmelidir. Bu bağlamda okul yöneticisi değişime karşı olan ve istikrarlı bir durumu tercih eden grupları ikna etmeye çabalamalıdır. Ayrıca değişimle ilgilenen paydaşlar arasında bir denge oluşturmaya çalışır (Lowe, 1985; Nural, 2010).

Okulun çevresi okulun bir parçası konumunda olmalıdır. Bunun içinde topluma okulun kendileri için hizmet eden bir örgüt olduğu anlatılmalı ve bunu her bir fert bilmelidir. Sadece öğrencisi varken okula giden değil, öğrencisi yokken de sosyal, kültürel yönlerden okulla iç içe olmalıdırlar. Okul nasıl ki çevrenin ihtiyaçlarını karşılıyorsa, çevre de okulun amaçlarına ulaşmasında okula gerekli faydayı sağlamalıdır. Sosyal bir varlık olan okulun

hammaddesinin insan olmasından dolayı çevresi ile etkileşim halinde olarak varlığını sürdürmesi gerekmektedir (Kara, 2007). Bunun için okul-çevre ilişkilerinde okul yöneticisi, okulun amaçlarını, neler yapacağını çevreye anlatmalıdır. Ayrıca çevrenin okuldan beklentilerini öğrenmeli ve bu beklentileri karşılamak için hizmet vermeli ve çevresine yararlı olmaya gayret etmelidir (İnandı, 2021).

Bu bilgilerden hareketle okul yöneticileri, okul çevresini okulun bir parçası haline getirmeye çaba göstermelidir. Ayrıca okul çevresi de okulun kendilerine hizmet ettiğini bilmelidir. Tabi ki bunun yanında okulda çevresinden gerekli yararları sağlamak için uğraş vermelidir.

1.2.1.2. Okul-aile işbirliği

Aile, anne, baba ve çocuklardan oluşan toplumun en küçük sosyal parçasıdır (Nural, 2010). Aynı zamanda çocukların ilk eğitimlerinin başladığı yer ailedir. Sonrasında ise, eğitim süreci okulda devam eder. Bu süreçte okul ile ailenin işbirliği içinde olması gerekmektedir ve çok önemlidir. Aile ve okul arasındaki işbirliği, öğrencileri motive eden ve okula olan güveni artıran bir faktördür (Kara, 2007). Dolayısıyla da okul ile ailenin birlikte hareket etmesi iki tarafın da yükümlülüklerini azaltacaktır.

Okullar, çevre ve aile işbirliğini kuvvetlendirmek için toplantılar, konferanslar, sosyal etkinlikler vb. düzenlemelidirler. Velilerde düzenlenen bu toplantılara katılım sağlamalıdır. Ancak genel olarak velilerin bu tür toplantı ve etkinliklere bakış açılarının olumsuz olduğu ve katılımlarının düşük olduğu gözlemlenmektedir (Gülşen & Gökyer, 2015). Bu durumun sebeplerine bakılacak olursa; öğrenci davranış şikâyetleri, nakdi destek istenmesi, öğrencilerin notlarının bildirilmesi ve uyarılması şeklinde sayılmaktadır. İşte bu sayılan nedenleri ortadan kaldırmak için okul yöneticileri velilere yönelik olumlu tutum ve işbirliği geliştirmelidirler (Bozkurt, Bayar & Üstün, 2015).

Bir okulun hedeflerine ulaşmasına yardımcı olmada veliler çok önemli bir rol oynamaktadır. Aile ve okul arasındaki ilişki öğrenci başarısı ve sorunları ortadan kaldırma adına önem arz eder. Veli-okul arasında iletişim, koordinasyonu ve entegrasyonu sağlamak, eğitim-öğretimi geliştirmeye dönük faaliyetleri desteklemek, okulun ve maddi imkânlardan yoksun öğrencilerin eğitim ve öğretimle ilgili zorunlu ihtiyaçlarını karşılamak amacı ile okullar bünyesinde tüzel kişiliği haiz olmayan okul-aile birlikleri kurulur (MEB Okul Aile Birliği Yönetmeliği, 2012).

Okul, çevre ve aile birlikteliğinin sağlanması noktasında okullarda yöneticiler tarafından öğretmenin desteklenmesi büyük önem arz etmektedir. Çünkü aileler okulu bir

bütün olarak görürler. Yani aileler, öğretmen kadar okul yönetiminden de ilgi beklerler. Bu ilgi ve sağlıklı iletişim ile birlikte okul-aile işbirliği ve aile katılımı sağlanmış olur (Çalık, 2007).

Sonuç olarak okulların amaçlarını gerçekleştirmesi noktasında eğitimin önemli paydaşlarından biri olan aileyi işin içine dahil etmesi gerekmektedir. Bu okul-aile işbirliği öğrencilerin başarısını arttırma noktasında ve okulda iyi ve sağlıklı bir okul iklimi oluşturulması sürecinde katkı sağlamaktadır.

1.2.1.3. Baskı grupları, gönüllü kişi ya da gruplarla ilişkiler

Okulu ve amaçlarını etkilemeye çalışan okulun dış çevre paydaşları arasında gönüllü kişi ya da gruplar veyahut baskı grupları vardır. Baskı grupları (grup, cemiyet, dernek, siyasi parti vb.), demokratik hak ve talepleri ifade eden sosyal oluşumlardır. Bir grup hareketi olarak, temelde ortak bir çıkar için çalışan gruplar olarak tanımlanır (Öztürk, 2013).

Okulun çevresinde onlara kendi amaçları için baskı yapan gruplar mevcuttur. Bu gruplar okulla çok yakın ilişkiler kurmak isterler. Kimi gruplar amaçları uğruna okula yardım ederken, kimileri de bunu bir baskıya dönüştürür. Okulların baskıya maruz kaldığı bu çevresel gruplar okul yönetimleri üzerinde etki yaratmaktadırlar. Okul yöneticilerinden bu baskıya okulun amaçlarına zarar gelmeyecek şekilde önlem almaları ve baskıyı azaltması beklenmektedir (Gül, 2006). Bu bilgilerden hareketle okulların baskıya maruz kaldığı bu çevresel gruplar veliler, okul-aile birlikleri, vakıflar, dernekler, sendikalar, basın yayın kuruluşları, siyasi partiler, bürokratlar vb. diğer etkili kişi ya da kurumlardır ve okul yönetimleri üzerinde etki yarattığı söylenebilir (Aydın, 2005).

Okul çevresindeki baskı grupları eğer okulu etkisi altına sokar, okul yönetimi de bu duruma direnemezse, okul amaçlarına ulaşamaz. Okul yöneticileri çevresindeki bu grupların okula etki eden olumsuz etkilerini en aza indirmeye çalışmalıdır. Bunun dışında okulun amaçlarına ulaşması için bu çevredeki baskı gruplarını okulun amaçlarının gerçekleştirilmesinde etkin bir şekilde olumlu yönde kullanabilmelidir. İşte bu olumlu etki için okul yöneticileri, okul çevresindeki bu gruplar ile sağlıklı bir iletişim içinde olmalı ve onlarla ortak bir kültür içinde buluşmalıdır (İnandı, 2021).

Bu bilgiler ışığında baskı grupları, gönüllü kişi ya da gruplar şeklinde adlandırılan okulun dış çevre paydaşları ile ilişkilerde, ülkemizde okullara ait bütçenin olmadığı görülmektedir. Ayrıca bu maddi olanağın olmayışından okul yöneticileri okulun ihtiyaçlarını karşılayamamakta ve bu sebepten okul yöneticilerimiz bu ihtiyaçları karşılama adına okul çevresindeki bu kişi ya da gruplar ile daha çok iletişim kurduğu görülmektedir.

1.2.1.4. Çevrenin okula katkıları ve halkla ilişkiler

Okul dış çevre paydaşlarının, okul yönetimine aktif katılımını ve katkısını sağlamak için okul ve veliler arasında güçlü bir bağın olması gerekmektedir. Ayrıca okulların açık bir sistem olmaları ve de yaşamlarını sürdürebilmeleri için de çevreleri ile sürekli iletişim içinde olmaları gerektiğine inanılmaktadır (İnandı, 2021). Bu bağlamda okulun başarılı ve etkili olması okulun dış çevre paydaşları ile kuracağı ilişkiye bağlıdır. Halkla ilişkilerde bu işlevin yerine getirilmesinde bir araçtır.

Okul-çevre ilişkisinde, çevrenin okula destek sağlama ve yaşanan sorunları giderme görevlerini halkla ilişkiler yerine getirmektedir. Halkla ilişkilerde kullanılabilecek araçlar, okulu tanıtan ve okul hakkında bilgi veren web sitesi, gazete, dergi, broşür, el ilanı ya da okulun vatandaş ile içi içe olmasını sağlayacak yarışmalar, festivaller, törenler, sergiler olabilir (Kara, 2007).

Okulda halkla ilişkileri yürüten kişiler, okul ile çevresindeki gruplar arasında samimiyet ve karşılıklı anlayış tarzında bir ilişki anlayışı kurup, yerleştirmeye çalışmalıdırlar (Bozkurt, Bayar & Üstün, 2018). Bu ilişkiyi kuran okul yöneticileri çevrenin okula güvenini artırır ve çevre de okulu tanıyabildiği oranda okula yardımcı olur.

Okul yönetimi okul amaçları doğrultusunda çevresindeki yardımsever kişi ve kuruluşlardan maddi durumu kötü ve ihtiyacı olan öğrenciler için burs veya parasal destek talebinde bulunabilir. Ayrıca eğitim materyali olarak kullanılmak için çevredeki endüstri kuruluşlarından karşılıksız malzeme ve araç temin edilebilir. Okul binasının bakımı, onarımı için para, malzeme, işçilik gibi yardım isteme yollarını kullanabilir (İnandı, 2021). Bu bağlamda okul ve aileler arasında etkili iletişim, okul çevre paydaşlarının, okul yönetimine aktif katılımı ve katkı sağlaması açısından büyük önem taşımaktadır. Ayrıca okullar açık bir sistem olduklarından ve de yaşamlarını sürdürebilmeleri için de çevreleri ile sürekli iletişim içinde olmak durumundadırlar.

Bir okulda yeni göreve başlayan okul yöneticilerinin ilk yapması gereken ailelere okulu tanıtmak, okul hakkında bilgi verme, velilerle iletişimi kuvvetlendirme adına tanıtıcı etkinlikler, kermesler, sergiler, yarışmalar, geziler vb. etkinlikler düzenlemek olmalıdır (İnandı, 2021). Bu tür etkinlikler okulun çevresiyle iletişimini güçlendirir, ayrıca da kendini çevresine doğru anlatabilme ve çevresini doğru anlayabilme fırsatı verir.

Sonuç olarak, okulun çevresi ile olumlu ilişkiler yürütmesi gerektiği görülmektedir. Bu hususta çevrenin okula katkı sağlamasını bekleyen yöneticilerimizin öncelikle okullarını

tüm paydaşlara tanıtması gerektiği ve sağlıklı bir iletişim kurarak okulun başarılı ve etkili olmasını sağlaması gerekmektedir.

1.2.2. Okul-Çevre İlişkilerinde Yaşanan Sorunlar

Okul ile toplum karşılıklı ayna gibidir, birbirini yansıtır ve birbirini etkilemesi beklenir. Okulun görevleri eğitimin işlevlerini yerine getirmektir. Bu görevler; sosyal, siyasal, ekonomik görevler olarak gruplandırılabilir (Yiğit & Bayrakdar, 2006). Bu bağlamda okul bu görevleri ne kadar başarılı yerine getirirse, okullarda verilen eğitim kaliteli olur ve bu toplumdaki yaşam kalitesine de yansır.

Okulların çevresi ile ilişkilerinde çeşitli faktörler bu ilişkileri engelleyebilir. Bu faktörler çevreden kaynaklı olabileceği gibi, okuldan da kaynaklı olabilir. Aile ilişkilerini geliştirmek için okullar, ailelerin okul faaliyetlerine daha aktif katılımının önündeki engelleri kaldırmalı ve ailelere yeni işbirliği ve katılım fırsatları sunmalıdır (Levin-Epstein, 2004). Okuldaki personelin ailelere karşı olumsuz tutum beslemesi, ilişkilerde plan ve program olmaması, okul yönetiminin okul-aile iş birliğine yeterince önem vermemesi, ailelerin ekonomik durumu, eğitim düzeyleri gibi çeşitli faktörler ilişkilerde sorunlara neden olmaktadır (Levin-Epstein, 2004).

Yiğit ve Bayrakdar (2006), okul ve aile arasındaki sorunların aile içi şiddetten, ailenin maddi koşullarının yetersiz olmasından, ailenin eğitim düzeyinden, kültürel yapısından ve aile üyelerinin önceki eğitim deneyimlerinden kaynaklanabileceğini belirtmektedir. Kara (2007), okul ve çevre arasındaki sorunların bazen okul yöneticilerinin okul ortamındaki paydaşların desteğini ihmal etmesinden veya görmezden gelmesinden kaynaklandığını belirtmektedir. Okul liderleri, okulun hedeflerine göre ailelerden başlayarak tüm dış çevre paydaşlarıyla uygun iletişim ve bağlantıları güçlendirmelidir.

Okullardaki destek personeli eksikliği, okulların fiziki yapısı ve donanımının yetersiz olması gibi ekonomik sorunlar nedeniyle okul yöneticilerinin diğer eğitim görevlerine yeterli zaman ayırması zorlaşmaktadır (Koç, 2012; Porsuk, 2010). Yöneticiler, okulun mali sorunlarını çözenin yollarını bulma konusunda ailelerden kendilerine destek olmalarını bekledikleri için sıklıkla aileler ile karşı karşıya geliyor ve sorunlar ortaya çıkıyor.

Okul, insanları şekillendirme gücüne sahip ayrıcalıklı bir organizasyondur. Bu güç, çevre ile iletişim, etkileşim ve işbirliğinde planlandığı ve uygulandığı şekilde kullanılırsa etkisi daha da artacaktır. Okul ve çevre arasında sağlıklı bir iletişim oluşturmak için ilk adımı velilerin veya diğer çevrenin atmasını beklemek yerine, öncelikle okul ve çevre arasındaki iletişim köprüsünün kapısını eğitim liderleri ve öğretmenler açmalıdır (Kara, 2007).

Bu bilgiler ışığında okul yöneticilerinin okul çevresi ile ilişkilerini geliştirmesi gerekmektedir. Okulun paydaşlarının olduğunu ve bu paydaşlar ile her zaman okulun amaçları doğrultusunda iletişim ve etkileşim kurması gerektiğini unutmamalıdır. Önce aileler ile olmak üzere tüm çevre paydaşları ile okul arasında okul yöneticileri adeta bir köprü vazifesi görmeli ve ilişkilerini olumlu yönde kurmaya gayret etmelidir.

1.3. OKULLARDA SOSYAL, KÜLTÜREL VE SPORTİF FAALİYETLER

Okulların iki ana görevi vardır. Bu görevlerden birincisi eğitim görevinin öğretim programında yer alan dersler vasıtasıyla yerine getirilmesi, ikincisi ise eğitim görevinin sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerle yerine getirilmesidir. Okullar bu iki görevi birleştirerek öğrencilerin bütünsel gelişimini desteklemeye çalışmaktadır (Akar & Nayir, 2015).

Literatüre bakıldığında bazı kaynaklarda bu tür faaliyetlerden ders dışı etkinlik (Sak, 2020), Milli Eğitim Bakanlığı yönetmeliğinde sosyal etkinlik olarak bahsedilmektedir. Bazı kaynaklarda daha kapsamlı değerlendirilerek sosyal, kültürel ve sportif faaliyetler olarak ifade edilmektedir. Sosyal, kültürel ve sportif faaliyetler; beden eğitimi, resim ve müzik gibi dersler kapsamında düzenlenen faaliyetler yanı sıra, bu dersler dışında okullarda yapılan kulüp faaliyetleri, halk oyunları, sergiler, mezuniyet günleri gibi faaliyetleri içermektedir (Sak, 2020).

Sosyal faaliyetler, öğrenci kulüpleri ve sosyal hizmet faaliyetlerinin yanı sıra çeşitli yarışma, gezi, tiyatro, gösteri, spor faaliyetlerini kapsamaktadır. Burada amaç, insan haklarına saygı gösterme, bir görevi isteyerek tamamlama, sorumluluk alma gibi tutum, davranış ve beceriler kazandırmaktır. Faaliyetlerin planlanması ve uygulanması aşamalarında da öğrencilerin ilgi, istek, yetenek ve ihtiyaçlarını, çevrenin fırsat ve koşullarını da dikkate alma ve ders programlarının da göz önünde bulundurularak desteklenmesi de önem arz etmektedir (MEB Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği, 2017).

Okullarda sosyal faaliyetler kapsamında satranç, çevre, kütüphane, bilim, tiyatro, halk oyunları ve resim gibi kulüpler oluşturulmakta ve bu kulüplerde gezi, yarışma, izcilik, müzik, halk müziği gibi etkinlikler gerçekleştirilmektedir. Ayrıca öğrenciler topluma hizmet adı altında sosyal etkinlikler planlamaktadır (Döş & Kır, 2013).

Okullarda kültürel faaliyetler arasında şiir, bilgi yarışmaları, müze ve tarihi yerlerin gezileri, doğa gezileri, sözlü gelenekler ve anlatımlar vb. faaliyetler, sportif faaliyetler arasında ise; atletizm, basketbol, bisiklet, jimnastik, futbol, futsal, geleneksel çocuk oyunları, güreş, halk oyunları, halter, izcilik, judo, karate vb. faaliyetler yer alır (MEB Sosyal

Etkinlikler Yönetmeliği, 2017). Sosyal, kültürel ve sportif faaliyetler hem okul ortamında hem de okul dışında yapılabilir (Akar & Nayir, 2015).

Sosyal, kültürel ve sportif faaliyetler öğrencinin kişisel, fiziksel ve sosyal gelişimine bunun yanında akademik başarısına da olumlu katkı sağlamaktadır. Bu durum bu faaliyetlerin önemini bir kez daha ortaya koymaktadır. Okullarda bu tür faaliyetlerin esasları ilgili yönetmeliklerle açıkça belirlenmiştir (Ereyi, 2018).

Bu kapsamda olumlu durumların yaşanmasının yanında, planlama ve uygulamada çeşitli sorunlar da yaşanmaktadır. Okullarda sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin işleyişinde okul yöneticileri ile okul dış çevre paydaşlarının ilişkileri büyük önem taşımaktadır. Bu tür faaliyetlerin işleyişine paydaşların sunduğu katkıların yanında işleyiş sekteye uğratabilecek engeller de ortaya çıkabilmektedir.

1.4. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Alan yazın taramasında Ulusal Tez Merkezi, üniversitelerin kütüphaneleri ve online veri tabanlarından (Google Scholar, Proquest, Dergipark, Google Dataset Search, Zenodo vb.) faydalanılmıştır. Bu veri tabanlarından “okul yöneticisi”, “okul dış çevre paydaşları”, “sosyal, kültürel ve sportif faaliyetler”, “deneyim” ve bu kavramların İngilizce anahtar kelimeleri kullanılarak tarama yapılmıştır. Taramalar sonucunda araştırmayla ilişkili çalışmalar aşağıda sunulmuştur.

1.4.1. Yurtiçinde Yapılan Araştırmalar

Uluğ (1995), “İlköğretimde okul-çevre ilişkileri” adlı çalışmada okul çevre ilişkileri hakkında bilgiler vermiştir. Okul ile çevre arasında eğitim amaçlı iletişim yoluyla dayanışma anlayışının gelişebilmesi için, öncelikle birbirine yakın olmaları gerektiği sonucuna varılmıştır. Ayrıca okul-çevre ilişkilerini geliştirecek can alıcı noktanın iletişim olduğu ve çevresinde olup bitenlere göz ardı eden ya da yokmuş gibi sayan bir okulun belirlediği hedeflere ulaşmada başarı beklentisi öngörmenin boşuna olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Akyürek (2004), “Okul çevre işbirliğinin geliştirilmesi” adlı çalışmada okul-çevre işbirliğine ilişkin; çevresel tespit çalışmalarının sistematik olmadığı yönünde ve okul yönetiminin okulun velilerini, çevrenin yapısını ve olanaklarını bilmedikleri ortaya çıkmıştır. Okulun bir çevre savunuculuğu grubu veya web sitesinin olmaması, okulun topluma tanıtılmasını engellediği ayrıca okul personeli velilerle ve çevreyle iletişim kurmakta güçlük çektiği ortaya çıkmıştır. Okul yönetiminin, okul binasını çevre bölge sakinlerinin kullanımına açtığı ve çevre yararına işbirliği olanaklarını kullanarak çeşitli hizmetler sunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Okul personeline eğitim fırsatları sağlama çabaları olduğu ve okul yönetimi ile

evre eğitim kurum ve kuruluşları arasında etkin bir işbirliği olduğu ortaya çıkmış olup; çeşitli meslek gruplarının temsilcileri okulda mesleki danışmanlık seminerleri düzenlediği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Kolay (2004) tarafından yapılan “Okul aile evre işbirliğinin eğitim sistemindeki yeri ve onemi” isimli çalışmada, okul ile evre arasında iletişim kurmanın çok onemli olduğu vurgulanmaktadır. Bunun sağlanması okul yöneticilerine büyük pay düştüğünü belirtmiştir.

Parlar (2005), “evre faktörünün okul yönetiminin karar verme sürecine etkisi” adlı araştırmasında, okul çevresinin okul yönetiminin kararlarını etkileme düzeylerinin ğretmen, veli ve öğrenciler tarafından nasıl anlaşıldığını ortaya koymuştur.

Aydoğan (2006), “İlköğretim okullarında okul-evre ilişkilerinin düzeyi” adlı çalışmasında okulların çevreyle olan ilişkisinin düzeylerini araştırmıştır. Bu çalışmanın sonucunda, ilköğretim okullarının çevreyle olan ilişkisinin istenen boyutta olmadığı, okulun ğretim programının çevreyi temel alarak yapılandırılmadığı, çevreyle ilişkisini güçlendirecek etkinliklerin olmadığı ve okulların çevrenin sorunlarına duyarlı olmadığı anlaşılmıştır.

Gl (2006), “evresel baskı gruplarının okulun genel işleyişine etkileri” adlı çalışmasında çevresel baskı gruplarının okulun genel işleyişine etkilerini araştırmıştır. Araştırmada, okulun genel performansı üzerinde çevresel baskı gruplarının etkisine yönelik yöneticiler ve öğretmenler arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Yöneticilerin evresel baskı gruplarına ilişkin anlayışları arasında, örneğin cinsiyet, yöneticinin yaşı, fakülte mezun türü, çalışma alanı ve okul türüne göre anlamlı bir farklılık yoktur.

Tezcan (2006), “Okul yönetiminde okul çevresinin yönetime katkısı” adlı çalışmasında ilkokullar ile evre arasındaki ilişkilerin ne boyutta olduğunu, okul evre paydaşlarının yönetime katkısındaki pürüzleri belirlemeyi ve çevrenin okul yönetimindeki rolünü geliştirmeye yönelik oneriler sunmayı amaçlamıştır. Verilerin incelenmesi sonucunda, okul çevresinin beklenen düzeyde okul yönetimine katkı sağlamadığı ortaya çıkmıştır. Ayrıca katılımcıların okul yönetimine katkı noktasında sundukları onerilerde hemfikir oldukları ortaya çıkmıştır. Okul yönetimine katkı sağlanamaması, katkı için uygun ortamın bulunmaması, toplantı saatlerinin önceden duyurulmaması ve okul yönetiminin katkının yalnızca maddi nitelikte olduğu algısına bağlanabilir. Okul evresinin, okul yönetimindeki rolünü geliştirmek için katılım sağlamanın önündeki engellerin ortadan kaldırılması ve okul yönetimine katılımı teşvik eden uzun vadeli koşulların oluşturulması gerekliliği ortaya çıkmıştır.

Kara (2007), “İlköğretim okullarında okul-çevre ilişkilerine dair öğretmen görüşleri” başlıklı araştırmasında, öğretmenlerin okul ile çevre arasındaki ilişkilerine yönelik görüşleri araştırılmıştır. Araştırmanın sonucunda okul ile çevre ilişkilerine yönelik görüşlerin yüksek düzeyde olduğu, okul-çevre sorunlarının ise, düşük düzeyde olduğu tespit edilmiş olup; öğretmenlerin okul ile çevre arasındaki ilişkilerindeki problemlerin kendi başarılarına etkisine ilişkin algılarının da orta düzeyde olduğu sonucuna varılmıştır.

Gül (2009), “Okul yöneticilerinin liderlik yaklaşımlarının okul-çevre ilişkileri üzerinde etkisinin değerlendirilmesi” adlı araştırmasında, okul-çevre ilişkilerini bir modele bağlı olarak araştırmak amaçlanmıştır. Araştırma bulgularına göre; okul-çevre ilişkileri yönetici ve öğretmen algılarına göre yeterli düzeyde yürütülmektedir. Okul yöneticilerinin liderlik davranışlarını gerçekleştirme düzeyleri, yönetici ve öğretmen algılarına göre değişiklik göstermektedir. Araştırma bulgularına dayalı olarak; okul-çevre ilişkilerinin geliştirilmesinde aynı modelin ülkemizde de uygulanması, benzer araştırmaların farklı evrenler kullanılarak yapılması, okul yöneticilerinin seçimi ve yetiştirilmesinde liderlik özelliklerinin dikkate alınması, okul-çevre ilişkilerinin geliştirilmesinde etkili olan farklı değişkenlerle benzer araştırmaların yapılması önerilmiştir.

Sürücü (2011), “Okul-çevre ilişkilerinin okul yönetimine etkileri” adlı çalışmasında ilk, orta ve lise kademelerindeki okullarda okul ve çevresi arasındaki etkileşimin okul yönetimi üzerindeki teorik ve pratik yansımalarını araştırmayı ve bu alanda iyileştirme önerileri sunmayı amaçlamıştır. Bu çalışmada çoğu yöneticinin aileler tarafından etki altına alındığı ve okul aile birliği üyelerinin yöneticilerce alınacak kararları etkilediği ve ailelerin birçoğunun azda olsa okula karşı duyarlı olduğu ve ilköğretim okullarında ticari kuruluşların ağırlıklı olarak sınıfların tadilatını üstlendiği sonucuna varılmıştır.

Şahin (2011), “Etkili okul ve aile ilişkisine dair öğretmen algıları” başlıklı İstanbul ilinde yaptığı araştırmasında, ilk ve orta dereceli okulların daha etkili olması konusunda öğretmenlerin ailelerden beklentileri araştırılmış ve öğretmenlerin algılarına göre; etkin okul ve veli işbirliğine yönelik durumların ortalama seviyede olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışkan ve Güçlü (2014), “Etkili okul-çevre ilişkisinde ailenin katkısına ilişkin okul yöneticilerinin görüşleri” adlı çalışmasında okulu etkili kılacak etmenlerden biri olarak ailenin etkisi okul yöneticilerinin görüşlerine göre incelenmiş ve sonuçlara göre okullarını etkili kılmak isteyen yönetici-öğretmen-öğrenci ve velilere öneriler getirilmiştir. Okul yöneticilerinin tecrübelerine göre, verimli okul ile çevre ilişkisinde, velilerin okula destekleri açısından, okul-aile birliğinin kurulması ve çalışmaların yürütülmesinde velilerin etkin bir şekilde görev alması, bunun yanında okul gelişim yönetim ekibinde görev alma noktasında

gönüllülük, okula misyon yüklemede ve okulun vizyonunun oluşmasında etkin olmaları, okul etkililiğini artırmaya yönelik yeni projeler üretmeleri, okul yöneticileri ve öğretmenlerle iletişim kurmaları açısından gruplar arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Ancak okuldaki karar alma sürecine aktif olarak katılan tecrübeli okul yöneticilerinin sayısının daha az olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Özcan (2014), “Çevresel baskı gruplarının okul yönetimine etkileri (Adıyaman ili örneği)” adlı çalışmasında okul çevresindeki baskı gruplarının yönetime etkilerini araştırmıştır. Araştırma bulguları, çevresel baskı gruplarının okullara olan katkılarının, beklentilerinin ve baskılarının eğitim kademelerine (ilk, orta ve lise) göre farklılık gösterdiğini göstermiştir. Baskı gruplarının etkisi okulun coğrafi konumuna, türüne, başarı düzeyine, ilgili öğrenci ve velilerin özelliklerine göre farklılık gösterebilmektedir. Araştırma sonucunda, okulun sistem ve değerlerini koruyarak, baskı grupları arasındaki iletişim ve işbirliğini geliştirmeye yönelik, onların beklentilerini karşılamaya yönelik daha fazla çalışmaya ihtiyaç olduğu sonucuna varılmıştır.

Gül ve Aslan (2016) tarafından yapılan “Okul, aile ve toplum ilişkilerinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi” adlı araştırmada öğretmen görüşlerine göre okul-çevre ilişkilerinin hangi düzeyde yerine getirildiği amaçlanmaktadır. Araştırmada öğretmenlerin okul-çevre ilişkileri konusunda kendilerini yeterli gördükleri sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmacı öneri olarak, göreve yeni başlayan öğretmenlere rehberlik yapılması gerektiğini ve ilk atamada donanımla okullara gönderilmeleri gerektiğini önermiştir.

Bozkurt, Bayar ve Üstün (2018), “Okul yöneticilerinin okul çevre ilişkileri ile ilgili sorunları ve çözüm önerileri” adlı çalışmasında okul yöneticilerinin okul çevre ilişkileri ile ilgili sorunları ve çözüm önerilerini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmada, okul-aile birliği toplantılarının daha etkili ve fonksiyonel olması gerektiği, okullarda düzenlenen sosyal etkinliklerin başarılı ve problemsiz yürütülmesi gerektiği ve okulların, çevresinin sosyal, kültürel ve ekonomik gelişimini daha fazla desteklemesi gerektiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Tural (2019), “Okul çevre ilişkileri ve okul etkililiği arasındaki ilişki” başlıklı Samsun ilinde yaptığı araştırmasında, öğretmen görüşlerine göre, okul-çevre ilişkileri ile okul etkililiği arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda okul-çevre ilişkileri ile okul etkililiği arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koyulmuştur. Cinsiyet, çalışma süresi ve öğrenim durumu değişkenleri açısından öğretmenlerin okul-çevre ilişki düzeylerinde ve okul etkililiğine ilişkin görüşlerinde anlamlı bir farklılık olmadığı fakat eğitim bölgesi, okul türü ve çevrenin sosyo-ekonomik durumu değişkenleri açısından anlamlı farklılıklar olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çelik (2021), “İlköğretimde okul-aile işbirliğinin geliştirilmesi: Beklentiler, sorunlar ve çözüm önerileri” adlı araştırmasında ilköğretimde okul-aile işbirliğinin geliştirilmesine yönelik olarak okul yöneticilerinin öğrenci velilerinden beklenti ve önerilerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Çalışmanın sonucunda okul yöneticilerinin okul aile işbirliğinin geliştirilmesi için öğrenci velilerinden beklentilerinin, velilerin okulu sahiplenmeleri ve yönetimde söz sahibi olmaları olduğu ortaya çıkmıştır. Okul aile işbirliğinin geliştirilmesi için okul yöneticilerinin en önemli önerisi ise okul, veli ve öğretmen arasındaki iletişim ve işbirliğinin geliştirilmesidir.

Sonuç olarak; literatüre bakıldığında ülkemizde yapılan araştırmaların genelde okul-veli ilişkileri üzerinde durduğu ve öğretmen görüşlerine göre ele alındığı görülmektedir. Bu bakımdan literatürün okul ve dış çevresi ile ilgili araştırmalar bakımından sayıca az olduğu görülmektedir. Literatürdeki araştırmaların az sayıda olmasının dışında eğitim alanında pek çok değişimler yaşanmasından ve okul çevresinin sürekli bir değişim içerisinde olmasından dolayı yeni araştırmalara ihtiyaç olduğu görülmektedir. Ayrıca okul ve çevresi ilişkisinde okul yönetiminin de önemli bir ağırlığı vardır ve bundan dolayı okul-çevre ilişkilerine yönelik okul yöneticilerinin görüşleri de önem arz etmektedir. Bu bağlamda, okul dış çevre paydaşları ile ilişkilerde sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin işleyişi hakkında ilköğretim yöneticilerinin deneyimlerinin ortaya konması ile okul yöneticilerine farklı bir bakış açısı kazandırılacak ve paydaşlarla ilişkilerin daha sağlıklı olması noktasında yöneticilere katkı verecek olmasından dolayı literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.4.2. Yurtdışında Yapılan Araştırmalar

Hoover-Dempsey ve Sandler (1997), “Why do parents become involved in their children’s education?” adlı araştırmalarında ailelerin çocuklarının eğitime neden dahil olmaları gerektiğini tartışmışlardır. Ailelerin kararlara katılımı üç ana yapı olduğundan bahsedilmektedir. Birincisi ailelerin çocuklarının eğitimi için ne yapmaları gerektiğinin tanımlanması gerektiğidir. İkincisi ailelerin çocuklarının okul başarıları için yeterlilikleri ve başarı için olumlu etki yaratabileceklerine inanma derecelerine odaklanır. Üçüncüsü ise; çocukların ve okulun ailelerin katılımını istediği yönündeki algılarına odaklanır. Araştırma sonucunda, ailelerin eğitim sürecine katılımının çocukların motivasyonunu artırdığını ve akademik başarılarını olumlu yönde etkilediğini belirtmiştir.

Wechsler’in (2001), “A district community of practice: Understanding the relationships between a supporting district and its schools” başlıklı araştırmasında örneklem olarak aldığı birleştirilmiş okul bölgesinde bulunan bütün yönetici ve öğretmenlerle görüşmüş olup, ayrıca tüm velilere ulaşılmaya çalışılmıştır. Araştırmacı okulun çevresini bir sistem

olarak ele almıştır. Araştırmanın amacı, okul ve çevrenin ilişkilerindeki kesişimleri ortaya koymaktır. Araştırmanın sonucunda sadece çevreyle etkileşim kurmanın dışında bu etkileşimin kaliteli olması gerektiği, yürürlükteki uygulama ve politikaların insanların toplumla doğrudan etkileşime geçmesini sağlaması gerektiği bilgilerine ulaşılmıştır.

Hill (2003), “Parent-school involvement and school performance: Mediated pathways among socioeconomically comparable African, American and Euro-American families” adlı çalışmasında uyum merkezindeki velilerle ve çalışanlarla yapılan mülakatlarda velilerin okul ve çevreye dayalı organizasyonların ilişkilerine bakış açılarının açıklanmasını amaçlamıştır. Araştırmada, okulların çevreye dayalı organizasyonlarla ilişkilerinin güçlendiği ve iyileştiği ayrıca çevreyle olan ilişkilerine de katkı sağladığı ortaya konmuştur. Okullar çevreye dayalı organizasyonlardan çocukların ve ailelerin sosyo-ekonomik durumlarını, duygusal yapılarını anlamak ve bunu okul-çevre ilişkileri lehine kullanmak için faydalanması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca çevreye dayalı organizasyonların çevrenin tarihini ve kültürünü çok iyi anladıkları için okulların çevreyle olan sorunlarının çözümünde yol gösterici ve destek sağlayıcı oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Goodman, Lamping ve Ploubidis (2010) tarafından yapılan “When to use broader internalising and externalising subscales instead of the hypothesised five subscales on the Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ): Data from British parents, teachers and children.” adlı araştırmada ailelerin maddi kaynaklarının yetersizliğinin, çocukların okulda ihtiyaç duydukları destekleri alamamalarına yol açabileceğini belirtmişlerdir.

Zywica (2013), çalışmasında anaokullarında aileler ile etkileşimde sosyal medyanın önemi üzerine araştırma yapmıştır. Bu çalışma 6 öğretmen ve 32 veli ile gerçekleşmiştir. Araştırmada veli iletişimde sosyal medyanın kullanılmasının velileri daha iyi hissettirmekte olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Francisca, Inyang ve Anike (2016) tarafından yapılan “Pressure groups and governance of secondary education in functional democracy in cross river state, Nigeria” adlı çalışmasında, özellikle okul yönetimi konusunda okul-aile birliklerinin, sendikaların etkili olduğu belirtilmektedir. Ayrıca bu baskı gruplarının karar verme sürecinde olması gerektiği ileri sürülmektedir.

Welsh ve Hall (2018), “The point of no return? Interest groups, school board elections and the sustainment of the portfolio management model in Post-Katrina New Orleans” adlı çalışmasında, okul çevresindeki baskı gruplarının okul yönetim kurulu seçimlerine benzeri görülmemiş kampanya desteği sunmaları ile bu kurullarda geleneksel yanlısı okul yönetim

kurulu üyelerinden daha fazla reform yanlısı kurul üyelerinin yer almalarını sağlayarak eğitim yönetimini etkilediği ortaya çıkmıştır.

Sonuç olarak; literatüre bakıldığında yurt dışında yapılan araştırmaların çoğunlukla okul ile ailelerin ilişkileri üzerinde durduğu görülmektedir. Diğer okul çevre paydaşları ile ilgili araştırmaların az sayıda olduğu ve genelde öğretmen ve veli görüşlerine göre ele alındığı görülmektedir. Bu bakımdan eğitim alanında sürekli yenilikler olması ve okul çevresinin sürekli bir değişim içerisinde olmasından dolayı yeni araştırmalara ihtiyaç olduğu görülmektedir. Bunun dışında okul-çevre ilişkilerinde okul yönetiminin de önemli bir ağırlığı bulunmakta olup, okul yöneticilerinin görüşleri de önem arz etmektedir. Bu bağlamda, bu araştırmanın, okul dış çevre paydaşları ile ilişkilerde sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin işleyişi hakkında ilkökul yöneticilerinin deneyimlerinin ortaya konması ile okul yöneticilerine farklı bir bakış açısı kazandırılacak ve paydaşlarla ilişkilerin daha sağlıklı olması noktasında yöneticilere katkı verecek olmasından dolayı literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

2. YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın amaçlanan geçerli ve güvenilir sonuçlar elde edebilmesi için yapılan çalışmalar, ayrıntılı olarak açıklanmış; araştırmanın modeli, araştırmanın çalışma grubu, verilerin toplanması ve çözümlenmesi konularına yer verilmiştir.

2.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Araştırma, mevcut koşullardaki deneyimleri anlamlandırma ve yorumlamaya uygun olan nitel araştırma yaklaşımı ile yapılmıştır. Nitel araştırma, temelde nicel araştırmadan farklıdır ve kendine has özelliklere sahiptir (Fraenkel & Wallen, 2006). Bu çalışma, olguya daha bütünsel bir bakış açısı kazandırmak amacıyla nitel bir çalışma olarak tasarlanmıştır (Fraenkel & Wallen, 2006). Nitel bir araştırma yöntemi birçok farklı açıdan ayrıntılı bilgi toplama olanağı sunmaktadır (Creswell, 2013).

Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerini kullanan ve doğal ortamdaki gözlemleri ve olayları gerçekçi ve kapsamlı bir şekilde sunmak için nitel bir süreç izleyen araştırma olarak tanımlanabilir. Başka bir deyişle, nitel araştırma, teori oluşturma anlayışı yoluyla çevresel sosyal olguları incelemeye ve anlamaya odaklanan bir yaklaşımdır (Yıldırım & Şimşek, 2016).

Bu araştırma, okul yöneticilerinin okul dış çevre paydaşları ile ilişkilerinde elde ettikleri deneyimlerinin ortaya konması hedeflendiği için bir olgubilim çalışmasıdır. Olgubilimsel yaklaşım, bir kişinin davranışını anlamak için o kişinin kendine özgü algılarını ve deneyimlerini bilmemiz gerektiğini belirtir. Farkında olup içeriğinin detaylarını bilmediğimiz gerçeklere odaklanmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2016).

Olgubilim çalışmaların ortak noktası, insanların deneyimleri anlamlandırma biçimidir. Olgubilimin amacı günlük deneyimlerimize dair derinlemesine bir anlayış kazanmaktır (Patton, 2014). Olgubilimsel araştırmalar insanların yaşadıklarını nasıl tarif ettiklerini ve kazandıkları deneyimleri nasıl kazandıklarına odaklanır (Creswell, 2013).

Bu çalışmada olgu; okul dış çevre paydaşları ile ilişkilerde ilkökul yöneticilerinin deneyim olgusudur. Bu nedenle okul yöneticilerinin okul dış çevre paydaşları ile ilişkilerinde sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin işleyişi sürecindeki deneyimleri ortaya koymak amacıyla olgubilim deseni benimsenmiştir.

2.2. ÇALIŞMA GRUBU

Nitel araştırmanın amacı evrene genelleme yapmak değil, merkezi olguyu ayrıntılı bir şekilde incelemektir (Creswell, 2013). Ayrıca nitel araştırmalarda örneklem rastgele seçilmez. Araştırmacı bunun yerine zengin durumsal bilgi sağlayabilecek katılımcıları dikkatli ve bilinçli bir şekilde seçmektedir (Patton, 2014). Bir olgubilim araştırmasında katılımcılar incelenen olguyla ilgili yaşantıları ve deneyimleri olan, olguyu dışarıya yansıtabilen kişi ve grupları kapsamaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2016). Bu çalışmada, araştırmanın amacına en uygun katılımcıların belirlenmesinde amaçlı örneklem yöntemi kullanılmıştır.

Amaçsal (amaçlı) örnekleme, tesadüfi seçim içermeyen ve olasılığa dayanmayan bir örnekleme yöntemidir. Amaçlı örnekleme, çalışmanın belirli hedeflerine dayalı olarak bilgi açısından zengin durumları seçerek kapsamlı araştırmaya olanak sağlar. Araştırmacı doğal ve toplumsal olayları belirli bağlamlar içerisinde kavramaya ve aralarındaki bağlantıları tespit edip olguları anlamaya ve açıklamaya çalışmaktadır (Büyüköztürk vd., 2021).

Araştırmanın çalışma grubunu, 2023-2024 eğitim-öğretim yılında Konya ili Akşehir ilçesine bağlı ilkokullarda görev yapan okul yöneticileri (okul müdürü ve müdür yardımcısı) oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu, maksimum çeşitlilik sağlaması açısından, 2023-2024 eğitim-öğretim yılında Konya ili Akşehir ilçesinde ilkokullarda görev yapan tüm okul yöneticileri (okul müdürü ve müdür yardımcısı) oluşturmaktadır. Çalışma grubundaki okullar ile bu okullarda görev yapan okul müdürü ve müdür yardımcısı sayıları Akşehir İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü İnsan Kaynakları biriminden elde edilmiştir. Araştırma çalışma grubu araştırmacının Konya ili Akşehir ilçesinde görev yapmasından dolayı Akşehir ilçesindeki ilkokullarda görev yapan okul yöneticileri olarak seçilmiştir. Araştırma kapsamı içinde yer alan okullar ve bu okullarda görevli yönetici (okul müdürü ve müdür yardımcısı) sayıları Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Araştırmanın Çalışma Grubunu Oluşturan Okullar ve Yönetici Sayıları

Sıra No	Okul Adı	Okul Türü	Yönetici Sayısı	
			Okul Müdürü	Müdür Yardımcısı
1	Akşehir İlkokulu	İlkokul	1	1
2	Cumhuriyet İlkokulu	İlkokul	1	2
3	Gazi Mustafa Kemal İlkokulu	İlkokul	1	1
4	Haydar Tuna İlkokulu	İlkokul	1	1
5	Hüseyin Tekiner İlkokulu	İlkokul	1	1
6	Nasreddin Hoca İlkokulu	İlkokul	1	1
7	Nihat Dayanık İlkokulu	İlkokul	1	1
8	Tarık Buğra İlkokulu	İlkokul	1	1
9	Yıldırım Bayezid İlkokulu	İlkokul	1	2

10	Engili Hasan Doğan İlkokulu	İlkokul	1	1
11	Adsız Şehit Metin Çoban İlkokulu	İlkokul	1	1
12	Altuntaş Atatürk İlkokulu	İlkokul	1	1
13	Çakıllar İlkokulu	İlkokul	1	1
14	Çakıllar Hürriyet İlkokulu	İlkokul	1	0
15	Çamlı Şehit Yaşar Soylu İlkokulu	İlkokul	1	1
16	Doğrugöz Şehit Turgut Makascı İlkokulu	İlkokul	1	1
17	Ilıcak İlkokulu	İlkokul	1	1
18	Karahüyük Ali Akkanat İlkokulu	İlkokul	1	1
19	Karabulut İlkokulu	İlkokul	1	1
20	Ortaköy Cumhuriyet İlkokulu	İlkokul	1	1
21	Reis Şehit Bekir Özer İlkokulu	İlkokul	1	1
22	Süleyman Şah İlkokulu	İlkokul	1	1
23	Şehit Astsubay Halis Kırmılı İlkokulu	İlkokul	1	1
24	Yazla Şehit Astsubay İbrahim Geçer İlkokulu	İlkokul	1	1
Toplam Yönetici Sayısı			24	25
			49	

Tablo 1’de görüldüğü üzere, araştırmaya Konya İli Akşehir İlçesi’nde yer alan 24 ilkokuldan 24 okul müdürü ve 25 müdür yardımcısı olmak üzere toplam 49 okul yöneticisinin katılması planlanmıştır. Ancak katılımda gönüllük esası göz önünde bulundurulduğunda 5 okul yöneticisi (2’si Okul Müdürü, 3’ü Müdür Yardımcısı) görüşme yapmak istememiştir. Toplam 44 okul yöneticisine (22’si Okul Müdürü, 22’si Müdür Yardımcısı) ulaşılmış ve görüşme gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın gerçekleştirildiği çalışma grubuna ait bazı demografik bilgiler Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: Araştırmaya Katılan Okul Yöneticilerin Kişisel ve Mesleki Bilgileri

Değişken		Frekans (f)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	3	6,8
	Erkek	41	93,2
	Toplam	44	100
Yaş	31-40	10	22,7
	41-50	18	40,9
	51+	16	36,4
	Toplam	44	100
Yöneticilik Yılı	1-5 yıl	9	20,5
	6-10 yıl	7	15,9
	11+ yıl	28	63,6
	Toplam	44	100

Görev	Okul Müdürü	22	50
	Müdür Yardımcısı	22	50
	Toplam	44	100
Eğitim Durumu	Lisans	31	70,5
	Yüksek Lisans	13	29,5
	Toplam	44	100
Okulun Bulunduğu Bölge	Kırsal	22	50
	Merkez	22	50
	Toplam	44	100
Öğrenci Mevcudu	0-100	13	29,5
	101-250	17	38,6
	251-500	6	13,6
	500+	8	21,3
	Toplam	44	100
Velilerin Sosyo ekonomik Durum	Düşük	12	27,3
	Orta	26	59,1
	Yüksek	6	13,6
	Toplam	44	100

Tablo 2’de görüldüğü üzere görüşmelere katılım sağlayan okul yöneticilerinin % 6,8’i (3 kişi) kadın ve % 93,2’si (41 kişi) erkektir. Görüşme yapılan okul yöneticilerin içerisinde erkeklerin çoğunlukta olduğu görülmektedir. Görüşme yapılan okul yöneticilerinin içerisinde 21-30 yaş aralığında görev yapan yönetici bulunmamaktadır. Okul yöneticilerinin % 22,7’si (10 kişi) 31-40 yaş aralığında, % 40,9’u (18 kişi) 41-50 yaş aralığında ve % 36,4’ü (16 kişi) 51 yaş ve üzeridir. İlkokullarda görev yapan yöneticilerin büyük çoğunluğunun 41-50 yaş aralığında olduğu görülmektedir. Okul yöneticilerinin, % 20,5’i (9 kişi) 1-5 yıl, % 15,9’u (7 kişi) 6-10 yıl ve % 66,6’sı (28 kişi) 11 yıl ve üzeri yöneticilik yapmış ve halen yapmaktadırlar. Görüşme yapılan okul yöneticilerinin büyük çoğunluğunun 11 yıl ve üzeri bir kıdeme, mesleki tecrübeye sahip olduklarını görülmektedir. Görüşülen okul yöneticilerinin % 50’si yani yarısı (22 kişi) okul müdürü ve % 50’si (22 kişi) müdür yardımcısı olarak görev yapmaktadır. Okul yöneticilerinin % 70,5’i (31 kişi) lisans, % 26,5’i (13 kişi) yüksek lisans mezunu olup; doktora mezunu olan okul yöneticisi bulunmamaktadır. Okul yöneticilerinin büyük bir kısmının lisans mezunu olduğu görülmektedir. Okul yöneticilerinin % 50’si yani yarısı (22 kişi) kırsal bölgede, % 50’si (22 kişi) merkezde görev yapmaktadır. Okul yöneticilerinin % 25,5’i (13 kişi) 0-100 kişi arası, % 38,6’sı (17 kişi) 101-250 kişi arası, % 13,6’sı (6 kişi) 251-500 kişi arası ve % 21,3’ü (8 kişi) 500 kişi ve üzerinde öğrencisi olan okullarda görev yapmaktadır.

Araştırmanın gerçekleştirildiği çalışma grubuna ait katılımcı bilgileri Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3: Araştırmaya Katılan Okul Yöneticileri

Katılımcı Kodu	Cinsiyet	Yaş	Yöneticilik Yılı	Görev	Eğitim Durumu	Okulun Bulunduğu Bölge	Öğrenci Mevcudu	Sosyo-ekonomik Durum
OY1	E	51+	11+	Okul Müdürü	Lisans	Merkez	101-250	Düşük
OY2	E	51+	11+	Müdür Yardımcısı	Lisans	Merkez	251-500	Orta
OY3	K	51+	11+	Müdür Yardımcısı	Lisans	Merkez	251-500	Orta
OY4	E	51+	11+	Okul Müdürü	Lisans	Merkez	101-250	Düşük
OY5	K	41-50	11+	Müdür Yardımcısı	Y.Lisans	Merkez	500+	Yüksek
OY6	E	31-40	6-10	Müdür Yardımcısı	Y.Lisans	Merkez	251-500	Orta
OY7	E	41-50	6-10	Okul Müdürü	Y.Lisans	Kırsal	101-250	Orta
OY8	E	51+	11+	Okul Müdürü	Lisans	Merkez	251-500	Orta
OY9	E	51+	11+	Okul Müdürü	Lisans	Kırsal	0-100	Orta
OY10	E	41-50	11+	Okul Müdürü	Y.Lisans	Kırsal	0-100	Orta
OY11	E	41-50	6-10	Müdür Yardımcısı	Lisans	Kırsal	0-100	Orta
OY12	E	31-40	1-5	Müdür Yardımcısı	Lisans	Merkez	500+	Orta
OY13	E	31-40	6-10	Okul Müdürü	Lisans	Kırsal	0-100	Orta
OY14	E	51+	11+	Okul Müdürü	Lisans	Kırsal	101-250	Orta
OY15	E	51+	11+	Müdür Yardımcısı	Lisans	Kırsal	0-100	Düşük
OY16	E	41-50	6-10	Okul Müdürü	Lisans	Kırsal	0-100	Düşük
OY17	E	51+	11+	Müdür Yardımcısı	Lisans	Kırsal	101-250	Orta
OY18	E	51+	11+	Okul Müdürü	Lisans	Merkez	500+	Orta
OY19	E	41-50	11+	Müdür Yardımcısı	Lisans	Merkez	500+	Yüksek
OY20	E	31-40	1-5	Okul Müdürü	Y.Lisans	Kırsal	0-100	Düşük
OY21	E	41-50	11+	Okul Müdürü	Y.Lisans	Merkez	500+	Yüksek
OY22	E	41-50	11+	Müdür Yardımcısı	Lisans	Merkez	500+	Yüksek
OY23	E	41-50	11+	Müdür Yardımcısı	Lisans	Merkez	500+	Yüksek
OY24	E	41-50	6-10	Okul Müdürü	Y.Lisans	Kırsal	101-250	Orta
OY25	E	41-50	1-5	Müdür Yardımcısı	Lisans	Merkez	101-250	Düşük
OY26	E	51+	11+	Okul Müdürü	Lisans	Merkez	101-250	Düşük
OY27	E	51+	11+	Okul Müdürü	Lisans	Merkez	500+	Yüksek
OY28	E	31-40	1-5	Müdür Yardımcısı	Y.Lisans	Kırsal	101-250	Orta
OY29	E	51+	11+	Okul Müdürü	Lisans	Merkez	0-100	Orta
OY30	E	41-50	11+	Okul Müdürü	Lisans	Kırsal	101-250	Orta
OY31	E	41-50	6-10	Müdür Yardımcısı	Lisans	Kırsal	101-250	Orta
OY32	E	31-40	11+	Müdür Yardımcısı	Y.Lisans	Kırsal	101-250	Düşük
OY33	E	41-50	11+	Okul Müdürü	Y.Lisans	Kırsal	0-100	Orta
OY34	E	41-50	11+	Okul Müdürü	Lisans	Kırsal	101-250	Düşük
OY35	E	31-40	1-5	Müdür Yardımcısı	Y.Lisans	Kırsal	101-250	Orta
OY36	E	31-40	1-5	Müdür Yardımcısı	Y.Lisans	Kırsal	0-100	Orta
OY37	E	41-50	1-5	Müdür Yardımcısı	Y.Lisans	Kırsal	101-250	Düşük
OY38	E	41-50	11+	Okul Müdürü	Lisans	Kırsal	0-100	Orta
OY39	E	51+	11+	Müdür Yardımcısı	Lisans	Merkez	101-250	Orta
OY40	E	51+	11+	Müdür Yardımcısı	Lisans	Kırsal	0-100	Orta

OY41	E	31-40	1-5	Müdür Yardımcısı	Lisans	Merkez	0-100	Orta
OY42	E	31-40	1-5	Müdür Yardımcısı	Lisans	Merkez	251-500	Düşük
OY43	E	51+	11+	Okul Müdürü	Lisans	Merkez	251-500	Düşük
OY44	K	41-50	11+	Okul Müdürü	Lisans	Merkez	101-250	Orta

2.3. VERİ TOPLAMATEKNİKLERİ

Okul dış çevre paydaşları ile ilişkilerde okul yöneticilerinin deneyimlerinin ortaya konulması amacıyla araştırmada görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşme tekniği, nitel araştırmalarda çeşitli katkılar sağlamaktadır. Açık uçlu sorular katılımcıların araştırmacıyla derinlemesine bilgi paylaşmasına olanak tanır. Bir diğer önemli faydası da görüşmelerdeki bilgi türünün araştırmacı tarafından daha kontrol edilebilir olmasıdır. Bu sayede araştırmacı daha ayrıntılı sorular sorarak bilgiyi keşfedebilir (Creswell, 2013).

Araştırmacı tarafından görüşme formu hazırlanmıştır. Görüşme formunun hazırlanmasında araştırmanın amacına uygun olarak ilgili alan yazın ayrıntılı bir biçimde taranarak konu ile ilgili tezler, proje ödevleri, makaleler, kitaplar ve dijital kaynaklar incelenmiştir. Alan yazın taramasında Ulusal Tez Merkezi, üniversitelerin kütüphaneleri ve online veri tabanlarından (Google Scholar, Proquest, Dergipark, Google Dataset Search, Zenodo vb.) faydalanılmıştır. Görüşme formuna ilişkin kapsam geçerliğini sağlamak adına literatürden yararlanılmıştır. Oluşturulan sorular okul dış çevre paydaşlarının tamamını kapsayacak şekilde hazırlanmıştır. Hazırlanan görüşme formu 2 Türkçe öğretmeni tarafından incelenmiş olup; soruların açık ve anlaşılır olması sağlanmıştır. Bu incelemede katılımcıları rahatsız eden herhangi bir ifadenin bulunup bulunmadığı da incelemeye alınmıştır. Kişisel bilgi formu ve açık uçlu soruların bir araya getirilmesiyle oluşturulan görüşme formu alanında uzman akademisyenlerin (sınıf öğretmenliği alanında doktora derecesine sahip) görüşleri alınarak vermiş olduğu geri bildirimler neticesinde görüşme formunda yer alan soruların anlaşılabilirliğini, amaca uygunluğunu, uygulama süresini test etmek için bir pilot uygulama yapılmıştır. Bu pilot uygulama araştırma çalışma grubu dışındaki 2 okul yöneticisine uygulanmıştır. İlk uygulama sonrasında görüşme transkript edilmiş ve akademisyenler ve araştırmacının ortak görüşü ile ilk başta 6 ana soru ve her soru içinde 3 alt soru şeklinde olan görüşme formu sorularının soru şekli ve sayısı konusunda çeşitli değişiklikler yapılmıştır. Görüşme formuna uzman görüşleri alınarak ve düzeltmeler de yapılarak son şekli verilmiştir.

Araştırmada kullanılan görüşme formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, yöneticilerin görevi, kıdemi, eğitim durumu gibi kişisel bilgilerine yönelik sorular yer almaktadır. İkinci bölümde ise; yönetici görüşlerine göre okul yöneticilerinin okul dış çevre paydaşları ile ilişkilerinde elde ettikleri deneyimlerine yönelik 7 adet açık uçlu soru yer almaktadır.

Okul yöneticilerinin okul dış çevre paydaşları ile ilişkilerinde elde ettikleri deneyimlere ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- 1- Okul dış çevre paydaşı olarak aileler ile ilişkilerinizde sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin işleyişi hakkında deneyimlerinizi paylaşır mısınız?
- 2- Okul dış çevre paydaşı olarak üst kademe yöneticileri (kaymakam, ilçe milli eğitim müdürü, şube müdürleri) ile ilişkilerinizde sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin işleyişi hakkında deneyimlerinizi paylaşır mısınız?
- 3- Okul dış çevre paydaşı olarak sendikalar ile ilişkilerinizde sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin işleyişi hakkında deneyimlerinizi paylaşır mısınız?
- 4- Okul dış çevre paydaşı olarak sivil toplum kuruluşları ile ilişkilerinizde sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin işleyişi hakkında deneyimlerinizi paylaşır mısınız?
- 5- Okul dış çevre paydaşı olarak yerel yönetimler ile ilişkilerinizde sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin işleyişi hakkında deneyimlerinizi paylaşır mısınız?
- 6- Okul dış çevre paydaşı olarak siyasi partiler ile ilişkilerinizde sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin işleyişi hakkında deneyimlerinizi paylaşır mısınız?
- 7- Okul dış çevre paydaşı olarak sosyal medyadan (facebook, twitter, instagram, whatsapp vs.) kaynaklı sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin işleyişi hakkında deneyimlerinizi paylaşır mısınız?

2.4. VERİ TOPLAMA SÜRECİ

Araştırma için ekte görüleceği üzere tüm etik kurul izni ve araştırma izinleri alınmıştır (Ek 2 ve Ek 3). Görüşmelerin gerçekleştirileceği Akşehir İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı ilkokullar ile görüşülerek katılımcılara araştırma hakkında bilgi verilmiştir.

Görüşmeler 2023-2024 eğitim-öğretim yılının ikinci döneminde 15.05.2024-12.06.2024 tarihleri arasında daha önceden randevu alınarak katılımcıların okullarında gerçekleştirilmiştir. Bazı günlerde 1, bazı günlerde 2, bazı günlerde 3, bazı günlerde ise 4 katılımcıyla görüşme yapılmıştır. Görüşmeler görüşme yapılan katılımcıların paylaşımlarına göre ortalama 20-30 dakika arasında sürmüştür. 44 katılımcı ile 1067 dakika görüşme yapılmış olup görüşmelere ilişkin bilgiler ekte yer almaktadır.

Yapılan görüşmeler katılımcıların izni alınmak suretiyle ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınmıştır. Kayıt altına alınan veriler daha sonra yazıya dökülmüş ve çalışmada kullanılmak üzere hazır hale getirilmiştir.

2.5. VERİLERİN ANALİZİ

Çalışmada katılımcı olarak yer alan yöneticiler ile gönüllülük esası göz önünde bulundurularak yüz yüze görüşme gerçekleştirilmiştir. Görüşme yapılan okul yöneticilerine konu ile ilgili görüş ve düşüncelerine herhangi bir müdahalede bulunulmamıştır. Araştırmacı tarafından hazırlanan görüşme formu çalışma grubunun izni alınarak ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınarak uygulanmıştır. Veri analizlerinde okul yöneticilerinin görev yaptıkları okullarla ilgili herhangi bir bilgiye yer verilmemiştir. Ayrıca etik kurallar gereği ve değerli kılmak için katılımcılara okul yöneticisi ifadesinin kısaltması olarak OY1, OY2, OY3... şeklinde takma ad verilmiştir.

Verilerin çözümlenmesi içerik analizi yöntemi ile yapılmıştır. Bu yöntemde amaç elde edilen verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. İçerik analizinin ana süreci, belirli kavram ve temalar altında benzer verilerinin toplanması ve ardından okuyucunun anlayabileceği şekilde düzenlenip yorumlanmasıdır (Yıldırım & Şimşek, 2016).

Toplanan verilerde benzer veriler belirli kavram ve temalar altında toplanarak, verilerin kolayca anlaşılabilmesi için çaba gösterilmeye çalışılmıştır. Nitel çalışmalar, içerik analizi teknikleri kullanılarak veri analizi, kodlama, tema ve alt temaların oluşturulması, düzenlenmesi, sonuçların tanımlanması ve yorumlanması şeklinde gerçekleştirilmektedir (Yıldırım & Şimşek, 2016).

Araştırmada verilerin analizinde bir analiz programı kullanılmamıştır. Verilerin analizi tündengelim yaklaşımı ile kategori edilmiştir. Verilerin analizinde hem uzman hem de araştırmacının önce kendilerinin kod, tema, alt tema, kategori konusunda analizler yaptığı, ardından çevrimiçi platformlar üzerinden birlikte karşılaştırmalar yapılmıştır. Bu aşamada araştırmacı dışında bir akademisyenle (sınıf öğretmenliği alanında doktora derecesine sahip) yapılan çevrimiçi panellerde kodlar, temalar tartışılmış, dönütler alınmıştır. Ardından tema, alt tema, kategori ve kodlamalara ortak kararlar son hali verilmiştir. Araştırmada veriler temalar, alt temalar, kategoriler ve kodlar başlıkları altında sunulmuştur. Bu çerçevede de katılımcıların görüşleri incelenmiş, çoğunlukla doğrudan alıntılar yapılarak katılımcıların deneyimleri betimlenmeye çalışılmış ve böylece genellemelere ve ortak anlama ulaşılmıştır.

2.6. İNANDIRICILIK VE TUTARLILIK

Geçerlilik, ölçtüğümüz değişkenin amacımıza uygunluğu, ortama başka değişkenler eklemekten ne ölçüde ölçülebildiğidir. Güvenilirlik ise; ölçme sonuçlarının rastgele hata içermediği ve aynı gruba birkaç kez uygulanan ölçme aracının benzer puanlar almasıdır (Turan, 2019). Veri toplama aracının geçerli ve güvenilir olması ve soruların açıklığını,

kapsayıcı olmasını ve amaca uygunluğunu ölçmek için sürecin her aşamasında sınıf eğitimi alanında uzman 2 akademisyenin ve 1 sınıf öğretmenin görüşleri alınmıştır. Ayrıca görüşme formunda yer alan soruların dilbilgisi yönünden uygun olup olmadığı alanında uzman Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda çalışan 2 Türkçe öğretmeni tarafından kontrol edilmiştir. Görüşme formu uzman görüşleri doğrultusunda yeniden değerlendirilmiş ve yapılan düzeltmeler neticesinde son şekline kavuşmuştur.

İnandırıcılık, bir çıkarımın doğruluğunun veya yanlışlığının mevcut en iyi ifadesidir. Çalışma bulgularının gerçeklikle ne ölçüde uyumlu olduğu, olup biteni yansıtıp yansıtmadığı, araştırmacıların ölçtüklerine inandıkları şeyi gerçekten gözlemleyip ölçüyor mu gibi sorularla ilgilenmektedir. Nitel araştırmalarda geçerliliği artırmak için inandırıcılık, güvenilebilirlik, onaylanabilirlik ve aktarılabilirlik olmak üzere dört farkı ölçüt belirlemiştir (Lincoln & Guba, 1986).

Bu kriterler arasında güvenilirlik, araştırma sonuçlarının farklı durumlara ne ölçüde uygulanabileceği ve genellenebileceği ile ilgilidir (Creswell, 2013). Güvenilirlik, araştırma bulgularının daha geniş bir popülasyona uygulanabileceği anlamına gelir. Onaylanabilirlik, araştırmanın belirli bir süre boyunca aynı içerik, yöntem ve katılımcılar kullanılarak tekrarlanması durumunda benzer sonuçların ne ölçüde elde edilebileceği anlamına gelir. Aktarılabilirlik, bulguların aralarındaki benzerliklerden dolayı diğer durumlara ne ölçüde uygulanabileceği ve genellenebileceği anlamına gelmektedir (Lincoln & Guba, 1986).

Bu bağlamda bulguların doğruluğunun değerlendirmesi amacıyla toplanan verilerin kapsamlı bir şekilde açıklanması ve araştırmacının sonuçlara ulaşma şeklinin açıklanması inandırıcılık noktasında büyük önem taşımaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2016). İnandırıcılık ölçütü için araştırmacı şu işlemleri gerçekleştirmiştir:

- Araştırma sürecinde neler yapıldığı, araştırmacının bu kapsamdaki rolü ayrıntılı olarak betimlenmiştir.
- Araştırma raporunda görüşmelerden elde edilen ifadeler doğrudan aktarılmıştır.
- Araştırmada elde edilen nitel bulgular alanda uzman araştırmacılar ve sınıf öğretmenin denetimine açılmış ve bulguların teyidi sağlanmıştır. Bu aşamada araştırmacı dışında bir akademisyenle yapılan çevrim içi panellerde kodlar, temalar tartışılmış, dönütler alınmıştır.
- Araştırmada elde edilen nitel verilerin analiz süreci ayrıntılı olarak açıklanmış ve betimlenmiştir.

Tutarlılık (dependability), güvenilirlik, doğruluk ve öngörülebilirlik anlamına gelmektedir. Tutarlılık, araştırma bulgularının katılımcının aktardığı anlamlarla ne ölçüde uyumlu olduğu ve çeşitli araştırma yöntemleriyle elde edilen verilerle uyumlu olmasıdır. Tutarlılık, araştırmanın belirli bir süre boyunca aynı içerik, yöntem ve katılımcılarla tekrarlanması durumunda ne ölçüde benzer sonuçlar doğuracağını ifade etmektedir (Lincoln & Guba, 1986). Bu tutarlılığın veri toplama araçlarının geliştirilmesine, veri toplama ve analiz etme sürecine yansması gerekmektedir (Yıldırım & Şimşek, 2016). Bu çalışmada nitel verilerin tutarlılığını artırmak için araştırmacı şu önlemleri almıştır:

- Görüşme verilerinin toplanmasında katılımcılara aynı sorular sorulmuştur.
- Araştırma sürecinde elde edilen ses kayıtlarındaki ham nitel verilerin dökümü araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu süreçte ham verilerin ve dökümlerin tutarlılığının başka bir uzman tarafından kontrol edilmesi sağlanmıştır.

Araştırmacı görüşme öncesinde katılımcılara konu hakkında bilgi vermiştir. Bu çalışmada görüşmeler ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınmıştır. Kayıt altına alınan veriler daha sonra yazıya dökülmüştür. Görüşme sonrasında kişisel bilgilerin paylaşılmayacağına dair katılımcılara güven verilmiştir.

2.7. ARAŞTIRMACININ ROLÜ

Nitel araştırma yöntemini kullanmayı tercih eden araştırmacılar, araştırmanın başından sonuna kadar üstlendiği rol önem arz etmektedir. Araştırma probleminin tanımlanmasından verilerin toplanması, çözümlenmesi ve yorumlanmasına kadar tüm aşamaların sağlıklı bir şekilde yürütülmesi araştırmacının rolünün önemini açıkça göstermektedir (Fraenkel & Wallen, 2006).

Araştırmacı çalışmasında mümkün olduğu kadar kişisel görüş ve yargılardan uzak bir şekilde nesnel olmaya çalışarak çalışmayı yürütmüştür. Başka bir deyişle araştırmacı, kendi görüşlerini ortaya konan verilerden ayrı tutmuş, yorumlama aşamasında toplanan verileri çözümledikten sonra görüşünü ortaya koymuştur. Araştırmacı, araştırma yapılan konu ile ilgili verilerin toplanması sürecinde kontrollü bir şekilde araştırmalar yapmıştır. Ayrıca uzman görüşü alınması da objektifliği desteklemiştir.

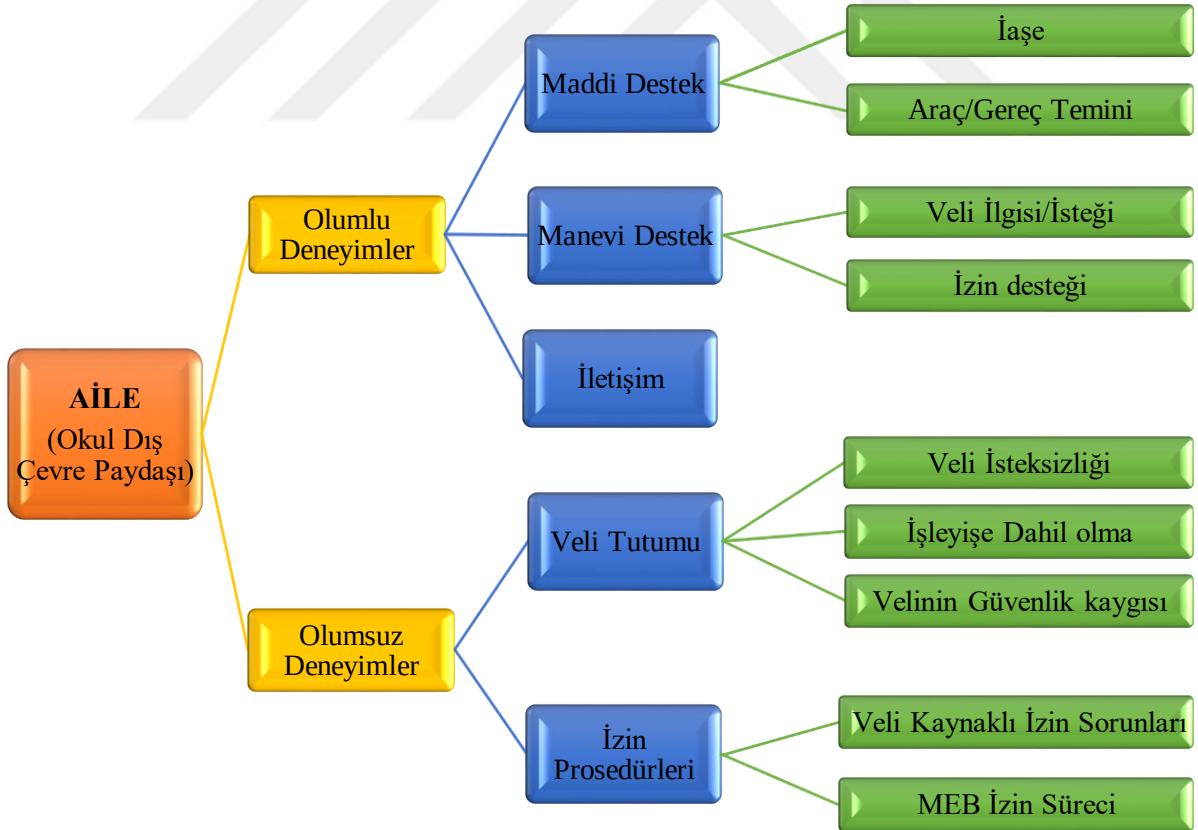
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. BULGULAR

Bu bölümde okul yöneticilerinin, okul dış çevre paydaşları ile ilişkilerinde sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin işleyişi hakkında deneyimlerine ilişkin yapılan analiz ve sonuçları aşağıda alt araştırma sorularına göre sırasıyla şekil ve yorumlarıyla verilmiştir.

3.1. BİRİNCİ ALT ARAŞTIRMA SORUSUNA YÖNELİK BULGULAR VE YORUMLAR

Literatürde de belirtildiği üzere okul dış çevre paydaşlarından biri olan aile araştırmanın temalarından biri olarak belirlenmiş ve araştırmanın birinci alt araştırma sorusu “Okul dış çevre paydaşı olarak aileler ile ilişkilerinizde sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin işleyişi hakkında deneyimlerinizi paylaşır mısınız?” şeklinde oluşturulmuştur. Bu soruya ilişkin yapılan içerik analizine göre kodlamalar yapılmış ve bu kodlardan nitelikleri itibariyle birbirine benzer olanlar bir araya getirilerek kategoriler oluşturulmuş ve bu kategorilerde iki alt tema altında toplanmıştır.

Şekil 2: Ailelerle İlişkilerde Sosyal, Kültürel ve Sportif Faaliyetlerin İşleyişi Hakkında Okul Yöneticilerinin Deneyimleri

Şekil 2’ye göre, ailelerle ilişkilerde sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin işleyişine ilişkin okul yöneticilerinin deneyimleri “olumlu deneyimler” ve “olumsuz deneyimler” şeklinde 2 alt tema altında toplanmıştır. Olumlu deneyimler alt teması “maddi destek (kodlar; bağış, iase, araç/gerç temini)”, “manevi destek (kodlar; veli ilgisi/isteği, izin desteği)” ve “iletişim” kategorilerinden oluşmaktadır. Olumsuz deneyimler alt teması ise; “veli tutumu (kodlar; veli isteksizliği, işleyişe dahil olma, velinin güvenlik kaygısı)” ve “izin prosedürleri (kodlar; MEB izin süreci, veli kaynaklı izin sorunları)” kategorilerinden oluşmaktadır. Bu temaların ve kategorilerin derinlemesine analiz edilmesi, yöneticilerin ailelerle ilgili deneyimlerini daha iyi anlamamızı sağlayacaktır. Bu bağlamda, olumlu ve olumsuz deneyimlerin her birine ilişkin veri örnekleri ve alıntılar sunularak bulgular daha ayrıntılı bir şekilde ele alınacaktır.

“...Mesela akıl zeka oyunları faaliyeti planlıyoruz ve yapıyoruz. Bu durum velilerimiz tarafından oldukça da destek görüyor hatta velilerimiz öğrencilerimizden daha istekli desem daha iyi ifade etmiş olurum. Bu durum tabi ki hoşumuza gidiyor. Veli isteği üst düzey olunca işleyişte hata olmuyor her şey istenildiği gibi oluyor...” (OY2).

“...Birkaç ay arayla okulumuz bahçesinde minik minik etkinlikler planlıyoruz ve velilerimiz ikramlarda bulunuyor hem öğrencilerimiz mutlu oluyor sosyal yönden gelişiyor hem de öğrenci velilerimiz, öğretmenlerimiz ve okul yönetimi olarak etkileşimimiz artıyor ve iletişimimiz güçleniyor. Böylece de velilerimizin okula bakış açısı da değişmiş oluyor sonraki süreçlerde okul ile ilgili öğrencisi ile ilgili bir durum olduğunda veli okula koşa koşa geliyor ve elinden geleni yapmaya gayret ediyor.” (OY4).

“Geçen sene okulumuzda bir okuma etkinliği yapmak istedik öğrencilerle birlikte veliler okulumuz bahçesinde kitap okuma etkinliği. Bu etkinliğe katılım yüksek oldu. İletişimimizin iyi olduğu, ilgi alakası yüksek olan bazı öğrenci velilerimiz etkinlik günü ikram da bulundu. Böylece velilerin okula ilgisi biraz daha yükseldi...” (OY9).

“Son iki yıldır satranç gibi, akıl zekâ oyunları gibi faaliyetlere öncelik veriyoruz ve kurslar açıyoruz. Velilerimizden de oldukça ilgi görmekteyiz. Yıl içerisinde bu ilgi bize bir akıl zekâ oyunları ve satranç sınıfı kazandırdı. Velilerimizin hem maddi yönden desteği hem de aktif olarak bu projede yer almaları hem sınıfı oluşturmamızı hem de materyal desteği sağladı. Bu süreç diğer öğrencilerimizin ve velilerinin de dikkatini çekti ve talepler artmaya başladı...” (OY19).

“...Ve kermesi yaptığımızda da gerek satış noktalarında gerek hazırlık aşamalarında gerekse de maddi destek aşamasında her daim yanımızda oldular böylece de çok güzel bir

sosyal aktivite gerçekleştirmiş olduk ayrıca da velilerimizin de katkısı ile okulumuza ciddi manada bir maddi destek oldu bu kermes...” (OY24).

“Bizim ilçemizde her sene gerçekleştirilen Ulusal Nasreddin Hoca Fıkra Canlandırma Yarışması yapılmaktadır. Velilerden kıyafet köylü kıyafeti destek istedik okulumuz kırsalda olunca çok rahat bulduk bir velimiz onları çocuklara göre dikti. Marangoz bir velimizden arka fon fıkra ile ilgili malzemeleri istedik hay hay dedi her türlü isteğimizi yerine getirdi...” (OY31).

“...Katılım noktasında destek var bu memnun edici sıkıntı yaşamıyoruz maddi anlamda olsun, izin alma noktasında olsun hatta geçen bir şehrimi tanıyorum etkinliği planladık servis bulamadık hep öğrenci giriş çıkış saatine denk geldiği için velimizin aracı varmış bir sınıfta zaten o götürdü getirdi...” (OY44).

Okul yöneticilerinin ifadeleri incelendiğinde, olumlu deneyimler alt temasının maddi destek, manevi destek ve iletişim kategorilerinde toplandığı görülmektedir. Maddi destek kategorisinde, velilerin bağış, iase ve araç/gereç temini gibi katkıları, okulun projelerine ve etkinliklerine önemli ölçüde destek sağlamaktadır. Manevi destek kategorisinde, velilerin öğrencilere gösterdiği ilgi ve etkinliklere izin desteği sunmaları, öğrencilerin sosyal gelişimine ve velilerin okula olan bağlılığının artmasına katkıda bulunmaktadır. İletişim kategorisinde ise, veliler ve okul arasındaki etkili iletişim, okul-veli ilişkilerini güçlendirdiğini ve tüm işleyişin daha sorunsuz ilerlemesine katkı sağladığı söylenebilir. Okul yöneticilerinin ifadelerine göre; ailelerle ilişkilerinde yöneticilerin çoğunluğunun olumlu deneyimler yaşadıkları görülmüştür. Olumlu deneyimler içerisinde en fazla tekrarlanan ise; velilerin ilgisi olmuştur.

“...Mesela çok yakın zamanda bir velimize fazla samimiyet gösterdik herhalde ki bu bazen güç zehirlenmesi yaşanmasına sebep olabiliyor. Bu öğrenci velisi ile öğrencisi hakkında konuşmaya gelip konuşma adı altında tartışma ölçüsüne varan bir olay yaşamıştım. 23 nisan kutlamalarında neden öğrencim o etkinlikte yer almadı şeklinde itamda bulunmuştu. Halbuki her öğrenci kutlamanın bir aşamasında yer almaktadır. Veli sosyal faaliyetler ya da başka şeylerde okul yönetimi ya da öğretmenin işine karışmamalıdır...” (OY10).

“Veli desteğimiz üst düzey. Ancak şöyle de bir durum var okulumuza çeşitli sebeplerle yüklü miktarlarda bağış yapan velilerimiz oluyor. Yıl içerisinde sosyal kültürel faaliyetler dahil okulun tüm işleyişine karışma hakkına sahip olduğunu düşünmeye başladı. En olumsuz yanı bence. Tamam maddi anlamda faaliyetlerimize katkı süper ama sanki kendileri okul müdürü. Bu durumu şöyle çözdük neticede velinin her türlü desteği önemli ama kendisini karar vericide göremez işte bu sebeple ilişkilere iletişime de zarar vermeden velilerimizin

içinde olduğu bu tür faaliyetlerin planlanma ve gerçekleştirme aşamalarında yer aldığı aktif velilerimiz arasından bir kurul oluşturduk...” (OY21).

“...Örneğin bir piknik etkinliği planladığımızda neredeyse tüm öğrencilerimiz katılım sağlıyor. Ancak yine de aileler ders harici faaliyetlerin işleyişini gereksiz bulmaktadır. Genelde hocam ne gerek var derslerine çalışsın geri kalmasın sizde okul olarak derslere daha önem verseniz gibi dönütler alıyoruz. Buda tabi faaliyet yapmada bizleri geriye itiyor....” (OY23).

“...Bunun yanında tabi farklı sosyal kültürel faaliyetler planlama noktasında okulumuz kırsal bölgede olan bir okul e hayliyle de velilerimizin yapısı biraz daha gelenekçi. İşte tiyatro, sinema etkinliği yapalım dediğimizde velilerimizin bir kısmı ders boşa gidiyor, çocuğum geri kalıyor şeklinde düşünerek pek bu işlere sıcak bakmıyorlar...” (OY24).

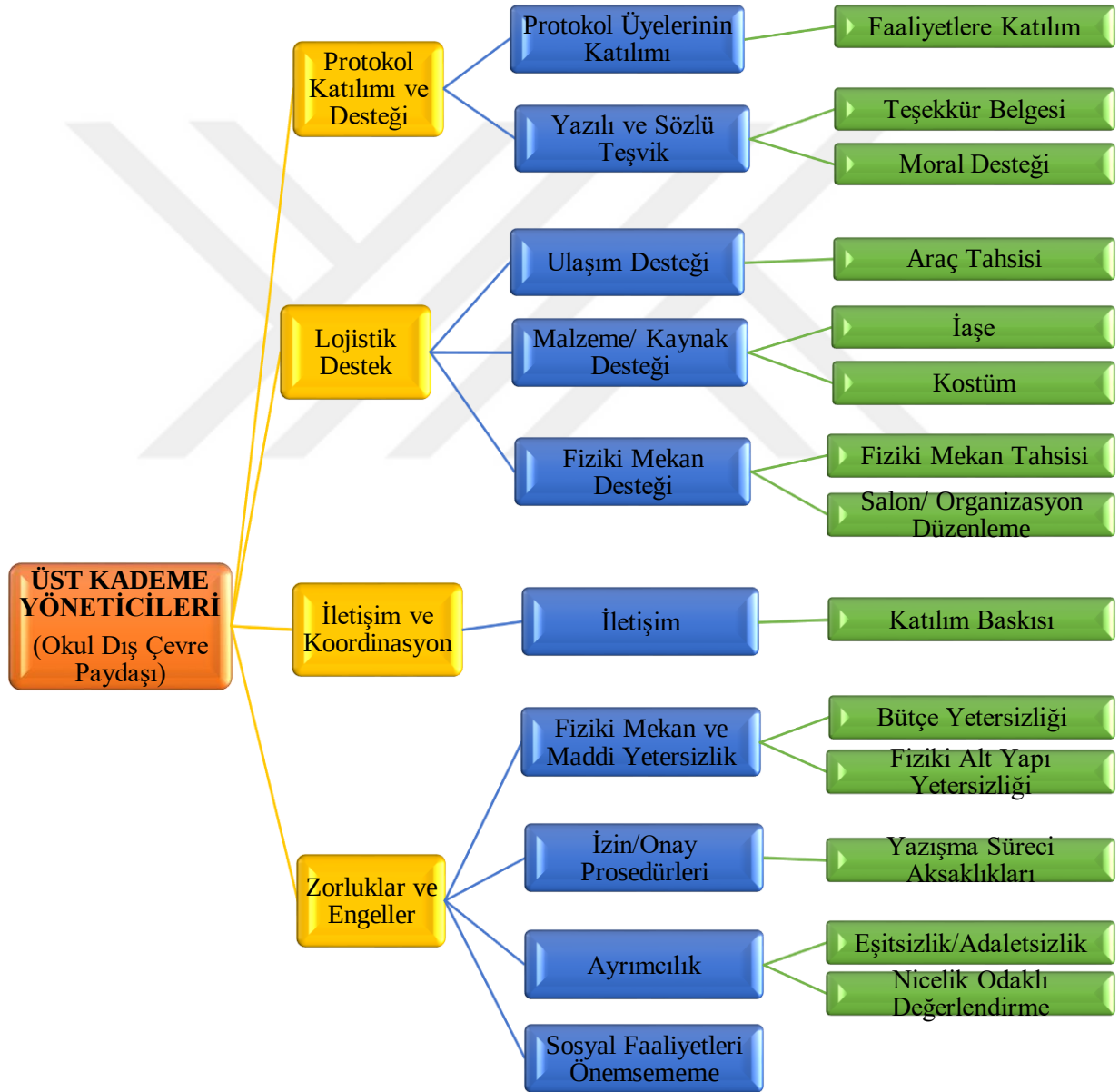
“...Velilerimizin bir kısma ders dışı bir faaliyet planladığımızda ve bunu duyurduğumuzda ortaya çıkan maliyeti karşılamak istememektedir. Bu konuda destek görememekteyiz maalesef. Birde aşırı pımpirikli olan veliler var tabi okul satranç takımımızı satranç öğretmenimiz ve görevlendirdiğimiz iki öğretmenimiz eşliğinde ile gönderdik sürekli telefonla çocukları kontrol etme gereği duyup bu öğretmenlerimizi sürekli arayıp sosyal faaliyetlerde bölünmelere neden olmaktadır...” (OY30).

“...Tabi sonuçlar açıklandı bu katılan öğrencilerimizden biri başarılı oldu ve gençlik spor bakanlığı Akşehir gençlik merkezinde bir antrenör gözetiminde Atletizm koşu çalışıyorlar ve geçen yıl bu öğrencimiz il dereceleri getirdi. Bu yılda devam etmekte. Bu olay diğer velilerimize örnek teşkil etti mesela bu yıl daha çok katılım oldu bu organizasyona. Olumsuz olarak etkinlikler için veliden izin alamayışımızdır diyebilirim...” (OY28).

Olumsuz deneyimler alt temasının veli tutumu ve izin prosedürleri olmak üzere iki ana kategoriye ayrıldığı görülmektedir. Veli tutumu kategorisinde, bazı velilerin isteksizliği, okuldaki işleyişe planlama ve uygulama aşamalarında aşırı müdahil olmaları ve güvenlik konusundaki kaygıları öne çıkmaktadır. Bazı velilerin ise sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin gereksiz olduğu düşüncesi ve akademik başarıya daha fazla önem verme düşüncesi öne çıkmaktadır. Ayrıca veli isteksizliğinden dolayı iletişimde kopukluk ve hesap sorucu bir tavır sergileme gibi durumların ortaya çıktığı vurgulanmaktadır. İzin prosedürleri kategorisinde ise, MEB’in izin süreci ve velilerden kaynaklı izin sorunlarının faaliyetlerin işleyişini sekteye uğratabileceği söylenmektedir. Okul yöneticilerinin ifadelerine göre; olumsuz deneyim yaşayan yöneticilerin en çok vurguladığı, velilerin sosyal faaliyetlerin gereksiz olduğu düşüncesi olmuştur.

3.2. İKİNCİ ALT ARAŞTIRMA SORUSUNA YÖNELİK BULGULAR VE YORUMLAR

Literatürde de belirtildiği üzere okul dış çevre paydaşlarından biri olan üst kademe yöneticileri araştırmanın temalarından biri olarak belirlenmiş ve araştırmanın ikinci alt araştırma sorusu “Okul dış çevre paydaşı olarak üst kademe yöneticileri ile ilişkilerinizde sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin işleyişi hakkında deneyimlerinizi paylaşır mısınız?” şeklinde oluşturulmuştur. Bu soruya ilişkin yapılan içerik analizine göre kodlamalar yapılmış ve bu kodlardan nitelikleri itibarıyla birbirine benzer olanlar bir araya getirilerek kategoriler oluşturulmuş ve bu kategorilerde dört alt tema altında toplanmıştır.

Şekil 3: Üst Kademe Yöneticileri ile İlişkilerde Sosyal, Kültürel ve Sportif Faaliyetlerin İşleyişi Hakkında Okul Yöneticilerinin Deneyimleri

Şekil 3'e göre, üst kademe yöneticileri ile ilişkilerde sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin işleyişine ilişkin okul yöneticilerinin deneyimleri “protokol katılımı ve desteği”, “lojistik destek”, iletişim ve koordinasyon” ve “zorluklar ve engeller” şeklinde 4 alt tema altında toplanmıştır. Protokol katılımı ve desteği alt teması, “protokol üyelerinin katılımı (kodlar; faaliyetlere katılım)” ve “yazılı-sözlü teşvik (kodlar; teşekkür belgesi, moral desteği)” kategorilerinden oluşmaktadır. Lojistik destek alt teması, “ulaşım desteği (kodlar; araç tahsisi)”, “malzeme/kaynak desteği (kodlar; iaşe, kostüm)” ve “fiziki mekan desteği (kodlar; fiziki mekan tahsisi, salon/organizasyon düzenleme)” kategorilerinden oluşmaktadır. İletişim ve koordinasyon alt teması, “iletişim (kodlar; katılım baskısı)” kategorisinden oluşmaktadır. Zorluklar ve engeller alt teması ise; “fiziki mekan ve maddi yetersizlik (kodlar; bütçe yetersizliği, fiziki alt yapı yetersizliği)”, “izin/onay prosedürleri (kodlar; yazışma süreci aksaklıkları)”, “ayrımcılık (kodlar; eşitsizlik/adaletsizlik, nicelik odaklı değerlendirme)” ve “sosyal faaliyetleri önemsememe” kategorilerinden oluşmaktadır. Bu temaların ve kategorilerin derinlemesine analiz edilmesi, yöneticilerin üst kademe yöneticileri ile ilişkilerindeki deneyimlerini daha iyi anlamamızı sağlayacaktır. Bu bağlamda, protokol katılımı ve desteği, lojistik destek, iletişim ve koordinasyon ve zorluklar ve engeller alt temalarının her birine ilişkin veri örnekleri ve alıntılar sunularak bulgular daha ayrıntılı bir şekilde ele alınacaktır.

“...Sene sonu faaliyetinde yapmış olduğumuz kermes etkinliğine kaymakam başta olmak üzere belediye başkanı, ilçe milli eğitim müdürü, jandarma komutanının etkinliklere katılıp samimi hava içerisinde çocukların mutluluklarına ortak olmaları çok güzeldi...” (OY2).

“Okul olarak Cumhuriyetimizin 100. Yılına özel bir program hazırladık. İlçe milli eğitim müdürü programın hazırlanması aşamasında materyal anlamında ve yer tahsis etme anlamında yardımlar yaptılar ve programa kendileri ve şube müdürleri bizzat katıldılar. Olumsuz herhangi bir durumum olmadı.” (OY4).

“Yani ilçe müdürümüz genelde bu tarz faaliyetleri destekler. Kaymakamımız bizzat gelip faaliyeti gerçekleştirdiğimizde ziyarette bulunur. Emeklerimize teşekkür eder. Ancak okul yöneticisi olarak bizlerin sosyal, kültürel ve sportif her türlü etkinliklerde en önemli sorunu maddi desteğin olmamasıdır...” (OY9).

“Yapılan her sosyal etkinliğimize ellerinden geldiği kadar destek olmaları ve sorunlarımızı çözme noktasında bize rehberlik etmeleri çok yerinde. Muhakkak okulu ziyaret edip sosyal faaliyetlerde özellikle okuldaki etkinliklere katılım sağlıyorlar...” (OY14).

“Hemen hemen düzenlediğimiz birçok faaliyetimize bizzat katılım göstererek bizleri memnun ediyorlar. Kermes yapıyoruz aynı şekilde. Kaymakam bey de bu tür faaliyetlere muhakkak katılıyor destekliyor yapmamız hususunda çocuklara faydasından bahsediyor.” (OY28).

“Sosyal, kültürel ve sportif faaliyetler ya da projeler vs. gibi ders dışı bir faaliyet ne kadar çok yapılırsa destek görüyor ancak maddi sıkıntılar aşılmıyor ya da ne bileyim fiziki imkânlar, ama artısı ilçe müdürümüz bu faaliyetlerden ötürü öğretmenlerimize başarı belgesi veriyor. Bu daha daha çok faaliyet gerçekleştirme hevesi veriyor.” (OY34).

Okul yöneticilerinin ifadeleri incelendiğinde, protokol katılımı ve desteği alt temasının protokol üyelerinin katılımı ve yazılı ve sözlü teşvik kategorilerinde toplandığı görülmektedir. Protokol üyelerinin katılımı kapsamında, üst kademe yöneticilerinin düzenlenen sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlere bizzat katılım sağlamaları, okulun projelerine ve faaliyetlerine önemli ölçüde destek sağlamaktadır. Yazılı ve sözlü teşvik kategorisinde ise; üst kademe yöneticilerinin yönetici ve öğretmenlere teşekkür belgesi vermesi, etkinliklerde görünür olup moral ve motivasyonu arttırması okuldaki yönetici ve öğretmenlerin bu tür faaliyetlerde daha fazla yer almalarını, okula olan bağlılıklarının artmasını ve okul ile üst kademe yönetimi arasındaki ilişkileri güçlendirdiği ve tüm işleyişin daha sorunsuz ilerlemesine katkı sağladığı söylenebilir. Okul yöneticilerinin üst kademe yöneticileri ile ilişkilerinde yöneticilerin çoğunluğunun olumlu deneyimler yaşadıkları görülmüştür. Olumlu deneyimler içerisinde en fazla tekrarlanan ise; protokol üyelerinin etkinliklere katılımı olmuştur.

“...Bizim okuldan iki öğrenci bu yıl ilçe içi düzenlenen akıl zeka oyunları turnuvasında derece yaptı ve bunun neticesinde ilde ilçemizi temsil etme fırsatı bulduk. Diğer kategorilerdeki birincilerin idarecileri ile milli eğitim müdürümüzü ziyaret ettik ve araç vs. talep ettik. Kendileri bu konuda her türlü desteği verdi araç temin etti ve maddi destek sağladı...” (OY1).

“...Biz çok fazla sosyal etkinlik düzenleyen bir okuluz. Öğrenci ve veli profilimiz de buna uygun destekler vaziyette. Hemen her sene ildeki yarışmalara ilçe dereceleri alan takımlarımız katılım sağlıyor ve ilçe müdürümüz servis ayarlama sürecinde yardımcı oluyor...” (OY5).

“23 Nisan da merkez kutlamalarında gösteri yapmak adına bir ekip kurduk yöresel oyun oynayan bir ekip. Bu ekibin kıyafetlerinin tedarik edilmesinde ilçe müdürümüz yardımcı oldu. Gösteriyi gerçekleştirdikten sonra ayrıca öğrencilere hediyeler verdiler. Olumsuz deneyimim bulunmamaktadır.” (OY7).

“...Her zamanda okul yöneticisi olarak bizlere destek vermekteler her anlamda ancak araçların ayarlanması, gidilecek yerle ilgili organizasyonlarda biraz daha fazla destek bekliyoruz. Bir de her okula eşit mesafede destek bekliyoruz... (OY12).

“Köy yaşam merkezi var ilçemizde burada parkurlar var bunun dışında tiyatro etkinliği vs. yaptırıyor oradaki öğretmenler küçük skeçler ardından şarkılar söyleniyor vs. vs. burası bir köyde tabi bizde buraya tüm öğrencilerimizi götürmek istedik ilçe milli eğitim bize gerekli araç desteğini verdi hatta orada birde aperiatif atıştırma yapmaları için öğrencilere yiyecekte gönderdi. Her yönden destek görüyoruz...” (OY15).

“...Biz okul olarak iki yıldır voleybol kursu açıyoruz. Ee bunun için yerimiz yok ilçe müdürümüz gençlik spor ile görüşerek bize yer konusunda destek oluyor en azından haftanın 2-3 günü kapalı spor salonunu ayarlayarak öğrencilerimizin çalışmasına olanak sağlıyor.” (OY25).

“Okul içi düzenlediğimiz gösterilere veya kermes gibi sosyal faaliyetlere bizzat katılarak bizim yanımızda oluyorlar. Okul dışı sportif faaliyetlerde de özellikle aracı olup araç vs. ayarlıyorlar. Çoğunlukla destek görmekteyiz.” (OY32).

“Amirlerimiz destek oluyorlar her konuda. Yeri geliyor bize araç ayarlıyorlar yeri geliyor bir mekanı ayarlıyorlar sportif bir etkinlik için ancak fiziki yetersizliklerimiz var...” (OY42).

Okul yöneticilerinin ifadeleri incelendiğinde, lojistik destek alt temasının ulaşım desteği, malzeme/kaynak desteği ve fiziki mekan desteği kategorilerinde toplandığı görülmektedir. Ulaşım desteği kategorisinde, üst kademe yöneticilerinin okullarda düzenlenen sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlere ilişkin araç tahsis etmesinin etkinliklerin gerçekleştirilmesinde önemli rol oynadığı görülmüştür. Malzeme/kaynak desteği kategorisinde, üst kademe yöneticilerinin iase ve kostüm temini gibi katkı sunmaları etkinliklerin uygulanması aşamasında önemli ölçüde destek sağladığı ve işleyişin sorunsuz ilerlemesine katkı sağladığı söylenebilir. Fiziki mekan desteği kategorisinde ise; üst kademe yöneticilerinin faaliyetlerin gerçekleştirilebilmesi noktasında fiziki mekan tahsis etmeleri ya da mevcut fiziki mekanları kullanılabilir hale getirmeleri faaliyetlerin gerçekleştirilmesi ve verim alınabilmesi anlamında katkı sunmaktadır. Burada okul yöneticilerinin en çok vurguladıkları araç desteği sağlamaları olmuştur.

“...Bunun dışında şöyle bir sıkıntı görüyorum ben ders dışı sosyal, sanatsal, sportif vs. gibi faaliyetlere zorunlu katılım sağlanması adına okul yönetimlerine baskı oluşturuluyor. Bu

tür faaliyetlerde baskı olmamalı. Şu faaliyete katılım sağlanması vs. bunlar yerine teşvik edici isteyerek katılım sağlamaya yönelik faaliyetler planlanmalı...” (OY3).

“İlçe müdürümüz ile sıkı bir iletişimim var hatta öğretmenler olarak beraber halı saha maçları vs. etkinliklerimiz var. Her konuda destek verirler. Sadece bence sosyal etkinliklerin işleyişini olumsuz etki eden ilçe veya il çapındaki bazı faaliyetlere zorla katılma durumu. Bu işler zorla olmamalı, isteğe bağlı olmalı ve her okulun düzeyi de aynı değil, maddi durumlar müsait değil, imkanlar kısıtlı, yani tepeden zorla katıl olayını bırakmalıyız...” (OY17).

“Yaptığımız faaliyetleri desteklerler, ziyaret ederler fakat özellikle bakanlıktan gelen, ilden gelen veya ilçe de düzenlenen şiir, resim, akıl zeka oyunları vb. gibi faaliyetlere ya da ne bilim geleneksel çocuk oyunları gibi sosyal ya da sportif faaliyetlere zorla katılacaksınız tavrını değiştirmemiz lazım...” (OY38).

Okul yöneticilerinin ifadeleri incelendiğinde, iletişim ve koordinasyon alt temasının iletişim kategorisinde toplandığı görülmektedir. İletişim kategorisinde, üst kademe yöneticilerinin ulusal, il ve ilçe düzeyinde sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlere ilişkin katılım baskıları, okul yönetici ve öğretmenlerin motivasyonunu düşürdüğü ve zorunlu katılım sağlamanın olumsuz etki gösterdiği ve faaliyetlerin gerçek amacından sapmasına neden olduğu görülmüştür. Ayrıca bu zorla katılımın insan ilişkileri noktasında iletişimde kopukluk, koordinasyon eksikliği ve ilişkilerde zayıflığa neden olduğu görülmüştür. Okul yöneticilerinin ifadelerine göre; olumsuz deneyim yaşayan yöneticilerin en çok vurguladığı, etkinliklere zorla katılım sağlanması durumu olmuştur.

“Elbette hemen her okul kendi bünyesinde sosyal faaliyetler düzenlemekte. Ama üst merciler her okula her okul yöneticisine eşit yaklaşmıyor. Bazı okullara daha fazla ayrıcalık tanınıyor. Örnek verecek olursam benim okulumda basketbol sahası yokken sahası olan bir okulun potaları değiştiriliyor, yenileniyor. Spor faaliyetleri gerçekleştirmede fiziki imkanlarımız kısıtlı.” (OY6).

“Sosyal, kültürel ve sportif etkinliklerde fiziki imkanlar yeterli değil. Güzel bir faaliyet gerçekleştirmek istiyoruz konferans salonumuz yok, voleybol takımı kuruyoruz sahamız yok. Bir spor faaliyeti organize ediyoruz gençlik sporun kapalı spor salonunu kullanmak için yazışmalar gerçekleştiriyoruz. Ancak dönüt olumsuz oluyor. Ortaokul ve liselerde bu tür faaliyetlerde daha fazla destek olunuyor ama ilkokullarda çok fazla yardımcı olunmuyor.” (OY8).

“Yani ilçe müdürümüz genelde bu tarz faaliyetleri destekler. Kaymakamımız bizzat gelip faaliyeti gerçekleştirdiğimizde ziyarette bulunur. Emeklerimize teşekkür eder. Ancak

okul yöneticisi olarak bizlerin sosyal, kültürel ve sportif her türlü etkinliklerde en önemli sorunu maddi desteğin olmamasıdır...” (OY9).

“Okulların sosyal, kültürel ve sportif olarak faaliyetlerini gerçekleştirebileceği fiziki mekânların okul bünyesinde yapılması gerekmekte en azından ilçe müdürlüğümüzün okul müdürleri ile daha özellikle sosyal faaliyetlerin yapılabilirliği uygulanabilirliğini sağlayıcı fiziksel iyileştirme, materyal desteği konulu toplantılar yapılabilir...” (OY10).

“İzinler, planlar, prosedürler ve maddi anlamda yalnız bırakılmamız bence sosyal etkinliklerin işleyişini bozuyor. Bu kadar prosedür gereksiz diye düşünüyorum. Ayrıca maddi anlamda da daha çok destek görmek isteriz. Sosyal etkinlikler yönetmeliği değişmeli, dersler dışında sosyal, sportif etkinliklerin daha fazla yer alacağı zaman dilimi oluşturulmalı.” (OY11).

“İzin ve onay durumlarında yaşanan gecikmeler olumsuz tarafları. Otobüs ve maddi konularda yaşanan sıkıntılara karşı da okullara bütçe verilmesi çözüm olabilir.” (OY13).

“...Ama üst amirler ilçe il müdürleri kaymakam vali vs. işleyişten ziyade istatistiğe önem veriyor. Ya sene başından sonuna yapmış olduğumuz sosyal, kültürel faaliyetlerin ya da sportif faaliyetlerin nasıl yapıldığını ya gerçekten yapılmış mı yoksa mı gibi mi bakmıyor yıl içerisinde kaç etkinlik yapılmış bu bence sosyal faaliyetlerin işleyişini olumsuz etkiliyor...” (OY16).

“Sosyal sportif kültürel faaliyetlerde her okula karşı eşit muamele ve tarafsız olunması gerektiğini düşünüyorum. Tarafsızlık konusunda şiir görsel sanatlar veya okullara yapılan tesisler konusunda haksızlık olduğunu düşünüyorum.” (OY18).

“İzin ve onay durularında yaşanan gecikmeler otobüs ve maddi konularda yaşanan sıkıntılar oluyor. Buna karşın okullara sosyal etkinliklerde harcanmak üzere bütçe verilebilir.” (OY19).

“Sosyal kültürel ve sportif faaliyetlerin işleyişi sürecinde üst yöneticilerin bu faaliyetlerin önemi konusunda farkındalıklarının düşük olması ve bu etkinlikleri bir istatistik rakamdan ibaret olarak görmeleri bir sıkıntı...” (OY21).

“Yıllardır yöneticilik pozisyonunda çalışıyorum. Sosyal faaliyetlerin yapılması için bir gayret var tamam ama üst yöneticiler bir yerden sonra yine akademik başarı üzerine yoğunlaşıyor. O daha ön plana geçiyor akademik başarı için destekler daha çok...” (OY26).

“İzinler, planlar, prosedürler hususunda daha okullara kolaylık olmalı. Bunun dışında özellikle satranç gibi, çocuk oyunları gibi faaliyetlerde derece aldığımızda ile gitme konusunda maddi manevi destek görüyoruz.” (OY27).

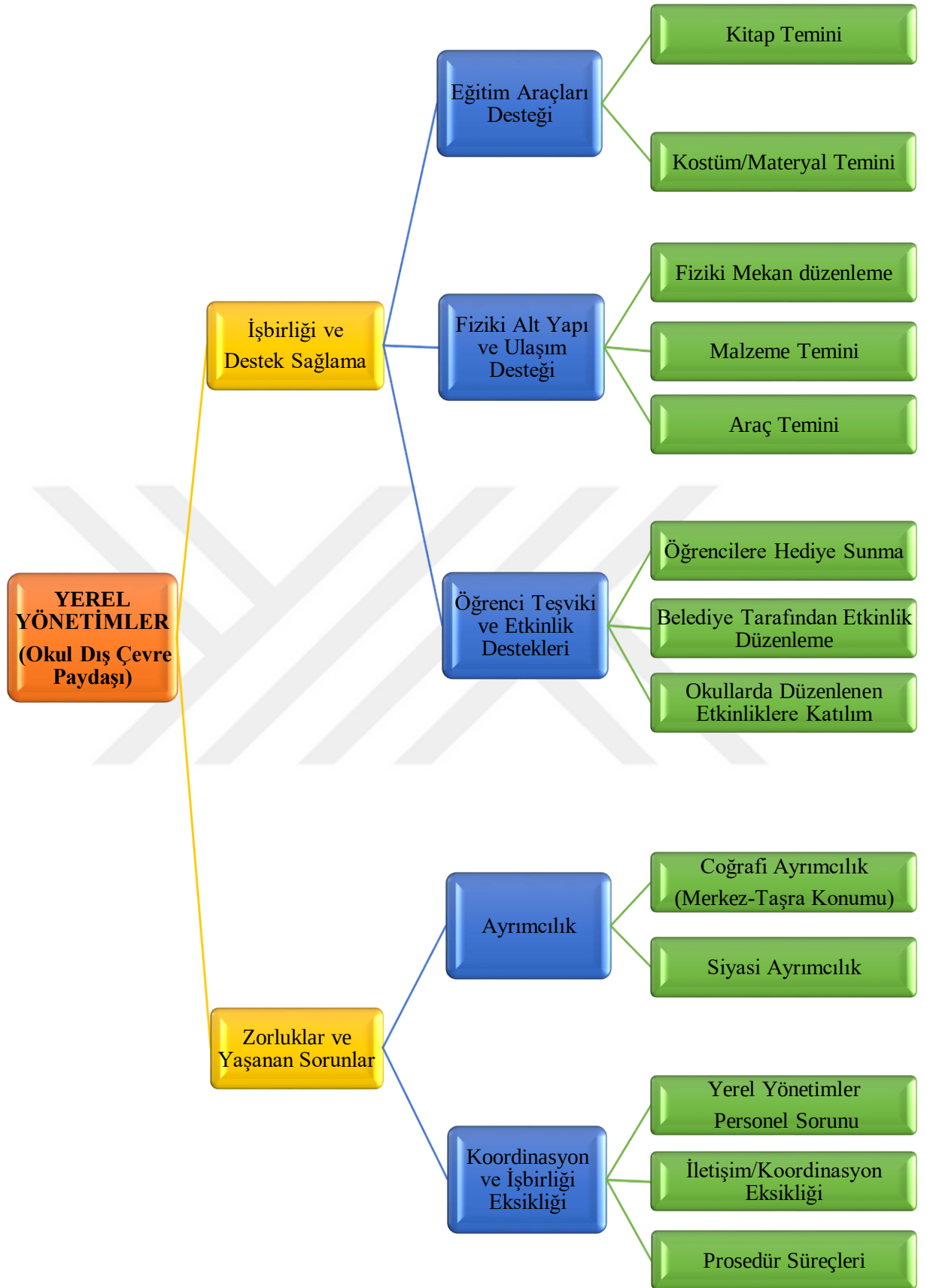
“...Onlar için önemli olan işleyiş değil istatistik. Ya ben köy okulundayım. Bizim fiziksel imkânlarımız kısıtlı, maddi yönden desteklenmiyoruz. Veli profilimiz belli. Zaten ders başarısı daha ön planda tutuluyor...” (OY30).

“Üst yöneticiler sosyal etkinliklerin kendileri için sorun çıkartmayacak nitelikte olmasını önceliyorlar. Bunun için de etkinlik öncesi adım adım planlama için kendilerinden onay alınmasını da önemsemekteler...” (OY43).

Okul yöneticilerinin ifadeleri incelendiğinde, zorluklar ve engeller alt temasının fiziki mekan ve maddi yetersizlik, izin/onay prosedürleri, ayrımcılık ve sosyal faaliyetleri önemsememe kategorilerinde toplandığı görülmektedir. Fiziki mekan ve maddi yetersizlik kategorisinde, sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin gerçekleştirilmesi için bütçenin yetersiz kalışının veya bütçe bulunamayışının, ayrıca fiziki alt yapının yetersiz oluşunun en ciddi sorunların başında geldiği ve işleyişi sekteye uğrattığı vurgulanmıştır. İzin/onay prosedürleri kategorisinde, prosedürel zorluklar, yazışma ve izin sürecinde yaşanan aksaklıklar ile gecikmeler, faaliyetlerin düzenlenmesini zorlaştırmaktadır. Ayrımcılık kategorisinde, eşitsizlik/adaletsizlik, üst kademe yöneticisinin kendisine yakın olana farklı davranması gibi durumların yaşanması, ayrıca üst kademe yöneticilerinin sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlere nicelik odaklı değerlendirmeleri, faaliyetleri istatistik olarak görmeleri etkinliklerin amacı dışına çıkmasına, üst kademe yöneticileri ile okul yöneticileri arasındaki ilişkinin zayıflaması gibi olumsuzlukların ön plana çıkmasına ve yönetici ve öğretmenlerin faaliyetlerde görev almak istememesine neden olduğu görülmektedir. Okul yöneticilerinin ifadelerine göre; yöneticilerin en çok vurguladığı üst kademe yöneticilerinin kendinden olana yakın davranma durumları olmuştur.

3.3. ÜÇÜNCÜ ALT ARAŞTIRMA SORUSUNA YÖNELİK BULGULAR VE YORUMLAR

Literatürde de belirtildiği üzere okul dış çevre paydaşlarından biri olan yerel yönetimler (belediyeler) araştırmanın temalarından biri olarak belirlenmiş ve araştırmanın üçüncü alt araştırma sorusu “Okul dış çevre paydaşı olarak yerel yönetimler (belediyeler) ile ilişkilerinizde sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin işleyişi hakkında deneyimlerinizi paylaşır mısınız?” şeklinde oluşturulmuştur. Bu soruya ilişkin yapılan içerik analizine göre kodlamalar yapılmış ve bu kodlardan nitelikleri itibarıyla birbirine benzer olanlar bir araya getirilerek kategoriler oluşturulmuş ve bu kategorilerde iki alt tema altında toplanmıştır.

Şekil 4: Yerel Yönetimler (Belediyeler) ile İlişkilerde Sosyal, Kültürel ve Sportif Faaliyetlerin İşleyişi Hakkında Okul Yöneticilerinin Deneyimleri

Şekil 4'e göre, yerel yönetimler (belediyeler) ile ilişkilerde sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin işleyişine ilişkin okul yöneticilerinin deneyimleri “işbirliği ve destek sağlama” ve “zorluklar ve yaşanan sorunlar” şeklinde 2 alt tema altında toplanmıştır. İşbirliği ve destek sağlama alt teması, “eğitim araçları desteği (kodlar; kitap temini, kostüm/materyal temini)”, “fiziki altyapı ve ulaşım desteği (kodlar; fiziki mekan düzenleme, malzeme temini, araç temini)” ve “öğrenci teşviki ve etkinlik destekleri (kodlar; öğrencilere hediye sunma, belediye tarafından etkinlik düzenleme, okullarda düzenlenen etkinliklere katılım)” kategorilerinden oluşmaktadır. Zorluklar ve yaşanan sorunlar alt teması ise, “ayrımcılık (kodlar; coğrafi ayrımcılık, siyasi ayrımcılık)” ve koordinasyon ve işbirliği eksikliği (kodlar; belediye personel sorunu, iletişim/koordinasyon eksikliği, prosedür süreçleri) kategorilerinden oluşmaktadır. Bu temaların ve kategorilerin derinlemesine analiz edilmesi, yöneticilerin yerel yönetimler ile ilgili deneyimlerini daha iyi anlamamızı sağlayacaktır. Bu bağlamda, olumlu ve olumsuz deneyimlerin her birine ilişkin veri örnekleri ve alıntılar sunularak bulgular daha ayrıntılı bir şekilde ele alınacaktır.

“...Belediyenin en büyük faydası gezilerimizde araç temini sağlaması tabi il içinde bu desteği gördük genelde hemen her yıl bu aylarda il gezimiz olur tarihi turistik yerler ve belediye araç temin eder. Olumsuz olarak ise; okulumuzun sportif faaliyetlerini gerçekleştirilebilmesi için basketbol sahsının zemininin yapılmasını istedik belediyemiz yardımcı olmaya çalışalım dedi. Ancak talebimiz gerçekleşmedi. Daha da kötüsü başka okullarda farklı talepler dikkati alındı...” (OY1).

“Okulumuzda bitki yetiştiriciliği projesi için belediyeden yardım istedik. Belediye araç gereç personel malzeme temini konusunda yardımcı oldu. Öğrencilerimizle birlikte güzel bir faaliyeti sorunsuz tamamladık. Belediye her konuda olduğu gibi bu tür faaliyetlerde de bizlerin her daim yanında bu tür faaliyetlerin gerçekleştirilmesinde payları çok...” (OY2).

“Yani şöyle belediyemizle zaten sürekli diyalog halindeyiz özellikle fiziki sıkıntılarımızı giderme noktasında. Ama sosyal etkinliklerde de en çok ulaşım da yardımcı oluyorlar ki özellikle gezilerimizde araç temin etmeleri bu faaliyetlerin işleyişini çok çok kolaylaştırıyor. Yani genelde olumlu ilişkilerimiz, olumsuz durumlar pek yaşamadım.” (OY3).

“...Bir önce ki dönem 1. sınıflar okuma bayramı faaliyetine belediye başkanı davetimize teşrif edip katılıp samimi hava içerisinde çocukların mutluluklarına ortak olması. Bizimle etkileşim sağlaması olumlu birde çocuklara hediye getirerek onları mutlu etti...” (OY8).

“...İlkokul öğrencilerimize yönelik faaliyetler olmaktadır. Belediyemiz öğrencilerimizin sosyalleşmesine, aktivitelerle eğlenmelerine işte sinema, tiyatro etkinliği

olsun, satranç turnuvaları olsun, olanak tanıyarak okullara öğrencilere destek vermektedir.” (OY9).

“Belediye yetkilileri okulumuzun fiziki yapısının iyileştirilmesi ve eğitim araçları temininde maddi destekleri oldu. Bahçemizde futbol basketbol voleybol gibi sportif faaliyetleri gerçekleştirebilmemiz için asfalt döktüler bunun dışında da çok amaçlı salonumuza koltuk desteği sağladılar. Olumsuz bir deneyimim yok. Aslında belediyelerin yönetmeliğinde okullara destek yapmaları ile ilgili madde var diye biliyorum...” (OY15).

“İlçemizde yıllardır devam eden Nasreddin Hoca Fıkra Canlandırma Yarışmasında sürekli katılım sağlayan bir okuluz. Derecede aldık ulusal düzeyde belediyemiz maddi anlamda, tiyatral kılık kıyafet anlamında vs çok büyük destekleri oldu.” (OY21).

“Birkaç hafta önce kermes etkinliğimiz vardı belediyemiz talep ettiğimiz çadır desteğini karşıladı. Birçok gezi etkinliğinde de araç gönderiyor başkan sağ olsun. Olumsuz bir durum yok.” (OY29).

“...Gezi yapılacak ilçe müdürünü arıyoruz, onlar da belediyeyi arıyor ya da biz direkt belediyeye gidip araç istiyoruz. Bunun dışında geleneksel çocuk oyunları çok moda son yıllarda özellikle bu yıl bizim burada il milli eğitim bahçeye çocuk oyunları için alanlar yapmamızı söyledi. Boya, fırça, zemin tadilatı bunu da belediye aracılığı ile hallettik.” (OY30).

“Ders dışı faaliyet planlarımızda belediye araç gönderiyor. Kitap desteği sağladığı zamanlar oldu ama bunlarda da süreklilik yok. Etkinlikler yıl içerisinde hep oluyor.” (OY35).

“Belediye ile okulun bahçe taş işlerinde ya da çöp kovaları değişecek ağırlıklı bu tarz işlerde iletişim kuruyoruz. Bir de gezi, tiyatro vb. etkinliklerde araç gönderiyorlar.” (OY37).

Okul yöneticilerinin ifadeleri incelendiğinde, işbirliği ve destek sağlama alt temasının eğitim araçları desteği, fiziki alt yapı ve ulaşım desteği ve öğrenci teşviki ve etkinlik destekleri kategorilerinde toplandığı görülmektedir. Eğitim araçları desteği kategorisinde, belediyelerin kitap temini ve kostüm/kılık, kıyafet ve materyal temini gibi katkılar sunmaları okulun projelerine ve planlanan faaliyetlerine önemli ölçüde destek sağlamaktadır. Ayrıca faaliyetlerin gerçekleşmesinde önemli rol oynadığı görülmektedir. Fiziki alt yapı ve ulaşım desteği kategorisinde, belediyeler tarafından fiziki mekanların düzenlenmesi ya da yer tahsis edilmesi, bunun yanında etkinlikler için malzeme temini yapılması ve bir çok faaliyette önemli rol oynayan ulaşım için okullara araç tahsis edilmesi okullardaki sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin gerçekleştirilmesinde ve bu desteklerle başarı elde edilmesinde büyük rol oynamaktadır. Öğrenci teşviki ve etkinlik destekleri kategorisinde ise; belediye yetkilileri

tarafından okullarda düzenlenen faaliyetlere katılımın yanında, öğrencilere hediyeler sunulması, öğrencinin faaliyetlere bakış açısını değiştirmesine, faaliyetlere daha fazla katılım sağlama isteği oluşturmaya, ayrıca yönetici ve öğretmenlerin moral ve motivasyonlarını arttırmasına etki ettiği görülmektedir. Bunun yanında belediye tarafından etkinlik düzenlenmesi, okulların özellikle maddi yetersizlikten dolayı gerçekleştiremediği faaliyetleri, belediye imkanları sayesinde yapılması ile öğrencilerin sosyal ve kültürel anlamda gelişmesinde önemli rol oynadığı görülmektedir. Okul yöneticilerinin ifadelerine göre; yerel yönetimler ile ilişkilerinde yöneticilerin çoğunluğunun olumlu deneyimler yaşadıkları görülmüştür. Olumlu deneyimler içerisinde en fazla tekrarlanan ise; yerel yönetimlerin ulaşım için araç desteği sağlaması olmuştur.

Yerel yönetimlerin eğitim alanına katkı sağlaması ile ilgili kanunlar bulunmaktadır. Bu kanunlarda yer alan maddeler ile araştırma bulguları örtüşmektedir. Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 7. maddesi; *"Gerektiğinde ibadethaneler ile sağlık, eğitim ve kültür hizmetlerine yönelik bina ve tesisler inşa etmek, kamu kurum ve kuruluşları ile bu hizmetlerle ilgili tesislerin her türlü bakım ve onarımını yapmak, gerekli maddi desteği sağlamak."* şeklindedir (Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 2004). Ayrıca Belediye Kanunu'nun 14. maddesinde; *"Yerel yönetimler devlete ait her derecedeki okul binalarının inşaatı ile bakım ve onarımını yapabilir veya yaptırabilir, her türlü araç, gereç ve malzeme ihtiyaçlarını karşılayabilir."* ifadesi yer almaktadır (Belediye Kanunu, 2005). Bu kanun maddelerinden de yola çıkarak yerel yönetimler okulların fiziki, sosyal vs. gibi durumları için okullara katkı vermesi gerekmektedir.

"...Belediyenin en büyük faydası gezilerimizde araç temini sağlaması tabii ki içinde bu desteği gördük genelde hemen her yıl bu aylarda il gezimiz olur tarihi turistik yerler ve belediye araç temin eder. Olumsuz olarak ise; okulumuzun sportif faaliyetlerini gerçekleştirilebilmesi için basketbol sahsının zemininin yapılmasını istedik belediyemiz yardımcı olmaya çalışalım dedi. Ancak talebimiz gerçekleşmedi. Daha da kötüsü başka okullarda farklı talepler dikkati alındı. Belediye a okulana destek veriyorsa benim okuluma da aynı desteği vermesi gerekiyor diye düşünüyorum..." (OY1).

"...Ayrıca okulumuzun sportif faaliyetlerini gerçekleştirilebilmesi için basketbol sahsının zemininin yapılmasını istedik belediyemiz yardımcı olmaya çalışalım dedi. Ancak talebimiz gerçekleşmedi. Daha da kötüsü başka okullarda farklı talepler dikkati alındı. Belediyelerin okullar arası ayırım yapmaması gerekiyor..." (OY6).

"...Belediyenin ilgili müdürlüğünden ulaşım için destek istedik. Epey bir oyalandık. Olmaz da demediler olurda demediler. Planladığımız tarih yaklaştığı için iptal etmek zorunda

kaldık. Çözüm olarak bu tarz durumlarda başkanı birebir okuluma davet ederim ve başkanı makamlarında ziyaret ederim, durumu bizzat kendisi ile paylaşır destek isterim.” (OY11).

“Bence okullarla belediyeler arası koordinasyon eksikliği var ve iş takipleri yok aynı şeyi tekrar tekrar dile getiriyoruz. Belediye taleplerimize çok geç dönüyor ya da olumsuz dönüş sağlıyor. Okullar arasında ayrım yapıldığını düşünüyorum. Başkanla arası iyi olan idareciler istediğini kopartıyor...” (OY13).

“Kırsal bölgede olduğumuz için belediye ilçeye düzenlediğimiz geziler, yarışmalar olsun araç desteği veriyor ancak merkezde sık sık okullara ziyaret oluyor düzenlemiş oldukları faaliyetlere katılım oluyor öğrencilere ödüllendirme vs. yapıyor belediye başkanı. Bunu köy okullarına da yapmalı ara sıra da olsa okulumuzu ziyaret etse faaliyetlerimize teşrif etse herkesi mutlu eder. Okullar arası ayrım yapmamaları gerek.” (OY17).

“Belediyeye ne zaman bir gezimiz var desek ne zaman iletişim kursak oyalanıyoruz belki sonunda her defasında olmasa da onay alsak ta bazı okullara her defasında gönderiyorlar. Biz üç kez gidiyorsak bir defa mesela biraz daha adil olmalılar...” (OY25).

“Genelde sosyal faaliyetimiz için belediyece görevlendirilen personel ya da personellerin işi samimiyetle değil de görev icabı yaptığını gördüm. Gönüllük esas olmalı. Belediye çoğu zaman otobüs desteği, maddi katkı sunar.” (OY33).

“...Ama adaletli değil özellikle merkez okullara sosyal faaliyetlerde daha fazla destek olurken araç konusunda, fiziki iyileştirme bahçeye vs. köy okullarına aynı hassasiyeti göstermiyor maalesef. Her okula eşit yaklaşmalı. Hatta köy okullarına pozitif ayrımcılık bile yapılabilir.” (OY38).

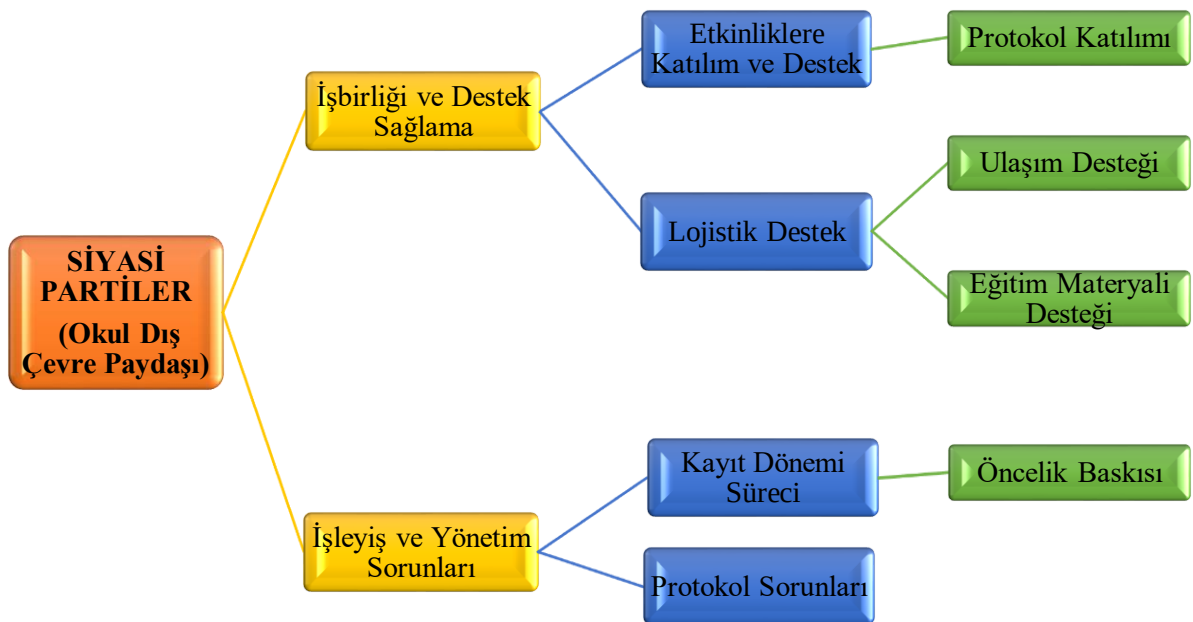
Okul yöneticilerinin ifadeleri incelendiğinde, zorluklar ve yaşanan sorunlar alt temasının ayrımcılık ve koordinasyon ve işbirliği eksikliği kategorilerinde toplandığı görülmektedir. Ayrımcılık kategorisinde yerel yönetimler tarafından coğrafi ayrımcılık yapılması yani sosyal faaliyetler ile ilgili husularda merkez/taşıra ayrımı yapılması bunun yanında belediye yetkililerinin siyasi bir tavırla yaklaşım sergileyip kendinden olana siyasi ayrımcılık yapması eşitsizliğe ve adaletsizliğe sebebiyet verdiği ve bu gibi durumların iletişim ve işbirliği sürecini ve işleyişi sekteye uğrattığı vurgulanmıştır. Koordinasyon ve işbirliği eksikliği kategorisinde ise; belediyelerde görev yapan personellerin iş takibi yapmamalarının ve bu personellerin okul yöneticileri ile koordinasyon içerisinde hareket etmemelerinin, bunun yanında eşit olmayan adaletsiz yaklaşımları gibi sorunların yaşandığı ön plana çıkmaktadır. Ayrıca prosedürel süreçlerde yaşanan aksaklıkların, bunun yanında yazışma ve onay süreçlerindeki gecikmeler ve oyalamaların, faaliyetlerin zamanında gerçekleştirilmesini

zorlaştırdığı görülmektedir. Belediye yetkilileri ile okul yöneticileri arasındaki iletişim-koordinasyon eksikliği, ilişkilerin zayıflaması, samimiyet eksikliği gibi olumsuzlukların ön plana çıkması yöneticilerin bu tür faaliyetlerde yerel yönetimlerle ilişki kurmamasına ve işbirliğinin azalmasına neden olduğu görülmektedir.

İktidar ve muhalefet partilerinin belediyeçilik dönemlerinde okul yöneticiliği görevi yapan katılımcıların çoğunluğu iktidar partisi döneminde genel olarak daha çok destek gördüklerini belirtmişlerdir. Muhalefet partisi döneminde ise; yine destek gören yöneticilerin olduğu ya da yeni destek görmeye başlayanların olduğu, ancak olumsuz deneyim yaşayan yöneticilerin en çok vurguladığının, iktidar yada muhalefet partisi belediyeçiliği noktasında, yerel yönetimlerin siyasi ayrımcılık yapmaları olmuştur.

3.4. DÖRDÜNCÜ ALT ARAŞTIRMA SORUSUNA YÖNELİK BULGULAR VE YORUMLAR

Literatürde de belirtildiği üzere okul dış çevre paydaşlarından biri olan siyasi partiler araştırmanın temalarından biri olarak belirlenmiş ve araştırmanın dördüncü alt araştırma sorusu “Okul dış çevre paydaşı olarak siyasi partiler ile ilişkilerinizde sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin işleyişi hakkında deneyimlerinizi paylaşır mısınız?” şeklinde oluşturulmuştur. Bu soruya ilişkin yapılan içerik analizine göre kodlamalar yapılmış ve bu kodlardan nitelikleri itibarıyla birbirine benzer olanlar bir araya getirilerek kategoriler oluşturulmuş ve bu kategorilerde iki alt tema altında toplanmıştır.

Şekil 5: Siyasi Partiler ile İlişkilerde Sosyal, Kültürel ve Sportif Faaliyetlerin İşleyişi Hakkında Okul Yöneticilerinin Deneyimleri

Şekil 5'e göre, siyasi partiler ile ilişkilerde sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin işleyişine ilişkin okul yöneticilerinin deneyimleri “işbirliği ve destek sağlama” ve “işleyiş ve yönetim sorunları” şeklinde 2 alt tema altında toplanmıştır. İşbirliği ve destek sağlama alt teması, “etkinliklere katılım ve destek (kodlar; protokol katılımı)” ve “lojistik destek (kodlar; ulaşım desteği, eğitim materyali desteği)” kategorilerinden oluşmaktadır. İşleyiş ve yönetim sorunları alt teması ise, “kayıt dönemi süreci (kodlar; öncelik baskısı)” ve protokol sorunları kategorilerinden oluşmaktadır. Bu temaların ve kategorilerin derinlemesine analiz edilmesi, yöneticilerin siyasi partiler ile ilgili deneyimlerini daha iyi anlamamızı sağlayacaktır. Bu bağlamda, olumlu ve olumsuz deneyimlerin her birine ilişkin veri örnekleri ve alıntılar sunulurken bulgular daha ayrıntılı bir şekilde ele alınacaktır.

“...Ancak biz öğrencilerimiz için maddi ya da materyal desteği için gidip istekte bulunabiliyoruz. Mesela okulumuza spor faaliyetleri için kullanabileceğimiz top olsun, voleybol filesi, hulahop vs. gibi malzeme destekleri olmuştu. Bunlar bizim için ciddi bir maliyet...” (OY5).

“Köy muhtarımız ile birlikte bir siyasi partinin temsilcisi ile görüşmeye gittik. Sportif etkinliklerimiz için materyal desteği. Bize malzeme desteği sağladılar. Bunun dışında pek fazla iletişimim olmuyor.” (OY9).

“Parti ismi vermeyeyim bir siyasi parti başkanımız geçen yıl bahar aylarında okulumuzun kermesine gelmişti. Orda tabi sohbet muhabbet bir Ankara gezisi desteği sözü almıştık. Ulaşım anlamında destek verdiler.” (OY11).

“Siyasi partilerle genelde pek iletişimimiz olmuyor ancak temsilcilerinden velilerimiz var bize şuana kadar şöyle bir artısı oldu ikili ilişkilerle okulumuza tasarım atölyesi kurmada destekleri oldu.” (OY22).

“Siyasi partilerle az biraz iletişimimiz oluyor genelde ama faaliyetlerde protokol ile katılım sağlama şeklinde.” (OY37).

“Ağırlıklı protokol konusunda olumsuz durumlar yaşanıyor faaliyetlerde. İktidar partisi temsilcileri ile diğer siyasi parti temsilcileri öncelik bekliyorlar. Bu sebepten pek fazla faaliyetlerimiz noktasında ilişki kurmuyoruz.” (OY43).

Okul yöneticilerinin ifadeleri incelendiğinde, işbirliği ve destek sağlama alt temasının etkinliklere katılım ve destek ve lojistik destek kategorilerinde toplandığı görülmektedir. Etkinliklere katılım ve destek kategorisinde, siyasi parti temsilcilerinin etkinliklerde protokolde yer almalarının yöneticilerin moral ve motivasyonlarını arttırdığı görülmektedir. Lojistik destek kategorisinde ise; bazı siyasi partilerin okullara ulaşım desteği, materyal

desteği ve kitap desteği sağladığı ve bu desteklerin okullarda dzenlenen sosyal, kltrel ve sportif faaliyetlerin gerçekleşmesinde önemli rol oynadığı vurgulanmaktadır. Burada okul yöneticilerinin yaşadıkları olumlu deneyimlerde en çok vurguladıkları siyasi parti temsilcilerinin etkinliklere katılım sağlamaları hususu olmuştur.

“Siyasi parti temsilcileri ile çok fazla diyalogumuz olmuyor bende pek sıcak bakmıyorum sanki eğitime siyaset bulaşır gibi hissediyorum. Siyasi partiler okullardan uzak durmalı ya da düşüncelerini empoze etmeye çalışmadan destek vermeliler diye düşünüyorum.” (OY14).

“Okulumuz nezdinde siyasi bir parti ile herhangi bir ilişkim olmadı. Zaten okullara herhangi bir konuda destekleri de yok aksine özellikle sene başlarında ğrenci kayıtlarında başımızı ağrıtıyorlar. Sosyal faaliyetlerin işleyişine ne katkıları var ne de engelleyici bir rolleri var. Ben uzak duruyorum.” (OY23).

“Siyasi parti ve okullar iletişimi çok çok az diye düşünüyorum. Genelde sene başlarında ğrenci kayıtlarında vs. baskı kurarlar bunlar pek işim olmuyor.” (OY35).

“Ağrıklı protokol konusunda olumsuz durumlar yaşanıyor faaliyetlerde. İktidar partisi temsilcileri ile diğer siyasi parti temsilcileri öncelik bekliyorlar. Bu sebepten pek fazla faaliyetlerimiz noktasında ilişki kurmuyoruz.” (OY43).

Okul yöneticilerinin ifadeleri incelendiğinde, işleyiş ve yönetim sorunları alt temasının kayıt dönemi süreci ve protokol sorunları kategorilerinde toplandığı görülmektedir. Kayıt dönemi süreci kategorisinde, sene başlarında bazı siyasi parti temsilcilerinin siyasi güçlerini kullanarak ğrenci kayıtlarında okul yöneticisi üzerinde baskı kurması gibi olumsuzluklar yaşandığı görülmektedir. Bu olumsuzluklar siyasi partilerle yeterli ve etkili bir iletişim kuramadığını ve yöneticilerin siyasi partilerden uzak durma çabasını yansıtmaktadır. Ayrıca bu gibi olumsuz durumların paydaşlar olarak işbirliği sürecini ve işleyişi sekteye uğrattığı vurgulanmıştır. Protokol sorunları kategorisinde ise; etkinliklerde siyasi parti temsilcilerinin potokolde öncelik beklemleri gibi olumsuzlukları ve resmi prosedürlerdeki zorlukları, anlaşmazlıkları belirtmektedir. Bu temasal yapı, siyasi partilerle olan ilişkilerin karmaşıklığını ve bu ilişkilerin yönetiminde karşılaşılan zorlukları açıkça ortaya koymaktadır. Okul yöneticilerinin olumsuz deneyimler olarak en çok tekrarladıkları okul yönetimi üzerinde baskı kurmaları olmuştur.

“Bir devlet memurunun ki bizlerde netice de devlet memuruyuz. Siyasi parti temsilcileri ile işinin olmaması gerektiğini düşünüyorum. Benim bir ilişkim yok.” (OY4).

“Siyasi partilerden uzak duruyorum. Onlar genelde seçim öncesinde uğrarlar okulumuza. Ancak benim bu konuda herhangi bir deneyimim olmadı.” (OY8).

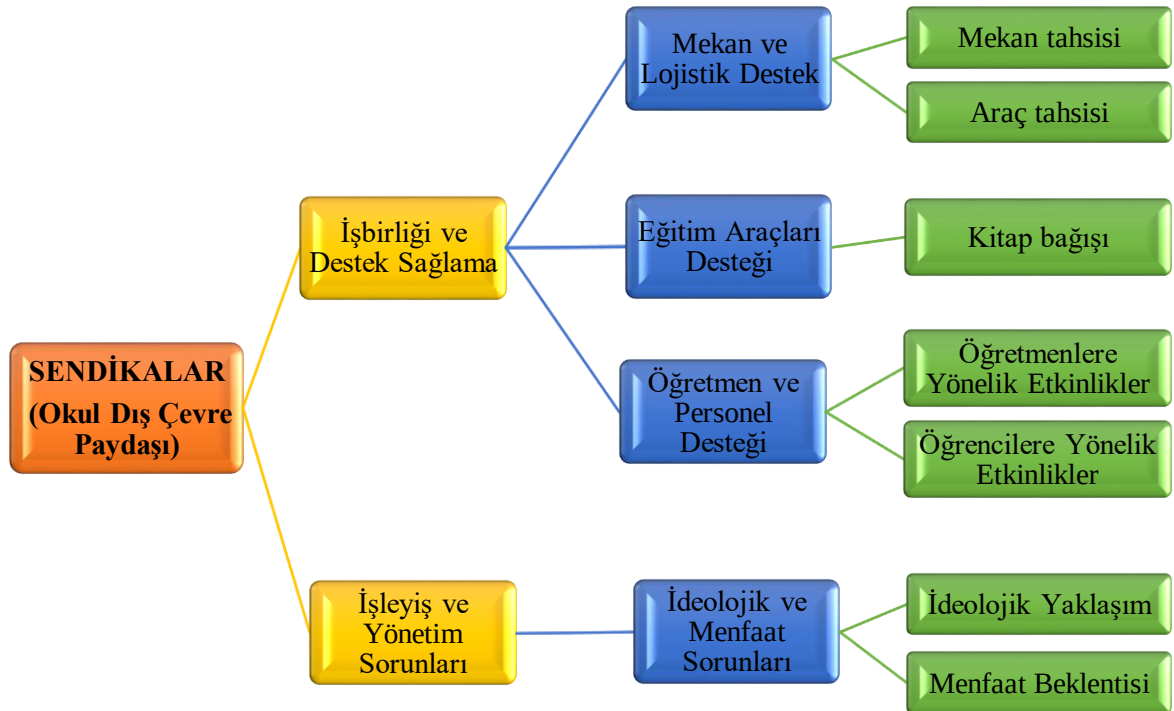
“Siyasi bir parti ile ilişki kurmuyorum. Mevzuata göre işleri yürütmeye çalışıyorum.” (OY32).

“Siyasi partilerin hiç birisi ile iletişim kurmuyorum. Uzak durmaya çalışıyorum. Yani olumlu, olumsuz diyebileceğim bir deneyimim yok.” (OY38).

Okul yöneticilerinin ifadeleri incelendiğinde, siyasi partilerle ilişkilerin genel olarak sınırlı olduğunu, bazı olumlu desteklerin yanı sıra okul yöneticilerinin genellikle tarafsız kalma ve uzak durma eğiliminde olduğunu göstermektedir.

3.5. BEŞİNCİ ALT ARAŞTIRMA SORUSUNA YÖNELİK BULGULAR VE YORUMLAR

Literatürde de belirtildiği üzere okul dış çevre paydaşlarından biri olan sendikalar araştırmanın temalarından biri olarak belirlenmiş ve araştırmanın beşinci alt araştırma sorusu “Okul dış çevre paydaşı olarak sendikalar ile ilişkilerinizde sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin işleyişi hakkında deneyimlerinizi paylaşır mısınız?” şeklinde oluşturulmuştur. Bu soruya ilişkin yapılan içerik analizine göre kodlamalar yapılmış ve bu kodlardan nitelikleri itibarıyla birbirine benzer olanlar bir araya getirilerek kategoriler oluşturulmuş ve bu kategorilerde iki alt tema altında toplanmıştır.

Şekil 6: Sendikalar ile İlişkilerde Sosyal, Kültürel ve Sportif Faaliyetlerin İşleyişi Hakkında Okul Yöneticilerinin Deneyimleri

Şekil 6'ya göre, sendikalar ile ilişkilerde sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin işleyişine ilişkin okul yöneticilerinin deneyimleri “işbirliği ve destek sağlama” ve “işleyiş ve yönetim sorunları” şeklinde 2 alt tema altında toplanmıştır. İşbirliği ve destek sağlama alt teması, “mekan ve lojistik destek (kodlar; mekan tahsisi, araç tahsisi)”, “eğitim araçları desteği (kodlar; kitap bağıışı)” ve “öğretmen ve personel desteği (kodlar; öğretmenlere yönelik etkinlikler, öğrencilere yönelik etkinlikler) kategorilerinden oluşmaktadır. İşleyiş ve yönetim sorunları alt teması ise, “ideolojik ve menfaat sorunları (kodlar; ideolojik yaklaşım, menfaat beklentisi)” kategorisinden oluşmaktadır. Bu temaların ve kategorilerin derinlemesine analiz edilmesi, yöneticilerin sendikalar ile ilgili deneyimlerini daha iyi anlamamızı sağlayacaktır. Bu bağlamda, olumlu ve olumsuz deneyimlerin her birine ilişkin veri örnekleri ve alıntılar sunulurarak bulgular daha ayrıntılı bir şekilde ele alınacaktır.

“Okulun bazı işlerini görmede sendikalardan faydalanabiliyoruz. Mesela kültürel bir faaliyet organize ettiğimizde bir salonu kullanmak istediğimizde biz bireysel olarak gittik mi bizimle pek ilgilenmiyorlar ama sendika temsilcisiyle gittik mi ya da ona arattırdık mı farklı oluyor. Salonu istediğiniz gün kullanabilirsiniz diye yanıt alıyoruz. Yani olumsuz bir durum yaşamadım.” (OY2).

“Sendikalar daha çok öğretmenlere yönelik sosyal faaliyetler düzenliyor. Öğretmenlerimiz de genelde katılım sağlıyor. Okuldaki öğrencilere yönelik sosyal, kültürel faaliyetlerde sendikalarla pek işimiz olmuyor.” (OY5).

“Sendikalar meslektaşlarımız ve bizlerin özlük hakları ile ilgileniyor ağırlıklı olarak ya da personeller için kültürel vs. etkinlikler düzenliyorlar. Okullardaki sosyal faaliyetler işleyişine pek katkılarını ya da olumsuz bir yön görmedim.” (OY8).

“Kitap okuma projemizde okula kitap bağıışı noktasında desteklediler. Sendikalar sosyal faaliyetler gibi konularda genel olarak pek yardımcı olmadığını düşünüyorum.” (OY9).

“Evet sendika genelde üyelerin özlük hakları ile ilgileniyor ama bize şöyle de bir avantajı oluyor bir gezi planladığımızda samimi olduğumuz sendika başkanımızı arıyoruz onlar ikili ilişkilerle ulaşım desteği sağlıyorlar böyle bir etkisi oluyor işleyişe.” (OY12).

“Sendika bağlamında şöyle aslında çok sosyal faaliyetler oluyor ama öğretmenlere yönelik. İşte halı saha turnuvaları, tiyatral gösteriler, konferanslar vs. öğrencilere yönelik bir işleyişe katkıları ya da olumsuz etkileri yok.” (OY24).

“Birinci dönemin sonunda sendikanın aracı olduğu yerel bir yazarımız okulumuza geldi ve öğrencilerimiz ile bir söyleşi ve imza günü yaptı. Bu yazarımızın gelmesinde sendikanın maddi manevi desteği oldu.” (OY25).

“Sendikanın biri okulumuzda üye olan ve aynı zamanda o sendikanın okul temsilcisi olan arkadaş aracılığı ile okulumuzda yapmış olduğumuz kitapla ilgili faaliyetimiz neticesinde okulumuza hatırı sayılır bir kitap bağışı yaptılar.” (OY29).

“Sendikalardan birinin başkanı yakın arkadaşım merkezden kitap desteği almıştı.” (OY39).

Okul yöneticilerinin ifadeleri incelendiğinde, işbirliği ve destek sağlama alt temasının mekan ve lojistik destek, eğitim araçları desteği ve öğretmen ve personel desteği kategorilerinde toplandığı görülmektedir. Mekan ve lojistik destek kategorisinde, bazı sendikaların faaliyetlerin gerçekleştirilmesi noktasında okullara ulaşım için araç desteği ve faaliyetlerin uygulanabilmesi için yer/mezan desteği sağladığı ve bu desteklerin faaliyetlerin işleyişinde önemli bir rol oynadığı vurgulanmaktadır. Eğitim araçları desteği kategorisinde, bazı sendikaların kitap bağışı ve materyal temini gibi destekleri okulun proje ve faaliyetlerine önemli ölçüde katkı vermektedir. Öğretmen ve personel desteği kategorisinde ise; sendikaların üye öğretmenlerine yönelik sosyal, kültürel ve sportif faaliyetler düzenlediği, bu etkinliklerin genelde gezi, tiyatro, halı saha maçları vs gibi etkinlikler olduğu, yönetici ve öğretmenlerin katılım sağladığı ve sendika aidiyet duygularında artış olduğu ve moral, motivasyonlarını arttırdığı görülmektedir. Bunun yanında sendikaların az da olsa öğrencilere yönelikte etkinlikler düzenledikleri, öğrencilerin sosyal gelişine katkı sunduğu ve sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin amacına ulaşması noktasında da katkı verdiği vurgulanmaktadır. Okul yöneticilerinin ifadelerine göre; sendikalarla ilişkilerinde yöneticilerin çoğunluğunun olumlu deneyimler yaşadıkları görülmüştür. Olumlu deneyimler içerisinde en fazla tekrarlanan ise; sendikaların üye öğretmenlerine yönelik düzenledikleri etkinlikler olmuştur.

“Sendikalarla kişisel hak ve çıkarlarım dışında pek bir iletişimim olmuyor.” (OY6).

“...Öğrencilere dönük sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerde pek işlevsel değiller katkıları yok. İdeolojik yaklaşımları olumsuz bir durum olduğunu düşünüyorum. Her sendika paydaşlarının ya da okulların sorunlarını gidermek için çaba göstermeli ve hiçbir zaman ideolojik boyutlara sendikacılığı taşımamalıdır diye düşünüyorum.” (OY10).

“Sendikalar okullara yönelik olarak menfaat beklemeksizin herhangi bir etkinlik ya da öğrencilere yönelik bir organizasyon düzenlememektedir.” (OY13).

“Sendikalar pek bu işe girmiyorlar şahsi meselelerde ya da kazanımlar da destekleri var tabi. Sosyal faaliyetler de de personellere yönelik aktiviteler oluyor.” (OY21).

“Sendikaların kültürel ve sosyal anlamda gezi planlamaları güzel oluyor. Ama bazıları da sendikacılığı abartıp ideolojik boyutlara taşıyor. Sendikalar öğretmenlere, öğrencilere fayda sağlamalı.” (OY26).

“Sendikalar tamamen siyasi partilerin güdümündeler. Pek bir ilişkim olmuyor.” (OY28).

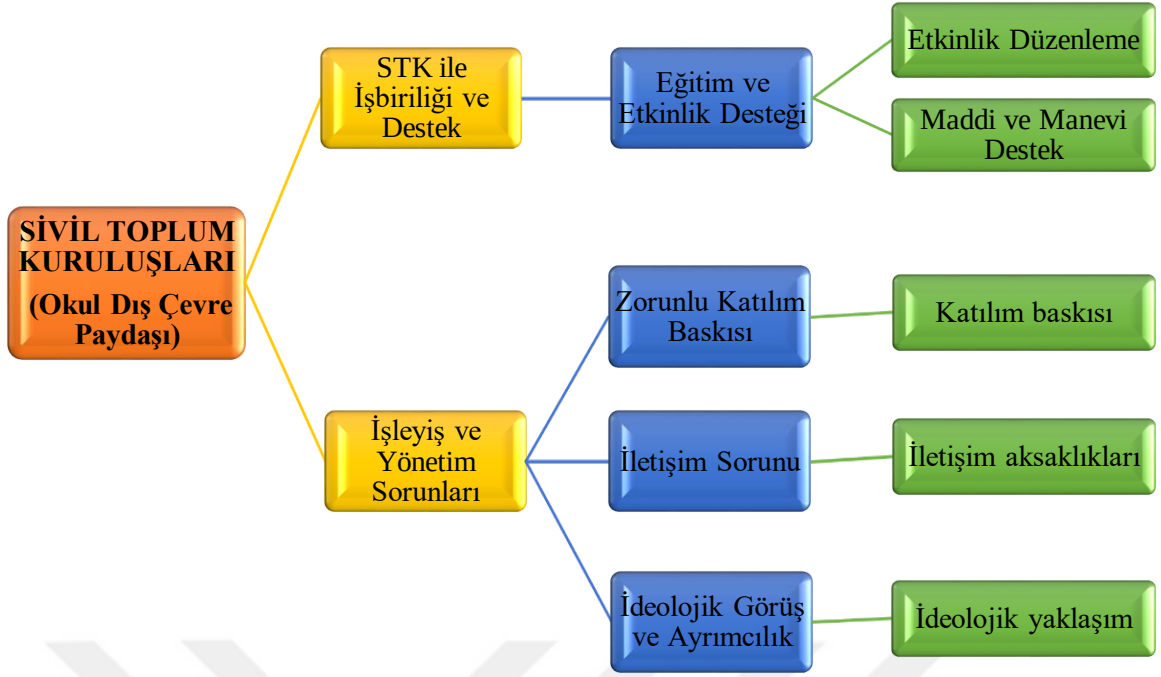
“Yetkili sendika ya da diğer sendikalar aktif rol almak istiyorlar ön planda olmak istiyorlar hatta faaliyetlerde bizzat olmakta istiyorlar. Tüm sendika temsilcileri ile ortaklaşa görüşülüp görüşleri alınabilir.” (OY43).

Okul yöneticilerinin ifadeleri incelendiğinde, işleyiş ve yönetim sorunları alt temasının ideolojik ve menfaat sorunları kategorisinde toplandığı görülmektedir. İdeolojik ve menfaat sorunları kategorisinde, sendikaların siyasi partilerin güdümünde olmalarının, yöneticilere ideolojik bir yaklaşım sergilemelerinin olumsuz etkiler yarattığı ve bu nedenle bazı yönetici ve öğretmenlerin, sendika temsilcileri ile arasındaki iletişim ve işbirliği sürecini ve faaliyetlerin işleyişini sekteye uğrattığı görülmüştür. Ayrıca sendika üyesi yönetici ve öğretmenlerin kişisel menfaat beklentisinin ya da sendikaların okullardan menfaat beklentisi olmasının karşılıklı ilişkileri karmaşık hale getirdiği ve bu olumsuzlukların sendikalarla yeterli ve etkili bir iletişim kurulamadığını ve yöneticilerin sendikalardan uzak durma çabasını yansıtmaktadır. Okul yöneticilerinin ifadelerine göre; olumsuz deneyim yaşayan yöneticilerin en çok vurguladığı, yöneticilere ideolojik yaklaşım sergilemeleri olmuştur.

Bu temada, sendikaların eğitim ortamına katkılarını ve bu ilişkilerin yönetimindeki zorlukları geniş bir perspektifte ele alınmaktadır. Ayrıca sendikalarla ilişkilerin genellikle öğretmenlerin özlük hakları üzerine yoğunlaştığını, sendikaların sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerde ise sınırlı destek sağladığını göstermektedir.

3.6. ALTINCI ALT ARAŞTIRMA SORUSUNA YÖNELİK BULGULAR VE YORUMLAR

Literatürde de belirtildiği üzere okul dış çevre paydaşlarından biri olan sivil toplum kuruluşları araştırmanın temalarından biri olarak belirlenmiş ve araştırmanın altıncı alt araştırma sorusu “Okul dış çevre paydaşı olarak sivil toplum kuruluşları ile ilişkilerinizde sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin işleyişi hakkında deneyimlerinizi paylaşır mısınız?” şeklinde oluşturulmuştur. Bu soruya ilişkin yapılan içerik analizine göre kodlamalar yapılmış ve bu kodlardan nitelikleri itibarıyla birbirine benzer olanlar bir araya getirilerek kategoriler oluşturulmuş ve bu kategorilerde iki alt tema altında toplanmıştır.

Şekil 7: Sivil Toplum Kuruluşları ile İlişkilerde Sosyal, Kültürel ve Sportif Faaliyetlerin İşleyişi Hakkında Okul Yöneticilerinin Deneyimleri

Şekil 7’ye göre, sivil toplum kuruluşları ile ilişkilerde sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin işleyişine ilişkin okul yöneticilerinin deneyimleri “STK ile işbirliği ve destek” ve “işleyiş ve yönetim sorunları” şeklinde 2 alt tema altında toplanmıştır. STK ile işbirliği ve destek sağlama alt teması, “eğitim ve etkinlik desteği (kodlar; etkinlik düzenleme, maddi ve manevi destek)” kategorisinden oluşmaktadır. İşleyiş ve yönetim sorunları alt teması ise, “zorunlu katılım baskısı (kodlar; katılım baskısı)”, “iletişim sorunu (kodlar; iletişim aksaklıkları)” ve “ideolojik görüş ve ayrımcılık (kodlar; ideolojik yaklaşım)” kategorilerinden oluşmaktadır. Bu temaların ve kategorilerin derinlemesine analiz edilmesi, yöneticilerin sivil toplum kuruluşları ile ilgili deneyimlerini daha iyi anlamamızı sağlayacaktır. Bu bağlamda, olumlu ve olumsuz deneyimlerin her birine ilişkin veri örnekleri ve alıntılar sunularak bulgular daha ayrıntılı bir şekilde ele alınacaktır.

“İlçemizde bulunan akademik dağcılık kulübü ile iletişim kurduk ve doğa gezisi için destek vermelerini istedik. Oradaki arkadaşımızda bizi kırmadı ve bir ekip öncülüğünde doğa gezisi faaliyeti düzenledik. Bu kulüp öğrencilerimize ve bizlere güzel bir doğa gezisi yaşattılar...” (OY1).

“Okulumuzda kan bağışi kampanyası yapmıştık. Kızılay ekipleri geldi tüm teçhizatlarıyla velilerimiz olsun, tüm çevredeki kurum ve kuruluşların personelleri vs. olsun katılım çok iyiydi. Öğrencilerimiz çok güzel bir faaliyet yapmış oldular...” (OY2).

“Kan bağışı kampanyası yapmıştık geçen yıl öğrencilerin içinden bir ekip oluşturduk. Kızılay ile iletişime geçtik ve okul bahçemize kızılây tırını getirdiler.. Böylece kan vermek isteyen velilerimiz olsun çevredeki tüm vatandaşlar olsun bu projemizde kan bağışı yaptılar. Kızılayın böylesine güzel bir sosyal faaliyetimize destek veriyor olmaları öğrencilerimize de bir çok şey kazandırdı.” (OY6).

“Sosyal sportif kültürel faaliyetlerde sivil toplum kuruluşları zaman zaman yardımlaştığımız kurumlardır. Özellikle yerel dernekler hem maddi anlamda hem de faaliyetimize uzman desteği sağlayıp işi daha düzgün yapma anlamında.” (OY18).

“Evet herhalde okul-aile birlikleri en çok ilişki içinde olduğumuz sivil toplum kuruluşudur. En çok destek veren velilerden oluşan. Dönemde bir gece organizasyonu düzenleyip geliri ile sene içerisindeki faaliyetlerde de kullanıyoruz.” (OY26).

“Akşehir Odalar ve Borsalar Birliği okulumuzdaki kütüphanemizin boyanması ve kitap sayısının artırılmasında destek verdi. Olumsuz bir deneyimim olmadı.” (OY30).

“Akşehir bal ligi takımımızın yöneticileri spor malzemesi konusunda destek verdiler.” (OY32).

Okul yöneticilerinin ifadeleri incelendiğinde, STK ile işbirliği ve destek alt temasının eğitim ve etkinlik desteği kategorisinde toplandığı görülmektedir. Eğitim ve etkinlik desteği kategorisinde, sivil toplum kuruluşlarının sosyal, kültürel ve sportif faaliyetler düzenledikleri ve bu etkinliklerin öğrencilere değerli fırsatlar sunduğu ve fayda sağladığı ayrıca bu desteklerin faaliyet planlama ve uygulama süreçlerinde önemli bir rol oynadığı vurgulanmaktadır. Ayrıca STK’lar tarafından okullara maddi ve manevi destek sağlandığı, bu desteklerin genelde ekipman, materyal, malzeme, kitap, nakdi yardım ve uzman desteği şeklinde olduğundan bahsedilmiştir. Eğitim ve etkinlik desteği kategorisinde sivil toplum kuruluşlarından özellikle de Kızılay’ın bizzat okullara gelip faaliyetler gerçekleştirilmesi, her türlü maddi ve manevi desteği sunması öğrencilerin gelişimine ve okulların proje ve etkinliklerine önemli ölçüde katkı verdiği ve STK’lar arasında fark yarattığı görülmektedir. Okul yöneticilerinin ifadelerine göre; STK’lar ile ilişkilerinde yöneticilerin çoğunluğunun olumlu deneyimler yaşadıkları görülmüştür. Olumlu deneyimler içerisinde en fazla tekrarlanan ise; ekipman, materyal desteği sağlamaları olmuştur.

“...Bunun dışında her sivil toplum kuruluşu aynı hassasiyeti gösterememekte. İletişime geçmeye çalıştığınızda iletişim kanallarını çaktırmadan kapatmaya çalışma derdindeler. İletişimsizlik var...” (OY1).

“Yani aslında iletişim sağlıyoruz. Okul dışı bir etkinlik planladığımızda bunun için destek istediğimizde bu desteği sağlıyorlar fakat şöyle olumsuz bir tarafı var bir konferans vs. oluyor ilkokullardan şu kadar, ortaokullardan şu kadar, liselerden şu kadar öğrenci gönderin vs. bizim öğrencilerimiz neden katılsın ki. Sanki bize yaptıkları bir destek karşılığını istiyorlar...” (OY5).

“Sivil toplum kuruluşları ile iyi iletişim kurabilmekteyiz. Destek alabiliyoruz genel manada fakat her sivil toplum kuruluşları aynı hassasiyeti gösterememekte. İletişime geçmeye çalıştığınızda iletişim kanallarını çaktırmadan kapatmaya çalışma. STK’lar okullarla iletişim halinde olmalılar bence.” (OY9).

“Sivil toplum kuruluşları ile pek bir iletişimimiz olmuyor onlarda pek fazla iletişim de kurmak istemiyor bence bir kopukluk var. Eğitim-öğretim başlarında ilçe müdürleri, kaymakam başkanlığında STK temsilcileri ile toplantı gerçekleştirip bir organizasyon yapılabilir. Destek, iş birliği anlamında.” (OY19).

“Ülkemizde sivil toplum kuruluşları da sendikalar gibi bir siyasi partiye yakınlık göstermekteler bence bu sebepten pek fazla diyaloga girmek istemiyorum hele ki maddi destek vs. hiç o konulara girmiyorum.” (OY28).

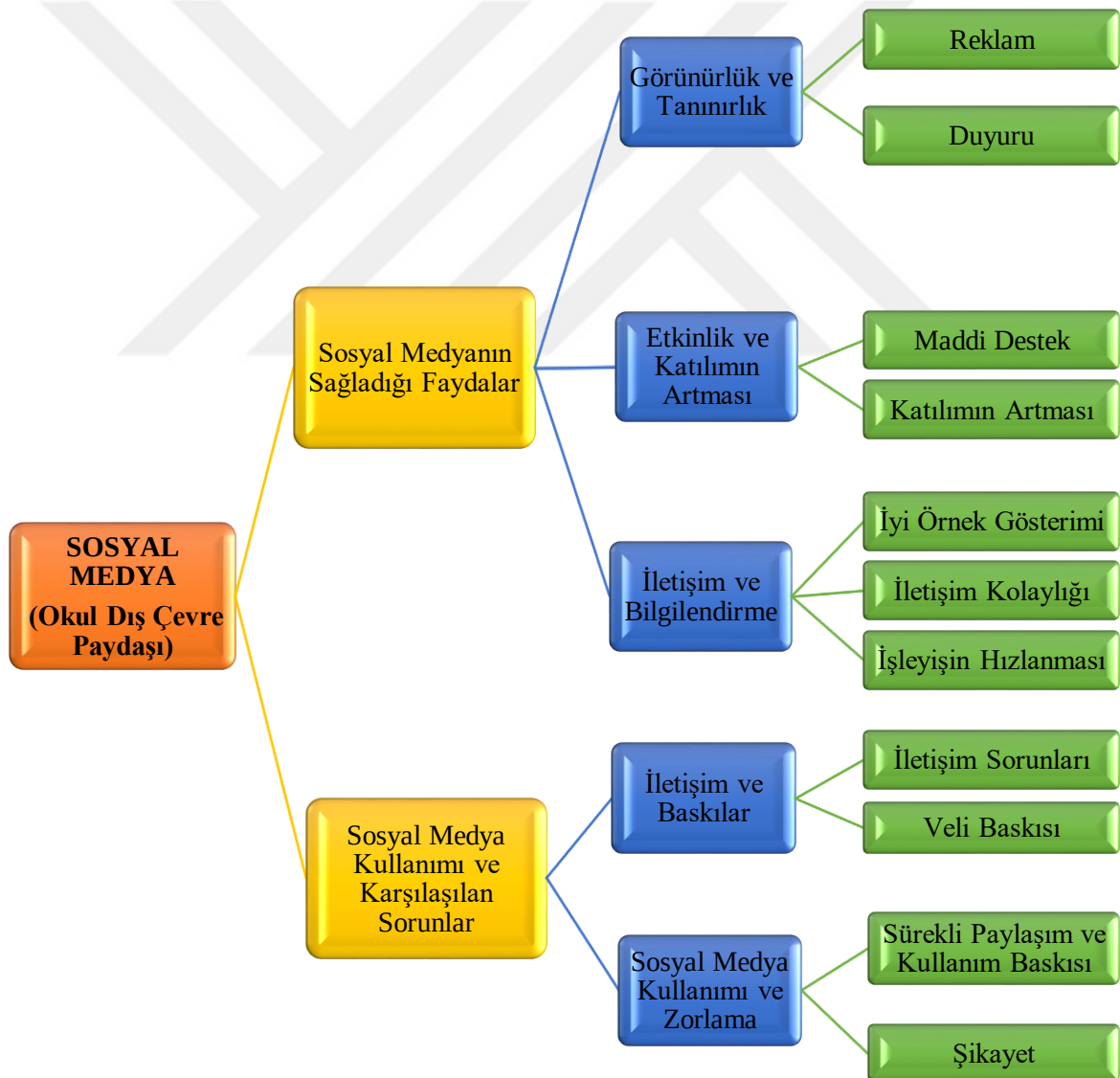
“Sivil toplum kuruluşları eğitim kurumları yani okullar ile aslında sürekli irtibat halinde olmalılar ancak biraz burada irtibat kurulmuyor iletişim zayıf.” (OY31).

Okul yöneticilerinin ifadeleri incelendiğinde, işleyiş ve yönetim sorunları alt temasının zorunlu katılım baskısı, iletişim sorunu ve ideolojik görüş ve ayrımcılık kategorilerinde toplandığı görülmektedir. Zorunlu katılım baskısı kategorisinde, STK’ların verdikleri destekler karşılığında düzenledikleri kişisel bir faaliyete okulardan öğrenci ve personel katılımı istedikleri vurgulanmıştır. Bu katılım baskıları yönetici, öğretmen ve öğrencilerin motivasyonlarını düşürdüğü ve faaliyetlerin gerçek amacından sapmasına neden olduğu görülmüştür. İletişim sorunu kategorisinde, STK’ların düzenlediği faaliyetlere katılım baskısı neticesinde okul yöneticileri ile STK’lar arasındaki işbirliğinin bozulduğu, iletişimde kopukluklar meydana geldiği, ayrıca bazı STK’ların faaliyetlere yeterince hassasiyet göstermediği, iletişim kanallarını kapattığı ve eğitim-öğretim süreçlerinden uzak kaldığı vurgulanmıştır. Bunun yanında yöneticilerin bazı STK’lardan uzak durma çabası olduğu görülmektedir. İdeolojik görüş ve ayrımcılık kategorisinde ise; bazı STK’ların siyasi partiler ile iç içe olmalarının, yöneticilere ideolojik bir yaklaşım sergilemelerinin olumsuz etkiler yarattığı ve bu nedenle bazı yönetici ve öğretmenlerin, STK’lar ile arasındaki iletişim ve işbirliği sürecini ve faaliyetlerin işleyişini sekteye uğrattığı görülmüştür. Okul yöneticilerinin

ifadelerine göre; olumsuz deneyim yaşayan yöneticilerin en çok vurguladığı, STK'ların ayrımcılık yapması hususu olmuştur.

3.7. YEDİNCİ ALT ARAŞTIRMA SORUSUNA YÖNELİK BULGULAR VE YORUMLAR

Literatürde de belirtildiği üzere okul dış çevre paydaşlarından biri olan sosyal medya araştırmanın temalarından biri olarak belirlenmiş ve araştırmanın yedinci alt araştırma sorusu “Okul dış çevre paydaşı olarak sosyal medyadan kaynaklı (facebook, twitter, instagram, whatsApp vs.) sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin işleyişi hakkında deneyimlerinizi paylaşır mısınız?” şeklinde oluşturulmuştur. Bu soruya ilişkin yapılan içerik analizine göre kodlamalar yapılmış ve bu kodlardan nitelikleri itibariyle birbirine benzer olanlar bir araya getirilerek kategoriler oluşturulmuş ve bu kategorilerde iki alt tema altında toplanmıştır.

Şekil 8: Sosyal Medyadan Kaynaklı Sosyal, Kültürel ve Sportif Faaliyetlerin İşleyişi Hakkında Okul Yöneticilerinin Deneyimleri

Şekil 8'e göre, sosyal medyadan kaynaklı sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin işleyişine ilişkin okul yöneticilerinin deneyimleri “sosyal medyanın sağladığı faydalar” ve “sosyal medya kullanımı ve karşılaşılan sorunlar” şeklinde 2 alt tema altında toplanmıştır. Sosyal medyanın sağladığı faydalar alt teması, “görünürlük ve tanınırlık (kodlar; reklam, duyuru)”, “etkinlik ve katılımın artması (kodlar; maddi destek, katılımın artması)” ve “iletişim ve bilgilendirme (kodlar; iyi örnek gösterimi, iletişim kolaylığı, işleyişin hızlanması)” kategorilerinden oluşmaktadır. Sosyal medya kullanımı ve karşılaşılan sorunlar alt teması ise, “iletişim ve baskılar (kodlar; iletişim sorunları, veli baskısı)” ve “sosyal medya kullanımı ve zorlama (kodlar; sürekli paylaşım ve kullanım baskısı, şikayet)” kategorilerinden oluşmaktadır. Bu temaların ve kategorilerin derinlemesine analiz edilmesi, yöneticilerin sosyal medya ile ilgili deneyimlerini daha iyi anlamamızı sağlayacaktır. Bu bağlamda, olumlu ve olumsuz deneyimlerin her birine ilişkin veri örnekleri ve alıntılar sunularak bulgular daha ayrıntılı bir şekilde ele alınacaktır.

“Sosyal medya artık öyle bir noktaya geldi ki kullanmamak elde değil. Sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin işleyişi sürecinde bu tür faaliyetlerde etkili olan okulların paylaşımlarına bakıyorum, bizim planlamış olduğumuz faaliyet ile farkı öncelikleri neler, okullarını neye göre düzenlemişler gibi onlardan feyz alıyorum...” (OY2).

“...Yani mesela okulumuzda satranç, akıl zeka oyunları, basketbol, folklor gibi faaliyetlerin gerçekleştirilmesini ister misiniz? Bu bize faaliyetin planlaması ve uygulama öncesinde işleyiş için ön bir fikir veriyor ve böylece veli desteğini de üst düzeye çıkarmış oluyoruz. Neden çünkü onları da işin içine dahil etmiş oluyoruz.” (OY4).

“Okulumuzun web sayfasında da paylaşımlar yapıyoruz. Instagramda yaptığımız paylaşımlar daha çok etkileşim içeriyor, bu da okulumuzun tanınırlığını arttırıyor. Kermes için davetiye de bastırıp dağıtıyoruz ama katılımı arttıran sosyal medya paylaşımı tabi ki de tüm veliler olsun, okulun çevresindeki diğer kurumlar olsun, sivil toplum kuruluşlarının çalışanları olsun vs. herkes görüp katılım sağlıyor...” (OY5).

“Biz köy okulu olduğumuz için milli eğitime olsun diğer okullara olsun vs. adımızı duyurma açısından sosyal medya inanılmaz yarar sağlıyor okulumuza. Ya kermes yapacağız ihtiyacımız olan şeyler var. Kermes için şöyle şöyle destek isteriz diye paylaştık. Bir velimiz belediye de çalışıyor. Başkana söylemiş kermes günü çadır gönderdiler...” (OY7).

“Sosyal medyada öğrenci ve velinin yer alması paylaşılması, veli katılımını daha fazla arttırıyor, veli okulda ya da okul dışında yapılan sosyal etkinliklerden daha hızlı haberdar oluyor...” (OY9).

“Sosyal medya artık vazgeçilmez bir paydaş. Her faaliyeti sosyal medyadan duyuru ve paylaşım olarak yapıyoruz. Bu da öğrenci, öğretmen ve veliler arasında daha iyi bir iletişim geliştirmeyi sağlıyor. Destek daha fazla oluyor okula karşı.” (OY15).

“Sosyal medya daha çok kişiye ulaşma yolu tanıtma yolu bu yüzden işleyişi olumlu etkiliyor. Benim önerim özellikle okul yöneticilerinin, teknolojiyi etkin kullanan, dijital okuryazarlığı olan, sosyal medya kullanımı ve yönetimi özelliklerine sahip kişiler olmasına da dikkat edilmelidir diye düşünüyorum...” (OY16).

“Sosyal medyanın en önemli avantajı duyuruların hızlı bir şekilde paylaşılması etkinliklerin uygulanmasını hızlandırıyor işleyişi hızlandırıyor. Olumsuz gördüğüm en önemli deneyimim izin formu imzalatmadan fotoğraf paylaşımı, muhakkak sosyal medya izin formu veliye imzalatılmalı. Bu unutulduysa da yüzü emoji vs ile kapatılmalı.” (OY22).

“Okulumuz için iyi bir reklam yapma tanınma aracı. Okulda yapılan sosyal, kültürel, sportif faaliyetlerin diğer tüm paydaşlarla paylaşılması, okulun bilinirliğini daha çok ortaya çıkarıyor diye düşünüyorum...” (OY23).

“Okul whatsapp gruplarında paylaşımlar olsun web sitemiz olsun, facebook, instagram sayfalarımız olsun buralardan yaptığımız sosyal, kültürel faaliyet paylaşımlarımız sadece velilerimizin değil okul çevresindeki diğer okullar olsun, ilçe milli eğitim müdürlüğümüz olsun, belediye, STK’lar olsun herkesin dikkatini çekiyor ve maddi manevi destek almamızı sağlıyor. Bu sayede bağış yapan insanlar çıkıyor.” (OY27).

“Buna şöyle bir örnek vereyim. Sosyal medyadan görmüştüm yine ilimizde başka bir ilçede bir okulda yapılan güzel bir çalışma vardı. Bunu sosyal medya aracılığı ile gördüm ve kendi okulumda da uyguladım bu yönden çok olumlu...” (OY28).

“Sosyal medya iletişimi ve etkileşimi artırıyor. Okulda bizler ne kadar çok sosyal faaliyet, sportif faaliyet yapsak ta veyahut aldığımız dereceler bunları duyurmak gerek neden çünkü veli ya da başka kişi ya da kurumlar, vatandaşlar haberdar olsun... (OY33).

“Sosyal medya ile diğer okulların ya da başka illerdeki ilçelerdeki okulların yapmış olduğu sosyal, kültürel ve sportif faaliyetler ile ilgili paylaşımlarına bakıyorum ve bize uyan ve işleyişte problem yaşamayacağımız güzel etkinlikleri bende planlıyorum.” (OY38).

Okul yöneticilerinin ifadeleri incelendiğinde, sosyal medyanın sağladığı faydalar alt temasının görünürlük ve tanınırlık, etkinlik ve katılımın artması ve iletişim ve bilgilendirme kategorilerinde toplandığı görülmektedir. Görünürlük ve tanınırlık kategorisinde, sosyal medyanın, okulların dışa açılan yüzü olduğu, yapılan paylaşımların okulun tanınırlığını görünürlüğünü arttırdığı ve okul adına iyi bir reklam yapma, çevrede tanınma, okulu tanıtma

aracı olduğu vurgulanmaktadır. Ayrıca sosyal medya mecraları ile duyuruların hızlı bir şekilde yapıldığı, paydaşların anında bilgilendirildiğı, özellikle sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin işleyişı noktasında sürece olumlu anlamda katkı sunduğı görölmektedir. Etkinlik ve katılımın artması kategorisinde, sosyal medyanın okulun planladığı proje ve faaliyetlerin gerçekleşmesi noktasında maddi destek sağlama, bağış, iaşe, materyal bulma, ulaşım için araç bulma vs. gibi katkılar sunması faaliyetlerin gerçekleşmesinde önemli rol oynadığı görölmektedir. Ayrıca sosyal medyada yapılan paylaşımlar sayesinde başta veliler olmak üzere okulun diğeri paydaşlarının faaliyetlere daha fazla katılım sağlama isteğı oluşturduğı, özellikle velilerin okullarda düzenlenen etkinliklere karşı bakış açılarını olumlu anlamda değıştirdiğı ve bu durumun da yönetici ve öğretmenlerin motivasyonlarını arttırdığı ve okulların bu sayede planlanmak istenilen tüm faaliyetleri gerçekleştirme imkanı buldukları görölmektedir. İletişim ve bilgilendirme kategorisinde ise; sosyal medya aracılığı ile diğeri okulların paylaşımlarındaki iyi örnek olabilecek gösterimlerin, faaliyetlerin görölmesi, feyz alınması, bu sayede örnek faaliyetlerin her okulda uygulanmasına ve faaliyetlerin işleyiş sürecine sosyal medyanın önemli ölçüde destek sağladığı vurgulanmaktadır. Bunun yanında sosyal medyanın, okul-veli ve okul-diğeri tüm paydaşlar arasında iletişim kolaylığı sağladığı, haberleşmenin daha hızlı yapıldığı ve bu sayede okulun sosyal faaliyetler ya da bir başka iş ve işlemlerinde işleyiş hızlandırdığı ve sürece olumlu katkı sağladığı görölmektedir. Burada okul yöneticilerinin ifadelerine göre en çok tekrarlanan husus; sosyal medyanın iyi bir reklam yapma aracı şeklinde olmuştur.

“...Sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin işleyiş sürecinde bu tür faaliyetlerde etkili olan okulların paylaşımlarına bakıyorum, bizim planlamış olduğumuz faaliyet ile farkı öncelikleri neler, okullarını neye göre düzenlemişler gibi onlardan feyz alıyorum. Olumsuz tarafı veliler bazen eleştiriyi abartıyor ve çatışmaya sebep olabilecek durumlara neden oluyor. Bunun yerine önce yüz yüze iletişime geçilmeli diye düşünüyorum.” (OY2).

“Sosyal faaliyetlerin paylaşımı veli ilgi alakasını arttırmakta ancak paylaşımların beğenilme ve takdir edilme amacı gütmesi, bu yapılan sosyal, kültürel faaliyetlerin fotoğraflarının altına yapılan yorumlarının okul yönetimine yön verme amacı gütmesi olumsuz.” (OY11).

“Sosyal medyada yaşanan dezenformasyon ile ilgili olarak yetkililerin herhangi bir yaptırım uygulamalarını çok büyük bir eksiklik olarak görüyorum. Yalan, aldatma ve insanları olumuz etkileyecek faaliyetlerin alenen yapılması ve bunları yapanların herhangi bir yaptırımla karşılaşmaması büyük problem diye düşünüyorum...” (OY12).

“...Böylece bu tür etkinlikleri planlayıp uygulamamız kolay olmaktadır. Paylaşımlarla ilgili yapıcı olmayan uygunsuz ya da sadece eleştirmek için yapılan yorum yahut dönütler ise motivasyonun düşmesine sebep olabiliyor buda olumsuz etki ediyor. Yani bu tarz faaliyetlerden sonraki paylaşımların yoruma kapatılması çözüm olabilir...” (OY14).

“...Yaptığımız etkinliklerin değerlendirme kısmı da yine sosyal medya ile. Bu yönden olumlu etki gösteriyor. Olumsuz yönü sosyal medyada velinin rızası olmadan yapılan bir etkinlik paylaşımı neticesinde şikayet olabiliyor bu da okul yöneticisi olarak bizi ya da öğretmenleri huzursuz edebiliyor...” (OY17).

“Okul etkinliklerinin sosyal platformlarda paylaşılması ve eğitimde iyi örneklerin paylaşılması bu tür faaliyetlerin işleyişi sürecine olumlu etki ediyor. Fotoğraf ve video paylaşımı sıkıntı olabiliyor şikayet vs noktasında bunun çözümü de sene başı tüm öğretmenler sosyal medya veli izin belgesini muhakkak veliye imzalatmalılar.” (OY18).

“...Mesela bizim bir öğrencimiz il geneli çevre ile ilgili slogan yarışmasında il birincisi oldu. Bu durum rol model oldu resim, şiir vs gibi yarışmalara katılma isteği arttı. Olumsuz tarafı ise; okul sosyal medya demek değil artık beklenti hep paylaşımlar oldu paylaşım çoksa çok faaliyet yapılıyor iyi okul vs. gibi bir algı oluyor bu gerçekçi faaliyet yapmayı düzenlemeyi planlamayı etkileyebilir her şey yapmak için yapılıyor olabilir.” (OY21).

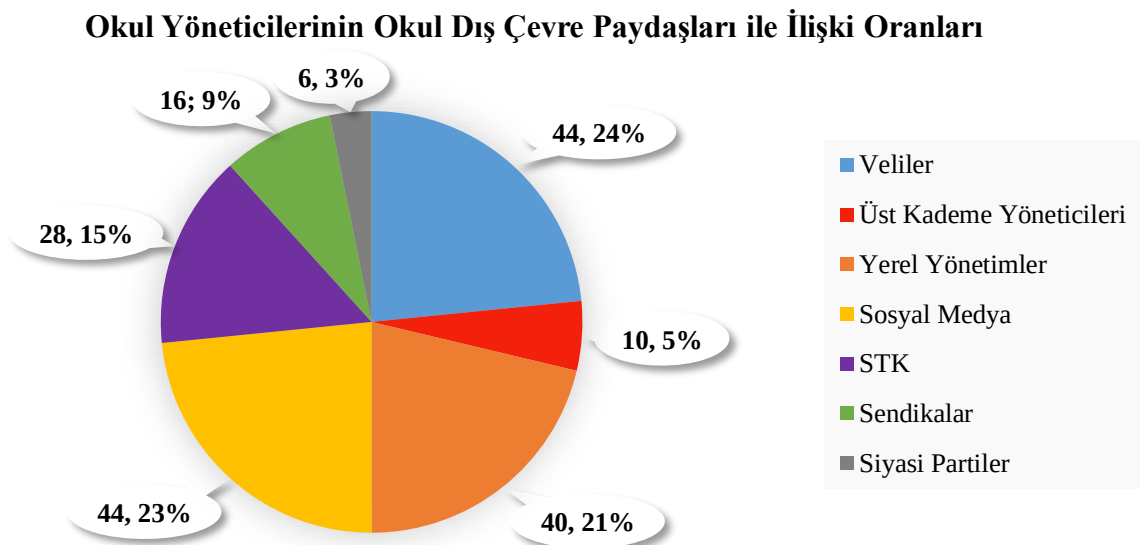
“...Ama bu ne kadar doğru bilemiyorum. Yani bu etkinlikleri yapan planlayan uygulayan okullar yönetici arkadaşlar var fakat sırf sosyal medyayı az kullanıyor diye paylaşımlar yapılmıyor diye onların okulları kötü mü ya da ben yapmasam kötü okul mu olacağım bu paylaşımlarda benim önerim sınırlandırma olması her şeyde sosyal medya da paylaşılmaz.” (OY29).

“...Köy okulu olmamıza rağmen veli profilimiz sosyal medyaya ilgi anlamında epey iyi. Sosyal medya faaliyetlerden velilerimizi ve diğer çevredekileri haberdar etme yönüyle işimizi kolaylaştırıyor. Olumsuz olarak yüz yüze görüşme yerine bu sefer sosyal medyadan istek ve talepler ya da şikayetler artıyor. Her ne olursa olsun yüz yüze iletişimin yerini almamalı diye düşünüyorum.” (OY31).

“Sosyal medya çılgınlığı yaşanıyor günümüzde artık paylaşım yapmazsan iyi yönetici ya da iyi okul değilsin. Dışardan böyle bir imaj oluşuyor. O yüzden daha çok görünür olma adına baskı sonucu sık sık faaliyetlerimizi paylaşıyoruz. Bu da velilerce olumlu karşılanıyor. Okula bakış açıları değişiyor.” (OY34).

Okul yöneticilerinin ifadeleri incelendiğinde, sosyal medya kullanımı ve karşılaşılan sorunlar alt temasının iletişim ve baskılar ve sosyal medya kullanımı ve zorlama kategorilerinde toplandığı görülmektedir. İletişim ve baskılar kategorisinde, sosyal medya aracılığı ile gönderilen mesajlar, paylaşımların altına yapılan yorumlar, sosyal medyada kullanılan iletişim dilinin, okul ile tüm paydaşlar arasında iletişimde kopukluğa, ilişkilerde zayıflığa, okul hakkın da kötü imaj oluşmasına yol açtığı, ayrıca işbirliği sürecini ve faaliyetlerin işleyişini sekteye uğrattığı görülmüştür. Sosyal medya kullanımı ve zorlama kategorisinde ise; sosyal medyada sürekli paylaşım yapmanın, her şeyi paylaşmanın bir alışkanlık haline gelmesi, üst mercilerin sosyal medyanın sık sık kullanımı ve paylaşımlar yapılması üzerine baskı oluşturması gibi durumların yönetici ve öğretmenleri zora soktuğu ve bu baskının faaliyetlere olumsuz etki ettiği, ayrıca faaliyetlerin amacı dışına çıkmasına neden olduğu görülmüştür. Bunun dışında sosyal medyanın, özellikle velilerin yapıcı olmayan uygunsuz eleştirileri, yönetici ve velileri karşı karşı getirdiği, ayrıca sosyal medyada paylaşılan fotoğraflar, vidyolar vs. sorun olabildiği ve veli ya da başka paydaşların bunu şikayet edebildiği, sosyal medya ile okul yönetimine yön vermeye çalışılması gibi olumsuz etkiler gösterdiği vurgulanmaktadır. Okul yöneticilerinin ifadelerine göre; olumsuz deneyim yaşayan yöneticilerin en çok vurguladıkları sosyal medyada sürekli paylaşım yapmak zorunda kalmaları olmuştur.

Araştırmada, katılımcıların okul dış çevre paydaşları ile kurdukları ilişkiler açısından işbirliği oranlarına bakıldığında, okul yöneticilerinin hangi paydaş ile ne oranda ilişki içinde oldukları Şekil 9’da verilmiştir.

Şekil 9: Okul Yöneticilerinin Okul Dış Çevre Paydaşları ile İlişkilerinde İlişki Oranları

Şekil 9'a göre; okul yöneticilerinin okul dışı çevre paydaşları arasında en yoğun ilişkiyi aileler ile kurulduğu açıkça görülmektedir. Aileler, okulların en önemli paydaşları olarak sürekli etkileşim ve iletişim halinde olunan birinci öncelik olarak vurgulanmıştır. Bunun yanı sıra sosyal medya, yöneticilerin okulun diğer paydaşları ile en çok iletişim kurduğu paydaş olarak dikkat çekmektedir. Bu sonuç, günümüzde sosyal medyanın okullar için vazgeçilmez bir unsur olduğunu göstermektedir. Okul yöneticilerinin amirleri ile yani üst kademe yöneticileriyle, yerel yönetimlerle ve sivil toplum kuruluşlarıyla da etkileşim ve iletişim halinde oldukları görülmektedir. Bu paydaşlar, sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerde okulun destek aldığı ve işbirliği yaptığı gruplar olarak belirtilmiştir. Ayrıca okul yöneticilerinin en az ilişki kurduğu, iletişim sağladığı ve işbirliği yaptığı paydaşlar sendikalar ve siyasi partiler olarak dikkat çekmektedir.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Sonuç

Bu araştırmada okul yöneticilerinin, okul dış çevre paydaşları (aileler, üst kademe yöneticileri, sendikalar, sivil toplum kuruluşları, belediyeler, siyasi partiler ve sosyal medya) ile ilişkilerinde sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin işleyişi hakkında elde ettikleri deneyimlerinin ortaya konması amaçlanmıştır. Ayrıca okul yöneticilerinin görüşlerine göre ortaya konan olumlu, olumsuz deneyimlerin ve yaşanan olumsuz deneyimler neticesindeki sorunlara yönelik önerilen çözümlerin de neler olduğunun ortaya konması da hedeflenmiştir. Okul yöneticilerinin okul dış çevre paydaşları ile ilişkilerinde sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin işleyişine dair deneyimleri incelenmiştir. Bu araştırmadaki bulgular neticesinde, okul yöneticilerinin okul dış çevre paydaşları ile ilişkilerinde sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin işleyişi hakkında karşılaştıkları olumlu ve olumsuz deneyimleri kapsamlı bir şekilde ele alınmış olup, okul yöneticilerinin mevcut durumu iyileştirmek için çeşitli çözüm önerileri geliştirmelerine olanak tanımaktadır.

Birinci alt araştırma sorusuna yönelik sonuçlara bakıldığında, okul yöneticilerinin aileler ile olan ilişkilerinde sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin işleyişine dair deneyimlerine yönelik bulgular analiz edilmiştir. Okul yöneticilerinin aileler ile ilişkilerindeki olumlu deneyimlerinin, maddi destek sağlama noktasında, bağış, iase ve araç/gereç temini gibi katkılarının okulun proje ve etkinliklerine önemli ölçüde destek sağladığı görülmüştür. Velilerin manevi destek olarak, öğrencilere ilgi, alaka gösterdikleri ve etkinliklere izin desteği sundukları, öğrencilerin sosyal gelişimine ve velilerin okula olan bağlılığının artmasına katkıda bulundukları vurgulanmıştır. Okul yöneticisi-veli iletişimi hususunda, etkili ve güçlü iletişimin, okul-veli ilişkilerini güçlendirdiği, işbirliğini arttırdığı ve velinin okulu daha çok sahiplendiği sonucuna ulaşılmıştır. Tüm bu olumlu deneyimlerin sosyal faaliyetlerdeki bütün işleyişin daha sorunsuz ilerlemesine katkı sağladığı söylenebilir.

Okul yöneticilerinin aileler ile ilişkilerdeki olumsuz deneyimleri, veli tutumu noktasında, bazı velilerin isteksizliği, okuldaki işleyişe planlama ve uygulama aşamalarında aşırı müdahil olmaları ve güvenlik konusundaki kaygıları gibi olumsuz durumlar ortaya çıkmıştır. Bunun yanında bazı velilerin, sosyal, kültürel ve sportif faaliyetleri gereksiz gördüğü ve akademik başarıya daha fazla önem verdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca veli isteksizliğinden dolayı faaliyetlere yetersiz ilgi ve düşük katılımın olması, iletişimde kopukluk ve hesap sorucu bir tavır sergileme gibi olumsuz durumların ortaya çıktığı

vurgulanmıştır. İzin prosedürleri hususunda, MEB'in izin süreci ve velilerden kaynaklı izin sorunlarının faaliyetlerin işleyişini sekteye uğratabileceği söylenmiştir.

İkinci alt araştırma sorusuna yönelik sonuçlara bakıldığında, okul yöneticilerinin üst kademe yöneticileri ile olan ilişkilerinde sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin işleyişine dair deneyimlerine yönelik bulgular analiz edilmiştir. Okul yöneticilerinin üst kademe yöneticileri ile ilişkilerindeki olumlu deneyimlerinin, protokol üyelerinin katılımı kapsamında, üst kademe yöneticilerinin düzenlenen sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlere bizzat katılım sağlamaları, okulun projelerine ve faaliyetlerine önemli ölçüde destek sağladıkları sonucuna ulaşılmıştır. Yazılı ve sözlü teşvik noktasında, üst kademe yöneticilerinin yönetici ve öğretmenlere teşekkür/başarı belgesi vermesi, etkinliklerde görünür olup moral ve motivasyonu artırması okuldaki yönetici ve öğretmenlerin bu tür faaliyetlerde daha fazla yer almalarını, okula olan bağlılıklarının artmasını ve okul ile üst kademe yönetimi arasındaki ilişkileri güçlendirdiği vurgulanmıştır. Ayrıca üst kademe yöneticilerinin okullarda düzenlenen sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlere ilişkin ulaşım desteği olarak araç tahsis etmelerinin, malzeme/kaynak desteği olarak iase, kostüm temini gibi katkı sunmalarının ve fiziki mekan desteği olarak fiziki mekan tahsis etmeleri ya da mevcut fiziki mekanları kullanılabilir hale getirmeleri etkinliklerin gerçekleştirilmesinde önemli rol oynadığı tespit edilmiştir. Tüm bu olumlu deneyimlerin sosyal faaliyetlerdeki bütün işleyişin daha sorunsuz ilerlemesine katkı sağladığı söylenebilir.

Okul yöneticilerinin üst kademe yöneticileri ile ilişkilerindeki olumsuz deneyimlerinin, üst kademe yöneticilerinin ulusal, il ve ilçe düzeyinde sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlere ilişkin katılım baskılarının, okul yönetici ve öğretmenlerin motivasyonunu düşürdüğü ve zorunlu katılım sağlamanın olumsuz etki gösterdiği ve faaliyetlerin gerçek amacından sapmasına neden olduğu görülmüştür. Ayrıca bu zorla katılımın insan ilişkileri ve iletişim noktasında, iletişimde kopukluk, koordinasyon eksikliği ve ilişkilerde zayıflığa neden olduğu görülmüştür. Yaşanan zorluklar ve engeller olarak, fiziki mekan ve maddi yetersizlik noktasında sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin gerçekleştirilmesi için bütçenin yetersiz kalışının veya bütçe bulunamayışının, ayrıca fiziki alt yapının yetersiz oluşunun en ciddi sorunların başında geldiği ve işleyiş sekteye uğrattığı sonucu ortaya çıkmıştır. Yaşanan prosedürel zorluklar, yazışma ve izin sürecindeki aksaklıklar ile gecikmeler, üst kademe yöneticilerinin kendisine yakın olana farklı davranması, ayrımcılık yapması, eşitsiz ve adaletsiz davranması gibi durumların yaşanması, ayrıca üst kademe yöneticilerinin sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlere nicelik odaklı değerlendirmeleri, faaliyetleri istatistik olarak görmeleri, etkinliklerin amacı dışına çıkmasına, üst kademe yöneticileri ile okul yöneticileri

arasındaki ilişkinin zayıflaması gibi olumsuzlukların ön plana çıkmasına ve yönetici ve öğretmenlerin faaliyetlerde görev almak istememesine neden olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Üçüncü alt araştırma sorusuna yönelik sonuçlara bakıldığında, okul yöneticilerinin yerel yönetimler ile olan ilişkilerinde sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin işleyişine dair deneyimlerine yönelik bulgular analiz edilmiştir. Okul yöneticilerinin yerel yönetimler ile ilişkilerindeki olumlu deneyimlerinin, işbirliği ve destek noktasında, belediyelerin eğitim araçları olarak kitap temini ve kostüm/kılık, kıyafet ve materyal temini gibi katkılar sundukları ve bunun da okulun projelerine ve planlanan faaliyetlerine önemli ölçüde destek sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Fiziki alt yapı ve ulaşım desteği olarak, belediyeler tarafından fiziki mekanların düzenlendiği ya da yer tahsis edildiği, bunun yanında etkinlikler için malzeme temini yapıldığı ve bir çok faaliyette önemli rol oynayan ulaşım için okullara araç tahsis edildiği ve bu gibi olumlu katkıların okullardaki sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin gerçekleştirilmesinde ve bu desteklerle başarı elde edilmesinde büyük rol oynadığı ortaya çıkmıştır. Öğrenci teşviki ve etkinlik noktasında belediye yetkilileri tarafından okullarda düzenlenen faaliyetlere katılımın yanında, öğrencilere hediyeler sunulması, öğrencinin faaliyetlere bakış açısını değiştirmesine, faaliyetlere daha fazla katılım sağlama isteği oluşturmaya, ayrıca yönetici ve öğretmenlerin moral ve motivasyonlarını arttırmasına etki ettiği görülmektedir. Bunun yanında belediye tarafından etkinlik düzenlenmesi, okulların özellikle maddi yetersizlikten dolayı gerçekleştiremediği faaliyetleri, belediye imkanları sayesinde yapılması ile öğrencilerin sosyal ve kültürel anlamda gelişmesinde önemli rol oynadığı görülmektedir.

Okul yöneticilerinin yerel yönetimler ile ilişkilerindeki olumsuz deneyimlerinin, sosyal, kültürel ve sportif faaliyetler ile ilgili husularda yerel yönetimler tarafından coğrafi ayrımcılık, merkez/taşıra ayrımı yapılmasının, bunun yanında belediye yetkililerinin siyasi bir tavırla yaklaşım sergileyip kendinden olana siyasi ayrımcılık yapmasının eşitsizliğe ve adaletsizliğe sebebiyet verdiği ortaya çıkmıştır. Yerel yönetimlerin koordinasyon ve işbirliği hususunda, görev yapan personellerinin iş takibi yapmamlarının ve bu personellerin okul yöneticileri ile koordinasyon içerisinde hareket etmemelerinin, bunun yanında eşit olmayan adaletsiz yaklaşımları gibi sorunların yaşandığı ortaya çıkmıştır. Ayrıca prosedürel süreçlerde yaşanan aksaklıkların, bunun yanında yazışma ve onay süreçlerindeki gecikmeler ve oyalamaların, faaliyetlerin zamanında gerçekleştirilmesini zorlaştırdığı görülmektedir. Belediye yetkilileri ile okul yöneticileri arasındaki iletişim ve koordinasyon eksikliği ilişkilerin zayıflaması, samimiyet eksikliği gibi olumsuzlukların ön plana çıkması

yöneticilerin bu tür faaliyetlerde yerel yönetimlerle ilişki kurmamasına ve işbirliğinin azalmasına neden olduğu görülmektedir.

Dördüncü alt araştırma sorusuna yönelik sonuçlara bakıldığında, okul yöneticilerinin siyasi partiler ile olan ilişkilerinde sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin işleyişine dair deneyimlerine yönelik bulgular analiz edilmiştir. Okul yöneticilerinin siyasi partiler ile ilişkilerindeki olumlu deneyimlerinin, işbirliği ve destek sağlama noktasında siyasi parti temsilcilerinin etkinliklerde protokolde yer almalarının yöneticilerin moral ve motivasyonlarını arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Lojistik destek olarak ise; bazı siyasi partilerin okullara ulaşım desteği, materyal desteği ve kitap desteği sağladığı ve bu desteklerin okullarda düzenlenen sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin gerçekleşmesinde önemli rol oynadığı ortaya çıkmıştır.

Okul yöneticilerinin siyasi partiler ile ilişkilerindeki olumsuz deneyimlerinin, genellikle işleyiş ve yönetim sorunları olduğu, özellikle okula kayıt dönemi sürecinde sene başlarında bazı siyasi parti temsilcilerinin siyasi güçlerini kullanarak öğrenci kayıtlarında okul yöneticisi üzerinde baskı kurması gibi olumsuzluklar yaşandığı tespit edilmiştir. Bu yaşanan olumsuzlukların siyasi partilerle yeterli ve etkili bir iletişim kurulamadığını, yeterince işbirliği yapılmadığını ve yöneticilerin siyasi partilerden uzak durma çabasını yansıttığı söylenebilir. Protokol sorunları olarak ise; etkinliklerde siyasi parti temsilcilerinin potokolde öncelik bekledikleri, resmi prosedürlerdeki zorlukların, anlaşmazlıkların oluşu ve siyasi partilerle olan ilişkilerin karmaşıklığı ve bu ilişkilerin yönetiminde karşılaşılan zorluklar ortaya çıkmıştır. Bu olumsuz deneyimlerden yola çıkarak, siyasi partiler ile ilişkilerin genel olarak sınırlı olduğunu, bazı olumlu desteklerin yanı sıra okul yöneticilerinin genellikle tarafsız kalma ve uzak durma eğiliminde oldukları söylenebilir.

Beşinci alt araştırma sorusuna yönelik sonuçlara bakıldığında, okul yöneticilerinin sendikalar ile olan ilişkilerinde sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin işleyişine dair deneyimlerine yönelik bulgular analiz edilmiştir. Okul yöneticilerinin sendikalar ile ilişkilerindeki olumlu deneyimlerinin, işbirliği ve destek sağlama hususunda, bazı sendikaların faaliyetlerin gerçekleştirilmesi noktasında mekan ve lojistik destek olarak, okullara ulaşım için araç desteği ve faaliyetlerin uygulanabilmesi için yer/mezan desteği sağladığı ve bu desteklerin faaliyetlerin işleyişinde önemli bir rol oynadığı vurgulanmaktadır. Ayrıca bazı sendikaların eğitim araçları desteği olarak, kitap bağışı ve materyal temini gibi destekleri okulun proje ve faaliyetlerine önemli ölçüde katkı vermektedir. Bunun yanında sendikaların üye öğretmenlerine yönelik sosyal, kültürel ve sportif faaliyetler düzenlediği, bu etkinliklerin genelde gezi, tiyatro, halı saha maçları vs gibi etkinlikler olduğu, yönetici ve

öğretmenlerin katılım sağladığı ve sendika aidiyet duygularında artış olduğu ve moral, motivasyonlarını arttırdığı görülmektedir. Sendikaların az da olsa öğrencilere yönelik sosyal, kültürel ve sportif faaliyetler de düzenledikleri, öğrencilerin sosyal gelişine katkı sunduğu ve sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin amacına ulaşması noktasında da katkı verdiği vurgulanmaktadır.

Okul yöneticilerinin sendikalar ile ilişkilerindeki olumsuz deneyimlerinin, genellikle işleyiş ve yönetim sorunları olduğu, sendikaların siyasi partilerin güdümünde olmalarının, yöneticilere ideolojik bir yaklaşım sergilemelerinin olumsuz etkiler yarattığı ve bu nedenle bazı yönetici ve öğretmenlerin, sendika temsilcileri ile arasındaki iletişim ve işbirliği sürecini ve faaliyetlerin işleyişini sekteye uğrattığı görülmüştür. Ayrıca sendika üyesi yönetici ve öğretmenlerin kişisel menfaat beklentisinin ya da sendikaların okullardan menfaat beklentisi olmasının karşılıklı ilişkileri karmaşık hale getirdiği görülmektedir. Bu sonuçlara dayalı olarak sendikalarla ilişkilerin genellikle öğretmenlerin özlük hakları üzerine yoğunlaştığı, sendikaların sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerde ise sınırlı destek sağladığı ve yöneticilerin sendikalardan uzak durduğu söylenebilir.

Altıncı alt araştırma sorusuna yönelik sonuçlara bakıldığında, okul yöneticilerinin sivil toplum kuruluşları ile olan ilişkilerinde sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin işleyişine dair deneyimlerine yönelik bulgular analiz edilmiştir. Okul yöneticilerinin STK'lar ile ilişkilerindeki olumlu deneyimlerinin işbirliği ve destek noktasında, sosyal, kültürel ve sportif faaliyetler düzenledikleri ve bu etkinliklerin öğrencilere değerli fırsatlar sunduğu ve fayda sağladığı ayrıca bu desteklerin faaliyet planlama ve uygulama süreçlerinde önemli bir rol oynadığı vurgulanmaktadır. Ayrıca STK'lar tarafından okullara maddi ve manevi destek sağlandığı, bu desteklerin genelde ekipman, materyal, malzeme, kitap, nakdi yardım ve uzman desteği şeklinde olduğundan bahsedilmiştir. Sivil toplum kuruluşlarından özellikle de Kızılay'ın bizzat okullara gelip faaliyetler gerçekleştirilmesi noktasında her türlü maddi ve manevi desteği sunması öğrencilerin gelişimine ve okulların proje ve etkinliklerine önemli ölçüde katkı verdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Okul yöneticilerinin STK'lar ile ilişkilerindeki olumsuz deneyimlerinin, genellikle işleyiş ve yönetim sorunları olduğu, sivil toplum kuruluşlarının verdikleri destekler karşılığında düzenledikleri kişisel bir faaliyete okullardan öğrenci ve personel katılımı istedikleri vurgulanmıştır. Bu zorunlu katılım baskıları yönetici, öğretmen ve öğrencilerin motivasyonlarını düşürdüğü ve faaliyetlerin gerçek amacından sapmasına neden olduğu görülmüştür. STK'ların düzenlediği faaliyetlere katılım baskısı neticesinde okul yöneticileri ile STK'lar arasındaki işbirliğinin bozulduğu, iletişimde kopukluklar meydana geldiği, ayrıca

bazı STK'ların faaliyetlere yeterince hassasiyet göstermediği, iletişim kanallarını kapattığı ve eğitim-öğretim süreçlerinden uzak kaldığı vurgulanmıştır. Bunun yanında bazı STK'ların siyasi partiler ile iç içe olmalarının, yöneticilere ideolojik bir yaklaşım sergilemelerinin, ayrımcılık yapmalarının olumsuz etkiler yarattığı ve bu nedenle bazı yönetici ve öğretmenlerin, STK'lar ile arasındaki iletişim ve işbirliği sürecini ve faaliyetlerin işleyişini sekteye uğrattığı görülmüştür. Bu olumsuz durumların, yöneticileri bazı STK'lardan uzak durmaya ittiği söylenebilir.

Yedinci alt araştırma sorusuna yönelik sonuçlara bakıldığında, okul yöneticilerinin sosyal medyadan kaynaklı sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin işleyişine dair deneyimlerine yönelik bulgular analiz edilmiştir. Sosyal medyanın sağladığı faydalar öncelikle artık sosyal medyanın okulların dışı açılan yüzü olduğu, sosyal medyada yapılan paylaşımların okulun tanınırlığını, görünürliğini arttırdığı ve okul adına iyi bir reklam yapma, çevrede tanınma, okulu tanıtma aracı olduğu vurgulanmıştır. Ayrıca sosyal medya mecraları ile duyuruların hızlı bir şekilde yapıldığı, paydaşların anında bilgilendirildiği, özellikle sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin işleyiş noktasında sürece olumlu anlamda katkı sunduğu görülmüştür. Sosyal medyanın okulun planladığı proje ve faaliyetlerin gerçekleşmesi noktasında maddi destek sağlama, bağış, iase, materyal bulma, ulaşım için araç bulma vs. gibi katkılar sunması faaliyetlerin gerçekleşmesinde önemli rol oynadığı görülmüştür. Ayrıca sosyal medyada yapılan paylaşımlar sayesinde başta veliler olmak üzere okulun diğer paydaşlarının faaliyetlere daha fazla katılım sağlama isteği oluşturduğu, özellikle velilerin okullarda düzenlenen etkinliklere karşı bakış açılarını olumlu anlamda değiştirdiği ve bu durumun da yönetici ve öğretmenlerin motivasyonlarını arttırdığı ve okulların bu sayede planlanmak istenilen tüm faaliyetleri gerçekleştirme imkanı buldukları görülmüştür. Sosyal medya aracılığı ile diğer okulların paylaşımlarındaki iyi örnek olabilecek gösterimlerin, faaliyetlerin görülmesi, feyz alınması, bu sayede örnek faaliyetlerin her okulda uygulanmasına ve faaliyetlerin işleyiş sürecine sosyal medyanın önemli ölçüde destek sağladığı vurgulanmıştır. Bunun yanında sosyal medyanın, okul-veli ve okul-diğer tüm paydaşlar arasında iletişim kolaylığı sağladığı, haberleşmenin daha hızlı yapıldığı ve bu sayede okulun sosyal faaliyetler ya da bir başka iş ve işlemlerinde işleyiş hızlandırdığı ve sürece olumlu katkı sağladığı görülmüştür.

Sosyal medyadan kaynaklı olumsuz deneyimlerin, sosyal medya kullanımı ve bunun için zorlama, başta üst kademe yöneticileri olmak üzere diğer paydaşların baskı oluşturmaları ve bu baskılar neticesinde sosyal medyada sürekli paylaşım yapma durumu, her şeyi paylaşmanın bir alışkanlık haline gelmesi gibi durumların yönetici ve öğretmenleri zora

soktuğu, faaliyetlere olumsuz etki ettiği, faaliyetlerin verimini düşürdüğü ve faaliyetlerin amacı dışına çıkmasına neden olduğu görülmüştür. Başta veliler olmak üzere diğer paydaşların sosyal medya aracılığı ile gönderdikleri mesajlar, paylaşımların altına yapılan yorumlar, sosyal medyada kullanılan iletişim dilinin, okul ile tüm paydaşlar arasında iletişimde kopukluğa, ilişkilerde zayıflığa, okul hakkında kötü imaj oluşmasına yol açtığı, ayrıca işbirliği sürecini ve faaliyetlerin işleyişini sekteye uğrattığı görülmüştür. Bunun dışında sosyal medyanın, özellikle velilerin yapıcı olmayan uygunsuz eleştirileri, yönetici ve velileri karşı karşıya getirdiği, ayrıca sosyal medyada paylaşılan fotoğraflar, vidyolar vs. sorun olabildiği ve veli ya da başka paydaşların bunu şikayet edebildiği, sosyal medya ile okul yönetimine yön vermeye çalışılması gibi olumsuz etkiler gösterdiği vurgulanmıştır.

Araştırmada, katılımcıların okul dış çevre paydaşları ile kurdukları ilişkiler açısından bakıldığında, okul yöneticilerinin okul dış çevre paydaşları arasında en yoğun ilişkiyi ailelerle kurdukları açıkça görülmüştür. Aileler, okulların en önemli paydaşları olarak sürekli etkileşim ve iletişim halinde olunan birinci öncelik olarak vurgulanmıştır. Bunun yanı sıra sosyal medya, yöneticilerin okulun diğer paydaşları ile en çok iletişim kurduğu paydaş olarak dikkat çekmektedir. Okul yöneticilerinin amirleri ile yani üst kademe yöneticileriyle, yerel yönetimlerle ve sivil toplum kuruluşlarıyla da etkileşim ve iletişim halinde oldukları görülmektedir. Bu paydaşlar, sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerde okulun destek aldığı ve işbirliği yaptığı gruplar olarak belirtilmiştir.

Aileler, sosyal medya, yerel yönetimler ve üst kademe yöneticileri ile olan ilişkilerin yoğunluğu, okul yönetimlerinin bu paydaşlarla sürekli etkileşim halinde olduğunu ve etkinliklerin başarıyla yürütülmesi için önemli olduğunu göstermiştir. Ayrıca okul yöneticilerinin en az ilişki kurduğu, iletişim sağladığı ve işbirliği yaptığı paydaşlar sendikalar ve siyasi partiler olarak dikkat çekmiştir.

Tartışma

Bu araştırmada, okul yöneticilerinin okul dış çevre paydaşları ile ilişkilerinde sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin işleyişine dair deneyimleri incelenmiştir. Araştırmada elde edilen sonuçlar doğrultusunda çeşitli paydaşlarla ilişkilerde yaşanan olumlu ve olumsuz deneyimlere ilişkin tartışmalar aşağıda sunulmuştur:

Araştırmada aileler ile ilişkilerde, ailelerin okul yönetimine maddi destek sağlama noktasında, bağış, iase ve araç/gereç temini gibi katkılarının olduğunu, öğrencilere ilgi, alaka gösterdikleri, etkinliklere katılım sağladıkları ve bu gibi olumlu desteklerin öğrencilerin sosyal gelişimine ve akademik başarısına, okulun proje ve etkinliklerine önemli ölçüde

olumlu etki sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Okul yöneticisi ve veli iletişimi hususunda, etkili ve güçlü iletişimin, okul-veli ilişkilerini güçlendirdiği, işbirliğini arttırdığı ve velinin okulu daha çok sahiplendiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlar, mevcut literatür ile uyumludur ve aile katılımının öğrenci başarısı üzerindeki olumlu etkilerini desteklemektedir.

Yapılan araştırmalar, aile katılımının çocukların akademik başarıları ve psiko-sosyal gelişimleri üzerinde olumlu etkileri olduğunu göstermektedir. Hoover-Dempsey ve Sandler (1997), ailelerin eğitim sürecine katılımının çocukların motivasyonunu artırdığını ve akademik başarılarını olumlu yönde etkilediğini belirtmiştir. Ayrıca Furrer ve Skinner (2003), ailelerle güçlü ilişkilerin çocukların okula bağlılıklarını ve akademik performanslarını artırdığını vurgulamaktadır.

Araştırmada elde edilen sonuçlar, ailelerin maddi yetersizliklerinin oluşu, bazı ailelerin isteksizliği, okuldaki işleyişe planlama ve uygulama aşamalarında aşırı müdahil olmaları ve güvenlik konusundaki kaygıları gibi olumsuz durumlar ortaya çıkmıştır. Bu olumsuz durumların literatürde desteklendiği görülmektedir. Goodman vd. (2010), ailelerin maddi kaynaklarının yetersizliğinin, çocukların okulda ihtiyaç duydukları destekleri alamamalarına yol açabileceğini belirtmiştir. Aynı zamanda ailelerin çocuk ve okuluna aşırı müdahil olmalarının, çocukların bağımsızlıklarını engelleyerek psiko-sosyal gelişimlerini olumsuz etkileyebileceğini vurgulamaktadır.

Araştırmada bazı velilerin, sosyal, kültürel ve sportif faaliyetleri gereksiz gördüğü ve akademik başarıya daha fazla önem verdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca veli isteksizliğinden dolayı faaliyetlere yetersiz ilgi ve düşük katılımın olması, iletişimde kopukluk ve hesap sorucu bir tavır sergileme gibi olumsuz durumların ortaya çıktığı vurgulanmıştır. Ailelerin yetersiz ilgi ve katılım göstermesi, faaliyetleri gereksiz görme gibi sorunları da literatürde yer bulduğu görülmektedir. Harris ve Goodall (2008), ailelerin eğitim sürecine yeterince katılmamalarının, çocukların akademik başarısını olumsuz etkileyebileceğini ifade etmiştir. Ayrıca, ailelerin okullarla iletişim kurmada yaşadığı zorluklar ve sorumluluk almada isteksizlik gibi durumlar, aile-okul işbirliğinin güçlendirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Bu sonuçlar, aileler ile okullar arasındaki işbirliğinin güçlendirilmesi gerektiğini göstermektedir. Velilerin eğitim sürecine daha aktif katılımını sağlamak ve bu katılımın engellerini ortadan kaldırmak için gayret sarf edilmelidir.

Araştırmada üst kademe yöneticileri ile ilişkilerde, üst kademe yöneticilerinin düzenlenen sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlere bizzat katılım sağlamalarının, okulun projelerine ve faaliyetlerine önemli ölçüde destek sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca üst kademe yöneticilerinin yönetici ve öğretmenlere teşekkür/başarı belgesi vermesi, etkinliklerde

görünür olup moral ve motivasyonu artırması okuldaki yönetici ve öğretmenlerin bu tür faaliyetlerde daha fazla yer almalarını, okula olan bağlılıklarının artmasını ve okul ile üst kademe yönetimi arasındaki ilişkileri güçlendirdiği vurgulanmıştır. Bu sonuçlar mevcut literatür ile uyumludur. OECD'nin raporuna göre okul liderliğinin, öğrencilerin öğrenme ortamları üzerinde güçlü bir etkiye sahiptir. Okul liderleri ve öğretmenlerin karar alma süreçlerinde daha fazla özerkliğe sahip olmaları, etkili öğrenme ortamları yaratmalarını sağlar. Bu bağlamda, okul liderlerinin desteklenmesi ve moral motivasyon sağlanması önemlidir (OECD, 2018). Afyon Kocatepe Üniversitesi'nde yapılan bir çalışmada ise, okul yöneticilerinin liderlik rollerinde üst kademe yöneticilerden aldıkları desteğin, okulların işleyişini ve öğrenci başarısını olumlu etkilediği belirtilmiştir (Terzioğlu, 2019). Bu destek, yöneticilerin motivasyonunu artırmakta ve okulların performansını yükseltmektedir.

Okullarda fiziki mekan ve maddi yetersizlik noktasında sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin gerçekleştirilmesi için bütçenin yetersiz kalışının veya bütçe bulunamayışının, ayrıca fiziki alt yapının yetersiz oluşunun en ciddi sorunların başında geldiği ve bu durumun okul yöneticilerinin motivasyonunu düşürdüğü ve işleyiş sekteye uğrattığı sonucu ortaya çıkmıştır. Uysal (2013) çalışmasında, fiziki imkânların yetersizliğinin ve maddi destek eksikliklerinin, okul yönetimlerinin karşılaştığı yaygın sorunlardan olduğundan bahsetmektedir. Türkiye'de yapılan araştırmalarda, özellikle kırsal bölgelerdeki okulların bu tür eksikliklerden ciddi şekilde etkilendiğini, bu durumun okul yöneticilerinin moralini olumsuz etkileyebildiğini ve okulların genel performansını düşürebildiğini belirtmiştir.

Araştırma sonuçlarına göre, yaşanan prosedürel zorluklar, yazışma ve izin sürecindeki aksaklıklar ile gecikmeler, üst kademe yöneticileri ile okul yöneticileri arasındaki ilişkinin zayıflaması, motivasyonlarının düşmesi gibi olumsuzlukların ön plana çıkmasına ve yönetici ve öğretmenlerin faaliyetlerde görev almak istememesine neden olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yücel (2019), prosedürel zorluklar ve izin süreçlerindeki gecikmelerin, eğitim yöneticilerinin karşılaştığı önemli sorunlar arasında olduğunu ve bu tür bürokratik engellerin, yöneticilerin işlerini etkin bir şekilde yapmalarını zorlaştırdığını, motivasyonlarını düşürdüğünü belirtilmiştir. Eğitimde liderlik rolünü üstlenen yöneticilerin bu tür engellerle başa çıkmak için daha fazla özerkliğe ve destekleyici politikalara ihtiyaçları vardır.

Araştırmada yerel yönetimler (belediyeler) ile ilişkilerde, belediyelerin kitap temini, kostüm/kılık, kıyafet ve materyal temini, ulaşım için okullara araç tahsis etmesi, fiziki mekanları düzenlemesi ve yer tahsis etmesi gibi katkılar sundukları sonucuna ulaşılmıştır. Bu gibi olumlu katkıların başarı elde edilmesinde ve faaliyetlerin gerçekleştirilmesinde ve büyük rol oynadığı ortaya çıkmıştır. Brookings Enstitüsü'nün raporuna göre, yerel yönetimlerin

okullara sağladığı destek, öğrenci ve ailelerin refahını artırmakta önemli rol oynamaktadır. Yerel yönetimlerin, eğitim-öğretim dışı saatlerde de kullanılabilecek tesisler sağlaması, toplumun genel faydasını artırmaktadır. Bu tür destekler, eğitim ortamlarını iyileştirerek öğrenci başarısını artırabilir (Brookings İnstitute, 2022).

Araştırma sonuçlarına göre, yerel yönetimler tarafından coğrafi ayrımcılık, merkez/taşıra ayrımı yapılmasının, eşitsizliğe ve adaletsizliğe sebebiyet verdiği ortaya çıkmıştır. Bayhan ve Nuhoglu (2024) yaptıkları çalışmada, yerel yönetimlerin okullara sağladığı desteğin bazen yetersiz kaldığını bildirmişlerdir. Özellikle kırsal bölgelerdeki okullar, ulaşım ve malzeme eksikliklerinden ciddi şekilde etkilendiğini ve bu durumun ise eğitim kalitesini düşürmekte ve öğrenci başarısını olumsuz etkilediğini belirtmişlerdir. Bu sorunların çözümü için yerel yönetimlerin desteği arttırılmalı ve siyasi müdahaleler minimize edilmelidir.

Yapılan literatür incelemeleri, araştırmanın sonuçları ile büyük ölçüde paralellik göstermektedir. Brookings Enstitüsü'nün bulguları, yerel yönetimlerin sağladığı desteklerin eğitim kalitesini ve öğrenci başarısını artırma potansiyelini vurgulamaktadır. Bu araştırmanın bulguları da benzer şekilde yerel yönetimlerin araç temini, malzeme ve personel desteği gibi katkılarının önemli olduğunu göstermektedir.

Öte yandan, Türkiye'de yapılan çalışmalar, özellikle kırsal bölgelerde yerel yönetimlerin desteğinin yetersiz kaldığını ve bu durumun eğitim kalitesini olumsuz etkilediğini belirtmektedir. Bu sonuçlar, araştırmamızda da yer alan yerel yönetimler tarafından coğrafi ayrımcılık, merkez/taşıra ayrımı yapılmasının, eşitsizliğe ve adaletsizliğe sebebiyet verdiği gibi sorunlarla örtüşmektedir.

Araştırmada siyasi partiler ile ilişkilerde, siyasi parti temsilcilerinin etkinliklerde protokolde yer almalarının yöneticilerin moral ve motivasyonlarını arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca lojistik destek olarak, bazı siyasi partilerin okullara ulaşım desteği, materyal desteği ve kitap desteği sağladığı ve bu desteklerin okullarda düzenlenen sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin gerçekleşmesinde önemli rol oynadığı ortaya çıkmıştır. Bu olumlu desteklerin yanında özellikle okula kayıt dönemi sürecinde sene başlarında bazı siyasi parti temsilcilerinin siyasi güçlerini kullanarak öğrenci kayıtlarında okul yöneticisi üzerinde baskı kurması, siyasi partilerle yeterli ve etkili bir iletişim kurulamadığını, yeterince işbirliği yapılmadığını ve yöneticilerin siyasi partilerden uzak durma gibi olumsuzluklar yaşandığı da tespit edilmiştir. İngiltere'de yapılan bir araştırmada, siyasi partilerin eğitime sağladığı materyal desteği ve etkinliklere katılım sağlama gibi katkıların, eğitimin geliştirilmesine yardımcı olabileceği, ancak bu katkıların siyasetten bağımsız bir şekilde yapılması gerektiği

vurgulanmaktadır (Weinberg, 2022). Bu durum, araştırma sonuçları ile örtüşmektedir; siyasi partilerin okullara sağladığı desteğin, eğitim kalitesini artırabileceği görülmüştür.

Siyasetin eğitime müdahalesi ve bu müdahalelerin eğitim süreçlerini olumsuz etkilemesi, çeşitli çalışmalarda vurgulanan bir sorundur. Türkiye'de yapılan çalışmalar benzer sonuçlar ortaya koymaktadır. Bayhan ve Nuhoğlu (2024) tarafından yapılan bir çalışmada, yerel yönetimlerin ve siyasi partilerin okullara müdahalesinin eğitim süreçlerini olumsuz etkilediği ve okulların tarafsız bir şekilde yönetilmesini zorlaştırdığı belirtilmiştir. Ayrıca siyasi müdahaleler eğitim reformlarını ve okulların bağımsız çalışmasını zorlaştırmaktadır. Siyasi partilerin okullara müdahalesi, okul yönetimlerinin tarafsız bir şekilde işleyişini engelleyebilir ve bu durum eğitim kalitesini düşürebilir.

Literatürde yer alan çalışmalar ile bu araştırma sonuçları arasında büyük ölçüde paralellik bulunmaktadır. Hem uluslararası çalışmalar hem de Türkiye'deki araştırmalar, siyasi partilerin eğitime müdahalesinin olumsuz etkilerini vurgulamaktadır. Bu nedenle, okulların siyasi etkilerden bağımsız bir şekilde faaliyet göstermesi için gerekli önlemler alınmalı ve bu süreçlerde şeffaflık sağlanmalıdır.

Araştırmada sendikalar ile ilişkilerde, sendikaların okullara araç desteği, yer/mezan desteği, kitap bağıışı ve materyal temini gibi destekleri olduğu, bunun yanında sendikaların üye öğretmenlerine yönelik gezi, tiyatro, halı saha maçları vs gibi etkinlikler düzenlediğı, ayrıca sendikaların az da olsa öğrencilere yönelik sosyal, kültürel ve sportif faaliyetler de düzenledikleri sonuçları ortaya çıkmıştır. Ayrıca sendikalarla ilişkilerin genellikle öğretmenlerin özlük hakları üzerine yoğunlaştığı vurgulanmıştır. Literatür de araştırma sonuçlarımızla paralellik göstermektedir.

Pala Kaplan (2015), sendikaların ülkemizde eğitim politikalarına belirli konularda etki ettikleri, bunun dışında genellikle öğretmenlerin maddi kazanım ve özlük hakları gibi husularda işbirliği yaptıklarını belirtmiştir.

Erdoğan ve Güneş Karaman (2016) çalışmalarında, sendikaların okulların fiziki koşullarını iyileştirme noktasında destek sağlamaları gerektiğini belirtmiştir. Bunun dışında sendikaların üyelerin katılım sağlayabildiğı sinema, tiyatro kurslar gibi sosyal faaliyetler gerçekleştirdiklerini belirtmiştir.

Araştırmada sivil toplum kuruluşları ile ilişkilerde STK'ların, okullara maddi ve manevi destek sağlandığı, bu desteklerin genelde ekipman, materyal, malzeme, kitap, nakdi yardım ve uzman desteği şeklinde olduğu vurgulanmıştır. Sivil toplum kuruluşlarının eğitim sistemine olan katkıları, çeşitli araştırmalarda geniş bir şekilde ele alınmıştır. Sivil toplum

kuruluşları, eğitim programlarının geliştirilmesine, öğretmen eğitimi ve öğrenci destek hizmetlerine önemli katkılar sağlamaktadır. Örneğin, Bergmueller'in (2016) çalışması, küresel eğitim projeleri aracılığıyla STK'ların okullarla işbirliği yaparak eğitim kalitesini artırdığını göstermektedir. Bu sonuçlar, araştırmada belirtilen eğitim desteği ve sosyal faaliyetlerin önemini desteklemektedir.

Sivil toplum kuruluşlarının, okullarla işbirliğinde karşılaşılan sorunlar arasında iletişim eksiklikleri ve destek yetersizlikleri önemli yer tutmaktadır. Bazı STK'ların faaliyetlere yeterince hassasiyet göstermediği, iletişim kanallarını kapattığı ve eğitim-öğretim süreçlerinden uzak kaldığı vurgulanmıştır. Bunun yanında bazı STK'ların siyasi partiler ile iç içe olmalarının, yöneticilere ideolojik bir yaklaşım sergilemelerinin, ayrımcılık yapmalarının olumsuz etkiler yarattığı ve bu nedenle bazı yönetici ve öğretmenlerin, STK'lar ile arasındaki iletişim ve işbirliği sürecini ve faaliyetlerin işleyişini sekteye uğrattığı görülmüştür. STK'ların eğitimdeki rolünün düzenleyici faktörler tarafından sıkça engellendiği ve bu durumun etkin işbirliği sağlamayı zorlaştırdığı belirtilmiştir. Ayrıca, sivil toplum kuruluşlarının faaliyetlerinin genellikle okul sistemlerinde parçalanmaya yol açabileceği ve bu durumun eğitim eşitsizliklerini artırabileceği de vurgulanmaktadır.

Sivil toplum kuruluşları ile okullar arasındaki işbirliğinin güçlendirilmesi, eğitim kalitesinin artırılması için kritik öneme sahiptir. Penn GSE (2018) çalışması, okul ve toplum arasında daha güçlü bağlantılar kurmanın, öğrencilerin akademik başarılarını ve sosyal becerilerini geliştirebileceğini göstermektedir. Ayrıca okul-temelli topluluk işbirliğinin öğrenci öğrenme sonuçlarını ve toplumsal dönüşümü olumlu yönde etkilediğini vurgulanmaktadır.

Literatürde yer alan çalışmalar ile bu araştırmadaki sonuçlar arasında büyük ölçüde paralellik bulunmaktadır. Araştırmalar, sivil toplum kuruluşlarının eğitim sistemine katkılarının önemini ve bu süreçte yaşanan iletişim ve destek sorunlarını vurgulamaktadır. Bu nedenle, STK'lar ile okullar arasındaki işbirliğinin daha sıkı bir şekilde koordine edilmesi ve iletişim kanallarının güçlendirilmesi gerekmektedir.

Sosyal medya kullanımı noktasında ortaya çıkan sonuçlar, sosyal medyanın eğitim alanında kullanımının olumlu ve olumsuz etkilerinin bulunduğunu göstermektedir. Olumlu etkiler olarak, sosyal medyada duyuruların hızlı bir şekilde yapıldığı, paydaşların anında bilgilendirildiği, yapılan paylaşımların okulun tanınırlığını, görünürlüğünü arttırdığı, okul adına iyi bir reklam yapma, çevrede tanınma, okulu tanıtma aracı olduğu, ayrıca maddi destek sağlama, bağış, iase, materyal bulma, ulaşım için araç bulma vs. gibi katkılar sunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu durumun da yönetici ve öğretmenlerin motivasyonlarını arttırdığı ve

paydaşlar ile iletişimi güçlendirdiği vurgulanmıştır. Literatür ile araştırma sonuçlarının desteklendiği görülmektedir.

Raut ve Patil (2016) çalışmalarında, sosyal medyanın eğitim kurumlarının tanınırlığını arttırmada etkili bir araç olarak kullanılabildiğini ve sosyal medya platformlarının eğitim kurumlarının etkinliklerini, başarılarını ve programlarını geniş kitlelere duyurmasına olanak tanıdığını belirtmiştir.

Singh vd. (2016) yaptıkları çalışmada, velilerin sosyal medya aracılığıyla çocuklarının eğitim süreçlerine daha aktif bir şekilde katılabildiklerinden, okul etkinliklerinden haberdar olabildiklerinden ve diğer velilerle iletişim kurabildiklerinden bahsetmiştir. Bu durumun, veli-öğretmen iletişimini güçlendirdiği ve eğitim sürecine daha fazla destek sağladığı söylenebilir.

Aman vd. (2019) çalışmalarında, sosyal medya platformlarının öğrencilerin sorularını anında sormasına ve öğretmenlerin hızlı geri bildirim vermesine olanak tanıdığını belirtmiştir.

Sengupta ve Vaish (2023) yaptıkları çalışmada, öğretmenlerin sosyal medyayı mesleki kimliklerini geliştirmek için nasıl kullandıklarını incelemişlerdir. Çalışma, öğretmenlerin sosyal medyayı diğer öğretmenlerle bağlantı kurmak, fikir alışverişinde bulunmak ve mesleki gelişim fırsatları hakkında bilgi edinmek için kullandıklarını göstermiştir. Ayrıca çalışma, sosyal medyanın öğrenciler ve eğitimciler arasında iletişim ve işbirliği için yararlı bir araç olabileceğini, ancak aynı zamanda dikkat dağıtıcı ve eşitsizliklere yol açabileceğini de göstermiştir.

Mondal ve arkadaşları (2024) ise, öğretmenlerin sosyal medyayı nasıl kullandıklarını ve bu kullanımın eğitim üzerindeki etkisini araştırmıştır. Çalışma, öğretmenlerin sosyal medyayı mesleki gelişim için kullandıklarını ve bu kullanımın öğretmenlerin bilgi ve becerilerini geliştirmelerine yardımcı olduğunu göstermiştir.

Olumsuz etkilerin, başta üst kademe yöneticileri olmak üzere diğer paydaşların sosyal medyada sürekli paylaşım yapma baskısı oluşturmaları, bunun dışında başta veliler olmak üzere diğer paydaşların sosyal medya aracılığı ile gönderdikleri mesajlar, yapılan yorumlar, sosyal medyada kullanılan iletişim dili, velilerin yapıcı olmayan uygunsuz eleştirileri, yönetici ve velileri karşı karşı getirdiği, ayrıca sosyal medyada paylaşılan fotoğraflar, videolar vs. sorun olabildiği ve veli ya da başka paydaşların bunu şikayet edebildiği, sosyal medya ile okul yönetimine yön vermeye çalışılması olduğu vurgulanmıştır.

Sosyal medya platformlarında sürekli olarak paylaşım yapma beklentisi, öğrenciler üzerinde baskı oluşturabilir. Bu durum, öğrencilerin zaman yönetimini zorlaştırabilir ve dikkat dağınıklığına yol açabilir. Raut ve Patil (2016) çalışmalarında, sosyal medya

kullanımının bu tür olumsuz etkilerine değinmişlerdir.

Sosyal medya, öğrencilerin hızlı ve yüzeysel bilgi tüketimine yönelmesine neden olabilir, bu da kritik düşünme becerilerini zayıflatabilir. Stanford Üniversitesi tarafından yapılan bir araştırma, sosyal medya kullanımının öğrencilerin derinlemesine düşünme ve analiz yapma yeteneklerini azalttığını ortaya koymuştur (Wineburg vd., 2016). Sosyal medyada yayılan yanlış bilgiler, öğrencilerin yanlış bilgi edinmesine ve bu bilgileri doğruymuş gibi kullanmasına neden olabilir. Unika (2019), sosyal medya dezenformasyonun öğrencilerin akademik başarılarını olumsuz etkileyebileceğini ve eğitim süreçlerini zorlaştırabileceğini belirtmiştir.

Araştırmada ortaya çıkan sonuçlar ile literatürdeki çalışmalar arasında benzerlik görülmektedir ancak, literatürde ki çalışmaların daha çok sosyal medya kullanımı ve öğrenci üzerine yapılan çalışmalar olduğu görülmektedir.

Araştırmada, okul yöneticilerinin okul dış çevre paydaşları arasında en yoğun ilişkiyi ailelerle kurduğu açıkça görülmüştür. Aileler, okulların en önemli paydaşları olarak sürekli etkileşim ve iletişim halinde olunan birinci öncelik olarak vurgulanmıştır. Epstein (1995) çalışmalarında, aile katılımının öğrencilerin akademik başarısını artırmada önemli rol oynadığını belirtmiştir. Aynı şekilde, Harris ve Goodall (2008), ailelerin okul yönetimine aktif katılımının okulun genel başarısını olumlu yönde etkilediğini ortaya koymuştur. Literatür ile araştırmanın sonuçları paralellik göstermektedir; ailelerin eğitim sürecine dâhil olması, okul yönetiminin başarısını artırmaktadır.

Aileler dışında sosyal medya, yöneticilerin okulun diğer paydaşları ile en çok iletişim kurduğu paydaş olarak dikkat çekmektedir. Sosyal medya, okul yöneticileri için etkili bir iletişim aracı olarak kullanılmaktadır. Greenhow ve Robelia (2009), sosyal medyanın eğitim kurumları için güçlü bir tanıtım ve iletişim aracı olduğunu belirtmişlerdir. Araştırma sonucunda da sosyal medyanın iletişimi güçlendirdiği ve topluluk katılımını artırdığı görülmüştür.

Araştırma sonucuna göre; okul yöneticilerinin amirleri ile yani üst kademe yöneticileriyle, yerel yönetimlerle ve sivil toplum kuruluşlarıyla da etkileşim ve iletişim halinde oldukları görülmektedir. Anderson-Butcher ve Ashton (2004) yaptıkları çalışmalarında, sivil toplum kuruluşlarının eğitimdeki rolünün, öğrenci gelişimini desteklemek için önemli olduğunu, ancak bu işbirliklerinin daha etkin hale getirilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Öneriler

Araştırmadan elde edilen bulgular neticesinde şu öneriler geliştirilmiştir:

- Velilerle güçlü iletişim kurularak işbirliği ve okulu sahiplenme duygusu artırılabilir. Bunun için okul-aile birliği daha işlevsel hale getirilebilir.
- Velilerin sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlere daha fazla ilgi göstermeleri için farkındalık artırıcı eğitimler ve bilgilendirme toplantıları yapılabilir.
- Üst kademe yöneticilerin sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlere desteklerini arttırmak ve katılımlarını sağlamak için düzenli olarak bilgilendirme toplantıları düzenlenebilir.
- Prosedürlerin karmaşıklığını ve izin süreçlerindeki gecikmeleri azaltmak için okul yönetimleri ve üst kademe yöneticileri arasında daha etkili bir iletişim ve koordinasyon sağlanabilir.
- Yerel yönetimlerin okullara sağladığı araç, malzeme ve personel desteğinin artırılması için yeni politikalar belirlenebilir.
- İletişimde kopukluk ve koordinasyon eksikliğini gidermek için düzenli toplantılar gerçekleştirilebilir ve işbirliği platformları oluşturulabilir.
- Okul yönetimleri, siyasi partilerle iletişimde tarafsızlık ve uzak durma ilkelerini benimseyerek, eğitim süreçlerinin politize olmasını önleyebilirler.
- Protokol sorunları ve resmi prosedürlerdeki zorlukların aşılması için iletişim kanalları oluşturulabilir.
- Sendikaların maddi ve manevi katkılarını artırabilmek için ortak projeler ve etkinlikler düzenlenebilir.
- Sendikaların siyasi etkilerden bağımsız hareket etmeleri teşvik edilebilir ve bu konuda farkındalık yaratılabilir.
- Sivil toplum kuruluşlarının eğitim desteği, sosyal ve kültürel faaliyetlerdeki katkıları artırılabilir.
- Sivil toplum kuruluşlarının eğitim süreçlerine daha fazla entegre edilmesi için ortak projeler ve etkinlikler düzenlenebilir.
- Sosyal medyanın olumlu etkilerini artırmak için okul yönetimleri ve öğretmenler, sosyal medya kullanımı ve yönetimi konusunda eğitimler alabilirler.

- Sosyal medya platformlarında okulların tanınırlığını artırmak için düzenli ve kaliteli içerik paylaşımı yapılabilir.
- Sosyal medyada dezenformasyon ve yanlış bilgilerin önüne geçmek için yetkililerle işbirliği yapılabilir ve yasal düzenlemeler oluşturulabilir.
- Sosyal medyada hızlı duyuru ve bilgilendirme yapılarak, veliler ve diğer paydaşlarla etkili iletişim sağlanabilir.
- Okul yöneticilerinin büyük çoğunluğunun aileler ve üst kademe yöneticileri haricinde ideolojik ve siyasi olmaları gerekçesi ile iletişim kurmaktan, işbirliği yapmaktan geri durduğu sendikalar, siyasi partiler ve STK'lar gibi okulun dış çevre paydaşları ile okul yönetimleri arasında daha güçlü bir işbirliği ve koordinasyon sağlanabilir.
- Eğitim süreçlerinde şeffaflık ve hesap verilebilirlik artırılarak, tüm paydaşların katkıları ve sorumlulukları net bir şekilde belirlenebilir.
- Her okulun çevre şartlarının, yapısının farklılıkları olduğu düşünüldüğünde, sosyal, kültürel ve sportif faaliyetler planlanırken okul yöneticileri ve öğretmenler bulundukları okulların coğrafi konumuna (merkez/taşıra), çevrenin sosyo-ekonomik koşullarına ve öğrencilerin ilgilerine göre faaliyetler gerçekleştirilebilir.
- Sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin akademik başarıya olan olumlu etkileri göz önünde bulundurularak, bu faaliyetlerin desteklenmesi ve yaygınlaştırılması sağlanabilir.
- Sosyal etkinlikler yönetmeliği güncellenip, kâğıt üzerinde kalmaktan kurtarılabilir, etkinlik ve aktivitelerin uygulanabilmesi için daha işlevsel hale getirilebilir.
- Mevcut ilkökul yöneticileri ve sınıf öğretmenleri sosyal etkinlik alanında iyi bir eğitimden geçirilebilir.
- Sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin gerçekleştirilmesindeki en büyük sorunlardan biri zaman yetersizliğidir. İlkokul ders programlarında ve ders saatlerinde değişiklik yapılarak sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin yapılmasına imkân sağlayacak şekilde uygun zaman dilimleri oluşturulabilir ve sosyal etkinliklere ayrılan zamanın verimli ve etkili kullanılması sağlanabilir.
- Sosyal, kültürel ve sportif faaliyetler için fiziksel alt yapı çok önemli bir husustur. Bu bağlamda okullarda sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin uygulanabileceği ortam ve imkânlar geliştirilebilir.

- Milli Eğitim Bakanlığının son iki yıldır uygulamaya koyduğu kırtasiye malzemesi ve temizlik malzemesi ödeneği gibi sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin işleyişi sürecinin sağlıklı yürütülmesi için her okula sosyal faaliyetlerde kullanılmak üzere bütçe (sosyal etkinlikler ödeneği) verilebilir.
- İlkokul ve sonraki kademelerde ölçme değerlendirme uygulamalarının yanında akademik başarıya, sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerinde de etki ettiği bir sistem geliştirilebilir.
- Sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerde görev alan, bu faaliyetlerin gerçekleştirilmesinde büyük rol oynayan öğretmenler ödüllendirilebilir ve ek ücret verilebilir.

Araştırmadan elde edilen bulgular neticesinde araştırmacılar için ise, şu öneriler geliştirilmiştir:

- Bu araştırmanın çalışma grubunu, 2023-2024 eğitim-öğretim yılında Konya İli Akşehir İlçesine bağlı ilkokul kademelerinde görev yapan okul yöneticileri (okul müdürü ve müdür yardımcısı) oluşturmaktadır. Araştırma değişik illerde ya da ülke düzeyinde yapılabilir.
- Aynı araştırma, ortaokul ve lise kademelerinde de yapılabilir.
- Araştırmanın ilkokullardaki yöneticilere ek olarak; öğretmen ve velilere de uygulanarak daha kapsamlı hale getirilmesi yararlı olabilir.

KAYNAKÇA

- Açıkalın, A. (1998). *Toplumsal kurumsal ve teknik yönleriyle okul yöneticiliği*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Adams, K. S. & Christenson, S. L. (2010). Trust and the family-school relationship examination of parent-teacher differences in elementary and secondary grades. *Journal of Psychology*, 38(5), 477–497. [http://dx.doi.org/10.1016/S0022-4405\(00\)00048-0](http://dx.doi.org/10.1016/S0022-4405(00)00048-0)
- Agih, A. A. (2015). Effective school management and supervision: Imperative for quality education service delivery. *African Research Review*, 9(3), 62-74. <http://dx.doi.org/10.4314/afrev.v9i3.6>
- Akar, F. & Nayir, K. F. (2015). Eğitim kurumlarındaki sosyal kulüplerin etkililiğinin incelenmesi: Uygulamada değişim ihtiyacı. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 5(2), 167-186. <http://dx.doi.org/10.14527/pegegog.2015.009>.
- Aksoy, B. & Günbayı, İ. (2016). Eğitim-sen üyesi öğretmenlerin sendikalarından beklentilerine ilişkin görüşleri. *Eğitim, Bilim, Toplum Dergisi*, 14(54), 8-24. <https://search.trdizin.gov.tr/yayin/detay/200153/egitim-sen-uyesi-ogretmenlerin-sendikalarindan-beklentilerine-iliskin-gorusleri>
- Aktuğ, A. (2014). *Okul yöneticilerinin karşılaştıkları sorunlar Şırnak ili Güçlükönak ilçesi örneği* (Yüksek lisans tezi). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 439948)
- Akyol Ekinci, Ş., & Toprakçı, E. (2023). İlçe milli eğitim müdürlüğü yöneticilerinin liderlik stilleri ile okul yöneticilerinin iş doyumunu arasındaki ilişki. *Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(11), 65-86. <https://doi.org/10.56677/mkuefder.1321285>
- Akyürek, S. (2004). *Okul çevre işbirliğinin geliştirilmesi* (Yüksek lisans tezi). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 143856)
- Albayrak, F. (2004). İlköğretim okullarının yönetiminde okul aile birliklerinin okul yönetimine katkısı. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- Alıcıgüzel, İ. (1998). *Çağdaş okulda eğitim ve öğretim*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Alkoç, G. (2003). Okulların çevre ile olan ilişkilerine ilişkin velilerin algı düzeyleri. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Trakya Üniversitesi, Edirne, Türkiye.
- Alpaydın, Y. (2006). *Contribution of municipalities to adult education: İSMEK case / Belediyelerin yetişkin eğitime katkısı: İSMEK örneği* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 188968)
- Aman, J., Nurunnabi, M., & Bano, S. (2019). The impact of social media on learning behavior for sustainable education: Evidence of students from selected universities in Pakistan. *Sustainability*, 11(6), 1683. <https://doi.org/10.3390/su11061683>
- Anderson-Butcher, D., & Ashton, D. (2004). Innovative models of collaboration to serve children, youths, families, and communities. *Children & Schools*, 26(1), 39-53. <https://doi.org/10.1093/cs/26.1.39>
- Ardıç, A. K., & Aslanargun, E. (2020). İlçelerde eğitimin yönetiminde karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri. *Anadolu Eğitim Liderliği ve Öğretim Dergisi*, 8(2), 114-139. <https://dergipark.org.tr/pub/ajeli/issue/59056/827198>

- Arıcan, H. (2009). *Eğitimde çevre faktörleri ve öğretmen üzerindeki stres etkisi*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 303879)
- Arkün, S. (2011). *Fakülte - okul işbirliği için sosyal medya tabanlı bir modelin geliştirilmesi: Okul uygulamaları örneği*. (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 299536)
- Arslan, C. (2014). *Öğretmenlerin sendikal örgütlenmeye ilişkin tutumları ve sendikal örgütlenme nedenleri*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 407637)
- Arslanargun, E., & Bozkurt, S. (2012). Okul müdürlerinin okul yönetiminde karşılaştığı sorunlar. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(2), 349-368. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/223336>
- Asan, E., Asan, H. T., Çapar, D., & Yılmaz, S. (2021). Türk ve yabancı eğitim sendikalarının eğitim politikaları ve insan yetiştirme anlayışına etkilerinin karşılaştırmalı analizi. *The Journal of International Educational Sciences*, (26), 120-131. <https://doi.org/10.29228/INESJOURNAL.46816>
- Ataç, F. (2003). *Öğretmen için öğrenci psikolojisi önce ruhsal eğitim*. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Aydın, A. (2007). *Eğitim psikolojisi*. Ankara: Tek Ağaç Eylül Yayıncılık.
- Aydın, R. & Soydan, M. (2021). Öğretmenlerin sendikal örgütlenmeye yönelik görüşlerinin incelenmesi. *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 11(1), 331-364. <https://doi.org/10.23863/kalem.2021.194>
- Aydoğan, İ. (2006). İlköğretim okullarında okul-çevre ilişkilerinin düzeyi. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 121-136. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/gopsbad/issue/48542/616263>
- Ayhan, S. (1993). *Yerel yönetimlerin eğitim ve kültür işlevleri*. Türk belediyeçilik derneği-konrad adenauer vakfı. Ankara: Erk Yayıncılık.
- Bacak, B., & Kara, C. Ö. D. (2009). Küresel yoksulluğun önlenmesinde sendikaların rolü. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 7(2), 83-98. https://dergipark.org.tr/tr/pub/comuybd/issue/4109/54106#article_cite
- Bal, Ç. (2016). *İşçi sınıfının oluşumunda sendikalaşma süreci*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 426375)
- Balay, R. (2014). *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Balcı, A. (2005). *Açıklamalı eğitim yönetimi terimleri sözlüğü*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Balcı, A., & Aydın, İ. (2003). *Anadolu öğretmen liseleri için eğitim yönetimi*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Balkar, B. (2009). Okul aile iş birliği sürecine ilişkin veli ve öğretmen görüşleri üzerine nitel bir çalışma. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(36), 105-123. <http://www.ajindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423874883.pdf> adresinden edinilmiştir.
- Barth, R. S. (2001). Teacher leader. *Phi Delta Kappan*, 82(6), 443-449. <https://doi.org/10.1177/003172170108200607>
- Başaran, İ. E. (2006). *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi*. Ankara: Ekinoks Yayınları.

- Başaran, İ. E., & Çinkır, Ş. (2013). *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi*. Ankara: Siyasal Yayın Dağıtım.
- Bayrak, A. (2009). Okulların yeni ilköğretim programının uygulanması sürecinde yaşanan yönetsel sorunlar hakkında yönetici görüşleri. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Trakya Üniversitesi, Edirne, Türkiye.
- Baykan, S. Y., & Nuhoglu, H. (2024). Türkiye’de okul yöneticileri konusunda yazılan lisansüstü tezlerdeki eğilimler (2015-2020). *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 26(1), 48-65. <https://doi.org/10.32709/akusosbil.1117490>
- Belediye Kanunu. (2005). *T.C. Resmi Gazete*, 25874, 3 Temmuz 2005.
- Bennis, W., & Nanus, B. (1985). The strategies for taking charge. *Leaders*, New York: Harper. Row, 41. Retrieved from <https://jymrattbasketball.com/wp-content/uploads/2024/02/Leaders-website.doc-1.pdf>
- Bergmüller, C. (2016). Global education and the cooperation of NGOs and schools. *International Journal of Development Education and Global Learning*, 7(3), 47-62. <https://doi.org/10.18546/IJDEGL.07.3.04>
- Bird, T., & Little, J. W. (1985). Instructional leadership in eight secondary schools. *Boulder, Colorado: Center For Action Research, Inc.* <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED263694.pdf>
- Blandford, S. (2016). *Managing professional development in schools*. Londra: Routledge.
- Bozkurt, E., Bayar, A. & Üstün, A. (2018). Okul yöneticilerinin okul çevre ilişkileri ile ilgili sorunları ve çözüm önerileri. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(3), 2561-2574. <https://doi.org/10.17218/hititsosbil.450351>
- Brookings İnstitute. (2022, December). *Why local leaders should champion community schools to improve student, family, and neighborhood well-being*. Washington, DC: Vey, J., S., & Morales J. Retrieved from <https://coilink.org/20.500.12592/bhvwv>
- Bush, T., & Glover, D. (2003). *School leadership: Concepts and evidence*. Nottingham: National College for School Leadership.
- Bursalıoğlu, Z. (2019). *Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Büyükaslan, A., & Kırık, A. M. (2016). *Sosyal medya araştırmaları*. Konya: Çizgi Yayıncılık.
- Büyükboyacı, Ş. (2020). Yöneticilerin iletişim kurma, eğitim ortamı ve çevresi oluşturma yeterliliklerinin değerlendirilmesi. *Eurasian Journal of Teacher Education*. 1(3), 225-242. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ejte/issue/59069/812291>
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2021). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Büyükşehir Belediyesi Kanunu. (2004). *T.C. Resmi Gazete*, 25531, 10 Temmuz 2004.
- Büyüksener, E. (2009). Türkiye’de sosyal ağların yeri ve sosyal medyaya bakış. XIV. *Türkiye’de İnternet Konferansı Bildirileri*. İstanbul: Bilgi Üniversitesi. https://inet-tr.org.tr/inetconf14/kitap/buyuksener_inet09.pdf
- Bynum, S. L. (2011). Utilizing social media to increase student engagement: A study of kern county public schools. (Unpublished Master Thesis). California State University. California, ABD. Retrieved from <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED526312.pdf>

- Can, E. (2022). Okul yönetiminin sorunları: Okul müdürlerinin değerlendirmeleri. *Yaşadıkça Eğitim Dergisi*, 36(2), 402-433. <https://doi.org/10.33308/26674874.2022362411>
- Ceylan, M., & Akar, B. (2010). Ortaöğretimde okul-aile işbirliği ile ilgili öğretmen ve veli görüşlerinin incelenmesi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(2010), 43-64. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/254105>
- Chell, J. (1995). *Introducing principals to the role of instructional leadership. Ssta research centre report. Saskatchewan school trustees association. Regina in Canada.* (Research Report No. Ssta-Rcr-95-14). Retrieved from <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED391222.pdf>
- Çakır, H. (2005). Bir iletişim dili olarak internet. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(19), 71-96. https://dergipark.org.tr/tr/pub/erusosbilder/issue/25118/265210#article_cite
- Çalık, C. (2007). Okul çevre ilişkisinin okul geliştirmedeki rolü: Kavramsal bir çözümleme. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27(3), 123-139. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/gefad/issue/6749/90743>
- Çalışkan, M. S. (2014). *Etkili okul-çevre ilişkisinin okul yöneticileri açısından değerlendirilmesi: Nevşehir ili örneği.* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 358494)
- Çalışkan, M. S., & Güçlü, M. (2014). Etkili okul-çevre ilişkisinde ailenin katkısına ilişkin okul yöneticilerinin görüşleri. *Journal of International Social Research*, 7(34), 750-759. <https://www.sosyalarastirmalar.com/articles/the-views-of-school-administrators-in-the-contributions-of-families-in-schoolenvironment-relationship.pdf> adresinden edinilmiştir.
- Çalışkan, M., & Mencik, Y. (2015). Değişen dünyanın yeni yüzü: Sosyal medya. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, (50), 254-277. https://dergipark.org.tr/tr/pub/abuhssbd/issue/32944/366052#article_cite
- Çelen, M. (2013). Finlandiya'da yerel yönetimler. *Çağdaş Yerel Yönetimler*, 22(2), 83-113. https://cyy.hacibayram.edu.tr/documents/article/3/22/2/4_celen.pdf adresinden edinilmiştir.
- Çelik, N. (2005). Okul-aile ilişkilerinde yaşanan sorunlar. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.
- Çelik, M. (2016). *Eğitim yönetiminde protokol.* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 454519)
- Çelik, S. (2021). İlköğretimde okul-aile işbirliğinin geliştirilmesi: Beklentiler, sorunlar ve çözüm önerileri. *Uluslararası Ders Kitapları ve Eğitim Materyalleri Dergisi*, 4(1), 38-50. <https://doi.org/10.53046/ijotem.878174>
- Çetin, Ş. (2019). Okul müdürlerinin karşılaştığı sorunlar: Nitel bir inceleme. *Kastamonu Education Journal*. 27(4), 1637-1648. <https://doi.org/10.24106/kefdergi.3204>
- Çetinkaya, Z. (2011). Türkçe öğretmen adaylarının iletişim becerilerine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(2), 567-576. https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefdergi/issue/49052/625770#article_cite
- Çilek, A. (2016). *Türkiye'de eğitim sendikalarının etkililiği.* (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 443187)
- Creswell, J. W. (2013). *Educational research: Planning, conducting and evaluating quantitative and qualitative research.* Boston, USA: Pearson.

- Daft, L. (1994) *Management: The four management functions*. Orlando: The Dryden Press.
- Delay, İ. (2001) *Yönetim ve organizasyon-ilkeler ve teoriler stratejiler. Yönetim ve yönetici*. Adapazarı: Sakarya Üniversitesi Yayınları.
- Demirel, Y., Seçkin, Z., & Özçınar, M. F. (2011). Örgütsel iletişim ile örgütsel vatandaşlık davranışı arasındaki ilişki üzerine bir araştırma. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20(2), 33-48. https://dergipark.org.tr/tr/pub/cusosbil/issue/4387/60275#article_cite
- Demirtaş, Y. D. D. H., Üstüner, M., & Özer, N. (2007). Okul yönetiminde karşılaşılan sorunların öğrenci ve okul ile ilgili değişkenler açısından incelenmesi. *Kuram Ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 51(51), 421-455. https://dergipark.org.tr/tr/pub/kuey/issue/10346/126729#article_cite
- Demirtaş, H. (2021). *Okula toplumsal katılım*. R. Sarpkaya (Ed.). *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi*. (s.85–136). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Demirtaş, H., Özer, N., Atik, S. & Kırbaç, M. (2015). Sendikal vatandaşlık davranışı ve sendikal kimlik ilişkisi: Öğretmenler üzerine bir araştırma. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2), 77-93. https://dergipark.org.tr/tr/pub/trkefd/issue/21482/230222#article_cite
- Deniz, L. & Gürültü, E. (2018). Lise öğrencilerinin sosyal medya bağımlılıkları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26(2), 355-367. <https://doi.org/10.24106/kefdergi.389780>
- Döş, İ., & Kır, E. (2013). İlköğretim ve ortaöğretim okullarında sosyal etkinlik ve yönetimi. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 12(3), 527-544. https://dergipark.org.tr/tr/pub/jss/issue/24232/256864#article_cite
- Drucker, F. P. (1994), *Kapitalist ötesi toplum*. İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- Duyan, G. C. (2000). *Aile işlevleri ile ailenin sosyal, demografik ve ekonomik nitelikleri ve yaşam döngüsü arasındaki ilişkiler*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 98635)
- Eisler, R., & Montuori, A. (2001). The partnership organization a systems approach. *OD Practitioner*, 33(2), 11-17. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/259189006_The_Partnership_Organization
- Eilertsen, T., Gustafson, N., & Salo, P. (2008). Action research and the micropolitics in schools. *Educational Action Research*, 16(3), 295–308. <https://doi.org/10.1080/09650790802260208>
- Ekinci, Ş. A., & Toprakçı, E. (2023). İlçe milli eğitim müdürlüğü yöneticilerinin liderlik stilleri ile okul yöneticilerinin iş doyumunu arasındaki ilişki. *Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(11), 65-86. <https://doi.org/10.56677/mkuefder.1321285>
- Eraslan, L. (2012). Günümüz öğretmen sendikacılığının değerlendirilmesi. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum*, 1(1), 59-71. https://dergipark.org.tr/tr/pub/egitimvetoplum/issue/5132/69871#article_cite
- Epstein, J. L. (1995). School-family-community partnerships: Caring for the children we share. *Phi Delta Kappan*, 76(9), 701-712. Retrieved from <https://www.govinfo.gov/content/pkg/ERIC-ED467082/pdf/ERIC-ED467082.pdf>
- Erdoğan, İ. (2002). *Eğitimde değişim yönetimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Erdoğan, Ç., & Demirkasımoğlu, N. (2010). Ailelerin eğitim sürecine katılımına ilişkin öğretmen ve yönetici görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 3(3), 399-431. https://dergipark.org.tr/tr/pub/kuey/issue/10331/126632#article_cite

- Erdoğan, Ç., & Güneş Karaman, H. (2016). Türkiye'deki eğitim sendikalarına yönelik bir inceleme: Amaçlar, beklentiler ve sorunlar. *Sakarya University Journal of Education*, 6(2), 123-140. <https://doi.org/10.19126/suje.62122>
- Eren, H. (2005). *Özel okullar*. İstanbul: Türkiye Özel Okullar Birliği Yayınları.
- Ergün, P. ve Aslan, H. (2023). Okul dışı sosyal etkinliklerde karşılaşılan sorunlar. *Uluslararası Liderlik Eğitimi Dergisi*, 7(2), 61-73. https://dergipark.org.tr/en/pub/ijolt/issue/79366/1369923#article_cite
- Eriş, S. (2012). İlköğretim kurumlarındaki öğretmenlerin okul iklimine ilişkin algılarının öğrenci başarısı ile ilişkilendirilmesi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yeditepe Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.
- Fraenkel, J. R., Wallen, N. E., & Hyun, H. H. (2006). *How to design and evaluate research in education*. New York: McGraw-Hill. [Adobe Digital Editions version]. <https://shorturl.at/loPEX>
- Francisca, O., Inyang, O., & Anike, S. (2016). Pressure groups and governance of secondary education in functional democracy in cross river state, Nigeria. *International Journal of Scientific Research and Management*, 4(8), 4567- 4572. <https://ijsrm.net/index.php/ijsrm/article/view/467> adresinden edinilmiştir.
- Funkhouser, J. E., & Gonzales M. R. (1997). *Family involvement in children's education: Successful local approaches. An idea book*. Washington: Policy Studies Associates, Inc.
- Furrer, C., & Skinner, E. (2003). Sense of relatedness as a factor in children's academic engagement and performance. *Journal of Educational Psychology*, 95(1), 148–162. <https://doi.org/10.1037/0022-0663.95.1.148>
- Genç, N. (2007). *Yönetim ve organizasyon, çağdaş sistemler ve yaklaşımlar*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Geray, C. (1994). Yerel yönetimlerin eğitim ve kültür işlevleri. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 3(6), 3-14. <https://cyy.hacibayram.edu.tr/ArticleRead?id=c88d8d0a-6097-7545-25e0-2c2246d8d27f> adresinden edinilmiştir.
- Gonzalez-DeHass, A. R., Willems, P. P., & Holbein, M. F. D. (2005). Examining the relationship between parental involvement and student motivation. *Educational Psychology Review*, 17(2), 99–123. <https://doi.org/10.1007/s10648-005-3949-7>
- Goodman, A., Lamping, D. L., & Ploubidis, G. B. (2010). When to use broader internalising and externalising subscales instead of the hypothesised five subscales on the strengths and difficulties questionnaire (SDQ): Data from British parents, teachers and children. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 38(8), 1179–1191. <https://doi.org/10.1007/s10802-010-9434-x>
- Görmez, E. (2015). Etkili medya okuryazarlığı eğitimi ve uygulamalarından örnekler. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(1), 93-111. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/bitlissos/issue/3713/49126>.
- Greenhow, C., & Robelia, B. (2009). Old communication, new literacies: Social network sites as social learning resources. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 14(4), 1130-1161. <https://doi.org/10.1111/j.1083-6101.2009.01484.x>
- Grolnick, W. S., Ryan, R. M., & Deci, E. L. (1991). Inner resources for school achievement: Motivational mediators of children's perceptions of their parents. *Journal of Educational Psychology*, 83(4), 508–517. <https://doi.org/10.1037/0022-0663.83.4.508>

- Gül, H. (2006). Çevresel baskı gruplarının okulun genel işleyişine etkileri (Kocaeli İzmit örneği). *Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. (11), 71-84. https://dergipark.org.tr/tr/pub/kosbed/issue/25709/271280#article_cite
- Gül, İ. (2009). Okul yöneticilerinin liderlik yaklaşımlarının okul-çevre ilişkileri üzerinde etkisinin değerlendirilmesi. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- Gül, İ., & Aslan, D. (2016). Okul, aile ve toplum ilişkilerinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(3), 203-218. https://dergipark.org.tr/tr/pub/inuefd/issue/27125/285368#article_cite
- Gündüz, H. (2008). *İlköğretim okullarında örgütsel iklim ile öğretmenlerin iş doyumları arasındaki ilişki (Gaziantep ili örneği)*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 219823)
- Gülşen, C. & Gökyer, N. (2015). *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Gümüş, İ., Kurt, M., Güney-Ermurat, D. & Feyetörbay, E. (2011). Anne-baba tutumu ve okul başarısına etkisi. *Ekev Akademi Dergisi*, 15, 423-442.
- Halis, M. (2000). Örgütsel iletişim ve iletişim tatminine ilişkin bir araştırma. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 14(1). https://dergipark.org.tr/tr/pub/atauniiibd/issue/2681/35172#article_cite
- Harris, A., Day, C. & Hadfield, M. (2003). Teachers perspectives on effective school leadership, *Teachers and Teaching*, 9(1), 67-77. <https://doi.org/10.1080/1354060032000049913>
- Harris, A., & Goodall, J. (2008). Do parents know they matter? Engaging all parents in learning. *Educational Research*, 50(3), 277-289. <https://doi.org/10.1080/00131880802309424>
- Helvacı, M. A., & Aydoğan, İ. (2011). Etkili okul ve etkili okul müdürüne ilişkin öğretmen görüşleri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(2), 41-60. https://dergipark.org.tr/tr/pub/usaksosbil/issue/21648/232728#article_cite
- Hill, N. E., & Craft, S. A. (2003). Parent-school involvement and school performance: Mediated pathways among socioeconomically comparable African, American and Euro-American families. *Journal of Educational Psychology*, 95(1), 74. <https://doi.org/10.1037/0022-0663.95.1.74>
- Hoover-Dempsey, K. V., & Sandler, H. M. (1997). Why do parents become involved in their children's education? *Review of Educational Research*, 67(1), 3-42. <https://doi.org/10.3102/00346543067001003>
- Hoy, W., & Miskel, C. (2010). *Eğitim yönetimi teori, araştırma ve uygulama*. Çeviren: Selahattin Turan. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Işık, Ö. (2011). *Kitle iletişim araçlarının eğitime etkileri hakkında yönetici, öğretmen, veli ve öğrenci görüşleri: Bir durum çalışması*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 280587)
- İnandı, Y. (2021). *Okula toplumsal katılım*. R. Sarpkaya (Ed.). *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi* (s. 351-380). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Jagannathan, S. (2001). The role of nongovernmental organizations in primary education: A study of six NGOs. (Policy research working paper, No. 2530), *The World Bank, World Bank Institute*. Retrieved from <https://ideas.repec.org/p/wbk/wbrwps/2530.html>

- Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu. (2001). *T.C. Resmi Gazete*, 24460, 12 Temmuz 2001.
- Kara C. (2007). *Denizli ilköğretim okullarında okul-çevre ilişkileri üzerine öğretmen görüşleri*. (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 214811)
- Karagöz Kerdak, B. (2006). *Okul yöneticilerinin yönetim süreçleri açısından karşılaştıkları problemler*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 206803)
- Karataş, İ. H. (2008). *Türk eğitim sisteminde sivil toplum kuruluşları: Konumları ve işlevleri*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 219967)
- Kast, F. E., & Rosenzweig, J. E. (1974). *Organizations and management* (Second edition). New York: Mc Graw-Hill.
- Kaşıkcı, B. (2015). *Öğretmen ve müdür yardımcıları görüşlerine göre ilköğretim müdürlerinin yönetim becerileri (Sultangazi örneği)*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 426180)
- Kaya, M. (1988). Ondokuz Mayıs Üniversitesi öğrencilerinin benlik tasarımı (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun, Türkiye.
- Kaya, Y. (2015). *Okul paydaşlarının görüşlerine göre etkili okul geliştirme (Şahinbey ilçesi örneği)*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 425059)
- Keçeci, H. (2012). *Okul müdürlerinin yönetsel yaklaşımlarının incelenmesi (Uşak ili örneği)*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 344664)
- Kırcaburun, K. (2017). *Üniversite öğrencilerinde instagram bağımlılığı, kişilik özellikleri ve kendini sevmeye arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 462312)
- Kışla, T., & Karaoğlu, B. (2011). Üniversite öğrencilerinin e-öğrenme araçlarına yönelik görüşlerinin incelenmesi: Uluslararası bir karşılaştırma. *Ege Eğitim Dergisi*, 12(1), 52-73. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/eged/issue/4906/67223>
- Koç, B., & Doğan, S. (2022). Okul yönetimi nasıl olmalıdır? Bir okul incelemesi. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 11(1), 26-40. <https://doi.org/10.30900/kafkasegt.1380100>
- Koç, M. H. (2012). *İlköğretim kurumlarının finansmanında okul aile birliği modelinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 310968)
- Kolay, Y. (2004). Okul-aile-çevre iş birliğinin eğitim sistemindeki yeri ve önemi. *Milli Eğitim Dergisi*, 164, 46-50. http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/164/kolay.htm adresinden edinilmiştir.
- Koizumi, R. (2000), Anchor points in transitions to a new school environment, *The Journal of Primary Prevention*, 20, 175-187. <https://doi.org/10.1023/A:1021398101176>
- Lai, L. S., & Turban, E. (2008). Groups formation and operations in the web 2.0 environment and social networks. *Group Decision And Negotiation*, 17(5), 387-402. <https://www.doi.org/10.1007/s10726-008-9113-2>

- Levin-Epstein, M. (2004). School-college partnership fosters academics, parent involvement, support. *Pro Principal*, 16(9).
- Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (1986). But is it rigorous? Trustworthiness and authenticity in naturalistic evaluation. *New Directions for Evaluation*, (30), 73-84. <https://doi.org/10.1002/ev.1427>
- Lowe, J. (1985). *Dünyada yetişkin eğitime toplu bakış*. Çeviren: F. Oğuzkan. Ankara: UNESCO Türkiye Milli Komisyonu Yayınları.
- Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği. (2017). *T.C. Resmi Gazete*, 30090, 8 Haziran 2017.
- Milli Eğitim Temel Kanunu. (1973). *T.C. Resmi Gazete*, 14574, 24 Haziran 1973.
- Milli Eğitim Bakanlığı İl ve İlçe Milli Eğitim Müdürleri Yönetmeliği. (2012). *T.C. Resmi Gazete*, 28471, 18 Kasım 2012.
- Milli Eğitim Bakanlığı Okul-Aile Birliği Yönetmeliği. (2012). *T.C. Resmi Gazete*, 28199, 9 Şubat 2012.
- Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği. (2021). *T.C. Resmi Gazete*, 31356, 6 Ocak 2021.
- Milli Eğitim Bakanlığı Okullar Hayat Olsun Projesi Genelge. (2014). *MEB Genelge*, 2014/2, 16 Ocak 2014.
- Mondal, M. S., Village-Cheri-Manatu, P. K., PS-Kanke, R., Das, M. K., & Ranchi, P. K. (2024). Examining the impact of social media platforms on the professional development of educators. *The Online Journal of Distance Education and e-Learning*, 12(2), 70. Retrieved from <https://www.researchgate.net/publication/383281951>
- Mutlu, F. (2015). *İstanbul (Kağıthane) ilçesi yerel yönetim uygulamaları ve katılımcı demokrasi açısından tartışılması*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 407076)
- Nural, E. (2010). *Okul-çevre ilişkileri ve okula toplumsal katılım*. S. Akyıldız (Ed.). *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi*. Trabzon: Celepler Matbaacılık.
- OECD. (2018). Empowering teachers and school leaders TALIS 2018 results (Volume II): Teachers and school leaders as valued professionals. *OECD Library*. <https://doi.org/10.1787/23129638>
- Ömeroğlu, Ö. (2006). *Okul yönetiminde bürokrasi ile öğretmenlerin okula ilişkin tutumları arasındaki ilişki*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 205958)
- Özcan, K. (2014). Çevresel baskı gruplarının okul yönetimine etkileri (Adıyaman ili örneği) / The effects of environmental pressure groups on school management (Sample of Adıyaman city). *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 88-113. <https://doi.org/10.19160/e-ijer.25836>
- Özdemir, A. (2015). *Eğitim kurumlarında yönetim, yönetimde liderliğin çalışanların performansına etkileri ve Beylikdüzü ortaöğretim kurumları örneği*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 391339)
- Özden, Y. (2004). *Eğitim ve okul yöneticiliği el kitabı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Özen, G., Çerçi Özen, N., Kesik, A., Bozkurt, R., Elçi, R., & Elçi, M. (2023). Belediyelerin eğitim-öğretim hizmetleri ile ilişkisi. *Socrates Journal of Interdisciplinary Social Studies*, 9(26), 65-76. <https://doi.org/10.51293/socrates26-219>

- Özmen, F., & Kömürlü, F. (2010). Eğitim örgütlerine yönetici seçme ve atamada yaşanan sorunlar ve yönetici görüşleri temelinde çözüm önerileri. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 2(1), 25-33. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sobiadsbd/issue/11349/135616>
- Öztürk, H. (1993). *Eğitim sosyolojisi*. Ankara: Hatipoğlu Yayınları.
- Öztürk, M. (2013). Sendikal demokrasinin örgütlü hareketler açısından önemi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18(2), 269-285. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sduiibfd/issue/20818/222770>
- Pala Kaplan, S. (2015). *Eğitim sendikalarında toplumsal cinsiyet politikaları: kadın öğretmenlerde toplumsal cinsiyet*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 422343)
- Parlar, L. (2005). *Çevre faktörünün okul yönetiminin karar verme sürecine etkisi*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 159419)
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. (Çev. Edt. M. Bütün, S. B. Demir). Ankara: Pegem Akademi.
- Pehlivan, İ. (2000). *Okul-çevre ilişkileri. (Yönetici adaylarının eğitimi ders notları)*. Ankara: Ankara Üniversitesi Yayınları.
- Pektaş, E. K. (1997). *Büyük kent belediyelerinin eğitim ve kültür hizmetlerine siyasal parti ideolojilerinin yansımaları*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 63522)
- Penn GSE. (2018). School-community collaboration: An approach to integrating and democratizing Knowledge. *Perspectives on Urban Education*. Retrieved from <https://urbanedjournal.gse.upenn.edu/volume-17-spring-2020/school-community-collaboration-approach-integrating-and-democratizing>
- Porsuk, A. (2010). *Denizli merkez ilköğretim okullarındaki okul aile ilişkilerinde karşılaşılan sorunlar üzerine yönetici görüşleri*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 263327)
- Raut, V., & Patil, P. (2016). Use of social media in education: positive and negative impact on the students. *International Journal on Recent and Innovation Trends in Computing and Communication*, 4(1), 281-285. Retrieved from https://www.academia.edu/download/54359261/Negative_impact_2.pdf
- Sağlam, M. (1979). *Örgütsel değişim*. Ankara: Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları.
- Sak, R. (2020). *Okullarda sosyal, kültürel ve sportif etkinlikler (3.bölüm)* F. Tanhan & H., İ. Özok (Ed.). *Eğitim ortamlarında nitelik (s. 29-52)*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Salık, H., & Menekay, M. (2021). Covid-19 sürecinde eğitim çalışanlarının sendikal beklentilerinin sendikal bağlılık düzeylerine etkisinin incelenmesi. *Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Dergisi*, 8(69), 1240- 1247. Retrieved from <https://jshsr.org/index.php/pub/article/view/325>
- Sarıbay, A. Y. (2001). *Türkiye'de demokrasi ve politik partiler*. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Serin, H. (2012). Ergenlerde siber zorbalık/siber mağduriyet yaşantıları ve bu davranışlara ilişkin öğretmen ve eğitim yöneticilerinin görüşleri. (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 317225)

- Sarpkaya, R. (2013). Eğitim amaçlarının gerçekleşmesinde okul yöneticilerinin rolü/The role of the school administartors in the realization of educational objectives. *Mülkiye Dergisi*, 35(270), 159-186. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/mulkiye/issue/6/66>
- Sengupta, S., & Vaish, A. (2023). A study on social media and higher education during the covid-19 pandemic. *Universal Access In The Information Society*, 23(3), 1-23. <https://www.doi.org/10.1007/s10209-023-00988-x>
- Singh, M., Goel, D., & Islamia, M. J. (2016). Impact of students attitudes towards social media use in education on their academic performance. *AIMA Journal of Management & Research*, 10(2/4), 1-14. Retreived from https://apps.aima.in/ejournal_new/articlesPDF/Divya-Mitushi.pdf
- Steade, R. D., Lowry, J. R., & Glos, R. E. (1984). *Business: Its nature and environment, an introduction, tenth edition*. Dallas: South-Western Pub. Co.
- Sur, M. (2009). *Yargıtay'ın iş hukukuna ilişkin kararlarının değerlendirilmesi*. Ankara: Tisk Yayınları.
- Sürücü, G. (2011). Okul-çevre ilişkilerinin okul yönetimine etkileri. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Trakya Üniversitesi, Edirne, Türkiye.
- Şahin, M. (2017). *Okulun çevre unsuru olarak sosyal medyaya ilişkin yönetici, öğretmen ve veli görüşleri*. (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 463311)
- Şenaras, B. (2017). *İlk ve ortaokullarda veli baskısı "müdür ve öğretmen görüşleri"*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 486359)
- Şenyiğit, V. (2019). *Eğitim yönetiminde baskı grupları: Yerel aktörler*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 565738)
- Şirin, H. (2008). *Eğitimin siyasal işlevleri ve Türkiye'deki sivil toplum örgütlerinin bu işlevlerine ilişkin görüşlerinin analizi*. (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 214832)
- Şişman, M., & Taşdemir, İ. (2008). *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Şişman, M., & Turan, S. (2004). *Eğitim ve okul yönetimi*. Y. Özden (Ed.), *Eğitim ve okul yöneticiliği el kitabı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Taban Şah, H. (2010). *İlköğretim okulu I. kademe öğrenci velilerinin okul ve çocuklarına ilişkin bilgi düzeylerinin belirlenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 253465)
- Talas, M. (2011). Sivil toplum kuruluşları ve Türkiye perspektifi. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 29, 387401. https://dergipark.org.tr/tr/pub/tubar/issue/16970/177312#article_cite
- Tamer Gozubuyuk, M. (2021). Sivil toplumdan sivil toplum kuruluşlarına: Trabzon eğitim sendikaları üzerine bir araştırma. *Karadeniz Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 7(13), 249-263. <https://doi.org/10.31765/karen.892527>
- Tan, H. (2000). *Psikolojik danışma ve rehberlik*. İstanbul: MEB Basımevi.
- Taymaz, H. (2007). *Okul yönetimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Terzioğlu, C. (2019). *İlkokullardaki okul yöneticilerinin Mintzberg'in yönetici rollerini yerine getirme düzeylerinin hesap verebilirlik açısından değerlendirilmesi*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 602025)

- Tezcan, M. S. (2006). *Okul yönetiminde okul çevresinin yönetime katkısı*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 190946)
- Tınmaz, H. (2013). *Sosyal ağ web siteleri ve sosyal ağların eğitimde kullanımı*. K. Çağıltay & Y. Göktaş (Ed.) *Öğretim teknolojilerinin temelleri: Teoriler, araştırmalar, eğilimler* (s. 615 630). Ankara: Pegem Akademi.
- Türk Dil Kurumu. (2024). *Sivil toplum kuruluşu*. <https://sozluk.gov.tr/> adresinden 18 Mart 2024 tarihinde edinilmiştir.
- Toğay, A., Akdur, T. E., Yetişken, İ. C., & Bilici, A. (2013). Eğitim süreçlerinde sosyal ağların kullanımı: Bir MYO deneyimi. *XV. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri*, Antalya: Akdeniz Üniversitesi. <https://ab.org.tr/ab13/kitap/togay akdur AB13.pdf> adresinden edinilmiştir.
- Tosun, K. (1992). *İşletme yönetimi*. İstanbul: Savaş Yayınları.
- Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı. (2010). *18. Milli Eğitim Şurası kararları*. https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29170222_18_sura.pdf adresinden 19/03/2024 tarihinde edinilmiştir.
- Tural, H. (2019). *Okul çevre arasındaki ilişki ve okul etkililiği arasındaki ilişki*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 585384)
- Turan, H. (2007). *Çankaya ilçesinde görev yapan ilköğretim okulu müdürlerinin yönetim işlevlerinde karşılaştıkları sorunlar ve sorun çözme uygulamaları*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 232038)
- Turan, S. (2019), *Eğitimde araştırma yöntemleri*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Uğur, A. (1998). *Yeni demokrasinin yeni aktörleri: merhaba sivil toplum*. İstanbul: Helsinki Yurttaşlar Derneği.
- Uluğ, F. (1995). İlköğretimde okul çevre ilişkileri. *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3, 181-196. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/296701>
- Usta, M. E., & Boğa, F. (2021). Okul yöneticilerinin okul yönetiminde yaşanan sorunlara ilişkin görüşleri. *Harran Maarif Dergisi*, 6(1), 18-49. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/hej/issue/60336/881400>
- Uysal, Ş. (2013). *Türkiye’de eğitim yönetimi teftişi planlaması ve ekonomisi alanındaki doktora tezlerinin incelenmesi*. (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 344312)
- Verger, A. (2019). Partnering with non-governmental organizations in public education contributions to an ongoing debate. *Journal of Educational Administration*, 57(4), 426-430. <https://doi.org/10.1108/JEA-07-2019-224>
- Wechsler, M. E. (2001). A district community of practice: Understanding the relationships between a supporting district and its schools. (Unpublished dissertation). Stanford University, Stanford, California, ABD.
- Weinberg, J. (2022). Civic education as an antidote to inequalities in political participation? New evidence from english secondary education. *British Politics*, 17, 185-209. <https://doi.org/10.1057/s41293-021-00186-4>
- Welsh, R. & Hall, M. (2018). The point of no return? Interest groups, school board elections and the sustainment of the portfolio management model in post- Katrina New Orleans. *Teachers College Record*, 120(7), 1-38. <https://doi.org/10.1177/016146811812000>

- Wineburg, S., McGrew, S., Breakstone, J., & Ortega, T. (2016). Evaluating information: The cornerstone of civic online reasoning. *Stanford Digital Repository*. Retrieved from <https://purl.stanford.edu/fv751yt5934>
- Yaylacı, A. F. (1999). *İlköğretim okullarında ailenin okula katılımı*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 81725)
- Yiğit, B., & Bayrakdar, M. (2006). *Okul-çevre ilişkileri*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Yıldırım A., & Şimşek H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (9. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, A. İ., & Beycioğlu, K. (2017). Okullardaki bürokratik yapıya ilişkin öğretmen görüşleri. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(2), 1-23. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/aujef/issue/34594/382050>
- Yücel, M. (2019). *Okul yöneticilerinin yönetici atamaya ilişkin görüşleri*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 587835)
- Zywica, J. (2013). *Using social media to connect families and kindergarden classrooms*. (Doctoral dissertation). Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/282259393_Using_social_media_to_connect_families_and_kindergarten_classrooms

EKLER

Ek 1: Görüşme Formu

OKUL DIŞ ÇEVRE PAYDAŞLARI İLE İLİŞKİLERDE İLKOKUL YÖNETİCİLERİNİN DENEYİMLERİ BİR OLGUBİLİM ÇALIŞMASI GÖRÜŞME FORMU

Sayın Okul Yöneticileri;

Bu araştırmada; okul yöneticilerinin okul dış çevre paydaşları ile ilişkilerinde elde ettikleri deneyimlerinin ortaya konması amaçlanmaktadır.

Görüşme formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde siz değerli okul yöneticilerinin kişisel ve mesleki bilgileri, ikinci bölümde ise okul yöneticilerinin okul yönetiminde, okul dış çevre paydaşları ile ilişkilerinde elde ettikleri deneyimleri ile ilgili sorular yer almaktadır.

Araştırma bilimsel bir nitelik taşıdığından bu görüşme formuna vereceğiniz cevaplardan oluşan bilgiler, yalnızca bu araştırmanın amacı için kullanılacak, başka hiçbir kişi ya da kuruma verilmeyecektir. Bu nedenle görüşme formuna adınızı yazmanıza gerek yoktur.

Sorulara objektif ve samimi cevaplar vermenizi diliyor, katkılarınız için şimdiden teşekkür ediyorum.

Selim ŞATIR
Bayburt Üniversitesi - Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Temel Eğitim A.B.D. - Sınıf Eğitimi Bilim Dalı
Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi

I. BÖLÜM	KİŞİSEL VE MESLEKİ BİLGİLER
1. Cinsiyetiniz:	() Erkek () Kadın
2. Yaşınız:	() 21-30 () 31-40 () 41-50 () 51+
3. Kaç Yıllık Yöneticisiniz:	() 1-5 yıl () 6-10 yıl () 11+ yıl
4. Okuldaki Göreviniz:	() Okul Müdürü () Müdür Yardımcısı
5. Eğitim Durumunuz:	() Lisans () Yüksek Lisans () Doktora
6. Okulun Bulunduğu Bölge:	() Kırsal () Merkez
7. Okuldaki Öğrenci Mevcudu:	() 0-100 () 101-250 () 251-500 () 500+
8. Okulun Sosyo-ekonomik Durumu	() Düşük () Orta () Yüksek

Ek 1: Görüşme Formu

II. BÖLÜM	OKUL DIŞ ÇEVRE PAYDAŞLARI İLE İLİŞKİLERDE İLKOKUL YÖNETİCİLERİNİN DENEYİMLERİNE İLİŞKİN SORULAR
1.	Okul dış çevre paydaşı olarak aileler ile ilişkilerinizde sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin işleyişi hakkında deneyimlerinizi paylaşır mısınız? a. Aileler ile ilişkilerinizde olumlu deneyimleriniz var mı? Varsa nelerdir? Örnekler verir misiniz? b. Aileler ile ilişkilerinizde olumsuz deneyimleriniz var mı? Varsa nelerdir? Örnekler verir misiniz? c. Aileler ile ilişkilerinizde yaşadığınız olumsuz deneyimlerinize yönelik çözüm önerileriniz nelerdir?
2.	Okul dış çevre paydaşı olarak üst kademe yöneticileri (kaymakam, ilçe milli eğitim müdürü, şube müdürleri) ile ilişkilerinizde sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin işleyişi hakkında deneyimlerinizi paylaşır mısınız? a. Üst kademe yöneticileri ile ilişkilerinizde olumlu deneyimleriniz var mı? Varsa nelerdir? Örnekler verir misiniz? b. Üst kademe yöneticileri ile ilişkilerinizde olumsuz deneyimleriniz var mı? Varsa nelerdir? Örnekler verir misiniz? c. Üst kademe yöneticileri ile ilişkilerinizde yaşadığınız olumsuz deneyimlerinize yönelik çözüm önerileriniz nelerdir?
3.	Okul dış çevre paydaşı olarak yerel yönetimler (belediyeler) ile ilişkilerinizde sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin işleyişi hakkında deneyimlerinizi paylaşır mısınız? a. Yerel yönetimler ile ilişkilerinizde olumlu deneyimleriniz var mı? Varsa nelerdir? Örnekler verir misiniz? b. Yerel yönetimler ile ilişkilerinizde olumsuz deneyimleriniz var mı? Varsa nelerdir? Örnekler verir misiniz? c. Yerel yönetimler ile ilişkilerinizde yaşadığınız olumsuz deneyimlerinize yönelik çözüm önerileriniz nelerdir?
4.	Okul dış çevre paydaşı olarak siyasi partiler ile ilişkilerinizde sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin işleyişi hakkında deneyimlerinizi paylaşır mısınız? a. Siyasi partiler ile ilişkilerinizde olumlu deneyimleriniz var mı? Varsa nelerdir? Örnekler verir misiniz? b. Siyasi partiler ile ilişkilerinizde olumsuz deneyimleriniz var mı? Varsa nelerdir? Örnekler verir misiniz? c. Siyasi partiler ile ilişkilerinizde yaşadığınız olumsuz deneyimlerinize yönelik çözüm önerileriniz nelerdir?
5.	Okul dış çevre paydaşı olarak sendikalar ile ilişkilerinizde sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin işleyişi hakkında deneyimlerinizi paylaşır mısınız? a. Sendikalar ile ilişkilerinizde olumlu deneyimleriniz var mı? Varsa nelerdir? Örnekler verir misiniz? b. Sendikalar ile ilişkilerinizde olumsuz deneyimleriniz var mı? Varsa nelerdir? Örnekler verir misiniz? c. Sendikalar ile ilişkilerinizde yaşadığınız olumsuz deneyimlerinize yönelik çözüm önerileriniz nelerdir?
6.	Okul dış çevre paydaşı olarak sivil toplum kuruluşları ile ilişkilerinizde sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin işleyişi hakkında deneyimlerinizi paylaşır mısınız? a. STK'lar ile ilişkilerinizde olumlu deneyimleriniz var mı? Varsa nelerdir? Örnekler verir misiniz? b. STK'lar ile ilişkilerinizde olumsuz deneyimleriniz var mı? Varsa nelerdir? Örnekler verir misiniz? c. STK'lar ile ilişkilerinizde yaşadığınız olumsuz deneyimlerinize yönelik çözüm önerileriniz nelerdir?
7.	Okul dış çevre paydaşı olarak sosyal medyadan (facebook, twitter, instagram, whatsapp vs.) kaynaklı sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin işleyişi hakkında deneyimlerinizi paylaşır mısınız? a. Sosyal medyadan ile kaynaklı olumlu deneyimleriniz var mı? Varsa nelerdir? Örnekler verir misiniz? b. Sosyal medyadan kaynaklı olumsuz deneyimleriniz var mı? Varsa nelerdir? Örnekler verir misiniz? c. Sosyal medyadan kaynaklı yaşadığınız olumsuz deneyimlerinize yönelik çözüm önerileriniz nelerdir?
8.	Okul dış çevre paydaşları içerisinde en yoğun ilişkiyi hangi paydaş ile kuruyorsunuz?
9.	Bu sorular dışında konu ile ilgili eklemek istediğiniz bir şeyler var mı?

Ek 2: Etik Kurul Kararları

Evrak Tarih ve Sayısı: 30.04.2024-201211

T.C.
BAYBURT ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
ETİK KURULU
KARARI

Karar Tarihi
30.04.2024

Karar Sayısı
128

Oturum Sayısı
05

Üniversitemiz Etik Kurulu tarafından, Bayburt Üniversitesi Rektörlüğü Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü'nün 09.04.2024 tarihli E-83542712-100-198280 sayılı yazısı gereği, danışmanlığını Doç. Dr. Hülya KODAN'ın yürüttüğü Temel Eğitim Anabilim Dalı Sınıf Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı 2222120006 numaralı öğrencisi Selim ŞATIR'ın "Okul Dış Çevre Paydaşları İle İlişkilerde İlkokul Yöneticilerinin Deneyimleri: Bir Olgubilim Çalışması" başlıklı araştırma önerisi üniversitemiz etik kurulu tarafından incelenmiş olup, araştırma önerisinin etik ilkelere uygun olduğuna toplantıya katılan üyelerin oy birliğiyle karar verilmiştir.

Prof.Dr. Ali Savaş BÜLBÜL
Başkan
BELGENİN ASLI ELEKTRONİK İMZALIDIR

Mevcut Elektronik İmzalar

Prof.Dr. ALI SAVAŞ BÜLBÜL (Etik Kurulu - Başkan) 30.04.2024 15:51

Ayrıntılı bilgi için irtibat: Nuri TURAN

Tel: :

E-Posta: :

Faks:

Elektronik ağı:

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Ek 3: Araştırma Uygulama İzinleri

T.C.
KONYA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-83688308-605.99-103734085

04.06.2024

Konu : Araştırma İzni (Selim ŞATIR)

DAĞITIM YERLERİNE

- İlgi : a) Millî Eğitim Bakanlığının (Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü) 21.01.2020 tarihli ve 2020/2 sayılı Genelgesi.
b) 20/05/2024 tarihli ve E-83542712-302.08.01-204782 sayılı yazınız.
c) 03/06/2024 tarihli Araştırma İzinleri Değerlendirme Komisyonu Tutanağı.

Bayburt Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı Sınıf Eğitimi Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Selim ŞATIR'ın "Okul Dış Çevre Paydaşları ile İlişkilerde İlkokul Yöneticilerinin Deneyimleri: Bir Olgubilim Çalışması" konulu araştırmasını uygulama talebi incelenmiştir.

Araştırmanın; Akşehir ilçesinde bulunan resmi ve özel ilkokullarda görevli yöneticilere eğitim öğretimi aksatmamak ve ilgi (a) Genelgede belirtilen açıklamalara uyulması kaydıyla gerçekleştirilmesi ilgi (c) komisyon tutanağı ile uygun görülmektedir. Müdürlüğümüze bağlı eğitim kurumlarındaki çalışmaların 2023-2024 eğitim öğretim yılı içerisinde tamamlanması zorunludur. Araştırma kapsamında yürütülecek çalışmaların 2023-2024 eğitim öğretim yılında tamamlanmaması durumunda Müdürlüğümüzden tekrar izin alınması gerekmektedir.

Araştırmada Müdürlüğümüz tarafından onaylanarak gönderilen veri toplama araçlarının kullanılması, elde edilecek kişisel verilerin gizliliği hususuna dikkat edilmesi ve araştırma sonucunun çalışma bitiminden itibaren 30 gün içerisinde elektronik ortamda Müdürlüğümüz istatistik42@meb.gov.tr e-posta adresine gönderilmesi gerekmektedir.

Arz/Rica ederim.

Murat YİĞİT
İl Millî Eğitim Müdürü

Ek:

- 1-Genelge (3 Sayfa)
2-Katılımcı Onam Formu (1 Sayfa)
3-Yönetici Görüşme Formu (2 Sayfa)

Dağıtım:

Gereği:

Bayburt Üniversitesi Rektörlüğüne

Bilgi:

Akşehir İlçe Millî Eğitim Müdürlüğüne

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres : Sarıyakup Mahallesi Garaj Cad. No 4 42020 Karatay/Konya

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ehys>

Telefon No : 0 (332) 353 30 50

E-Posta: istatistik42@meb.gov.tr

Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr

Bilgi için: Ali Naci İŞİK -1223

Unvan : Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni

İnternet Adresi: <http://konya.meb.gov.tr>

Faks: 3323515940

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evrakosorgu.meb.gov.tr> adresinden 6dfc-304d-3e77-b177-da5e koda ile teyit edilebilir.

Ek 3: Araştırma Uygulama İzinleri

T.C.
AKŞEHİR KAYMAKAMLIĞI
İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-79305391-605.99-103880169
Konu : Araştırma İzni (Selim ŞATIR)

05.06.2024

DAĞITIM YERLERİNE

- İlgi : a) Milli Eğitim Bakanlığının (Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü) 21.01.2020 tarihli ve 2020/2 sayılı Genelgesi.
b) 20/05/2024 tarihli ve E-83542712-302.08.01-204782 sayılı yazınız.
c) 03/06/2024 tarihli Araştırma İzinleri Değerlendirme Komisyonu Tutanağı.

Bayburt Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı Sınıf Eğitimi Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Selim ŞATIR'ın "Okul Dış Çevre Paydaşları ile İlişkilerde İlkokul Yöneticilerinin Deneyimleri: Bir Olgubilim Çalışması" konulu araştırmasını uygulama talebi incelenmiştir.

Araştırmanın; Akşehir ilçesinde bulunan resmi ve özel ilkokullarda görevli yöneticilere eğitim öğretimi aksatmamak ve ilgi (a) Genelgede belirtilen açıklamalara uyulması kaydıyla gerçekleştirilmesi ilgi (c) komisyon tutanağı ile uygun görülmektedir. Müdürlüğümüze bağlı eğitim kurumlarındaki çalışmaların 2023-2024 eğitim öğretim yılı içerisinde tamamlanması zorunludur. Araştırma kapsamında yürütülecek çalışmaların 2023-2024 eğitim öğretim yılında tamamlanmaması durumunda Müdürlüğümüzden tekrar izin alınması gerekmektedir.

Araştırmada Müdürlüğümüz tarafından onaylanarak gönderilen veri toplama araçlarının kullanılması, elde edilecek kişisel verilerin gizliliği hususuna dikkat edilmesi ve araştırma sonucunun çalışma bitiminden itibaren 30 gün içerisinde elektronik ortamda Müdürlüğümüz istatistik42@meh.gov.tr e-posta adresine gönderilmesi gerekmektedir.

Bilgilerinizi rica ederim.

Murat ERDEM
Müdür a.
Şube Müdürü.

Ek:

- 1-Genelge (3 Sayfa)
2-Katılımcı Onam Formu (1 Sayfa)
3-Yönetici Görüşme Formu (2 Sayfa)

Dağıtım:

Tüm İlkokul Müd.

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres : Seyran Mah Hastane Cd Hükümet Köşkü kat:3 42550
Akşehir/KONYA
Telefon No : 0 (332) 812 18 44
E-Posta: aksehir42@meh.gov.tr
Kop Adresi : meh@h01.kap.tr

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meh-ehys>
Bilgi için: Ekrem EMRE (VHKİ)
Uyruan : Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni
İnternet Adresi: <http://aksehir.meh.gov.tr> Faks:3328125434

Bu e-örnek güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evnksorgu.meh.gov.tr/adresinden> 79ca-30a5-30ef-aff8-dad4 koda ile teyit edilebilir.

Ek 3: Araştırma Uygulama İzinleri

Sayın Katılımcımız

Katılacağımız bu çalışma, "Okul Dış Çevre Paydaşları ile İlişkilerde İlkokul Yöneticilerinin Deneyimleri: Bir Olgubilim Çalışması" adıyla, Selim ŞATIR tarafından 2023/2024 bahar döneminde yapılacak bir araştırma uygulamasıdır.

Araştırmanın Hedefi: Bu çalışmada okul yöneticilerinin okul dış çevre paydaşları ile ilişkilerinde elde ettikleri deneyimlerinin ortaya konması amaçlanmaktadır.

Araştırmanın Nedeni : ☐ Bilimsel araştırma ☒ Tez çalışması

Araştırmanın Yapılacağı Yer(ler) : Konya İli Akşehir İlçesi

Araştırma Uygulaması : ☐ Anket ☒ Görüşme ☐ Gözlem

Araştırma T.C. Milli Eğitim Bakanlığı'nın ve okul/kurum yönetiminin izni ile gerçekleştirilmektedir. Araştırma uygulamasına katılım tamamıyla gönüllülük esasına dayalı olmaktadır. Çalışmada sizden kimlik belirleyici hiçbir bilgi istenmemektedir. Cevaplar tamamıyla gizli tutulacak ve sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir. Veriler sadece çalışmada kullanılacak ve üçüncü kişilerle paylaşılmayacaktır.

Uygulamalar, kişisel rahatsızlık verecek sorular ve durumlar içermemektedir. Ancak, katılım sırasında sorulardan ya da herhangi başka bir nedenden rahatsız hissederseniz cevaplama işini yarıda bırakabilirsiniz.

Katılımı onaylamadan önce sormak istediğiniz herhangi bir konu varsa sormaktan çekinmeyiniz. Çalışma bittikten sonra bizlere telefon veya e-posta ile ulaşarak soru sorabilir, sonuçlar hakkında bilgi isteyebilirsiniz. Saygılarımızla,

Araştırmacı : Selim ŞATIR

İletişim Bilgileri : Tel : [REDACTED] e-posta : [REDACTED]

Yukarıda bilgileri bulunan araştırmaya katılmayı kabul ediyorum.

..../...../2024

İsim-Soyisim
İmza

Katılımcı Adı-Soyadı :

Telefon Numarası :

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Ek 4: Araştırmaya Katılan Okul Yöneticileri İle Yapılan Görüşmelere İlişkin Bilgiler

Araştırmaya Katılan Okul Yöneticileri İle Yapılan Görüşmelere İlişkin Bilgiler

Katılımcı Kodu	Görüşme Tarihi	Görüşme Süresi (Dakika)	Görüşme Yapılan Yer
OY1	15.05.2024	28	Müdür Odası
OY2	15.05.2024	25	Müdür Yardımcısı
OY3	15.05.2024	22	Müdür Yardımcısı
OY4	16.05.2024	20	Müdür Odası
OY5	16.05.2024	27	Müdür Yardımcısı
OY6	17.05.2024	25	Müdür Yardımcısı
OY7	17.05.2024	24	Müdür Odası
OY8	17.05.2024	21	Müdür Odası
OY9	20.05.2024	28	Müdür Odası
OY10	20.05.2024	26	Müdür Odası
OY11	20.05.2024	21	Müdür Yardımcısı
OY12	21.05.2024	22	Müdür Yardımcısı
OY13	21.05.2024	24	Müdür Odası
OY14	22.05.2024	26	Müdür Odası
OY15	22.05.2024	23	Müdür Yardımcısı
OY16	23.05.2024	21	Müdür Odası
OY17	24.05.2024	27	Müdür Yardımcısı
OY18	24.05.2024	23	Müdür Odası
OY19	24.05.2024	28	Müdür Yardımcısı
OY20	27.05.2024	25	Müdür Odası
OY21	27.05.2024	22	Müdür Odası
OY22	27.05.2024	20	Müdür Yardımcısı
OY23	28.05.2024	29	Müdür Yardımcısı
OY24	28.05.2024	24	Müdür Odası
OY25	28.05.2024	25	Müdür Yardımcısı
OY26	28.05.2024	23	Müdür Odası
OY27	29.05.2024	26	Müdür Odası
OY28	29.05.2024	28	Müdür Yardımcısı
OY29	29.05.2024	27	Müdür Odası
OY30	30.05.2024	29	Müdür Odası
OY31	30.05.2024	25	Müdür Yardımcısı
OY32	03.06.2024	24	Müdür Yardımcısı
OY33	03.06.2024	25	Müdür Odası
OY34	04.06.2024	26	Müdür Odası
OY35	04.06.2024	24	Müdür Yardımcısı
OY36	05.06.2024	22	Müdür Yardımcısı
OY37	06.06.2024	23	Müdür Yardımcısı
OY38	07.06.2024	20	Müdür Odası
OY39	07.06.2024	24	Müdür Yardımcısı
OY40	10.06.2024	25	Müdür Yardımcısı
OY41	10.06.2024	25	Müdür Yardımcısı
OY42	11.06.2024	23	Müdür Yardımcısı
OY43	11.06.2024	20	Müdür Odası
OY44	12.06.2024	22	Müdür Odası

ÖZ GEÇMİŞ

.../.../... tarihinde [REDACTED] doğdu. 1992-1997 yılları arasında ilkokulu Akşehir Doğrugöz İlkokulunda okudu. 1997-2002 yılları arasında ortaokulu Akşehir Atatürk Ortaokulunda okudu. 2000-2004 yılları arasında orta öğrenimini Akşehir Anadolu Lisesinde tamamlayarak mezun oldu. 2005-2009 yılları arasında Atatürk Üniversitesi Bayburt Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği bölümünde lisans eğitimini tamamlayarak mezun oldu. 2009 yılında Muş ili Hasköy ilçesi Büvetli İlkokuluna atandı ve 1 yıl müdür yetkili sınıf öğretmeni olarak görev yaptı. Ardından 2010 yılında Bitlis ili Güroymak ilçesi Şehit Fevzi Güngör İlkokuluna tayin oldu ve 1 yıl sınıf öğretmenliği ve 4 yıl müdür yardımcılığı olmak üzere 5 yıl bu okulda görev yaptı. 2015 yılında Konya ili Yunak ilçesi Odabaşı İlkokuluna tayin oldu. Burada 1 yıl müdür yetkili sınıf öğretmeni olarak görev yaptı. Ardından görevde yükselme sınavı ile 2016 yılında Konya ili Akşehir ilçesi Ilıcak İlkokuluna müdür yardımcısı olarak atandı. 5 yıl süreyle bu okulda müdür yardımcısı olarak görev yaptı. Ardından 2021 yılında Konya ili Akşehir ilçesi Nihat Dayanık İlkokuluna müdür yardımcısı olarak atandı ve halen bu okulda görevine devam etmektedir.